

LETOPIS

SLOVENSKE AKADEMIJE

ZNANOSTI IN UMETNOSTI

TRETJA KNJIGA

1948 - 1949

ZALOŽILA SLOVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI IN UMETNOSTI
V LJUBLJANI

1950

LETOPIS
III

LETOPIS

SLOVENSKE AKADEMIJE

ZNANOSTI IN UMETNOSTI

TRETJA KNJIGA

1948 - 1949

ZALOŽILA SLOVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI IN UMETNOSTI
V LJUBLJANI

1950

SPREJETO NA SEJI PREDSEDSTVA AKADEMIJE
DNE 21. JANUARJA 1950

TISKALA MARIBORSKA TISKARNA V MARIBORU

I

ZAKONI - UKAZI - PRAVILNIKI

U K A Z

Na podlagi 4. točke 72. člena ustave Ljudske republike Slovenije v zvezi s 4. členom zakona o Prezidiu Ljudske skupščine LRS razglša predsedstvo Prezidija Ljudske skupščine LRS zakon o Slovenski akademiji znanosti in umetnosti, ki ga je sprejela Ljudska skupščina LRS na III. rednem zasedanju dne 19. maja 1948 in ki se glasi:

Z A K O N

o Slovenski akademiji znanosti in umetnosti

I. Splošne določbe

1. člen

Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani se preosnuje v Slovensko akademijo znanosti in umetnosti in se preuredi po tem zakonu.

Sedež Slovenske akademije znanosti in umetnosti je v Ljubljani.

2. člen

Slovenska akademija znanosti in umetnosti je najvišja znanstvena in umetnostna ustanova v Ljudski republiki Sloveniji in združuje najpomembnejše znanstvenike in umetnike.

Slovenska akademija znanosti in umetnosti je pravna oseba, ki ima svoj predračun dohodkov in izdatkov v okviru proračuna Ljudske republike Slovenije. Odredbodajalec za izvajanje predračuna je prezident Akademije.

Akademija ima svoj pečat, katerega obliko predpiše statut.

3. člen

Glavna naloga Slovenske akademije znanosti in umetnosti je, da z vsemi svojimi silami in sredstvi prispeva k napredku in razvoju znanosti in umetnosti.

V ta namen Slovenska akademija znanosti in umetnosti:

a) usmerja svoje delo na najvažnejše probleme vseh znanstvenih in umetnostnih področij, zlasti tistih, ki so pomembna za Slovenijo in Jugoslavijo;

b) proučava naravna bogastva in proizvodne sile države kakor tudi obča ekonomska in kulturna dognanja in si prizadeva za njih vsestransko racionalno izrabo;

c) podpira znanstveno in umetniško delo ter načrtno skrbi za popolnjevanje znanstvenega naraščaja in za zvišanje njegove znanstvene kvalitete;

č) objavlja izsledke raziskavanj in znanstvena dela;

d) daje strokovna mnenja ter rešuje znanstvene in umetnostne probleme na zahtevo vlade LRS;

e) vodi razvid dela znanstvenih in umetniških zavodov in ustanov v Ljudski republiki Sloveniji.

4. člen

Slovenska akademija znanosti in umetnosti ima razrede.

Določbe o ustanovitvi novih razredov, o odpravi, spojitvi ali spremembi obstoječih razredov, o organizaciji, delu in nalogah razredov predpiše statut, ki ga izda Akademija in potrdi Prezidij Ljudske skupščine LRS.

Razredi so v reševanju znanstvenih vprašanj samostojni.

5. člen

Za splošno usmeritev znanstvenega in umetniškega dela, za razvoj znanstvenih in umetnostnih raziskavanj, za organizacijo ekspedicij, za zvezo z najpomembnejšimi znanstve-

nimi in umetniškimi ustanovami sklicuje Akademija seje ter organizira kongrese in posvete znanstvenikov in umetnikov, vzdržuje zvezo z znanstvenimi in umetniškimi akademijami, zavodi in društvi ter znanstveniki in umetniki drugih držav.

II. Sestav Akademije in njeni člani

A. Člani

6. člen

Slovensko akademijo znanosti in umetnosti sestavljajo redni člani (akademiki), dopisni člani (korespondenti) in častni člani.

7. člen

Za rednega člana je lahko izvoljen znanstvenik ali umetnik, ki je obogatil znanost ali umetnost z deli znanstvenega ali umetniškega pomena in prispeval z njimi k razvoju kulture.

Dopisne člane voli Akademija iz priznanih domačih in inozemskih znanstvenikov in umetnikov.

Častne člane voli Akademija iz znanstvenikov in umetnikov, ki so obogatili znanost ali umetnost z deli svetovnega pomena ali z deli, ki imajo poseben pomen za Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo, Ljudsko republiko Slovenijo in za Akademijo.

8. člen

Redni in dopisni člani opravljajo svoje znanstveno in umetniško delo v skladu z delovnim programom Akademije.

Podrobnejše določbe o delu ter o pravicah in dolžnostih članov Akademije predpiše statut Akademije.

9. člen

Prejemke funkcionarjev in članov Akademije določi vlada LRS z uredbo.

10. člen

Maksimalno število rednih in dopisnih članov Slovenske akademije znanosti in umetnosti določi vlada LRS na predlog skupščine Akademije z uredbo.

11. člen

Kandidate za prosta mesta rednih in dopisnih članov Akademije predlagajo iz vrst najpomembnejših znanstvenikov in umetnikov pristojni razredi po strogi in skrbni presoji ter z izčrpno utemeljitvijo skupščini Akademije v odločitev; za člana je izvoljen kandidat, za katerega sta glasovali najmanj dve tretjini v skupščini navzočih članov. Izvolitev je dokončna, ako Prezidij Ljudske skupščine v 30 dneh ne ugovarja.

12. člen

Častne člane voli skupščina Akademije na predlog razredov ali posameznih rednih članov Akademije. Kandidat je izvoljen, če sta zanj glasovali dve tretjini navzočih članov. Častni člani imajo enake pravice kot redni člani, niso pa uvrščeni v razrede.

13. člen

Članstvo rednih, dopisnih in častnih članov preneha s smrtjo, z odpovedjo, ki se pismeno preda prezidentu Akademije, ali z izključitvijo iz zelo tehtnih razlogov javnega ali zasebnega značaja. Izključitev mora skleniti skupščina Akademije z dvetretjinsko večino celotnega števila rednih članov. Predlog za izključitev da lahko Prezidij Ljudske skupščine LRS ali člani Akademije.

B. Znanstveni sodelavci Akademije

14. člen

Pri izvrševanju nalog Akademije, njenih zavodov in ustanov lahko sodelujejo tudi strokovnjaki, ki niso člani Akademije.

Za proučevanje prirodnega bogastva in proizvodnih sil države ustanovi Akademija poseben svet svojih članov. V ta svet more skupščina Akademije pritegniti tudi znanstvenike, ki niso njeni člani.

Strokovne sodelavce v ustanovah Akademije imenuje in razrešuje na predlog pristojnega razreda prezidij Akademije, ki jim določi tudi nagrade za njihovo sodelovanje.

Znanstvene sodelavce predlaga v sporazumu s pristojnim razredom prezidij Akademije predsedstvu vlade LRS za imenovanje.

Podelitev mest znanstvenih aspirantov, ki so v zvezi z državnimi štipendijami, predlaga za razpis in na predlog pristojnega razreda prezidij Akademije ministru za prosveto LRS.

Podrobnejše določbe k temu členu in določbe glede znanstvenih aspirantov predpiše statut Akademije.

III. Organizacija Akademije

A. Skupščina

15. člen

Najvišji organ Akademije je skupščina, ki jo sestavljajo vsi redni in častni člani.

Skupščina določa splošno smer znanstvenega dela in organizacijo Akademije ter opravlja druge naloge, ki jih ji daje statut ali ta zakon.

Skupščina voli člane Akademije, prezidenta, generalnega sekretarja in nadzorni odbor; odloča o izključitvi članov in voli člane sveta za proučevanje prirodnega bogastva in proizvodnih sil države.

Skupščina izda statut Akademije, ki ga potrdi Prezidij Ljudske skupščine LRS.

16. člen

Seje skupščine se sklicujejo po potrebi, toda vsaj enkrat na leto ali če to zahteva najmanj ena tretjina rednih članov oziroma dva razreda.

Skupščina Akademije je po pravilu sklepčna, če je navzoča vsaj polovica rednih članov in odloča z večino glasov navzočih članov. Izjeme določata ta zakon in statut Akademije.

Odločujočo pravico glasovanja imajo na skupščini redni in častni člani Akademije.

Dopisni člani in upravniki posameznih ustanov Akademije, ki niso redni ali častni člani, smejo na vabilo prezidenta ali njegovega namestnika prisostvovati skupščini in imajo posvetovalni glas.

B. Prezidij

17. člen

Prezidij Akademije sestavljajo prezident, generalni sekretar in razredni sekretarji.

Prezidenta in generalnega sekretarja voli skupščina Akademije za tri leta izmed rednih članov Akademije. Izvolitev prezidenta potrjuje Prezidij Ljudske skupščine LRS.

Razredne sekretarje volijo razredi po določbah statuta Akademije.

18. člen

Prezidij Akademije izvršuje sklepe skupščine; v času med sejami skupščine je prezidij najvišji upravni organ Akademije.

Natančnejše določbe o nalogah in delu prezidija Akademije predpiše statut.

Prezidij Akademije imenuje uslužbence Akademije. Za imenovanje uslužbencev prve in druge vrste je potrebno soglasje predsednika vlade LRS.

19. člen

Prezident predstavlja Akademijo na zunaj, usmerja upravo in delo Akademije, sklicuje in vodi seje prezidija in skupščine in opravlja druge naloge po določbah statuta.

20. člen

Generalni sekretar Akademije pomaga prezidentu, načeluje upravni in znanstveni pisarni Akademije; piše zapise o sejah prezidija in opravlja druge naloge po določbah statuta.

Če je prezident zadržan, ga nadomešča generalni sekretar; če je ta zadržan, ga nadomešča po letih najstarejši razredni sekretar.

21. člen

Upravljanje imovine Akademije nadzira poseben nadzorni odbor treh rednih članov in enega namestnika, ki jih izbere skupščina za dve leti.

C. Z a v o d i

22. člen

Znanstveno raziskovalno delo opravlja Akademija v svojih zavodih (inštitutih), komisijah, odborih, laboratorijih itd.

Podrobnejše odredbe o njihovi organizaciji in delu predpiše statut Akademije in pravilniki v okviru statuta.

23. člen

Vlada LRS določi v sporazumu z Akademijo, katere državne ustanove so glede svojega znanstvenega dela pod neposrednim nadzorstvom Akademije.

Č. U s l u ž b e n c i A k a d e m i j e

24. člen

Za opravljanje administrativnih, znanstveno upravnih in tehničnih poslov ima Akademija tehnične, administrativne in pomožne uslužbence.

Natančnejše določbe o ustroju pisarne ter o dolžnostih in pravicah predpiše statut.

IV. Predhodne in končne določbe

25. člen

Tisti sedanji redni in dopisni člani Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani, ki jih potrdi Prezidij Ljudske skupščine LRS v 30 dneh po uveljavitvi tega zakona, postanejo člani Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

26. člen

Dosedanji prezidij Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani obdrži do izvolitve novega prezidija svoje funkcije ter skliče v dveh mesecih po uveljavitvi tega zakona tiste redne člane Akademije, ki jih bo po 25. členu potrdil Prezidij Ljudske skupščine LRS, zaradi izvolitve novega prezidija in nadzornega odbora po določbah tega zakona.

27. člen

Slovenska akademija znanosti in umetnosti predloži v šestih mesecih po uveljavitvi tega zakona statut Akademije Prezidiju Ljudske skupščine LRS v potrditev.

28. člen

Ta zakon velja od dneva objave v »Uradnem listu LRS«. U št. 101.

Glavno mesto Ljubljana, dne 21. maja 1948.

PREZIDIJ LJUDSKE SKUPŠČINE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
L. S.

Sekretar:
France Lubej, l. r.

Predsednik:
Josip Vidmar, l. r.

UKAZ

o potrditvi članov

Slovenske akademije znanosti in umetnosti

Na podlagi 4. točke 72. člena ustave LRS in 25. člena zakona o Slovenski akademiji znanosti in umetnosti z dne 21. maja 1948 Prezidij Ljudske skupščine LRS

potrjuje

redne in dopisne člane Slovenske akademije znanosti in umetnosti, kakor sledi:

I. Redni člani:

Finžgar Fran, rojen leta 1871;
Grafenauer Ivan, rojen leta 1880;
Hadži Jovan, rojen leta 1884;
Kidrič Fran, rojen leta 1880;
Kos Milko, rojen leta 1892;
Lajovic Anton, rojen leta 1878;
Melik Anton, rojen leta 1890;
Nahtigal Rajko, rojen leta 1877;
Plečnik Jože, rojen leta 1872;
Plemelj Josip, rojen leta 1873;
Polec Janko, rojen leta 1880;
Ramovš Fran, rojen leta 1890;
Stelè Fran, rojen leta 1886;
Vidmar Milan, rojen leta 1885;
Župančič Oton, rojen leta 1878.

II. Dopisni člani:

Belić Aleksandar, rojen leta 1876;
Hauptmann Ljudmil, rojen leta 1884;
Lukman Franc, rojen leta 1880;
Murko Matija, rojen leta 1861;
Nejedlý Zdeněk, rojen leta 1878;
Nitsch Kazimierz, rojen leta 1874;

Pavlov Todor, član od leta 1947;
Peterlin Anton, rojen leta 1908;
Rakovec Ivan, rojen leta 1899;
Šlebinger Janko, rojen leta 1876;
Štampar Andrija, rojen leta 1880;
Vavilov Sergej, rojen leta 1891.

U št. 105.

Glavno mesto Ljubljana, dne 21. junija 1948.

PREZIDIJ LJUDSKE SKUPŠČINE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
L. S.

Sekretar:
France Lubej, l. r.

Predsednik:
Josip Vidmar, l. r.

U K A Z

o potrditvi prezidenta

Slovenske akademije znanosti in umetnosti

Na podlagi 4. točke 72. člena ustave LRS in 17. člena zakona o Slovenski akademiji znanosti in umetnosti z dne 21. V. 1948 predsedstvo Prezidija Ljudske skupščine LRS

potrjuje

izvolitev akademika Franceta Kidriča za prezidenta Slovenske akademije znanosti in umetnosti za dobo treh let, ki je bila v smislu 26. člena cit. zakona izvršena na skupščini Slovenske akademije znanosti in umetnosti dne 24. julija 1948.

U št. 108.

Glavno mesto Ljubljana, dne 6. avgusta 1948.

PREZIDIJ LJUDSKE SKUPŠČINE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
L. S.

Sekretar:
France Lubej, l. r.

Predsednik:
Josip Vidmar, l. r.

U K A Z

Na podlagi 4. točke 72. člena ustave LR Slovenije Prezidij Ljudske skupščine LR Slovenije razglašá zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o Slovenski akademiji znanosti in umetnosti z dne 21. maja 1948, ki ga je sprejela Ljudska skupščina LR Slovenije na V. rednem zasedanju dne 6. maja 1949 tako, da se njegovo spremenjeno in prečiščeno besedilo glasi:

Z A K O N

o Slovenski akademiji znanosti in umetnosti

I. Splošne določbe

1. člen

Slovenska akademija znanosti in umetnosti je najvišja znanstvena in umetnostna ustanova v Ljudski republiki Sloveniji in združuje najpomembnejše znanstvenike in umetnike. Njen sedež je v Ljubljani.

Slovenska akademija znanosti in umetnosti je pravna oseba, ki ima svoj predračun dohodkov in izdatkov v okviru proračuna Ljudske republike Slovenije. Odredbodajalec za izvajanje predračuna je predsednik Akademije.

Akademija ima svoj pečat, katerega obliko predpiše statut.

2. člen

Glavna naloga Slovenske akademije znanosti in umetnosti je, da z vsemi svojimi silami in sredstvi prispeva k napredku in razvoju znanosti in umetnosti.

V ta namen Slovenska akademija znanosti in umetnosti:

a) usmerja svoje delo na najvažnejše probleme vseh znanstvenih in umetnostnih področij, zlasti tistih, ki so pomembna za Slovenijo in Jugoslavijo;

b) proučava naravna bogastva in proizvodne sile države kakor tudi obča ekonomska in kulturna dognanja in si prizadeva za njih vsestransko racionalno izrabo;

c) podpira znanstveno in umetniško delo ter načrtno skrbi za popolnjevanje znanstvenega naraščaja in za zvišanje njegove znanstvene kvalitete;

č) objavlja izsledke raziskavanj in znanstvena dela;

d) daje strokovna mnenja ter rešuje znanstvene in umetnostne probleme na zahtevo vlade LRS;

e) vodi razvid dela znanstvenih in umetniških zavodov in ustanov v Ljudski republiki Sloveniji.

3. člen

Slovenska akademija znanosti in umetnosti ima razrede.

Določbe o ustanovitvi novih razredov, o odpravi, spojitvi ali spremembi obstoječih razredov, o organizaciji, delu in nalogah razredov predpiše statut, ki ga izda Akademija in potrdi Prezidij Ljudske skupščine LRS.

Razredi so v reševanju znanstvenih vprašanj samostojni.

4. člen

Za splošno usmeritev znanstvenega in umetniškega dela, za razvoj znanstvenih in umetnostnih raziskavanj, za organizacijo ekspedicij, za zvezo z najpomembnejšimi znanstvenimi in umetniškimi ustanovami sklicuje Akademija seje ter organizira kongrese in posvete znanstvenikov in umetnikov, vzdržuje zvezo z znanstvenimi in umetniškimi akademijami, zavodi in društvi ter znanstveniki in umetniki drugih držav.

II. Sestav Akademije in njeni člani

A. Člani

5. člen

Slovensko akademijo znanosti in umetnosti sestavljajo redni člani (akademiki), dopisni člani (korespondenti) in častni člani.

6. člen

Za rednega člana je lahko izvoljen znanstvenik ali umetnik, ki je obogatil znanost ali umetnost z deli znanstvenega ali umetniškega pomena in prispeval z njimi k razvoju kulture.

Dopisne člane voli Akademija iz priznanih domačih in tujih znanstvenikov in umetnikov.

Častne člane voli Akademija iz znanstvenikov in umetnikov, ki so obogatili znanost ali umetnost z deli svetovnega pomena ali z deli, ki imajo poseben pomen za Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo, Ljudsko republiko Slovenijo ali za Akademijo.

7. člen

Redni in dopisni člani opravljajo svoje znanstveno in umetniško delo v skladu z delovnim programom Akademije.

Podrobnejše določbe o delu ter o pravicah in dolžnostih članov Akademije predpiše statut Akademije.

8. člen

Prejemke funkcionarjev in članov Akademije določi vlada LRS z uredbo.

9. člen

Kandidate za redne in dopisne člane Akademije predlagajo iz vrst najpomembnejših znanstvenikov in umetnikov pristojni razredi po strogi in skrbni presoji ter z izčrpno utemeljitvijo skupščini Akademije v odločitev; za člana je izvoljen kandidat, za katerega sta glasovali najmanj dve tretjini v skupščini navzočih članov. Izvolitev je končnoveljavna, ako Prezidij Ljudske skupščine LRS v 30 dneh ne ugovarja.

10. člen

Častne člane voli skupščina Akademije na predlog razredov ali posameznih rednih članov Akademije. Kandidat

je izvoljen, če sta zanj glasovali dve tretjini navzočih članov. Častni člani imajo enake pravice kot redni člani, niso pa uvrščeni v razrede.

11. člen

Članstvo rednih, dopisnih in častnih članov preneha s smrtjo, z odpovedjo, ki se pismo preda predsedniku Akademije, ali z izključitvijo iz zelo tehtnih razlogov javnega ali zasebnega značaja. Izključitev mora skleniti skupščina Akademije z dvetretjinsko večino celotnega števila rednih članov. Predlog za izključitev da lahko Prezidij Ljudske skupščine LRS ali člani Akademije.

B. Znanstveni sodelavci Akademije

12. člen

Pri izvrševanju nalog Akademije, njenih zavodov in ustanov lahko sodelujejo tudi strokovnjaki, ki niso člani Akademije.

Za proučevanje prirodnega bogastva in proizvodnih sil države ustanovi Akademija poseben svet svojih članov. V ta svet lahko pritegne skupščina Akademije tudi znanstvenike, ki niso njeni člani.

Strokovne sodelavce v ustanovah Akademije imenuje in razrešuje na predlog pristojnega razreda predsedstvo Akademije, ki jim določi tudi nagrade za njihovo sodelovanje.

Znanstvene sodelavce predlaga v sporazumu s pristojnim razredom predsedstvo Akademije predsedstvu vlade LRS za imenovanje.

Podelitev mest znanstvenih aspirantov, ki so v zvezi z državnimi štipendijami, predlaga za razpis in na predlog pristojnega razreda predsedstvo Akademije ministru za prosveto LRS.

Podrobnejše določbe k temu členu in določbe glede znanstvenih aspirantov predpiše statut Akademije.

III. Organizacija Akademije

A. Skupščina

13. člen

Najvišji organ Akademije je skupščina, ki jo sestavljajo vsi redni in častni člani.

Skupščina določa splošno smer znanstvenega dela in organizacijo Akademije ter opravlja druge naloge, ki jih ji daje ta zakon ali statut.

Skupščina voli člane Akademije, predsednika, enega ali več podpredsednikov, glavnega tajnika in nadzorni odbor; odloča o izključitvi članov in voli člane sveta za proučevanje prirodnega bogastva in proizvodnih sil države.

Skupščina izda statut Akademije, ki ga potrdi Prezidij Ljudske skupščine LRS.

14. člen

Seje skupščine se sklicujejo po potrebi, toda vsaj enkrat na leto ali če to zahteva najmanj ena tretjina rednih članov oziroma dva razreda.

Skupščina Akademije je po pravilu sklepčna, če je navzoča vsaj polovica rednih članov, in odloča z večino glasov navzočih članov. Izjeme določata ta zakon in statut Akademije.

Odločujočo pravico glasovanja imajo na skupščini redni in častni člani Akademije.

Dopisni člani in upravniki posameznih ustanov Akademije, ki niso redni ali častni člani, smejo na vabilo predsednika ali njegovega namestnika prisostvovati skupščini in imajo posvetovalni glas.

B. Predsedstvo

15. člen

Predsedstvo Akademije sestavljajo predsednik, eden ali več podpredsednikov, glavni tajnik in razredni tajniki.

Predsednika, podpredsednika in glavnega tajnika voli skupščina Akademije za tri leta izmed rednih članov Akademije. Izvolitev predsednika potrjuje Prezidij Ljudske skupščine LRS.

Razredne tajnike volijo razredi po določbah statuta Akademije.

16. člen

Predsedstvo Akademije izvršuje sklepe skupščine; v času med sejami skupščine je predsedstvo najvišji upravni organ Akademije.

Predsednik predstavlja Akademijo na zunaj, usmerja upravo in delo Akademije, sklicuje in vodi seje skupščine in predsedstva.

Natančnejše določbe o nalogah in delu predsedstva Akademije in njegovih funkcionarjev predpiše statut.

Predsedstvo Akademije imenuje uslužbence Akademije. Za imenovanje uslužbencev prve vrste je potrebno soglasje predsednika vlade LRS.

17. člen

Upravljanje imovine Akademije nadzira poseben nadzorni odbor treh rednih članov in enega namestnika, ki jih izbere skupščina za dve leti.

C. Z a v o d i

18. člen

Znanstveno raziskovalno delo opravlja Akademija v svojih zavodih (inštitutih), komisijah, odborih, laboratorijih itd.

Podrobnejše odredbe o njihovi organizaciji in delu predpiše statut Akademije in pravilniki v okviru statuta.

19. člen

Vlada LRS določi v sporazumu z Akademijo, katere državne ustanove so glede svojega znanstvenega dela pod neposrednim nadzorstvom Akademije.

Č. Uslužbenci Akademije

20. člen

Za opravljanje administrativnih, znanstveno upravnih in tehničnih poslov ima Akademija administrativne, tehnične in pomožne uslužbence.

Natančnejše določbe o ustroju pisarne ter o dolžnostih in pravicah predpiše statut.

IV. Končna določba

21. člen

Ta zakon velja od dneva objave v »Uradnem listu LRS«. U št. 134.

Ljubljana, dne 11. maja 1949.

PREZIDIJ LJUDSKE SKUPŠČINE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE
L. S.

Sekretar:

France Lubej, l. r.

Predsednik:

Josip Vidmar, l. r.

STATUT

Slovenske akademije znanosti in umetnosti

I. Splošne določbe

1. člen

Slovenska akademija znanosti in umetnosti je najvišja znanstvena in umetnostna ustanova v Ljudski republiki Sloveniji s sedežem v Ljubljani.

Zaradi trajnega napredka znanosti in umetnosti združuje najpomembnejše znanstvenike in umetnike in usmerja znanstveno in umetniško delo za prosep Ljudske republike Slovenije in Federativne ljudske republike Jugoslavije.

2. člen

Glavna naloga Slovenske akademije znanosti in umetnosti je, da z vsemi svojimi silami in sredstvi prispeva k napredku in razvoju znanosti in umetnosti.

V ta namen Slovenska akademija znanosti in umetnosti:

a) usmerja svoje delo na najvažnejše probleme vseh znanstvenih in umetnostnih področij, zlasti tistih, ki so pomembna za Slovenijo in Jugoslavijo;

b) proučuje naravna bogastva in proizvodne sile države kakor tudi občna ekonomska in kulturna dognanja in si prizadeva za njih vsestransko racionalno izrabo;

c) podpira znanstveno in umetniško delo ter načrtno skrbi za popolnjevanje znanstvenega naraščaja in za zvišanje njegove znanstvene kvalitete;

č) sodeluje v Svetu Akademij Federativne ljudske republike Jugoslavije in vzdržuje zvezo z znanstvenimi in umetniškimi akademijami ter z znanstvenimi in umetniškimi ustanovami drugih jugoslovanskih narodov;

d) zaradi proučevanja in reševanja splošnih znanstvenih in umetniških problemov vzdržuje zvezo z znanstvenimi in umetniškimi akademijami, zavodi in društvi ter z znanstveniki in umetniki drugih narodov;

e) za splošno usmeritev znanstvenega in umetniškega dela, za razvoj znanstvenih in umetnostnih raziskovanj in za organizacijo ekspedicij sklicuje seje in posvete ter organizira kongrese domačih in tujih znanstvenikov in umetnikov;

f) objavlja izsledke raziskavanj in znanstvena dela;

g) daje strokovna mnenja ter rešuje znanstvene in umetnostne probleme na zahtevo vlade LRS;

h) vodi razvid dela znanstvenih in umetniških zavodov in ustanov v Ljudski republiki Sloveniji.

3. člen

Slovenska akademija znanosti in umetnosti je pravna oseba.

Akademija upravlja svoje premoženje in razpolaga z njim po predpisih, ki veljajo za splošno ljudsko premoženje; uporablja ga za izpolnjevanje svojih nalog.

Akademija ima svoj predračun dohodkov in izdatkov v okviru proračuna Ljudske republike Slovenije. Odredbo-dajalec za izvajanje proračuna je predsednik Akademije.

4. člen

Akademija ima svoj pečat; v sredi pečata je državni grb Ljudske republike Slovenije, okrog njega pa v enem ali v dveh krogih besedilo »Ljudska republika Slovenija — Slovenska akademija znanosti in umetnosti.«

5. člen

Slovenska akademija znanosti in umetnosti ima tele razrede:

1. za zgodovinske in družbene vede;
2. za filološke in literarne vede;
3. za matematične, fizikalne in tehnične vede;
4. za prirodoslovne in medicinske vede;
5. za umetnosti (besedno, glasbeno in likovno).

Umetnostna zgodovina spada v razred za zgodovinske in družbene vede; ta razred pa v vprašanjih umetnostne zgodovine sodeluje z razredom za umetnosti.

6. člen

Za izvrševanje znanstvenih in umetnostnih nalog ustanavlja Akademija raziskovalne zavode (institute), laboratorije, komisije, svete, odbore, sekcije, kabinete, biblioteke, muzeje in druge potrebne ustanove.

II. Sestav Akademije

A. Člani

7. člen

Slovensko akademijo znanosti in umetnosti sestavljajo redni člani (akademiki), dopisni člani (korespondenti) in častni člani.

Redni in dopisni člani so razvrščeni v razrede.

8. člen

Za rednega člana je lahko izvoljen znanstvenik ali umetnik, ki je obogatil znanost ali umetnost z deli znanstvenega ali umetniškega pomena, s katerimi je prispeval k razvoju kulture.

Dopisni člani se volijo izmed priznanih domačih in tujih znanstvenikov in umetnikov.

9. člen

Kandidate za redne in dopisne člane Akademije predlagajo skupščini Akademije pristojni razredi po strogi in skrbni presoji; predlog morajo izčrpno utemeljiti.

Za člana je izvoljen kandidat, za katerega sta glasovali najmanj dve tretjini v skupščini navzočih članov. Izvolitev postane dokončna, ako Prezidij Ljudske skupščine LRS v 30 dneh ne ugovarja.

10. člen

Redni in dopisni člani opravljajo znanstveno in umetniško delo v skladu z delovnim programom Akademije; sodelujejo v razredih, komisijah, odborih in ustanovah Akademije ter pri vzgoji znanstvenega naraščaja in opravljajo druge naloge, ki jim jih da Akademija.

Redni člani so dolžni udeleževati se sej in sestankov Akademije, na katere so vabljeni.

11. člen

Vsak redni in dopisni član Akademije je uvrščen le v en razred, lahko pa je izvoljen v odbore, komisije in ustanove raznih razredov.

Redni in dopisni član sme spremeniti svoj razred s privoljenjem razreda, ki mu pripada, ako ga razred, v katerega želi prestopiti, sprejme in ako skupščina to potrdi. Če razred, kateremu tak član pripada, ne da privoljenja, so pa sicer dani drugi pogoji za prestop iz enega razreda v drug razred, odloči o tem skupščina Akademije.

12. člen

Akademija podpira svoje člane pri znanstvenem raziskavanju in umetniškem delu. Člani Akademije imajo pravico objavljati svoja dela v izdajah Akademije. O pomoči in tiskanju del odloča predsedstvo Akademije na predlog pristojnega razreda.

Predsedstvo Akademije sme na predlog pristojnega razreda dovoliti podporo znanstvenim in umetniškim organizacijam in tudi posameznikom za njihovo znanstveno raziskavanje in umetniško delo ali za izdajo znanstvenih in umetniških del.

13. člen

Častne člane voli Akademija izmed znanstvenikov in umetnikov, ki so obogatili znanost ali umetnost z deli svetovnega pomena ali z deli, ki imajo poseben pomen za Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo, Ljudsko republiko Slovenijo ali za Akademijo.

Častni člani imajo enake pravice kakor redni.

14. člen

Častne člane voli skupščina Akademije na predlog razredov ali posameznih rednih članov. O predlogu člana Akademije mora dati mnenje razred, ki je najbližji kandidatovi stroki.

Pri kandidatih, katerih zasluge za državo, za Akademijo, za znanost ali za umetnost niso strokovne narave, izdela in utemelji predlog za skupščino predsedstvo Akademije.

Kandidat je izvoljen, če sta glasovali zanj dve tretjini navzočih članov.

15. člen

Rednim, dopisnim in častnim članom, katerih izvolitev je dokončna, izroči predsednik na skupščini diplomo o članstvu. Redni in dopisni člani dobijo tudi člansko izkaznico.

Obliko diplome in izkaznice določi predsedstvo Akademije.

16. člen

Članstvo rednih, dopisnih in častnih članov preneha s smrtjo, z odpovedjo, ki se pisмено sporoči predsedniku Akademije, ali z izključitvijo.

Člana lahko izključi skupščina Akademije z dvetretjinsko večino vseh rednih članov iz zelo tehtnih razlogov javne ali zasebne narave.

Če se član odpove članstvu Slovenske akademije znanosti in umetnosti, sklepa o razrešitvi predsedstvo. Predsedstvo lahko odpoved takoj sprejme ali pa poprej posreduje.

17. člen

Glasovanje o izvolitvi ali izključitvi članov je tajno, če skupščina ne sklène drugače.

18. člen

O vsakem članu Akademije vodi glavni tajnik članski list, ki obsega vse pomembnejše podatke o življenju ter o znanstvenem oziroma umetniškem delu. Navodila o tem predpiše predsedstvo Akademije.

B. Znanstveni sodelavci Akademije

19. člen

Pri izvrševanju nalog Akademije, njenih zavodov in ustanov lahko sodelujejo kot znanstveni in strokovni sodelavci tudi strokovnjaki, ki niso člani Akademije.

20. člen

Znanstveni sodelavci so znanstveniki, ki so s svojim delom pokazali sposobnost in uspeh v svoji panogi; po smernicah pristojnih razredov ali upravnikov zavodov opravljajo

samostojno znanstvena dela in raziskovanja v ustanovah in zavodih Akademije. V sporazumu s pristojnim razredom jih predlaga predsedstvo Akademije predsedstvu vlade LRS za imenovanje.

21. člen

Na predlog pristojnega razreda imenuje predsedstvo Akademije izmed priznanih strokovnjakov strokovne sodelavce, katerih naloga je, da z zbiranjem in urejevanjem znanstvenega gradiva sodelujejo pri pripravi za znanstveno delo.

22. člen

Za spopolnjevanje znanstvenega naraščaja in za zvišanje njegove znanstvene ravni nastavlja predsedstvo Akademije pri ustanovah Akademije znanstvene aspirante praviloma izmed građuiranih ali diplomiranih absolventov univerze in drugih visokih šol, ki so pokazali posebno nagnjenje in sposobnost za znanstveno delo. Pod vodstvom članov Akademije ali upravnikov zavodov opravljajo znanstveni aspiranti znanstveno delo, ki si ga izbere sami ali ki se jim dodeli.

Predsedstvo Akademije predlaga v sporazumu z razredi ministru za prosveto, koliko mest znanstvenih aspirantov, ki so v zvezi z državno štipendijo, naj razpiše in po razpisu mu predlaga kandidate.

Natančnejše določbe o dolžnostih znanstvenih aspirantov določi pravilnik, ki ga izda predsedstvo Akademije in potrđi skupščina.

III. Organizacija

A. Skupščina

23. člen

Najvišji organ Akademije je skupščina, ki jo sestavljajo vsi redni in častni člani.

Skupščina določa splošno smer znanstvenega dela in organizacijo Akademije; pretresa vprašanja znanstvene,

znanstveno tehnične in organizacijske narave; odloča o razvrstitvi članov v razrede; sklepa o ustanovitvi novih, o odpravi, spojitvi ali spremembi obstoječih razredov, zavodov (inštitutov), laboratorijev, komisij, svetov, odborov, sekcij, kabinetov, bibliotek in drugih potrebnih ustanov; sklepa o delovnih načrtih razredov in ustanov.

Skupščina voli člane Akademije in odloča o njihovi izključitvi; voli in razrešuje predsednika, enega ali več podpredsednikov, glavnega tajnika, člane nadzornega odbora, upravnike znanstvenih zavodov (inštitutov), predsednike in člane komisij, odborov, svetov, predsednika in člane sveta za proučevanje prirodnega bogastva in proizvodnih sil države; voli in razrešuje predstavnike in namestnike v Svet Akademij FLRJ.

Skupščina potrjuje pravilnike o delu in ustroju ustanov Akademije in druge pravilnike, ki jih izda predsedstvo.

Skupščina razpravlja o predlogu predračuna dohodkov in izdatkov in o zaključnem računu Akademije ter o poročilu nadzornega odbora.

24. člen

Sejo skupščine skliče predsednik Akademije po potrebi, toda vsaj enkrat na leto in če to z navedbo predmeta, o katerem naj se razpravlja na seji, zahteva najmanj tretjina rednih članov ali dva razreda. Dnevni red skupščine mora biti vsem rednim in častnim članom sporočen vsaj pet dni pred sejo.

25. člen

Skupščina je sklepčna, če je navzočih vsaj polovica rednih članov in odloča po pravilu z večino glasov navzočih članov.

Za veljavnost sklepa o izključitvi člana je potrebna dvetretjinska večina vseh rednih članov.

Za veljavnost izvolitve članov Akademije ter sklepa o ustanovitvi novega ali odpravi, spojitvi ali spremembi obsto-

ječega razreda kakor tudi za spremembo statuta, je potrebna dvetretjinska večina navzočih članov.

Pravico glasovanja na skupščini imajo redni in častni člani Akademije.

Dopisni člani in upravniki ustanov Akademije, ki niso redni ali častni člani, se smejo na vabilo predsednika udeležiti skupščine s posvetovalnim glasom.

B. P r e d s e d s t v o

26. člen

Predsedstvo Akademije sestavljajo predsednik, eden ali več podpredsednikov, glavni tajnik in razredni tajniki.

27. člen

Predsedstvo Akademije izvršuje sklepe skupščine; v času med sejami skupščine je najvišji upravni organ Akademije.

Predsedstvo predlaga skupščini delovne načrte razredov in ustanov; sprejema njihova poročila; rešuje znanstveno organizatorična vprašanja; sestavlja in predlaga v razpravo skupščini predračun dohodkov in izdatkov Akademije; razporeja kredite in njihovo uporabo; vodi publika-cijsko delo Akademije; predpisuje in predlaga skupščini v potrditev pravilnike o delovnem načrtu in notranji organizaciji znanstvenih zavodov (inštitutov), laboratorijev, kabinetov, sekcij, komisij, odborov, svetov, pravilnike o razvidu znanstvenega in umetniškega dela, o znanstvenih aspirantih, o podelitvi stopnje doktorja znanosti po Akademiji in druge pravilnike; opravlja druge naloge po predpisih zakona, statuta in po sklepih skupščine.

28. člen

Predsedstvo Akademije odloča o načinu nagrajevanja članov, znanstvenih in strokovnih sodelavcev Akademije ter

drugih strokovnjakov za posebno delo in o povračilu njihovih stroškov.

29. člen

Na seje predsedstva morajo biti z navedbo dnevnega reda vabljeni pismeno vsi njegovi člani praviloma vsaj tri dni pred sejo.

Seja predsedstva je sklepčna, če je navzoča večina njegovih članov, med njimi predsednik ali podpredsednik. Predsedstvo odloča z navadno večino glasov.

Predsednik ima glasovalno pravico. Ob enakosti glasov odloča predsednikov glas. Redni člani, ki so vabljeni na sejo predsedstva zaradi posveta, nimajo glasovalne pravice.

O zadevi, ki se tiče samo določenega razreda, se ne sme sklepati, če ni navzoč tajnik tega razreda ali njegov namestnik.

30. člen

Predsednika, podpredsednika in glavnega tajnika voli skupščina Akademije za tri leta izmed rednih članov Akademije. Izvolitev predsednika velja, ko jo potrdi Prezidij Ljudske skupščine LRS.

Funkcijska doba predsednika traja, dokler Prezidij Ljudske skupščine LRS ne potrdi novega predsednika.

31. člen

Predsednik predstavlja Akademijo na zunaj; usmerja njeno upravo in delo; sklicuje in vodi seje predsedstva in skupščine; podpisuje skupno z glavnim tajnikom diplome in druge važne listine in dopise ter opravlja druge naloge po določbah zakona, statuta in po sklepih skupščine in predsedstva.

32. člen

Predsednik sme zadržati izvršitev oziroma odpravo sklepa skupščine, predsedstva ali razreda, o katerem misli, da je za Akademijo škodljiv. To mora z obrazložitvijo nemudoma sporočiti organu, ki je sklep izdal, da o predmetu

znova sklepa. Če ta organ vztraja pri svojem sklepu, je predsednik nanj vezan.

33. člen

Podpredsednik pomaga predsedniku pri njegovem delu, opravlja sporazumno z njim posamezna dela iz njegovega delovnega področja in ga nadomestuje, kadar je zadržan.

34. člen

Glavni tajnik pomaga predsedniku; načeluje upravni in znanstveni pisarni Akademije; piše zapisnike o sejah skupščine in predsedstva; skrbi za publikacije; sestavlja sporazumno s predsednikom dnevni red za seje predsedstva in skupščine, predloge in poročila; podpisuje skupno s predsednikom diplome in druge važne listine in dopise; piše članske liste in opravlja druge naloge po določbah zakona, statuta in po sklepih skupščine in predsedstva Akademije.

Če je glavni tajnik zadržan, ga nadomešča za to od predsedstva Akademije določeni redni član.

35. člen

Če predsednik, podpredsednik ali glavni tajnik umre ali če preneha njihova funkcija pred potekom funkcijske dobe, se mora sklicati skupščina Akademije takoj zaradi izvolitve novega predsednika, podpredsednika oziroma glavnega tajnika.

C. Nadzorni odbor

36. člen

Upravljanje imovine Akademije nadzoruje nadzorni odbor treh članov in enega namestnika, ki jih izbere skupščina za dve leti izmed rednih članov Akademije.

Član predsedstva ne more biti hkrati član nadzornega odbora ali njegov namestnik.

Predsednika izbere nadzorni odbor izmed svojih članov.

Poročilo nadzornega odbora mora biti 14 dni pred skupščino (peti odstavek 23. člena) na vpogled vsem rednim članom.

Č. Razredi

37. člen

Razredi opravljajo glavne naloge Akademije v svojih strokah ter usmerjajo in vodijo znanstveno delo v ustanovah, ki so v njihovem sestavu, sprejemajo znanstvena in umetniška poročila in sklepajo o vloženi predlogih.

Razredi so v reševanju znanstvenih in umetniških vprašanj samostojni.

Razredi Akademije razpolagajo v okviru svojega programa samostojno s kreditom, ki jim je dodeljen iz proračuna Akademije.

38. člen

Delo razreda vodi razredni tajnik. Nadomešča ga od razreda za to določeni redni član.

Razrednega tajnika volijo redni člani razreda izmed sebe za dve leti z navadno večino glasov.

39. člen

Razredi imajo seje po potrebi, vendar vsaj vsak drugi mesec, razen v juliju, avgustu in septembru.

Seje razredov so določene zlasti za obravnavanje znanstvenih in umetnostnih vprašanj in predloženih znanstvenih spisov, za predavanja članov, za pripravljane predlogov razreda in za pripravo razrednih publikacij.

Sejo razreda skliče in vodi tajnik razreda. Na sejo povabi z navedbo dnevnega reda praviloma vsaj tri dni prej redne in tiste dopisne člane razreda, ki prebivajo na ozemlju FLRJ. Glasovalno pravico imajo samo redni člani razreda. Ob enakosti glasov odloča tajnikov glas. Seja je sklepčna, če je navzoča večina rednih članov razreda.

Upravniki ustanov, ki niso člani razreda, imajo na seji razreda glasovalno pravico le glede vprašanj, ki se tičejo njihovih ustanov.

Zapisnik o seji vodi najmlajši navzoči redni član razreda.

Razredni tajnik mora sklicati sejo razreda v osmih dneh, če to zahtevajo najmanj trije redni člani razreda z navedbo predmeta, o katerem naj se na seji razpravlja.

Sklepe razreda izvršuje razredni tajnik.

40. člen

Zadeve, ki se tičejo dveh ali več razredov, se obravnavajo na skupnih sejah prizadetih razredov. Skupno sejo skliče in vodi najstarejši izmed tajnikov prizadetih razredov.

41. člen

Za pripravo ali raziskavo posameznega predmeta lahko izbere razred komisijo ali odbor izmed svojih članov in tudi izmed drugih znanstvenikov.

42. člen

Razred poroča o svojem delu vsako leto skupščini Akademije po predsedstvu.

D. Zavodi in druge ustanove

43. člen

Znanstveno raziskovalno delo opravlja Akademija v svojih zavodih (inštitutih), laboratorijih, komisijah, odborih itd.

Znanstveni zavodi (inštituti) in laboratoriji Akademije so upravno podrejeni predsedstvu Akademije po razredu, v čigar sestav spadajo. Vodijo jih upravniki.

44. člen

Pri vsakem zavodu (inštitutu) Akademije je znanstveni svet, ki ga sestavljajo upravnik, s sklepom skupščine dolo-

čeni člani Akademije ter visoko kvalificirani znanstveni sodelavci Akademije. V znanstveni svet lahko skupščina Akademije pritegne tudi druge strokovnjake.

Znanstveni svet usmerja specialno znanstveno delo zavoda (inštituta).

45. člen

Za proučevanje prirodnega bogastva in proizvodnih sil države ustanovi Akademija poseben svet svojih članov, ki ga izvoli skupščina. V ta svet lahko skupščina Akademije pritegne tudi znanstvenike, ki niso njeni člani.

E. U s l u ž b e n c i

46. člen

Za opravljanje administrativnega, znanstveno administrativnega in tehničnega dela ima Akademija upravno in znanstveno pisarno, ki ju vodita upravnik.

Akademija ima potrebno število znanstvenih, strokovnih, tehničnih in pomožnih uslužbencev. Zanje veljajo predpisi zakona o državnih uslužbencih.

Poslovnik o notranji ureditvi in delu pisarn, o pravicah in dolžnostih uslužbencev ter o pogojih in kvalifikaciji, potrebnih za doseg posameznih nazivov, predpiše predsedstvo Akademije.

IV. Publikacije

47. člen

Publikacije Akademije so dvojne: splošne in razredne. Med splošne publikacije spadajo vsakoletno poročilo o poslovanju Akademije in njenih razredov, skupne periodične publikacije in izdaje večjih del.

Za razredne publikacije se štejejo periodične publikacije razredov, posamezna dela in razprave, monografije, strokovna poročila ter predavanja v razredih.

Avtorske pravice ostanejo avtorju.

48. člen

V razrednih publikacijah Akademije se objavljajo dela, ki jih sprejme pristojni razred na seji in za katera da glede na razpoložljiva sredstva pristanelek za tisk predsedstvo Akademije.

O tem, ali se objavi v razredni publikaciji delo nečlana, odloča pristojni razred na predlog in po strogi, pismeni oceni vsaj enega svojih članov.

49. člen

Akademijske publikacije se tiskajo po avtorjevi želji v slovenskem, srbskem, hrvaškem ali makedonskem jeziku. Po sklepu razreda in v sporazumu s predsedstvom se lahko tiska razprava tudi v tujem jeziku.

Posnetki razprav (publikacij) in krajša strokovna poročila se lahko tiskajo po avtorjevi želji v tujem jeziku tudi brez posebnega sklepa razreda ali predsedstva.

50. člen

Velikost naklade določi za vsako publikacijo predsedstvo na predlog razreda.

Pisec dobi brezplačno 25 posebnih odtiskov svoje razprave. Posebni odtiski so kot taki označeni na naslovnem listu.

Pisec oziroma prireditelj posebnega izdanja Akademije dobi 20 primerkov izdanja.

Predsedstvo Akademije lahko pokloni publikacije Akademije posameznikom, zavodom in organizacijam in lahko dovoli prodajo publikacij s popustom.

V. Končne določbe

51. člen

Statut se sme spremeniti ali dopolniti s sklepom skupščine, ki ga potrdi Prezidiј Ljudske skupščine LRS.

52. člen

Ta statut dobi obvezno moč, ko ga sprejme skupščina Akademije in potrdi Prezidij Ljudske skupščine LRS.

Na podlagi zadnjega odstavka 13. člena zakona o Slovenski akademiji znanosti in umetnosti Prezidij Ljudske skupščine LR Slovenije potrjuje Statut Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani.

Ljubljana, dne 11. julija 1949.

PREZIDIJ LJUDSKE SKUPŠČINE
LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

L. S.

Sekretar:
Fr. Lubej, l. r.

Predsednik:
Josip Vidmar, l. r.

NALOGE INŠTITUTOV

(Izvillečki iz inštitutskih statutow)

KEMIČNI INŠTITUT

Namen te ustanove je, omogočiti priznanim znanstvenikom eksperimentalno delo ob znanstvenih in znanstveno tehničnih problemih in dati priliko mladim diplomiranim kemikom, da se spoznajo z metodiko znanstvenega kemičnega dela in izvršujejo preiskave, ki jim morejo služiti kot doktorske disertacije ali habilitacijska dela.

FIZIKALNI INŠTITUT

Namen te ustanove je omogočiti priznanim znanstvenikom eksperimentalno delo ob znanstvenih in znanstveno tehničnih problemih fizike in na problemih praktične uporabe fizikalnih izsledkov v gospodarstvu, tehniki in medicini. Dalje naj dobe mladi diplomirani fiziki v inštitutu možnost, seznaniti se z metodiko znanstvenega fizikalnega dela in izvrševati dela, ki jim morejo služiti kot doktorske disertacije ali kot habilitacijska dela.

ZAVOD ZA RAZISKOVANJE KRASA

Naloge zavoda so:

a) da ustvari centralni kataster jam v Sloveniji (Jugoslaviji) in da zbira s pomočjo Planinskega društva in Društva za raziskovanje jam v Ljubljani topografske in druge podatke ter material iz jam,

b) da vsestransko raziskuje jame, kraško hidrografijo in kraške pojave vobče,

c) da dá osnovo in koordinira biološka, zoološka, paleontološka in prahistorična raziskavanja v jamah,

č) da sodeluje pri raziskavanjih za razna hidrotehnična dela na kraškem zemljišču,

d) da v tesni zvezi z upravo jam sodeluje pri urejevanju jam za tujski promet v soglasju z Zavodom za zaščito in znanstveno proučevanje kulturnih spomenikov in prirodnih znamenitosti Slovenije,

e) da uredi, izpopolni in odpre javnosti jamski (ozir. kraški) muzej pri Postojnski jami.

INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO

Inštitut ima nalogo, da vodi in organizira znanstveno delo na vseh področjih geografske stroke. Svoj namen dosega po naslednjih poteh:

a) goji splošna teoretska poglavja geografske znanosti,

b) vodi in organizira znanstveno geografsko proučevanje našega področja,

c) skrbi za objavljane rezultatov znanstvenih proučevanj,

č) eno bistvenih svojih nalog vidi v tem, da pospešuje pri znanstvenem proučevanju tiste smeri, ki imajo praktične učinke, in da s tem pripomore h gradnji našega novega življenja,

d) da sodeluje z vsemi ustanovami v okviru Akademije in izven nje v pospeševanju navedenih smotrov.

INŠTITUT ZA GEOLOGIJO

Inštitut ima nalogo, da vodi in organizira znanstveno delo na vseh področjih geološke znanosti. Svoj namen dosega s tem, da

- a) goji splošna teoretska poglavja geološke znanosti,
- b) ustanavlja in vodi znanstvene laboratorije (delavnice),
- c) organizira in vodi znanstveno geološko proučevanje našega področja,

č) skrbi za objavljane rezultatov znanstvenih proučevanj,

d) pospešuje pri znanstvenem proučevanju tiste smeri, ki imajo praktične učinke, da s tem pripomore h gradnji našega novega življenja,

e) sodeluje z vsemi ustanovami v okviru Akademije in izven nje, ki zasledujejo enake cilje.

INŠTITUT ZA BIOLOGIJO

Inštitut ima nalogo, da vodi in organizira znanstveno delo na vseh področjih bioloških znanosti. Svoj namen dosega s tem, da

- a) goji splošna teoretska poglavja bioloških znanosti,
- b) ustanavlja in vodi znanstvene laboratorije (delavnice),
- c) organizira in vodi terenska biološka raziskovanja, zlasti slovenske zemlje, sladkih voda in Jadranskega morja,

č) skrbi za objavljane rezultatov znanstvenih proučevanj,

d) pospešuje pri znanstvenem proučevanju tiste smeri, ki imajo praktične učinke, da s tem pripomore h gradnji našega novega življenja,

e) sodeluje z vsemi ustanovami v okviru Akademije in izven nje, ki zasledujejo enake cilje.

INŠTITUT ZA ZGODOVINO

Glavne naloge inštituta so:

V sekciji za občno in narodno zgodovino:

- a) organizacija in pospeševanje dela na področjih zgodovinske vede ob sodelovanju z ustanovami v Akademiji in

zunaj nje; b) študij problemov s področja zgodovine in njenih pomožnih ved; c) priprava in objava znanstvenih del, monografij in razprav; č) priprava, obdelava in objava virov.

V sekciji za zgodovino umetnosti:

a) viri za zgodovino umetnosti, b) umetnostna zgodovina Slovenije, c) seznam slovenskih srednjeveških stenskih slik, č) umetnostnozgodovinska karta Slovenije, d) umetnostnozgodovinska terminologija.

V sekciji za arheologijo:

a) organizacija načrtnega raziskovanja slovenskega ozemlja; b) obravnava in objava rezultatov; c) seznam vseh najdb na slovenskem ozemlju; č) arheološka karta Slovenije; d) terminologija.

INŠTITUT ZA LITERATURE

Inštitut ima tele naloge:

a) kritični, na temelju novih znanstvenih metod osnovani študij vseh problemov literarne vede in literarne zgodovine tako v domači kakor v tuji literarnozgodovinski in literarnoteoretični produkciji;

b) priprava znanstvenih monografij in standardnih del iz omenjenih področij in v omenjeni smeri;

c) revizija slovenskega literarnozgodovinskega dela z vidika moderne znanstvene metode;

č) kritične in komentirane izdaje slovenskih klasikov in korespondence znamenitih Slovencev;

d) nadaljevanje in dopolnjevanje Slovenskega biografskega leksikona in skrb za slovensko knjižno bibliografijo;

e) vodstvo dela znanstvenih aspirantov in kandidatov za naslov doktorja.

INŠTITUT ZA SLOVENSKI JEZIK

Inštitut ima tele naloge:

a) zbiranje slovenskega jezikovnega gradiva iz sedanjih živih govorov, sedanjih in vseh prejšnjih rokopisov in tiskov, iz urbarjev in historičnih listin, iz dejstev lingvističnega od-

nosa slovenskega jezika do drugih slovanskih in do sosednih romanskih in germanskih jezikov oziroma njihovih dialektov;

b) uporaba tega gradiva za pripravo in izdelavo standardnih del o slovenskem jeziku: 1. pravopisni in pravorečni slovar; 2. slovar knjižnega jezika; 3. opisna gramatika knjižnega jezika; 4. historična gramatika; 5. historični in etimološki slovar; 6. historično-onomastični slovar; 7. historično-topografski slovar; 8. lingvistični atlas; 9. zbornik dialektičnih tekstov; 10. zbornik historičnih tekstov; 11. fonogramski arhiv dialektov.

KOMISIJA ZA SLOVENSKO NARODOPISJE

Komisija ima tele naloge:

a) zbiranje narodopisnega blaga (besedil, opisov, fotografskih posnetkov, bibliografskih podatkov in pod.) med ljudstvom, dalje iz sedanjih in vseh prejšnjih rokopisov, tiskov, historičnih listin, zapuščinskih aktov in pod. kakor tudi iz dejstev odnosa slovenskega narodopisnega blaga do narodopisnega blaga pri drugih slovanskih in sosednih romanskih ter germanskih narodih; podpira, organizira in koordinira narodopisno zbiralno delo drugih narodopisnih znanstvenih ustanov, muzejev in inštitutov;

b) ureditev in hramba nabranega narodopisnega blaga v arhivu slovenskega narodopisja s tremi oddelki:

1. ljudska umetnost (besedna, glasbena in likovna): a) pravljice, bajke, pripovedke, legende in gnomika (pregovori, prilike, reki in uganke); b) pesmi, napevi, glasba, igre in plesi; c) fototeka slikarstva, podobarstva in ornamentike;

2. družbena kultura: ljudsko pravo, ljudske šege in navade, ljudska medicina, uvere in praznoverja, noše z vezeninami in tekstilijami;

3. materialna kultura: delo na kmetiji, domače obrti, ljudska prehrana, ljudska trgovina; stanovanje, obleka, orodje, oprava in posodje itd.;

c) znanstvena objava gradiva in uporaba gradiva za znanstvene študije, za pripravo in izdelavo standardnih del o slovenskem narodopisju in etnogenezi, za izdelavo enciklopedičnih poljudnoznanstvenih publikacij, kakor: 1. izdaja slovenskih narodnih pesmi z napevi; 2. izdaja slovenskih narodnih pravljič; 3. izdaja slovenskih bajk in pripovedk; 4. izdaja slovenskih pregovorov, prilik in rekov; 5. izdaja slov. ljudske glasbe, plesov in iger; 6. izdaja slov. narodnih uganek; 7. seznamek slovenskih pravljičnih tipov; 8. zgodovinska čitanka slovenskih narodnih pesmi; 9. zgodovinska čitanka slovenskih bajk in pripovedk; 10. slovenski narodopisni slovar; 11. pregled slovenskega narodopisja; 12. objava gradiva za slovensko narodopisje (poročila narodopisnih delovnih ekip in pod.);

č) podpora pri ohranjanju etnografskih spomenikov na slovenskem ozemlju tako na terenu kot v muzejih; v ta namen sodeluje komisija z referatom za etnografijo pri Zavodu za varstvo kulturnih spomenikov in prirodnih znamenitosti Slovenije. Daje pobudo za gojitev pouka v narodopisju na srednjih, strokovnih in visokih šolah.

PRAVILNIK

za tisk publikacij Akademije

§ 1. Nobeno delo (knjiga) se ne sme sprejeti v knjižni program poslovnega leta, dokler tega ni odobrilo predsedstvo po predlogu razreda.

Predsedstvo odloča tudi o tem, katera večja dela ali periodične publikacije spadajo med splošne publikacije Akademije (čl. 47 statuta), pri čemer upošteva zadevne predloge razredov.

Sprejeti spisi rednih in dopisnih članov niso predmet znanstvene ocene razreda.

Spise drugih avtorjev izroči razred enemu svojih članov kot referentu v oceno; po ugodnem pismenem referatu se obravnava po 1. odstavku tega člena.

- § 2. Predsedstvo skrbi za jezikovno obliko; morebitni stroški za jezikovno korekturo kakor tudi stroški za posnetke razprav (čl. 49 statuta) v tujih jezikih gredo na račun Akademije.
- § 3. Avtorske pravice ostanejo avtorju (čl. 47 statuta), ki ima pravico za dogovor s kako drugo založnico za drugo izdajo ali za prevode svojega dela v druge jezike. Treba pa je predsedstvo o tem obvestiti, če si je Akademija izgovorila prvenstveno pravico.
- § 4. Glede brezplačnih posebnih odtiskov avtorju ali prireditelju gl. čl. 50 statuta; honorar (avtorski ali redakcijski) se računa po veljavnih uredbah.
- § 5. Posebna naročila za risarje, kartografe, fotografe itd. morajo izvršiti avtorji v dogovoru s predsedstvom; obveznosti, ki nastanejo iz takih nalogov, plača Akademija.
- § 6. Ako se kako delo, ki prinaša znanstveno odkritje mednarodnega značaja in interesa, objavi v tujem jeziku (čl. 49 statuta), se samo posnetek tiska v domačem jeziku.
- § 7. Korekture mora opravljati avtor sam; če jih iz kakršnega koli razloga ne more opraviti, preskrbi predsedstvo strokovnjaka za avtorske korekture; stroške nosi avtor. Praviloma sta določeni dve nelomljeni korekturi, ena lomljena in revizija.
- § 8. Naknadne izpremembe in dopolnitve rokopisa so dovoljene samo v nelomljenih odtiskih. V lomljenih odtiskih gredo korekture, če povzročijo ponovno lomljenje, na avtorjev račun.
Za neopravičeno zavlačevanje korekture odgovarja avtor sam.
- § 9. Višino naklade, format in tisk publikacij določi predsedstvo v soglasju z razredom in avtorjem.

§ 10. Ta pravilnik je bil sprejet na skupščini Akademije dne 21. marca 1950 in ima od tega dne dalje obvezno moč.

Glavni tajnik:
Fr. Ramovš, l. r.

Predsednik:
Fr. Kidrič, l. r.

ZAČASNI PRAVILNIK

o pridobitvi znanstvene stopnje doktorja znanosti na Slovenski akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani.

1. člen

Kdor si želi pridobiti znanstveno stopnjo doktorja znanosti na Slovenski akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani, mora vložiti pismo priglasitev pri glavnem tajniku.

V pismeni priglasitvi mora kandidat naznačiti znanstveno področje, iz katerega želi delati doktorat, temo za disertacijo s kratkim osnutkom njene vsebine in razloge, zakaj si je izbral to temo.

Priglasitvi priloži:

1. svoj življenjepis,
2. potrjen prepis diplome o dovršeni fakulteti ali visoki šoli,
3. seznam znanstvenih del (po možnosti tudi sama znanstvena dela) ali druge dokaze, iz katerih se lahko ugotovi, da ima določeno znanstveno prakso,
4. potrdilo o volilni pravici.

Tuji državljani morajo priložiti tudi dovoljenje ministrstva za znanost in kulturo FLRJ, da se smejo prijaviti za doktorat.

2. člen

Glavni tajnik izroči priglasitev in priloge pristojnemu znanstvenemu razredu, ki izbere iz svoje srede komisijo treh

članov; komisija pregleda in presodi podatke o priglasitvi in listinah ter odloči, ali je priglasilec izpolnil pogoje iz 1. odstavka 5. člena zakona o pridobitvi znanstvene stopnje doktorja znanosti, to je: ali je od časa, ko je kandidat pridobil diplomu o dovršeni fakulteti ali visoki šoli, do priglasitve za doktorat preteklo dve leti; ali ima kandidat potrebno znanstveno prakso in znanstvena dela.

Komisija lahko po potrebi pokliče priglasilca zaradi pojasnila in morebitne spremembe teme.

3. člen

Izjemoma se lahko priglasí za opravljanje doktorata kandidat z dovršeno fakulteto oziroma visoko šolo takoj po pridobitvi diplome, če izkaže, da se je že med študijem odlikoval s svojimi znanstvenimi sposobnostmi in deli na univerzi oziroma visoki šoli in zunaj nje (4. odst. 5. člena zak. o pridob. znanstvene stopnje doktorja znanosti), ali pa koj, ko je svoja že med študijem zasnovana znanstvena dela po pridobitvi diplome dovršil.

V teh primerih presodi komisija iz 2. člena tega začasnega pravilnika vse okoliščine, važne za odločitev in poda svoje obrazloženo pismeno mnenje s predlogom pristojnemu razredu, da odloči o sprejemu kandidata.

4. člen

Če komisija v primerih iz 2. člena tega začasnega pravilnika odloči, da priglasilec izpolnjuje pogoje, predloži pristojnemu razredu, da izbrano temo za doktorsko disertacijo potrdi in določi iz svoje srede referenta za oceno disertacije.

Razred potrdi temo za disertacijo na podlagi predloga in odločbe komisije ter kandidatove priglasitve.

Če v primerih iz 3. člena tega začasnega pravilnika razred sklene, da kandidata sprejme, potrdi obenem temo za disertacijo po predhodnem zaslišanju mnenja komisije in na podlagi kandidatove priglasitve.

Razred nadalje določi člana referenta za oceno disertacije, ki daje kandidatu potrebna navodila in pomoč pri izdelavi disertacije.

Pri izdaji odločbe o sprejemu teme za disertacijo odredi razred glede na vrsto in naravo teme primeren rok za izdelavo disertacije.

Po pravilu ta rok ne sme biti daljši od dveh let.

5. člen

Doktorska disertacija mora biti samostojno delo, ki pomeni obogatitev znanosti; v svojih izsledkih mora podati rešitev ali teoretično obrazložitev znanstvenih problemov ali pa znanstveno zastaviti nove probleme, ki so pomembni za znanost. Disertacija mora izčrpno obdelati problem in ga obrazložiti v zvezi s problematiko ustreznega znanstvenega področja (2. odst. 6. člena zak. o pridobitvi znanstvene stopnje doktorja znanosti).

6. člen

Izdelano disertacijo, ki mora biti napisana na pisalnem stroju v petih izvodih, izroči kandidat pristojnemu razrednemu tajniku.

Razredni tajnik izroči disertacijo razredu, ki izvoli iz svoje srede komisijo za njeno oceno.

Komisija sestoji iz treh članov; eden izmed njih je referent, izbran po 4. odst. 4. člena tega začasnega pravilnika.

7. člen

Komisija za oceno disertacije jo mora v treh mesecih po prejemu pregledati in odločiti, ali se lahko sprejme.

Pri oceni disertacije mora komisija presoditi, ali ustreza zahtevam, predpisanim v 5. členu tega začasnega pravilnika.

8. člen

Če komisija ugotovi, da se disertacija lahko sprejme, pošlje o tem obrazloženo pismo odločbo razredu s predlogom, da odredi dan za obrambo disertacije.

Če komisija ugotovi, da disertacija ni zadovoljiva, obvesti o tem kandidata in mu vrne disertacijo s pripombami, kako in v čem je treba disertacijo popraviti in dopolniti.

9. člen

Ugodno ocenjena disertacija se natisne v založbi in na stroške Akademije, ki daje znanstveno stopnjo doktorja znanosti (2. odst. 7. člena zak. o pridobitvi znanstv. stopnje doktorja znanosti).

10. člen

Razred določi na podlagi predloga komisije za oceno disertacije v sporazumu s kandidatom dan za obrambo disertacije in obvesti o tem predsedstvo Akademije.

11. člen

Predsedstvo Akademije določi komisijo petih članov, pred katero bo branil kandidat disertacijo.

Komisijo sestavljajo člani Akademije in njeni znanstveni sodelavci, dalje znanstveni delavci univerze: redni in izredni profesorji, docenti in predavatelji v Ljubljani, kakor tudi znanstveni delavci drugih domačih univerz in akademij znanosti. Med člani te komisije mora biti referent, ki je bil določen za oceno disertacije.

12. člen

Obramba disertacije je javna v dvorani Akademije; to se objavi z najpotrebnejšimi podatki v dnevnem časopisu.

13. člen

Člani komisije, pred katero se brani disertacija, izvolijo iz svoje srede predsednika, ki začne zasedanje, poda kandidatov življenjepis in sporoči odločbo komisije za oceno disertacije o sprejemu disertacije.

14. člen

V ustnem izvajanju poda nato kandidat vse glavne in posebne naloge, jih utemelji in podpre z dejstvi ter podrobno očrta, kako je znanstveni problem v disertaciji rešen ozir. zastavljen.

15. člen

Član komisije — referent — da v svoji besedi po kandidatovem izvajanju oceno in kritiko disertacije ter pri tem opozori na vse njene odlike in pomanjkljivosti.

16. člen

Drugi člani komisije postavljajo kandidatu pripombe in zahtevajo pojasnila, preizkušajoč pri tem kandidatovo znanje tudi iz tistega znanstvenega področja, iz katerega je predložil disertacijo (2. odst. 8. člena zakona o pridobitvi znanstvene stopnje doktorja znanosti).

Kandidat odgovori v zaključni besedi na vsa postavljena vprašanja in pripombe in da potrebna pojasnila.

17. člen

Po končani razpravi se komisija umakne ter po načinu kandidatove obrambe in njegovih odgovorih soglasno odloči, ali je z uspehom branil disertacijo. Predsednik komisije sporoči odločbo takoj nato zboru in zaključi zasedanje.

18. člen

Zoper odločbe iz tega začasnega pravilnika ni pritožbe.

19. člen

Obširno obrazloženo pismeno odločbo o tem, ali je kandidat z uspehom branil disertacijo, izroči komisija predsedniku Akademije.

20. člen

Promocijo kandidata, ki je z obrambo disertacije uspel, opravi predsednik Akademije v navzočnosti razrednega

tajnika pristojnega razreda ter komisije, pred katero je kandidat branil disertacijo.

21. člen

Kandidatu, ki je z uspehom branil doktorsko disertacijo, se izda diploma znanstvene stopnje doktorja znanosti z navedbo znanstvenega področja.

Diploma se izda s pečatom Akademije in s podpisimi predsednika, pristojnega razrednega tajnika in članov komisije, pred katero je bila disertacija branjena.

22. člen

Dokler ne izda vlada FLRJ odločbe, za katera znanstvena področja se podeljuje stopnja doktorja znanosti (1. odst. 10. člena zak. o pridobitvi znanstvene stopnje doktorja znanosti), določi za vsak posamezni primer uspešno branjene doktorske disertacije predsednik Akademije po predlogu pristojnega razreda znanstveno področje, iz katerega se podeli znanstvena stopnja doktorja znanosti.

23. člen

Ta začasni pravilnik je sprejelo predsedstvo Akademije v Ljubljani na svoji seji dne 3. septembra 1949 in velja od tega dne dalje.

Glavni tajnik:
Fr. Ramovš, l. r.

Predsednik:
Fr. Kidrič, l. r.

POSLOVNIK

o ureditvi upravne in znanstvene pisarne Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani.

1. člen

Na podlagi čl. 20, odst. 2 zakona o Slovenski akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani z dne 11. maja 1949 (Urad. list LRS št. 16/49) ter člena 46 statuta se določijo za notra-

njo upravno razdelitev pisarn in za opravljanje pisarniških poslov Akademije pravila in predpisi s tem poslovnikom.

2. člen

Slovenska akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani ima dve osrednji pisarni: 1. upravno in 2. znanstveno.

3. člen

Upravna pisarna opravlja vse upravne posle, ki se tičejo celotne Akademije ter njenih razredov. V njeno področje spada zlasti vložišče, odprava splošnih pisarniških poslov, vodstvo registrature (urejanje in čuvanje arhiva), sestavljanje konceptov, personalne zadeve, ekonomat z upravo poslopij in inventarja, plan in statistika, tehnična izdelava proračuna in sklepnega računa ter vsi računski in blagajniški posli.

4. člen

Upravno pisarno vodi upravnik (čl. 46, odst. 1 statuta); za računske posle mu je dodeljen računski oddelek.

Upravna pisarna ima potrebno število upravnih in računskih strokovnih moči (manipulantov, administratorjev, referentov) ter pomožno osebje; njihova dolžnost je v izvrševanju nalog, določenih v čl. 3.

5. člen

Znanstveno pisarno vodi upravnik znanstvene pisarne (čl. 46, odst. 1 statuta). Naloga znanstvene pisarne je odprava znanstvenih poslov posameznih inštitutov, sekcij, komisij in odborov, tehnična priprava znanstvenih spisov in publikacij, uprava znanstvenih kartotek in arhivov, korespondenca znanstvene narave z inozemskimi institucijami, evidenca znanstvenih publikacij v internacionalnem svetu in tehnična stran tega posla in podobno.

K znanstveni pisarni spada tudi biblioteka, ki jo upravlja bibliotekar. Ta vodi vso knjižno akcesijo, inventarizacijo,

katalogizacijo, obvešča posamezne inštitute o novih knjižnih pridobitvah in skrbi za zameno akademjskih publikacij z inozemstvom.

Znanstvena pisarna ima potrebno število upravnih, strokovnih in pomožnih uslužbencev. Za upravno in strokovno osebje je potrebna visoka izobrazba in znanje tujih jezikov.

6. člen

Upravni in znanstveni pisarni načeljuje glavni tajnik Akademije (čl. 24 statuta), ki sporazumno s predsednikom skrbi za upravo in odpravo vseh poslov in razporeja delovni program.

7. člen

Pisarne Akademije poslujejo praviloma po običajnem uradnem času; po smotrnosti in načinu dela določa spremembe predsedstvo.

8. člen

Strokovno, tehnično, administrativno in pomožno osebje akademjskih institucij (inštitutov, sekcij, komisij, odborov itd.) spada glede razporeditve dela in delovnega časa v kompetenco upravnika zadevne institucije, glede splošnih uslužbenskih odnosov pa v kompetenco predsedstva.

9. člen

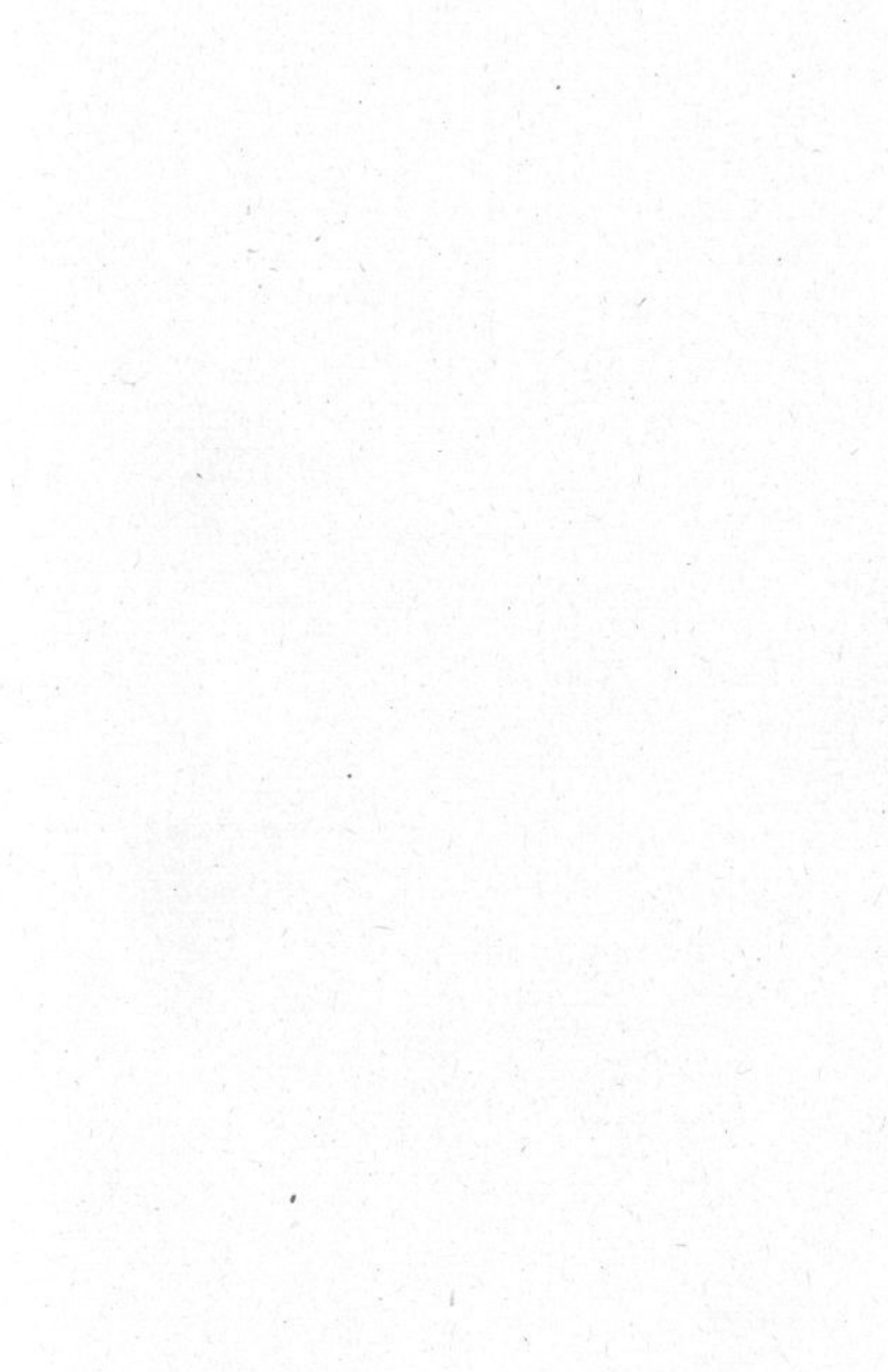
Ta poslovnik je sprejet na seji predsedstva Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani dne 16. novembra 1949 in ima veljavnost od tega dne dalje.

Glavni tajnik:
Fr. Ramovš, l. r.

Predsednik:
Fr. Kidrič, l. r.

II

ORGANIZACIJA

UPRAVA AKADEMIJE

Do 30. septembra 1949:

- Prezident: FRANCE KIDRIČ
izvoljen na skupščini Akademije 24. julija 1948.
- Generalni sekretar: FRAN RAMOVŠ
izvoljen na skupščini Akademije 24. julija 1948.
- Načelniki: 1) v razredu za zgodovinske in zemljepisne vede,
za filozofijo in filologijo FRANCE STELE
2) v razredu za narodno gospodarstvo in pravne
vede JANKO POLEC
3) v razredu za matematične, prirodoslovne, me-
dicinske in tehnične vede JOSIP PLEMELJ
4) v umetniškem razredu FRAN SAL. FINŽGAR

Od 30. septembra 1949:

- Predsednik: FRANCE KIDRIČ
- Glavni tajnik: FRAN RAMOVŠ
- Razredni tajniki: 1) v razredu za zgodovinske in družbene
vede FRANCE STELE
2) v razredu za filološke in literarne vede IVAN
GRAFENAUER
3) v razredu za matematične, fizikalne in teh-
nične vede MILAN VIDMAR
4) v razredu za prirodoslovne in medicinske vede
JOVAN HADŽI
5) v razredu za umetnost ANTON LAJOVIČ

Nadzorni odbor:

- Člani: JANKO POLEC, RAJKO NAHTIGAL, JOSIP PLEMELJ;
namestnik: ANTON MELIK

Delegati v Akademijem svetu FLRJ:

- Redni: ANTON PETERLIN, FRANCE STELE, MILAN VIDMAR;
namestniki: JOVAN HADŽI, MILKO KOS.

Gl. še str. 280

ZNANSTVENO IN UPRAVNO OSEBJE

(sistemizirano)

Baebler dr. Leo, višji upravni referent, upravnik upravne pisarne

Baebler Vida, višja administrativna manipulantka v znanstveni pisarni

Bernjak Gizela, laborantka v Kemičnem inštitutu

Bernjak Terezija, laborantka pripravnica v Kemičnem inštitutu

Gobec Frančiška, pom. uslužbenka I.

Gradišar Leon, laborant v Fizikalnem inštitutu

Hadži Dušan, višji asistent v Kemičnem inštitutu

Jesse Nada, administratorica v upravni pisarni

Kidrič dr. France, višji znanstveni svetnik, upravnik Inštituta za literature

Kolarič dr. Rudolf, znanstveni sodelavec v Inštitutu za slovenski jezik

Kotar Marija, snažilka

Logar dr. Tine, višji asistent v Inštitutu za slovenski jezik

Maleš Olga, knjigovodkinja

Mihelčič Antonija, admin. manipulantka, ekonominja

Mihelčič Franjo, knjigovodja, vodja računovodstva

Ramovš Primož, bibliotekar

Samec dr. Maks, višji znanstveni svetnik, upravnik Kemičnega inštituta

Šmalc dr. Matej, znanstveni sodelavec, upravnik znanstvene pisarne

Šolar Jakob, znanstveni sodelavec v Inštitutu za slovenski jezik

Trček Ivan, mehanik in šofer

Uršič dr. Milena, višja asistentka v Inštitutu za literature

Žurga Franc, pom. uslužbenec I.

UPRAVA INŠTITUTOV IN KOMISIJ

1. KEMIČNI INŠTITUT

Upravnik: akad. Maks Samec.

Znanstveni svet: akad. Peterlin, Plemelj, M. Vidmar.

Strokovni sodelavci: dr. Marta Blinc, ing. Št. Skledar, Geri Valenčak, dodeljeni od Savezne uprave za unapredjivanje proizvodnje; laborantka G. Bernjak, laborantka pripravnica T. Bernjak, v. asistent Dušan Hadži; honorarni strokovni sodelavec prof. S. Jenčič.

2. FIZIKALNI INŠTITUT

Upravnik: akad. Anton Peterlin.

Znanstveni svet: akad. Plemelj, Samec, M. Vidmar.

Strokovni sodelavci: laborant Leon Gradišar; honorarna strokovna sodelavca: doc. Anton Moljk, Marija Lapajne.

3. ZAVOD ZA RAZISKOVANJE KRASA (SPELEOLOŠKI INŠTITUT) V POSTOJNI

Upravnik: dop. član Srečko Brodar.

Znanstveni svet: akad. Hadži, Melik, Rakovec.

Honor. strokovni sodelavec: Egon Pretner.

4. INŠTITUT ZA GEOGRAFIJO

Upravnik: akad. Anton Melik.

Znanstveni svet: akad. Rakovec, M. Kos in univ. prof. Svetožar Ilešič.

5. INŠTITUT ZA GEOLOGIJO

Upravnik: akad. Ivan Rakovec.

Znanstveni svet: akad. Hadži, Melik, dop. član Brodar, univ. prof. J. Duhovnik.

6. INŠTITUT ZA BIOLOGIJO

Upravnik: akad. Jovan Hadži.

Znanstveni svet: univ. prof. A. Seliškar in asist. Ernest Majer.

7. ODBOR ZA UREJEVANJE FAVNE, FLORE IN GEE SLOVENIJE

Predsednik: akad. Jovan Hadži.

Znanstveni svet: akad. Melik, Rakovec in dopisni član Srečko Brodar.

8. INŠTITUT ZA ZGODOVINO

Upravnik: akad. M. Kos.

Znanstveni svet: akad. Grafenauer, Polec, Ramovš, Stele;
univ. prof. J. Korošec.

1. sekcija: občna in narodna zgodovina;

načelnik akad. M. Kos;

2. sekcija: zgodovina umetnosti;

načelnik akad. F. Stele;

3. sekcija: arheologija;

načelnik univ. prof. J. Korošec.

Strokovni sodelavci: dr. B. Grafenauer, dr. J. Mal, V. Melik, B. Teplý, M. Verbič, dr. S. Vilfan, dr. F. Zwitter, dr. J. Žontar. — Dr. Iz. Cankar, E. Cevc. — R. Bratanič, S. Gabrovec, A. Jalen, dr. J. Kastelic, dr. J. Klemenc, P. Korošec.

9. INŠTITUT ZA LITERATURE

Upravnik: akad. France Kidrič.

Znanstveni svet: akad. Grafenauer, Polec, dop. člana Lukman in Šlebinge.

Strokovni sodelavci: dr. M. Boršnik, Alf. Gspan, dr. Fr. Koblar, B. Merhar, dr. A. Ocvirk, dr. M. Rupel.

10. INŠTITUT ZA SLOVENSKI JEZIK

Upravnik: akad. Fran Ramovš.

Znanstveni svet: akad. Grafenauer, Nahtigal, znanstvena sodelavca J. Šolar in dr. R. Kolarič, dr. A. Bajec.

Strokovni sodelavci: a) pri slovarju za knj. jezik: dr. M. Rupel, dr. A. Debeljak, dr. R. Molè, prof. Fr. Pacheiner, Janko Moder, dr. L. Sušnik, prof. Iv. Škerlj, insp. J. Wester; ekscerptorji: dr. M. Božič, dr. Iv. Černagoj, Jan. Debevec, prof. Iv. Dolenec, T. Eppich, prof. M. Fras, Jos. Gregorič, Kr. Hafner, M. Kamušič, M. Kopač, dr. J. Košan, Z. Kumer, dr. V. Ladiha, dr. V. Lajovic, dr. J. Lebar, N. Matičič, prof. V. Marinko, M. Metlikovič, dr. F. Miler, St. Mohorič, dr. A. Mrak, St. Ocvirk, prof. J. Osana, J. Prunk, R. Pustoslemšek, Vl. Reja, dr. Režek, dr. Slokar, prof. St. Suhadolnik, M. Sušnik, dr. J. Tavzes, A. Zajec; tehnični sodelavki: Al. Jager in M. Pajk; — b) pri etimološkem slovarju: dr. Fr. Bezljaj; — c) pri lingvističnem atlasu: v. asistent dr. T. Logar; — č) pri onomastičnem slovarju: dr. V. Suyer in tehnični sodelavci: S. Kavčnik, J. Kavčnik, Alb. Suyer, Mar. Jeglič, Prelovšek, Fratina, Šmeler, Gradnik, Skubl, Rotar, L. Hadži-Popović.

11. TERMINOLOŠKA KOMISIJA

Predsednik: akad. Janko Polec.

Znanstveni svet: univ. profesorji dr. R. Sajovic, ing. A. Struna, dr. A. Košir;

a) pravna sekcija: preds. univ. prof. dr. R. Sajovic; ekscerptorji: dr. Bogataj, Debeljak, dr. Golia, Konda, prof. dr. V. Korošec, dr. Kosi, dr. Kranjc, dr. Kravina, dr. Kuhelj, dr. Kukman, prof. dr. Gor. Kušej, dr. A. Lajovic, dr. Miler, dr. A. Mrak, Mulaček, prof. dr. Munda, prof. dr. Murko, prof. dr. L. Pitamic, dr. H. Steska, dr. Stojkovič, prof. dr. J. Štem-

pihar, dr. Tomšič, prof. dr. Tomšič, prof. dr. L. Vavpetič, dr. Urbanc, dr. Žužek;

b) tehnična sekcija: preds. prof. ing. Alb. Struna; strokovni sodelavci: prof. Andrée, ing. Pretner, ing. Skaberne, ing. R. Vodušek, ing. Urbas, ing. Železnik, Šulgaj, M. Hrovatin, Iv. Matičič, C. Jeglič;

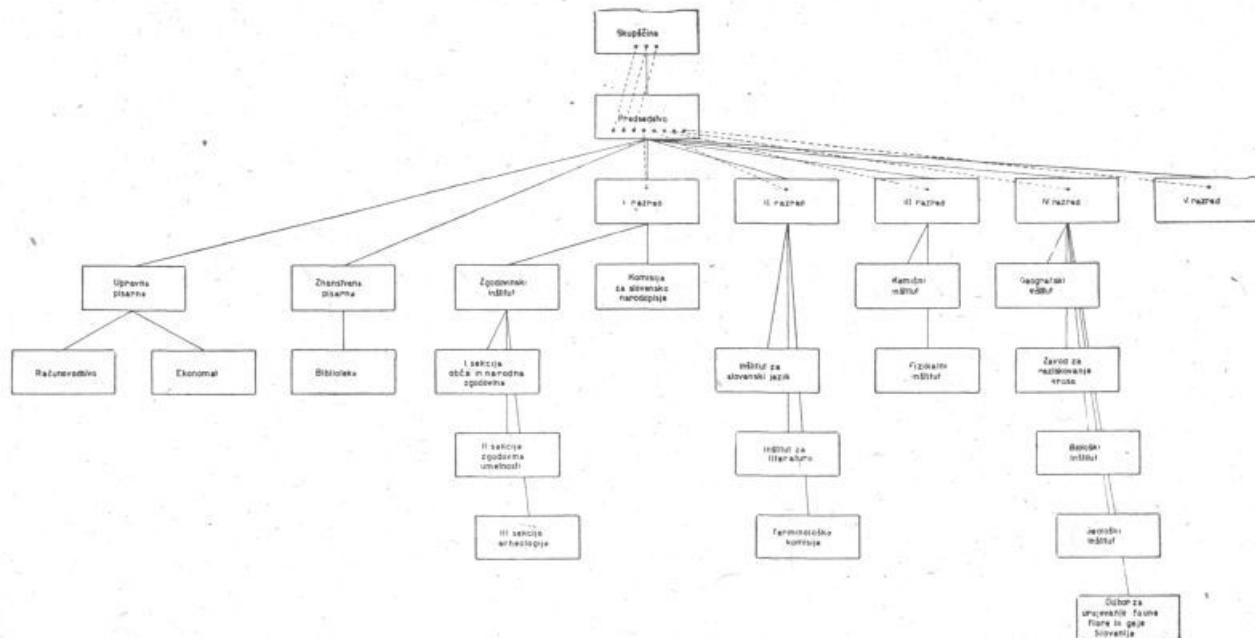
c) medicinska sekcija: upravnik univ. prof. dr. Alija Košir.

12. KOMISIJA ZA SLOVENSKO NARODOPISJE

Predsednik: akad. Ivan Grafenauer.

Znanstveni svet: akad. M. Kos, Melik, Ramovš.

Strokovni sodelavci: N. Kuret, M. Matičetov, dr. V. Novak, dr. Sergej Vilfan.

Preglednica organizacije SAZU

III

ČLANI

SPREMEMBE

v članstvu Akademije od 1947 do konca 1949.

1. Umrl je redni član umetniškega razreda Oton Zupančič dne 11. junija 1949.
2. Ukaz o potrditvi članov v smislu novega zakona o Slovenski akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani (Uradni list LRS čl. 25) gl. na str. 15.
3. Za častnega člana je izvoljen na seji skupščine dne 9. avgusta 1948 in razglašen na svečani skupščini dne 16. novembra 1948 maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito.
4. Na seji skupščine dne 6. decembra 1949 je bil izvoljen in na svečani skupščini dne 12. decembra 1949 razglašen za častnega člana Edvard Kardelj.
5. Na seji skupščine dne 6. decembra 1949 so bili izvoljeni in na svečani skupščini dne 12. decembra 1949 razglašeni tile redni ozir. dopisni člani:

a) v razredu za zgodovinske in družbene vede:

Boris Kidrič, predsednik Zvezne planske komisije
in Gospodarskega sveta FLRJ, za rednega člana,

Boris Zihlerl, direktor Inštituta za družbene vede
v Beogradu, za dopisnega člana;

b) v razredu za filološke in literarne vede:

Josip Vidmar, predsednik Prezidija Ljudske skupščine Slovenije, redni profesor na Akademiji za igralsko umetnost, za rednega člana;

c) v razredu za matematične, fizikalne in tehnične vede:

Anton Peterlin, dopisni član, za rednega člana,

Maks Samec, upravnik Kemičnega inštituta, za rednega člana,

Anton Kuhelj, profesor Tehniške visoke šole, za rednega člana,

Feliks Lobe, profesor Tehniške visoke šole, za rednega člana,

č) v razredu za prirodoslovne in medicinske vede:

Ivan Rakovec, dopisni član, za rednega člana,

Bogdan Breclj, profesor na Medicinski visoki šoli, za rednega člana,

Božidar Lavrič, profesor na Medicinski visoki šoli, za rednega člana,

Igor Tavčar, prof. na Medicinski visoki šoli, za rednega člana;

Srečko Brodar, univ. profesor, za dopisnega člana,
d) v razredu za umetnost:

Božidar Jakac, redni profesor na Akademiji za upodabljajočo umetnost, za rednega člana,

Gojmir A. Kos, redni profesor na Akademiji za upodabljajočo umetnost, za rednega člana,

Lucijan M. Škerjanc, redni profesor na Akademiji za glasbo, za rednega člana.

ČLANI

ČASTNI ČLANI

Josip Broz-Tito, maršal Jugoslavije; izvoljen dne 9. avgusta 1948;

Edvard Kardelj, podpredsednik vlade FLRJ in njen minister za zunanje zadeve; izvoljen dne 6. dec. 1949.

I. RAZRED

Za zgodovinske in družbene vede

Redni člani

Boris Kidrič, rojen dne 10. aprila 1912; predsednik Zvezne planske komisije in Gospodarskega sveta FLRJ, stroka mu je državno socialistično gospodarstvo; redni član 6. decembra 1949.

Milko Kos, rojen 12. decembra 1892, dr. phil., redni profesor na univerzi v Ljubljani; redni član 7. oktobra 1938; stroka mu je občna zgodovina srednjega veka in pomožne historične vede; redni član Znanstvenega društva za humanistične vede, dop. član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu, Král. české společnosti nauk v Prahi, inozemski dop. član Poljske akademije znanosti v Krakovu; gl. Letopis I. 53—62. Gl. še str. 280.

Janko Polec, rojen 19. avgusta 1880, dr. iur., redni profesor za narodno in primerjalno pravno zgodovino na univerzi v Ljubljani, redni član 7. oktobra 1938; načelnik razreda za narodno gospodarstvo in pravne vede od 23. februarja 1942 do 30. septembra 1949; posebno skrb posveča študiju razvoja narodnokulturnih ustanov; gl. Letopis I. 97—101.

Francè Stelè, rojen 21. februarja 1886, dr. phil., redni profesor za umetnostno zgodovino na univerzi v Ljubljani; redni član 16. maja 1940; tajnik razreda za zgodovinske in družbene vede od 24. julija 1948 dalje; redni član Znanstvenega društva za humanistične vede, delovni član Hrvatskega arheološkega društva, častni član muzejskih društev v Mariboru, Ptuju in Celju; član Mednarodne zveze muzejev in Mednarodnega odbora za umetnostno zgodovino; gl. Letopis I, 113—123.

Dopisni člani

Ljudmil Hauptmann, rojen 5. februarja 1884, dr. phil., redni profesor za občno zgodovino srednjega veka na univerzi v Zagrebu (od l. 1949 v pokoju); dop. član Akademije 16. maja 1940; dop. član Srpske Akademije nauka v Beogradu; gl. Letopis I, 166-7.

Zdeněk Nejedlý, rojen l. 1878 v Litomišlu; profesor muzikologije na univerzi v Pragi; dopisni član Akademije nauk SSSR v Moskvi; prezident České akademie věd a umění v Pragi; za dopisnega člana izvoljen dne 7. novembra 1947.

Boris Zihlerl, rojen dne 25. septembra 1910, direktor Inštituta za družbene vede v Beogradu; bavi se s teoretskimi vprašanji zgodovinskega materializma, posebej še iz slovenske in slovanske zgodovine; dopisni član 6. decembra 1949.

II. RAZRED

Za filološke in literarne vede

Redni člani

Ivan Grafenauer, rojen 7. marca 1880, dr. phil., gimn. prof. v pok.; izvoljen za dopisnega člana 16. maja 1940, za rednega člana 21. decembra 1946; tajnik razreda za filološke in literarne vede od 30. septembra 1949 dalje; svoje delo posveča slovenski literarni zgodovini, narodni pesmi in narodopisju; gl. Letopis I. 161—156.

France Kidrič, rojen 23. marca 1880, dr. phil., redni profesor na univerzi v Ljubljani; od l. 1948 višji znanstveni svetnik na Akademiji; redni član je postal 7. oktobra 1938; predmet njegovega znanstvenega dela so slovanske literature starejših dob, posebej še slovenska kulturna in literarna zgodovina; častni član Slavističnega društva, redni član Znanstvenega društva za humanistične vede, načelnik I. razreda Akademije 1941—2; prezident Akademije 2. oktobra 1945; dop. član Král. české společnosti nauk v Pragi, dopisni član Bolgarske akademije v Sofiji; redni član Srpske akademije nauka v Beogradu in dop. član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu; gl. Letopis I vlož. 51 do 62 in Letopis II. 34—44. Gl. še str. 257.

Rajko Nahtigal, rojen 14. aprila 1877, dr. phil., redni profesor za slovansko filologijo in primerjalno gramatiko slovanskih jezikov na univerzi v Ljubljani; redni član 7. oktobra 1938; prvi predsednik Akademije 4. januarja 1938 do 27. junija 1942; načelnik razreda za zgodovinske in zemljepisne vede, filozofijo in filologijo od 2. okt. 1945 do 30. septembra 1949; redni član Znanstvenega društva za humanistične vede, častni predsednik Slavističnega društva, dop. član Srpske akademije nauka v Beogradu in Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu; gl. Letopis I. str. 71—75.

Fran Ramovš, rojen 14. septembra 1890, dr. phil., redni profesor za fonetiko in za zgodovino slovenskega jezika na univerzi v Ljubljani; redni član 7. oktobra 1938; generalni sekretar Akademije od 11. julija 1942 dalje; redni član Znanstvenega društva; dop. član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu, Srpske akademije nauka v Beogradu, Král. české společnosti nauk v Prahi, Poljske akademije znanosti v Krakovu, School of Slavonic and East European Studies na univerzi v Londonu; član The modern language association of America (New York); gl. Letopis I. 105—10. Gl. še str. 280.

Josip Vidmar, rojen 14. oktobra 1895, redni profesor na Akademiji za igralsko umetnost v Ljubljani; predsednik Prezidija Ljudske skupščine Slovenije; bavi se z literarno zgodovino, z literarno kritiko in eseistiko; redni član 6. decembra 1949. Gl. še str. 280.

Dopisni člani

Aleksandar Belić, rojen l. 1876; profesor srbskega jezika na univerzi v Beogradu; predsednik Srpske akademije nauka v Beogradu; dopisni član akademij znanosti v Zagrebu, Sofiji, Prahi, Krakovu in Moskvi; častni doktor univerze v Prahi; častni profesor univerze Lomonsova v Moskvi; izvoljen za dopisnega člana dne 7. novembra 1947.

Franc Ksav. Lukman, rojen 24. novembra 1880, dr. theol., dr. phil., redni profesor za historično dogmatiko, za zgodovino starokrščanskega slovstva in za zgodnjo cerkveno zgodovino na teološki fakulteti univerze v Ljubljani; dop. član 16. maja 1940; gl. Letopis I. 168—9.

Matija Murko, rojen 12. februarja 1861; redni profesor za slovansko filologijo v Prahi (zdaj v pokoju); dop. član 16. maja 1940; dop. član znanstvenih akademij v Zagrebu, Beogradu, Prahi, Krakovu, Moskvi, pri School of Slavonic and East European Studies na univerzi v Londonu,

član Znanstvenega društva za humanistične vede v Ljubljani, član in predsednik Slovanskega ústava v Pragi; gl. Letopis I. 172—174.

Kazimierz Nitsch, rojen 1. 1874, profesor poljskega jezika na univerzi v Krakovu; prezident Poljske akademije znanosti v Krakovu; dopisni član Akademije nauk SSSR v Moskvi, Srbske akademije nauka v Beogradu, Bolgarske akademije v Sofiji itd.; redaktor Rocznika slawistycznego in Luda słowiańskiego; za dopisnega člana izvoljen dne 7. novembra 1947.

Janko Šlebinge r, rojen 19. oktobra 1876, dr. phil., upravnik Narodne in univerzitetne biblioteke v Ljubljani (v pokoju); njegova glavna stroka je slovenska bibliografija; dop. član Akademije 21. decembra 1946.

III. RAZRED

Za matematične, fizikalne in tehnične vede

Redni člani

Anton Kuhelj, rojen 11. novembra 1902; dr. ing., redni profesor mehanike na Tehniški visoki šoli v Ljubljani; konzulent Državnega zavoda za zrakoplovstvo v Zemunu; za rednega člana izvoljen dne 6. decembra 1949.

Feliks Lobe, rojen 14. oktobra 1894; redni profesor za obče strojeslovje na Tehniški visoki šoli v Ljubljani; direktor Konstrukcijskega biroja ministrstva za težko industrijo; za rednega člana izvoljen dne 6. decembra 1949.

Anton Peterlin, rojen 25. septembra 1908; dr. phil., redni profesor za teoretično fiziko na univerzi v Ljubljani; dop. član 21. decembra 1946; član American association for the advancement of Science (Washington); za rednega člana izvoljen dne 6. decembra 1949; gl. Letopis II. 45—46.

Josip Plemelj, rojen 11. decembra 1873, dr. phil., redni profesor za matematiko na univerzi v Ljubljani, redni član 7. oktobra 1938; načelnik razreda za matematične, prirodoslovne, medicinske in tehnične vede od 16. julija 1942 do 30. septembra 1949; dop. član Jugoslavske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu in Srpske akademije nauka v Beogradu; gl. Letopis I. 93—94.

Maks Samec, rojen 27. junija 1881; redni profesor za kemijo na tehniški fakulteti univerze v Ljubljani od 1919—1945; višji znanstveni svetnik in upravnik Kemičnega inštituta pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti; za rednega člana izvoljen dne 6. decembra 1949; dop. član Jugoslavske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu; član Leopoldinske karolinske akademije prirodoslovcev v Halle a/d Saale.

Milan Vidmar, rojen 22. junija 1885, dr. ing., redni profesor za elektrotehniko na Tehniški visoki šoli v Ljubljani; redni član 16. maja 1940; drugi predsednik Akademije od 27. junija 1942 do 2. oktobra 1945; tajnik razreda za matematične, fizikalne in tehnične vede od 30. septembra 1949 dalje; dop. član Zveze nemških elektrotehnikov v Berlinu in Češke elektrotehnične zveze v Prahi; gl. Letopis I. 139—142.

IV. RAZRED

Za prirodoslovne in medicinske vede

Redni člani

Bogdan Breclj, rojen 6. maja 1906, dr. med., redni profesor za ortopedijo in vodja ortopedske klinike na Medicinski visoki šoli v Ljubljani; za rednega člana izvoljen dne 6. decembra 1949.

Jovan Hadži, rojen 22. novembra 1884, dr. phil., redni profesor za zoologijo na univerzi v Ljubljani; dela iz splošne biologije, zoologije in bakologije; redni član 7. oktobra 1938; tajnik razreda za prirodoslovne in medicinske

vede od 30. septembra 1949; dop. član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu in Srpske akademije nauka v Beogradu; gl. Letopis I. 29—37.

Božidar Lavrič, rojen 10. novembra 1899, dr. med.; redni prof. kirurgije in rektor Medicinske visoke šole v Ljubljani, vodja kirurg. klinike; izvoljen za rednega člana dne 6. decembra 1949; član pri Deutsche Gesellschaft für Chirurgie, častni član Češkoslovaškega kirurgičnega društva v Pragi in Bolgarskega kirurgičnega društva v Sofiji; predsednik Saveza lekarskih društev Jugoslavije. Gl. str. 280.

Anton Melik, rojen 1. januarja 1890, dr. phil., redni profesor za geografijo na univerzi v Ljubljani; dop. član I. razreda 16. maja 1940, redni član III. razreda 21. decembra 1946; predsednik Geografskega društva in urednik Geografskega Vestnika v Ljubljani; gl. Letopis I. 170—171.

Ivan Rakovec, rojen 18. septembra 1899, dr. phil., redni profesor za geologijo in paleontologijo na univerzi v Ljubljani; dop. član 21. decembra 1946; izvoljen za rednega člana dne 6. decembra 1949; gl. Letopis II. 47.

Igor Tavčar, rojen 2. novembra 1899, dr. med.; redni profesor interne medicine in vodja interne klinike na Medicinski visoki šoli v Ljubljani; za rednega člana izvoljen dne 6. decembra 1949.

Dopisni člani

Srečko Brodar, rojen 6. maja 1893, dr. phil.; izredni profesor za prazgodovino človeštva na prirodoslovni fakulteti univerze v Ljubljani; za dopisnega člana izvoljen dne 6. decembra 1949.

Andrija Štampar, rojen 1888, profesor socialne medicine na univerzi v Zagrebu; izvedenec pri Socialnem svetu Organ. zdr. narodov, predsednik Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu; izvoljen za dopisnega člana dne 7. novembra 1947.

Sergej Ivanovič Vavilov, rojen l. 1891 v Moskvi; prezident Akademije nauk SSSR v Moskvi; član moskovskega društva raziskovalcev prirodnih pojavov; član National Geographical Society USA; lavreat Stalinske premije; izvoljen za dopisnega člana dne 7. novembra 1947.

V. RAZRED

Za umetnost

Redni člani

Fran Sal. Finžgar, rojen 9. februarja 1871; književnik; redni član 7. oktobra 1938 in odtlej dalje do 30. septembra 1949 načelnik razreda za umetnost; gl. Letopis I. 23—25.

Božidar Jakac, rojen 16. julija 1899; redni profesor na Akademiji za upodablajočo umetnost v Ljubljani; za rednega člana izvoljen dne 6. decembra 1949.

Gojmir Anton Kos, rojen 24. januarja 1896; redni profesor na Akademiji za upodablajočo umetnost v Ljubljani; za rednega člana izvoljen dne 6. decembra 1949.

Anton Lajovic, rojen 20. decembra 1878, kompozist in muzikolog; redni član 16. maja 1940; tajnik razreda za umetnost od 30. septembra 1949 dalje; gl. Letopis I. 65—67.

Jože Plečnik, rojen 23. januarja 1872, redni profesor arhitekture na Tehniški visoki šoli v Ljubljani; redni član 7. oktobra 1938; gl. Letopis I. 87—89.

Lucijan M. Škerjanc, rojen 17. decembra 1900; redni profesor za kompozicijo na Akademiji za glasbo v Ljubljani; za rednega člana izvoljen dne 6. decembra 1949.

UMRLI ČLANI

Rado Kušej, rojen 21. julija 1875, umrl 10. maja 1941; strokovnjak za cerkveno pravo, zakonsko in patronatno pravo; redni član II. razreda; gl. Letopis I. 185—190.

Metod Dolenc, rojen 19. decembra 1875, umrl 10. oktobra 1941; strokovnjak za kazensko pravo in slovenski pravni zgodovinar; redni član II. razreda; gl. Letopis I. 193—197.

Gregor Krek, rojen 27. junija 1874, umrl 1. septembra 1942; strokovnjak za rimsko in državljansko pravo; komponist in muzikolog; redni član II. razreda in prvi generalni sekretar Akademije od l. 1939 do 1942; gl. Letopis I. 201—238.

Alfonz Paulin, rojen 14. septembra 1853, umrl 1. decembra 1942; strokovnjak za floristiko, fitogeografijo in botanično sistematiko; dop. član III. razreda; gl. Letopis I. 241—257.

Ferdinand Seidl, rojen 10. marca 1856, umrl 1. decembra 1942; meteorolog, klimatolog, seizmolog in geolog; dop. član III. razreda; gl. Letopis I. 261—290.

Rihard Jakopič, rojen 12. aprila 1869, umrl 21. aprila 1943; akad. slikar; redni član umetniškega razreda; gl. Letopis I. 41—43 in Letopis II. 75—89.

Anton Breznik, rojen 26. junija 1881, umrl dne 26. marca 1944; dr. phil., gimn. ravnatelj, jezikoslovec; dop. član I. razreda; gl. Letopis I. 157—160 in Letopis II. 61—74.

Matiya Jama, rojen 4. januarja 1872, umrl 6. aprila 1947; akad. slikar; redni član umetniškega razreda; gl. Letopis I. 47—49 in Letopis II. 90—103.

Ivan Regen, rojen 9. decembra 1868, umrl 27. julija 1947; dr. phil., gimn. profesor v pokoju; svoje delo je posvetil živalski fiziologiji in obči biologiji; dop. član od 16. maja 1940; gl. Letopis I. 175—176 in Letopis II. 104—105.

Milan Škerlj, rojen 4. septembra 1875, umrl dne 8. decembra 1947; dr. iur.; redni profesor za trgovinsko, menično in čekovno pravo na univerzi v Ljubljani; redni član 16. maja 1940; gl. Letopis I. 127—130, Letopis II. 30 in 106—125.

Oton Župančič, rojen 23. januarja 1878, umrl dne 11. junija 1949; redni član 7. oktobra 1939; dop. član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu, redni član Srpske akademije nauka v Beogradu, dop. član School of Slavonic and East European Studies v Londonu; častni doktor ljubljanske univerze; častni naslov »ljudski umetnik« z ukazom Prezidija Ljudske skupščine LRS št. 65 z dne 22. januarja 1948; gl. Letopis I. 151—153 in Letopis III. str. 225—254.

FRANK

ČASTNI ČLAN

JOSIP BROZ-TITO

Rojen dne 25. maja 1892 v Kumrovcu na Hrvaškem. V svetovni vojni 1914—18 je l. 1915 prišel v rusko ujetništvo. V l. 1917—1921 se je boril v Rdeči armadi, se nato vrnil v Jugoslavijo, kjer je prevzel vodstvo hrvaškega delavskega gibanja, ki je izhajalo iz Delavske zveze kovinarjev. L. 1928 je bil obsojen na pet let ječe. Med drugo svetovno vojno je bil poveljnik jugoslovanske narodnoosvobodilne vojske in kot tak je na zborovanju AVNOJ l. 1943 v Jajcu dobil naslov »maršal«. Bil je predsednik komisije za narodno obrambo, predsednik Narodnoosvobodilnega odbora, član prezidija Narodnoosvobodilnega sveta. L. 1937 je postal generalni sekretar Komunistične partije Jugoslavije. Od l. 1945 dalje je predsednik vlade FLRJ in minister za narodno obrambo. L. 1948 je bil zopet izvoljen za predsednika Centralnega komiteja KPJ. Častni član Jugoslovanske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu l. 1947 in častni član Srpske akademije nauka v Beogradu l. 1948. Za prvega častnega člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani je bil izvoljen dne 9. avgusta 1948 in razglašen dne 16. novembra 1948.

SPISI JOSIPA BROZA-TITA

Knjige in brošure

Boj narodov zaslužnjene Jugoslavije. Moskva, Založba književnosti na inozemskih jezikih 1944. 44 str., 16°.

Borba narodov zaslužnjene Jugoslavije. Napisano za ameriški tisk, prevedeno iz »Nove Jugoslavije« št. 6 z dne 15. maja 1944. 27 str. m. 8°.
— Isto: Lj. Izd. Prop. kom. pri IOOF 1945. UT, 30 str., 8°. (Št. 3.)

Borba za osvoboditev Jugoslavije. Članki in govori iz narodnoosvobodilne borbe 1941—45. Uredila R. Zogović in M. Djilas. Slovensko izdajo prevedla Matej Bor in Janko Liška. Beograd, Državna založba Jugoslavije. T Kultura 1945. 268 str., 8°.

Knjige in brošure so urejene po abecedi.

Deklaracija maršala Tita, OF slovenskega naroda (1944). 4°. Letak. Cikl.

Govor maršala Tita (ob proslavi druge obletnice OF). Trst. Informacijski in propagandni odsek Okrožnega odbora OF 26. nov. 1944. 4°. Letak. Cikl. — Isto: Cikl. T. I. A. okrožja Škofja Loka 28. 9. 1944; Cikl. T. Grintovec 3. 10. 1944.

Govor maršala Tita dne 12. sept. 1945. Lj. SKZ. T LP 1945. 12 str., V. 8°.

Govor maršala Tita v Skoplju. (Ponatis iz »Borbe«.) Lj. Prop. kom. pri IOOF. T LP 1945. 24 str., m. 8°.

Govor mladim oficirjem NOV in POJ. Pokrajinska tehnika za Gorenjsko (1943). 12 str., 8°. Cikl.; ista tisk. 8 str. m 8°. — Tehnika štaba III. operativne zone oktobra 1943; 8 str., 8°. Cikl.

Graditev nove Jugoslavije. Lj. Cankarjeva založba. T LP. Prva knjiga 1948. 324 (I) str.; druga knjiga 1949; 446 (VI) str., 8°.

Komunistična partija Jugoslavije v današnji narodno-osvobodilni borbi. (Lj.) b. I. (IV) str., 8°. Cikl.

Maršal Tito govori. »Razvoj osvobodilne borbe narodov Jugoslavije v zvezi z mednarodnimi dogodki«. Z drugega zasedanja AVNOJ-a 29. nov. 1943 v Jajcu. (Lj.) 1943. 16 str., 8°. Cikl.

Maršal Tito je govoril. (Tehnika Greben 1944). 4°. Letak. Cikl.

Maršal Tito ob prihodu Rdeče armade. Partizanska tiskarna (1944). 16°. Letak. — Isto: 2°.

Mednarodni pomen narodnoosvobodilne borbe v Jugoslaviji in za krinkani izdajalci. (1943). 4°. Letak. Cikl.

Mi bomo dosegli naše cilje. Velik govor maršala Tita na zborovanju srbskih žena v Beogradu. Maribor. IOOF, MbT 1945. 8 str., 8°.

Narodnostno vprašanje v luči narodnoosvobodilne borbe. — Borba proti okupatorju prva in najvažnejša naloga. Agit. prop. kom. CK KPS. Tiskano 1943. 13 str., 8°. (št. 11.); isto 19 str. — Izdal okrožni komitet KPS Kozje. Cikl. tehnika France Prešeren 1945. 15 str., 8°. — Lj. Prop. kom. pri IOOF, T Merkur 1945. 16 str., 8°. (št. 17.)

Naši bratje v Istri, Slovenskem Primorju in na Koroškem bodo osvobojeni in združeni v novi domovini. (Govor.) Partizanska tiskarna (okt. 1944). 6 str., M. 8°.

Naši narodi se bore... (Tiskan letak 1944.) 8°.

Novoletna poslanica maršala Tita. (Lj. Tiskarna AFŽ 1946.) 4° Letak.

Obletnica Rdeče armade. Prop. odsek XVIII. divizije NOV in POJ. (1944). 19 str., 16°. (Knjižnica glavnega štaba NOV in POJ 5.) Cikl.

Peta sovražnikova ofenziva. — Obletnica bitke pri Kalinoviku. (1944). 20 str., 8°. Cikl.

Petindvajsetletnica velike oktobrske revolucije. (1942). 8°. Glej: Veliki oktober.

Politično poročilo Centralnega komiteja Komunistične partije Jugoslavije na petem kongresu KPJ, Lj. Cankarjeva založba. T LP 1948. 104 str., V. 8°.

Pomen odločb AVNOJ-a za nadaljnji razvoj osvobodilne borbe in ustvaritev federativne državne skupnosti. 1944. 12 str., 8°. (Iz domačega tiska 1.) Cikl.

(Poročilo Josipa Broza-Tita). (1943). 9 str., V. 8°. (Z drugega zasedanja AVNOJ-a 1.) Cikl.; isto 20 str. M. 8°.

Poročilo maršala Tita na zasedanju AVNOJ-a o delu vlade, o političnem in gospodarskem položaju Jugoslavije. Lj. SKZ. T LP 1945. 12 str., V. 8°. (Št. 37.)

Pozdravljena, Rdeča armada! (1944). M. 8°. Letak. Cikl.

Razvoj osvobodilne borbe narodov Jugoslavije v zvezi z mednarodnimi dogodki. Poročilo z drugega zasedanja AVNOJ-a 29. nov. 1943: Tehnika »Čaven« I + 19 str.; »Grmada« (1) + 17 str.; »Javornik« 17 str.; »Krn« 16 str.; »Porezen« 18 str.; »Sabotin« 20 str.; »Snežnik« (II) + 9 str.

Slovenec! Česa še čakaš? (Mar ne vidiš...) b. l. 16°. Letak. Cikl.

Tito je govoril v Zagrebu in Ljubljani. Lj. Prop. kom. pri IOOF. T Merkur 1945. 16 str., 8°. (Št. 21.)

Tito mladini. Zbirka govorov maršala Jugoslavije. Lj. Glavni odbor Zveze mladine Slovenije. T LP 1945. 36 str., 8°.

Tito mladini. Lj. Mladinska knjiga. Grafično podjetje MNZ 1950. 95 str., 8°.

Zadnji poziv. Do 15. septembra se odloči! Izd. OF slovenskega naroda. 1944. Letak, izšel dvakrat tiskan in v šestih cikl. tehn.

Zahvala maršala Tita osvoboditeljem Beograda. (1944). 16°. Tiskan letak.

Časopisne objave

Naloga narodno-osvobodilnih partizanskih odredov. Borba 11—13. Še ena izdajalska marionetska vlada. Borba 14—16.

Časopisne objave sledijo v kronološkem redu. Časopisne objave so bile ponatisnjene v štirih knjigah: »Borba za osvoboditev Jugoslavije« 1945 (kratica: Borba), »Graditev nove Jugoslavije I, II« 1948, 1949 (kratica: Graditev I, II) in »Tito mladini« 1945, 1950. Zato navaja bibliografija predvsem te ponatise pod navedenimi kraticami ter dodaja zaradi kronologije slovenske objave po enem naših dnevnikov. Kratice pomenijo: LP = Ljudska pravica, SP = Slovenski poročevalec, VND = Vprašanja naših dni, DZS = Državna založba Slovenije, -SKZ = Slovenski knjižni zavod.

- Teror fašističnih banditov. Borba 17—19.
- Posvetovanje predstavnikov štabov in komandantov narodno-osvobodilnih partizanskih odredov Jugoslavije. Borba 20—24.
- Zakaj izhaja »Borba«? Borba 25—28.
- Komunistična partija Jugoslavije v današnji narodno-osvobodilni borbi. Borba 29—32.
- Obletnica Rdeče armade. Borba 33—42.
- Komunistična partija in kdo vse so zavezniki okupatorjev? Borba 43—52.
- Narodno-osvobodilna borba in organizacijska vprašanja naše partije. Borba 53—61.
- Edinost narodnih izrodov. Borba 62—66.
- Govor 17. 6. 1942 na dan osnovanja IV. črnogorske brigade. Borba 67—71.
- Obletnica narodno-osvobodilne borbe v Jugoslaviji. Borba 72—75.
- Mednarodni pomen narodno-osvobodilne borbe v Jugoslaviji in zakrinkani izdajalci. Borba 76—80.
- Govor 17. 10. 1942 ob izročitvi zastave II. proletarski brigadi. Borba 81—87.
- Dnevno povelje za 7. november 1942. Borba 88—89.
- Govor 7. novembra 1942 ob izročitvi zastave I. proletarski brigadi. Borba 90—97.
- Četrto stoletje od velikega oktobra. Borba 98—101.
- Ustvarjanje Narodno-osvobodilne vojske Jugoslavije. Borba 102—104.
- Govor 26. novembra 1942 na prvem zasedanju AVNOJ-a. Borba 105—108.
- Govor na prvi vsedrjavni konferenci antifašističnih žen Jugoslavije. Borba 109—113.
- Govor 27. decembra 1942 na prvem kongresu mladine Jugoslavije. Borba 114—118; Tito mladini 1945, 7—11; 1950, 5—9.
- Nacionalno vprašanje Jugoslavije v luči narodno-osvobodilne borbe. Borba 119—127.
- Borba proti okupatorju prva in najvažnejša naloga. Borba 128—132.
- Govor ob pregledu čet IV. krajiške divizije. Borba 133—135.
- Leningrad je osvobojen. Borba 136—139.
- Narodni oficirji in podoficirji. Borba 140—141.
- Peta sovražnikova ofenziva. Borba 142—148.
- Govor mladim oficirjem NOV in POJ. Borba 149—152.
- Razvoj osvobodilne borbe narodov Jugoslavije v zvezi z mednarodnimi dogodki. Poročilo na drugem zasedanju Antifašistične narodne osvoboditve Jugoslavije 29. novembra 1943. Borba 153—168.
- Pomen odlokov AVNOJ-a za nadaljnji razvoj naše borbe in za ustvaritev federativne državne skupnosti. Borba 169—176.

- Odgovori na deset vprašanj inozemskih novinarjev. Borba 177—183.
 Borba narodov zaslužnjene Jugoslavije. Borba 184—211.
- Govor na drugem kongresu antifašistične mladine Jugoslavije 2. maja 1944. Borba 212—216; Tito mladini 1945, 12—16; 1950, 10—13.
- Govor na proslavi ustanovitve I. dalmatinske udarne brigade 12. septembra 1944. (Mi tujega nočemo, svojega ne damo.) Borba 217—223.
- Prvi govor v osvobojenem Beogradu. Borba 224—227.
- Pozdravna beseda na antifašistični skupščini Srbije. Borba 228—230.
- Pozdravna beseda na prvem kongresu mladine Srbije. Borba 231—235.
- Tito mladini 1945, 19—23; 1950, 14—17.
- Odgovor ženam Bosanske krajine. Borba 236—237.
- Titovo pojasnilo amnestije. Borba 238—242.
- Govor na mitingu žena Srbije. Borba 243—249.
- Za boljšo bodočnost novih pokolenj. SP 3. 2. 1945.
- Govor 27. marca 1945 v Beogradu. Borba 250—252.
- Obisk mladincev iz vzhodne Bosne pri maršalu Titu. Tito mladini 1950, 18—21.
- Govor na praznik zmage 9. maja 1945. SP 10. 5. 1945 št. 3 in 12. 5. 1945 št. 18; Borba 253—256.
- Odgovor dopisniku Tanjuga (glede izjave maršala Aleksandra). SP 21. 5. 1945.
- Prvi govor v osvobojenem Zagrebu 23. 5. 1945. Graditev I, 9—22.
- Govor na velikem ljudskem zborovanju v Ljubljani. SP 27. 5. 1945; Graditev I, 23—28.
- Pozdravne besede delegaciji katoliških duhovnikov v Zagrebu. SP 7. 6. 1945; Graditev I, 29—31.
- Govor ranjencem v bolnišnici II. armade. SP 9. 6. 1945; Graditev I, 32—34.
- Govor meščanom Osijeka. Graditev I, 35—39.
- Govor pred ratifikacijo pogodbe med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo. SP 13. 6. 1945; Graditev I, 4—43.
- Govor na prvem kongresu AFŽ Jugoslavije v Beogradu (o novih nalogah žena). SP 19. 6. 1945; Graditev I, 44—50.
- Iz razgovora z delegacijo Italijank-protifašistk iz Trsta 21. 6. 1945. Graditev I, 62—64.
- Prvi govor v Šumadiji (Mladenovcu). SP 21. 6. 1945; Graditev I, 51—61.
- Govor na kongresu Enotnih sindikatov Srbije. SP 6. 7. 1945; Graditev I, 65—73.
- Govor na Kosmaju 7. 7. 1945. (O Srbiji v narodnoosvobodilni borbi in o sadovih te borbe.) Graditev I, 74—86.
- Govor v Beli Crkvi 7. 7. 1945. Graditev I, 87—98.
- Govor na I. kongresu Antifašistične mladine Balkana. Tito mladini 1945, 24—26; 1950, 22—23; Graditev I, 99—101.

Govor na velikem ljudskem zboru v Novem Sadu (o pogojih, poteh in težavah našega razvoja) SP 17. 7. 1945; Graditev I, 102—109.

Poročilo na tretjem zasedanju AVNOJ-a o delu vlade, o političnem in gospodarskem položaju Jugoslavije. SP 10. 8. 1945; Graditev I, 125—139.

Pozdravni govor na prvem kongresu Ljudske fronte Jugoslavije. SP 9. 8. 1945; Graditev I, 110—124.

Razgovor s tujimi novinarji. Graditev I, 140—143.

Govor v beograjskem radiu o delu Ljudske fronte za obnovo opustošene domovine in o pomenu volitev v konstituanto. SP 14. 9. 1945; Graditev I, 144—158.

Naloge lista »Narodna armija«, uvodni članek v št. 1/2, okt. 1945. SP 6. 10. 1945; Graditev I, 159—163.

Pogovor s poljskimi novinarji o slovanskem poslanstvu in aktualnih problemih Jugoslavije. SP 4. 10. 1945; Graditev I, 164—173.

Govor na proslavi dneva vstaje makedonskega naroda v Skopju 11. 10. 1945. SP 13. 10. 1945; Graditev I, 174—187.

Odgovor na ostavko Ivana Šubašića. SP 13. 10. 1945.

Govor na zboru bivših aktivnih oficirjev-ujetnikov v Zemunu. SP 18. 10. 1945; Graditev I, 188—195.

Govor našim ženam, članicam AFŽ iz Zemuna. SP 19. 10. 1945.

Govor šumadijcem na proslavi obletnice osvoboditve Kragujevca. SP 24. 10. 1945; Graditev I, 196—204.

Razgovor z dopisnikom »Komsomolske pravde«. (Svojstva in naloge naše mladine.) Tito mladini 1945, 27—32; 1950, 24—28; Graditev I, 205—211.

O pastirskem pismu. SP 26. 10. 1945; Graditev I, 212—216.

Iz govora delegaciji vojnih invalidov ob kongresu vojnih invalidov. SP 1. 11. 1945; Graditev I, 217—219.

Razgovor z britanskimi parlamentarci in novinarji. SP 14. 11. 1945; Graditev I, 237—245.

Volilni govor v Sarajevu. Graditev I, 220—230.

Izjava predstavnikom tiska o izidu volitev in o mednarodnih odnosih Jugoslavije. 18. 11. 1945; Graditev I, 236—257.

Izjava dopisniku lista »L'Humanité«. SP 20. 11. 1945; Graditev I, 231—236.

Razgovor s češkoslovaškimi novinarji. Graditev I, 258—264.

Izjava na drugi skupni seji Ustavodajne skupščine ob ostavki zveze vlade. SP 2. 12. 1945.

Izjava voditeljem gradbenih ministrstev. SP 12. 12. 1945; Graditev I, 265—271.

Kaj ovira in kaj je potrebno za vzpostavitev normalnih odnosov med Jugoslavijo in Italijo. SP 18. 12. 1945; Graditev I, 272—281.

Izjava dopisniku »Reuterja« o jugoslovanskih odnosih z Veliko Britanijo. SP 1. 1. 1946; Graditev I, 282—284.

Novoletna poslanica. SP 1. 1. 1946; Graditev I, 285—292.

Maršal Tito železničarjem. SP 5. 1. 1946.

Odgovor na novoletni pozdrav izvršnega odbora Slovansko-italijanske protifašistične zveze za Julijsko krajino. SP 9. 1. 1946.

Pogovor z mladinsko delegacijo plenuma centralnega odbora USAOJ-a. Tito mladini 1950, 29—34; Graditev I, 293—300.

Govor ob otvoritvi mostu v Novem Sadu. SP 22. 1. 1946; Graditev I, 301—305.

Govor pionirjem v Novem Sadu. SP 23. 1. 1946; Graditev I, 306—308.

Beseda ob imenovanju za vrhovnega komandanta Jugoslovanske armade. SP 5. 2. 1946; Graditev I, 309—310.

Ekspoze o politiki nove vlade. SP 3. 2. 1946; Graditev I, 311—322.

Razgovor s predstavniki tiska v Varšavi. Graditev II, 7—11.

Razgovor s predstavniki tiska v Pragi. Graditev II, 12—13.

Govor češkoslovaškim delavcem v tovarni »Škoda« v Pragi. SP 28. 3. 1946; Graditev II, 14—15.

Govor slovaškemu ljudstvu v Bratislavi. SP 27. 3. 1946; Graditev II, 16—19.

Govor ob sprejemu v Beogradu po vrnitvi iz Poljske in Češkoslovaške. Graditev II, 20—22.

Ekspoze o zunanji politiki Jugoslavije ob ratifikaciji pogodbe s Poljsko. SP 2. 4. 1946; Graditev II, 23—40.

Govor kolonistom v Bački. SP 10. 4. 1946.

Obrazložitev k predlogu zakona o ljudskih odborih. SP 19. 4. 1946.

Govor ob otvoritvi Centralnega doma Jugoslovanske armade. Graditev II, 44—46.

Povelje za 9. maj 1946. Graditev II, 41—43.

Govor na III. mladinskem kongresu. Tito mladini 1950, 35—43; Graditev II, 47—48.

Pozdrav delavcem tovarne »Rade Končar«. Graditev II, 59—60.

Razgovor s kmeti v svojem rojstnem kraju. SP 16. 5. 1946.

Govor posadki Jugoslovanske armade v Zagrebu. SP 17. 5. 1946.

Razgovor z zastopniki kmetov stubiškega okraja. SP 19. 5. 1946.

Nagovor in zahvala za čestitke za njegov 54. rojstni dan. SP 26. 5. 1946.

Govor na sprejemu v Vseslovanskem komiteju v Moskvi. SP 9. 6. 1946; Graditev II, 61—62.

Izjava pred odhodom iz Moskve. SP 12. 6. 1946.

Izjava direktorju Tanjuga glede Trsta in Julijske krajine. SP 28. 6. 1946; Graditev II, 63—66.

Govor v Čajetini. SP 10. 7. 1946.

Govor v Užicu ob obletnici vstaje srbskega naroda. SP 9. 7. 1946; Graditev II, 67—76.

Iz razgovora z delegacijo užiškega okrožja. SP 12. 7. 1946; Graditev II, 77—80.

Govor v Podgorici. SP 16. 7. 1946; Graditev II, 81—85.

Govor na Cetinju na dan proslave ljudske vstaje v Črni gori. SP 17. 7. 1946; Graditev II, 86—98.

Iz pogovora z delegati protifašističnih organizacij v Dubrovniku. SP 1946 št. 169, 170; Graditev II, 99—102.

Iz pogovora z dubrovniško mladino. Graditev II, 103—108.

Iz pogovora s predstavniki ljudske oblasti v Dalmaciji. SP 28. 7. 1946; Graditev II, 109—113.

Govor na mitingu v Splitu. SP 27. 7. 1946; Graditev II, 114—121.

Govor mornarjem in oficirjem Jugoslovanske armade. Graditev II, 122—124.

Govor v Titovi Korenici na proslavi ljudske vstaje v Liki. SP 30. 7. 1946; Graditev II, 125—132.

Govor jeseniškim kovinarjem. (Hočemo pravičen mir.) SP 21. 8. 1946; Graditev II, 133—141.

Pogovor z delegacijo AFŽ iz okolice Kranja. (Danes nastopa žena novega tipa). Graditev II, 142—145.

Odgovori na vprašanja angloameriških novinarjev v primerih kršitve suverenosti jugoslovanskega ozemlja. SP 24. 8. 1946; Graditev II, 146—148.

Izjava uredniku lista »Front National«. (Temelj nacionalne neodvisnosti je gospodarska neodvisnost.) Graditev II, 149—151.

Iz pogovorov s predstavniki študentov tujih držav. Graditev II, 152—158.

Izjava predstavniku poljske časopisne agencije o poljski meji na Odri in Nisi. Graditev II, 159—160.

Govor graditeljem Mladinske proge Brčko—Banoviči. Tito mladini 1950, 44—52; Graditev II, 161—172.

Govor v Tuzli. (Naši narodi morajo večno ostati zedinjeni.) Graditev II, 173—179.

Pogovor s predstavniki ljudske mladine. Tito mladini 1950, 53—56; Graditev II, 180—185.

V čem je specifičnost osvobodilne borbe in revolucionarne preobrazbe nove Jugoslavije. Komunist 1946 št. 1; Graditev II, 186—197.

Temelji demokracije novega tipa. Komunist 1946 št. 2; Graditev II, 198—211.

Odgovori na vprašanje ameriških novinarjev. SP 17. 10. 1946; Graditev II, 212—220.

Govor ljudstvu Ljubljane ob sprejemu zastopnikov Poljske republike. SP 25. 10. 1946.

Govor primorskemu ljudstvu v Postojni ob obisku predstavnikov poljske republike. SP 26. 10. 1946; Graditev II, 221—225.

Govor na ljudskem zborovanju Sušaka in Reke. (O naši in zapadni demokraciji.) Graditev II, 226—233.

Govor primorskemu ljudstvu. SP 29. 10. 1946.

Govor ljudstvu LR Hrvatske. SP 1. 11. 1946.

Govor na velikem predvolilnem zborovanju v Zagrebu. (O reševanju osnovnih družbenih vprašanj pri nas.) SP 3. 11. 1946; Graditev II, 234—249.

Govor na velikem predvolilnem zborovanju Ljudske fronte v Beogradu. (Ljudska fronta je trajna organizacija.) SP 5. 11. 1946; Graditev II, 250—263.

Iz pogovora z delegacijo I. kongresa književnikov. (O nalogah književnikov in književnosti.) SP 22. 11. 1946; Graditev II, 264—267.

Govor na Slovanskem kongresu v Beogradu. SP 10. 12. 1946; Graditev II, 268—271.

Novoletna poslanica. SP 1. 1. 1947; Graditev II, 272—280.

Iz pogovora s predstavniki napredne italijanske mladine. Tito mladini 1950, 57—8; Graditev II, 281—3.

Ekspoze o jugoslovanski zunanji politiki. SP 1947 št. 77, 77a; Graditev II, 284—303.

Razgovori z dopisnikom londonskega lista »New Cronicle«. SP 20. 4. 1947; Graditev II, 304—311.

Odgovori na vprašanja ameriškega radijskega komentatorja Steela. SP 26. 4. 1947; Graditev II, 312—317.

Govor v Ljudski skupščini o petletnem planu. SP 29. 4. 1947; Komunist 1947 št. 3; Graditev II, 318—331.

Govor predstavnikom delavcev beograjskih in zemunskih podjetij in študentov beograjske univerze. Graditev II, 332—335.

Povelje za 9. maj 1947. Graditev II, 336—337.

Pogovor z bolgarskimi časnikarji. SP 3. 6. 1947; Graditev II, 338—347.

Napitnica na večerji z voditelji IV. armade. Graditev II, 348—351.

Govor ob podpisu blejske pogodbe. Graditev II, 352—355.

Iz pogovora s predstavniki ameriških cerkva. (O stališču, pravicah in dolžnostih cerkve.) LP 6. 8. 1947; Graditev II, 356—364.

Odgovori na vprašanja direktorja Tanjuga o nekaterih zunanje-političnih problemih. Graditev II, 365—371.

Razgovor s hrvatskimi kmeti, predstavniki »Seljačke sloge«. LP 27. 8. 1947; Graditev II, 372—381.

Pozdravni govor ob otvoritvi »Litostroja«. SP 3. 9. 1947; Graditev II, 382—390.

Govor mladini v Mežiški dolini. SP 9. 9. 1947; Graditev II, 391—395.

Govor predstavnikom islamske verske skupnosti. Graditev II, 396—397.

Govor na ustanovnem kongresu Zveze borcev narodnoosvobodilne vojne. Graditev II, 398—407.

Ljudska fronta kot vseljudska politična organizacija. Referat na II. kongresu Ljudske fronte Jugoslavije. Komunist 1947 št. 3; Graditev II, 408—439.

Iz razgovora s predstavniki študentov tujih dežel. Tito mladini 1950, 59—63.

Govor ob proslavi 29. obletnice Velike oktobrske revolucije. SP 10. 11. 1947.

Govor ob svečani otvoritvi Mladinske proge Šamac—Sarajevo. LP 18. 11. 1947; Tito mladini 1950, 64—71.

Govor ob ratifikaciji prijateljske pogodbe med Jugoslavijo in Bolgarijo. SP 2. 12. 1947.

Odgovor predsedniku romunske vlade. SP 19. 12. 1947.

Govor na proslavi dneva armade v I. gardni enoti. LP 24. 12. 1947.

Maršal Tito prvi častni član Akademije znanosti in umetnosti v Zagrebu. Govor. SP 30. 12. 1947.

Novoletna poslanica. SP 1. 1. 1948; VND 1948, 1—9.

Govor ob otvoritvi mladinske tovarne težkih orodnih strojev »Ivo-Lola Ribar« v Železniku. SP 3. 1. 1948; Tito mladini 1950, 72—75.

Govor udarnikom Srbije. SP 10. 2. 1948.

Izjava zastopniku italijanskih delavcev in kmetov. SP 28. 3. 1948

Referat na petem kongresu Komunistične partije Jugoslavije. SP 22. 7. 1948.

O nalogah akademij znanosti in umetnosti. Govor ob 80-letnici AZU v Zagrebu. Obzornik 1948, 227—230.

Govor v Kropi. SP 6. 8. 1948.

Govor na IV. kongresu SKOJ v Beogradu. SP 17. 10. 1948; Tito mladini 1950, 76—81.

Maršal Tito prvi častni član Srbske akademije znanosti. Govor. SP 13. 11. 1948.

Maršal Tito, častni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. Govor. SP 17. 11. 1948.

Govor v Trbovljah. SP 27. 11. 1948.

Govor na drugem kongresu Komunistične partije Hrvatske. SP 28. 11. 1948.

Govor na skupnem kongresu SKOJ in Ljudske mladine. SP dne 17. 12. 1948.

Govor na četrtem izrednem zasedanju Ljudske skupščine FLRJ o proračunu za leto 1949. SP 28. 12. 1948.

Novoletna poslanica. SP 1. 1. 1949.

Govor na drugem kongresu Komunistične partije Srbije. SP 22. 1. 1949.

Iz govora na prvem kongresu Ljudske tehnike v Beogradu. SP 10. 2. 1949.

Razgovor s predstavniki ljudstva Istre in Slovenskega Primorja. SP 5. 4. 1949.

Govor na tretjem kongresu Ljudske fronte Jugoslavije. SP 10. 4. 1949.

Govor na partijski konferenci gardne divizije. SP 21. 5. 1949.

Govor v Pulju. SP 12. 7. 1949; VND 1949, 457—462.

Govor ob obletnici ustanovitve Ljudske republike Makedonije. SP 3. 8. 1949.

Govor oficirjem in generalom makedonskih garnizij. SP 5. 8. 1949.

Govor makedonskim zadrúžnikom. SP 7. 8. 1949.

Iz razgovora s konstruktorji in delavci, ki so izdelali prve domače traktorje. SP 13. 9. 1949.

Govor rudarjem Jugoslavije. LP 14. 9. 1949.

Govor v Stolicah pri Krupnju na proslavi osemletnice vojaškega posvetovanja Centralnega komiteta Komunistične partije Jugoslavije. SP 29. 9. 1949; VND 1949, 633—640.

Govor predstavnikom pionirske organizacije iz vse države. SP 2. 10. 1949.

Govor ob zaključku manevrov Jugoslov. armade. LP 4. 10. 1949.

Govor predstavnikom briških italijanskih partizanov. SP 28. 10. 1949.

Govor delegatom prvega kongresa Sindikata uslužbencev državnih ustanov. SP 11. 11. 1949.

Govor jugoslovanskim novinarjem. SP 18. 11. 1949.

Govor na proslavi Dneva armade gardnih enot v Beogradu. SP 24. 12. 1949.

Odgovori francoskemu novinarju. SP 29. 12. 1949.

ZAPISNIK

slavnostne skupščine Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani dne 16. novembra 1948

Začetek: 11h.

Kraj: dvorana Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Navzoči: akad. Kidrič, Ramovš, Finžgar, Grafenauer, Hadži, M. Kos, Lajovic, Melik, Nahtigal, Plečnik, Plemelj, Polec, Stele, Vidmar, koresp. Lukman in Rakovec; opravičeno

odsoтни akad. Oton Župančič, koresp. Peterlin in Šle-binger.

Gostje: maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito, člani zvezne vlade: E. Kardelj, S. Ranković, B. Kidrič, F. Leskošek; predstavnik Prezidija Ljudske skupščine FLRJ Jože Rus; predsednik Prezidija Ljudske skupščine LRS Josip Vidmar, podpredsednika E. Kocbek in Fr. Bevk, predsednik Ljudske skupščine dr. Ferdo Kozak; člani vlade LRS: predsednik Miha Marinko, podpredsednika dr. Marijan Breclj, Ivan Maček; ministri: Zoran Polič, dr. Jože Potrč, Ivan Regent, dr. Helij Modic, Lidija Šentjunc, dr. Jože Pokorn, Viktor Repič, Anton Šušteršič, Jože Borštnar, ing. Jože Levstik, dr. Marijan Ahčin, Boris Kraigher, dr. Anton Kržišnik, Tone Fajfar; sekretar Prezidija LRS Fr. Lubej.

Dnevni red: Razglasitev maršala Jugoslavije Josipa Broza-Tita za prvega častnega člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Prezident France Kidrič otvori slavnostno sejo skupščine, pozdravi Maršala, vse zbrane goste in akademike ter poda kratek historiat o akademijah na slovenskih tleh, izvajajoč:

Tovariš Maršal, tovariši,

otvarjam najslavnostnejšo sejo, kar jih je imela in kar jih bo imela Slovenska akademija znanosti in umetnosti ter Vas najpristrčneje pozdravljam.

Moj in vseh mojih sočlanov najvdanejši pozdrav velja njemu, čigar ime nas je danes sem privabilo: maršalu Jugoslavije, tovarišu Josipu Brozu-Titu! Brez pomišljanja je pristal na našo prošnjo, da mu moremo na lastnih tleh izročiti diplomo našega prvega častnega člana.

Tovariš Maršal, zaman iščem besed, ki bi mogle izraziti vso mojo in našo slovesno radost, da Vas moremo za to gesto zahvaliti in pozdraviti v tej dvorani, ki je bila v fevdalnih časih parlament nemških grofov in drugih plemiških

kategorij, a je danes prvič odprta kot slavnostna dvorana Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Pozdravljam vso odlično družbo, ki je prispela, da počasti navzočnost tovariša Maršala in naš praznik.

Tovariš Maršal, dovolite, da Vam predočiva v prvi polovici našega dnevnega reda s tov. generalnim sekretarjem tudi nekatere momente ljubljanske akademijske tradicije in nekatere momente iz zgodovine borbe za Slovensko akademijo znanosti in umetnosti ter v zvezi s tem omeniva tudi njeno delo do danes in v bližnji bodočnosti.

Glavno mesto LRS se more med vsemi glavnimi mesti naših ljudskih republik ponášati z najstarejšo akademijsko tradicijo, ker je ta tradicija stara že nad 250 let. Današnja Slovenska akademija znanosti in umetnosti je imela že vrsto predhodnic; vsaka izmed njih kaže zanimive zveze z družbeno in kulturno konstelacijo svoje dobe ter z odnosi do slovenskega ljudstva, ki je bilo stoletja fevdalni tlačan v glavnem nemške ali ponemčene gospode, zamudniški narod, čigar jezik ni bil upoštevan niti v javnem niti kulturnem življenju, izvzemši do neke skromne stopnje v cerkvi.

Zgodovina prvih ljubljanskih akademij je prav tipičen primer, da take znanstvene ustanove ne morejo uspevati in trajno obstajati, ako jih ne spremljajo določeni pogoji, kakor so n. pr.: zaščita in podpora uvidevne oblasti ali trajna podpora nekega družbenega razreda; tako osredje, ki razume, kaj vse je znanstveniku potrebno, da se more res ves predati reševanju znanstvenih problemov; predvsem pa miselnost ustanove same, ki si mora osvojiti progresivne silnice svoje dobe ter spoznati, kakšno njeno znanstveno delo lahko ljudstvu, med katerim hoče delovati, največ koristi.

V dobah prvih predhodnic današnje Slovenske akademije znanosti in umetnosti bi se bila morala vsiljevati razmišljajočemu znanstveniku na slovenskem teritoriju zlasti tale vprašanja: ustvaritev slovenske nacionalne kulture; zator fevdalnih spon; rešitev gospodarskih vprašanj na novih osnovah. Delo v prvi smeri je bilo kolikor toliko možno, a bilo je v njem tudi nekaj revolucionarnega, ker je šlo za

odpravo stoletnih nemških, italijanskih in drugih privilegijev; torej na podporo avstrijske države in vladajočega razreda ni bilo misliti. Delo v drugi smeri, ki bi ob normalnem razpletu moralo otvoriti prerod, pa bi bilo naravnost revolucionarno podpiranje kmečkih uporov in samo na slovenskem ozemlju, brez širših evropskih zapletljajev, sploh komaj izvedljivo. To je nekaj vzrokov, da sta se obe prvi predhodnici današnje Slovenske akademije znanosti in umetnosti tudi v tistem področju, ki sta si ga kot privatni družbi določili, kmalu prenehali udelejevati, prva, ko so pomrli ali se preselili ustanovni člani, druga že nekaj let po ustanovitvi.

Prva taka akademija je bila Academia operosorum — Akademija delavnih ljudi. Pripada letom 1693 do nekako 1725, torej dobi, za katero so v družbenem pogledu za Avstrijo značilni trgovski kapitalizem, okrepljen državni centralizem in nezmanjšana težina fevdalnih bremen, v znanstvenem polihistorstvo, v znanstveno jezikovno prevladovanje latinščine. Academia operosorum je štela med 28 člani 12 plemičev, 10 sinov meščanskega porekla in le 6 mož, ki jim je bil oče menda slovenski kmet tlačan. Akademiki vsekakor niso bili prijatelji jezuitov, saj niso pritegnili nobenega pripadnika tega reda, ki je imel vse ljubljansko višje in srednje šolstvo v svojih rokah; toda prav tako lahko rečemo, da ni bilo med prvimi domačimi ljubljanskimi operozi nobenega pristaša kakšnih naprednejših znanstvenih vidikov dobe, n. pr. empirizma. Šlo je za katoliško društvo, katerega razgovorni jezik je bila latinščina ali nemščina, publicistični praviloma latinščina. Med njihovimi tiski in rokopisi pritiče relativna cena le nekaterim lokalno zgodovinskim in medicinskim spisom. Za splošni kulturni dvig ljubljanskega meščanstva, spadajočega še povsem v nemško jezikovno kulturno sfero, ima ta akademija nekaj pomena, za slovensko problematiko pa nobenega. Ta negativna ugotovitev velja tudi za njen odnos do slovenske jezikovne kulture, saj pozna slovenska bibliografija v razdobju teh 32 let le 9 nabožnih in 1 filološko knjigo, a vsa ta skromna, le

cerkvenim potrebam služeča slovenska in slovenistična proizvodnja z rokopisi vred je izven vsakršne zveze s prvo *Academio operosorum*.

Ljubljanska *Academia operosorum* se je obnovila po 50 letih. Njeno novo delovanje pripada letom 1781—85, torej dobi, ko se je začel rušiti že tudi avstrijski fevdalizem, ko se je v Avstriji oficialno uvajalo prosvetljenstvo, a je tudi slovensko prebujenje vkljub germanizatorskim tendencam avstrijskih prosvetlencev šteló že več kot 10 let. Seveda je bilo to slovensko prebujenje revolucionarno le v toliko, da je merilo na odpravo ali vsaj omejitev nemških jezikovno kulturnih privilegijev ter na pritegnitev posvetnih panog v književno obravnavo, medtem ko socialna osvoboditev kmeta ni bila na njegovem programu.

Članstvo obnovljene *Academiae operosorum* je bilo v skladu z novimi razmerami. Med 23 člani nove *Academiae operosorum* je bilo 18 Kranjcev in 5 Nemcev, med temi 3, ki niso stanovali v Ljubljani in so bili društvu le v dekoracijo. Po poreklu so bili med domačini 3 plemiči, ostali pa domači kmečki ali meščanski sinovi. A tudi glede na dolžnosti do slovenskega ljudstva je bilo članstvo 1781—85 vkljub nemškemu in latinskemu uradnemu jeziku v skladu z dejstvom, da je gibanje slovenskega kulturnega preroda kot gibanje poedinih intelektualcev že eksistiralo. Med člani je bilo namreč 5 buditeljskih aktivistov in vsaj 5 prerodnih simpatizerjev, a samo 1 pristaš jožefinskih germanizatorskih tendenc. Toda ta plemič je bil društvu predsednik. Neugodna je bila za društvo tudi nehomogenost članstva, kajti za isto akademijsko mizo so sedeli ljudje preveč različnih svetovno-nazorskih pravcev, da bi mogli brez javne pomoči ohraniti društvo: menih branitelj starih gesel; janzenistovski duhovnik; zagrizen jožefinski svobodomislec; indiferentnež; pa celo revolucionarni pristaš gesel, ki so pripravljala francosko revolucijo. Zdi se, da nekaj mož zato ni bilo v družbi operozov, ker niso verovali v njeno misijo.

Hitri zaton aktivnosti druge ljubljanske akademije operozov je treba obžalovati, ker so dovršen del slovenskih in

slovenističnih kulturnoprerodnih akcij iz 1781—85 izvršili prav akademiki.

V naslednjih 133 letih, torej do konca prve svetovne vojne, ni bilo več resnih prizadevanj za organizacijo znanstvenega dela v akademiji v Ljubljani. Ko pa je bila 1919 ustanovljena ljubljanska univerza, se reševanju tega vprašanja ni bilo več mogoče izogniti.

Nalogo je prevzelo »Znanstveno društvo za humanistične vede«, ustanovljeno 1921. in zasnovano kot embrio filozofsko-historičnega razreda akademije. Ko smo pa videli, da v buržoazni Jugoslaviji trkamo zaman, smo se odločili za revolucionaren korak: potrditi smo dali 1937 društvo z imenom »Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani«; njene prve člane je imenoval rektor univerze, torej ne politično oblastvo. Bilo jih je 7, 3 so še danes v akademiji.

Iskali pa smo še naprej pota, ki bi nas vodila do akademije pod državno zaščito. Končno je demonstrativni značaj slovenskega privatnega društva »Akademija znanosti in umetnosti« pristojne osebnosti v Beogradu vendarle zbodel v oči: zakonita uredba z dne 11. avgusta 1938 je dala privatnemu društvu položaj, ki sta ga imeli akademiji v Zagrebu in v Beogradu. Imenovanih je bilo 18 rednih članov, izmed katerih jih je 10 še danes v akademiji. Akademija je praznovala torej letos svojo desetletnico.

Toda zaradi nezadostnih gmotnih sredstev se Akademija tudi po zakonu iz 1938 ni mogla razvijati tako, kakor je želela. Zbiralna akcija za fond je imela v začetku precej uspeha, toda na trajno podporo od strani slovenske buržoazije Akademija ni mogla upati, državna dotacija pa je zadoštovala komaj za kritje edicijskih stroškov v skromnem obsegu in pa za najemnino stanovanja v 2. nadstropju sedanjega našega doma.

Prirastek članov do danes je nizek: Akademija šteje 15 rednih in 4 dopisne domače člane. Zastoj v izboru novih članov je v zvezi z začasno uredbo, ki jo je nadomestil zakon šele letos. Brž ko bo potrjen statut, dopolnimo kader po

potrebah in predlogih novih razredov, ki jih bo po predloženem statutu 5:

1. za zgodovino in družbene vede;
2. za filološke in literarne vede;
3. za matematične, fizikalne in tehnične vede;
4. za prirodoslovne in medicinske vede;
5. za umetnost (besedno, glasbeno in likovno).

Resnični razmah Slovenske akademije znanosti in umetnosti pripada šele dobi po osvoboditvi. Novo dobo nam lahko nazorno ilustrira porast znanstvenih naprav Akademije: do osvoboditve je imela 2 komisiji, danes deluje pod njenim okriljem 11 inštitutov ter vrsta komisij. Dolžnost mi je, da na tej slavnostni seji zahvalim vlado LRS in CK KPS za izredno razumevanje vloge in potreb Akademije in akademikov. Dolga je vrsta dokazov te naklonjenosti: dom, v katerem zborujemo; okrevališče v Ratečah-Planici; proračuni v najvišji realni meri; avtomobil; prejemki akademikov; upoštevanje pri državnih in partijskih prireditvah itd. itd.

Slovenska akademija znanosti in umetnosti se zaveda dolžnosti, ki ji iz naklonjenosti oblasti rastejo. Zavestno preurejamo akademijo starega zapadnega tipa v novega, ki mora v skladu s potrebami socialistične države in ljudstva veliko bolj kakor prej poudarjati ozir na realistične vede, a pri tem ne zanemarjati humanističnih, ki raziskujejo na temelju novih, progresivnih znanstvenih metod. Jasno nam je, da ne more najvišji znanstveni zavod v socialistični državi usmerjati svojega dela tako, da bi bilo v oviro socializaciji. Načelno smo se odločili podpirati vsakega resnega znanstvenika, zlasti tudi mladega, a inštitute ustanavljati postopoma, kadar so na razpolago znanstvene moči in kakor bodo dovoljevala sredstva, ki v mali Sloveniji ne morejo biti tako visoka kakor v večjih republikah nove Jugoslavije.

Prosim tovariša generalnega sekretarja, da spregovori o znanstvenem delu Akademije do njene desetletnice in o njenih aktualnih nalogah.

Generalni sekretar Fran Ramovš poda kratko poročilo o delovanju in načrtih Slovenske akademije znanosti in umetnosti v dobi njenega desetletnega obstoja, kakor sledi:

Globoko spoštovani tovariš Maršal!

Cenjeni zbrani gostje in tovariši!

Naloga, ki mi jo določa današnja slavnost, bi bila skoroda neizčrpna, če bi poročila za 10-letno znanstveno delavnost Akademije ne stisnil v tiste meje, ki naj s svojo strogo presojo odrede to, v čemer je Akademija dosegla resnične znanstvene uspehe, obogatila mednarodno znanost in si začrtala smernice, ki naj vodijo do novih odkritij in obzorij in s tem k napredku človeštva.

Res je, kar je pred menoj povedal tovariš prezident, to namreč, da je naša Akademija uspeli rezultat revolucionarnega dejanja. Ko smo jo ustanovili in ji priborili pripadajoči ji značaj doma ter ga okrepili s priznanjem in spoštovanjem v mednarodnem znanstvenem svetu, smo se dobro zavedali, da smo si naložili na ramena težko breme, dvakrat težko: dediščina naših prednikov, slovenskih znanstvenikov in umetnikov, je bila po svoji kakovosti ne velika, vendar trdna; prijazne naklonjenosti ni bilo pričakovati, prej težav in zavisti. Je li bil — poglejmo kar realno preteklosti v oči — pred tem od Slovencev narejen tak korak izrazito svobodnega udara? Smeli bi primerjati naše kmečke upore, ki so nastali brez stroge pripravljenosti in zato propadli; duh je bil isti, samo do uspeha ni privedel. Ob ustanovitvi Akademije smo do skrajne podrobnosti vse pretehtali in smo zato tudi uspeli. Ta borba naše znanstvene plasti se dá in sme imenovati predhodnik borbe, ki je že drugo leto obstoja Akademije nastopila, borba vsega našega ljudstva za svobodo, vsesplošno in v vseh smereh. Tudi ob ti borbi in v nji je Akademiji uspelo, da čuva pridobljeno pravico in sloves: okupatorji so se je zato izogibali. Je že res, da so bila štiri leta jalova, in vendar niso bila: Akademija je varovala svoje dostojanstvo, nacionalno in internacionalno, v svojih prostorih je ohranila znanstveno aparaturo nedotaknjeno, shra-

nila je marsikako biblioteko naših internirancev in partizanskih borcev in se pogumno borila za človeško dostojanstvo tistih, ki jih je okupator dušil. Naj mi bo dovoljeno reči z besedami mojega rajnega prijatelja Ivana Cankarja: »Tudi ta noč bo minila«. — Minila je; pred nami je sij svobode zapisal nove besede: delati, delati, delati! Akademija je delo sprejela, dela in dela in kratek pregled tega dela podam v sledečem poročilu.

Načrt akademijskega delovanja sta ves čas dirigirali dve smernici: 1. potrebe, ki jih obnova naše države in prehod v socialistično izgradnjo družbe nujno zahtevajo, in 2. izpopolnjevanje dela naših prednikov, ki jim v nesvobodnem osredju ni bilo možno sistematično dodelati tega, kar spada k najenostavnejši oznaki ljudskega bistva.

Ne le razumevajoč duha časa, marveč z njim vstric hodé, je Akademija sproti razširjala svoje načrte. Zato se posebno briga za realistične vede in, kar teoretični študij dožene, bodi čimprej uporabljeno za življenje, za gospodarstvo in s tem za blagor ljudstva. V tem oziru morem v prvi vrsti imenovati delovanje našega Kemičnega inštituta; čeprav šele gradimo zanj primerno streho, je vendarle v svojih provizoričnih prostorih izvršil že doslej izredno mnogo. Ne bom našteval vsega, saj je marsikaj treba pred očmi nam neprijateljski razpoloženega sosledstva varovati; zato se omejim tako rekoč le na tvorna imena, ki so: škrob in njegovi derivati, celuloza, sulfitna lužnica, premog, koks, glukoz, gluten-sulfat, prolan, študij in gojitev penicilina, azbest itd. Njegovo delo je posvečeno problemom izgradnje industrijskih panog v FLRJ in prinaša naši državi velike koristi, ki neposredno utrujejo našo gospodarsko moč. Naši člani in upravniki inštitutov so obenem svetovalci v industrijski proizvodnji, njim je poverjena elektrifikacija določenih državnih odsekov, t. j. ustvaritev tistega živca, ki bo hranil in krepil državni ustroj in po njem ljudstvo. Za fizikalni inštitut, čigar začetno delo je namenjeno v prvi vrsti raziskovanju atomskih jeder, se marljivo nabavlja potrebna aparatura in strokovna literatura. Kdor pozna bistvo inšti-

tuta, ki si prizadeva odkriti in izrabiti tajnosti narave, vé, da je že ustanovitev takega inštituta polovica dela in uspeha. Naši Akademiji teče šele četrto leto možnosti dela te vrste; kljub težavam vsakdanjih ovir gradi Akademija inštitute za realistične znanosti vztrajno, jim posveča svojo prvo skrb in se zaveda, da bo v kratkem času obrat v njih nemoteno rodil nove, za življenje koristne pridobitve. Že danes more in sme Akademija reči tole: kolikor se je potrošilo za njeno delo, vzdrževanje in načrtno pripravljajanje, toliko in še mnogo več je bilo z raziskovalnim delom in njegovo uporabo po njenih inštitutih in zadevnih inštitutskih upravnikih ljudstvu že vrnjeno in obresti se bodo stalno večale. Čeprav sem realnim vedam kemiji, fiziki, matematiki, izrabi prirodnega bogastva odmeril le krajši odstavek, moram ponovno poudariti, da je delovna skrb Akademije obrnjena najbolj v to znanstveno smer; že nova razvrstitev akademijskih razredov kaže vseskozi neločljivo zvezo teorije s prakso, spoznanja z znanjem — vendar, kakor rečeno, podrobneje o tem govoriti, bi ne bilo umestno in bi šlo preko mejá, ki sem jih v začetku očrtal.

Preidem na raziskovanja naše domače zemlje. Dela za sistematično kartoteko naše favne in flore so sprožena; seveda bodo trajala celo vrsto let, vmes pa bodo objavljeni — kakor že doslej — pomembnejši rezultati v prirodoslovnih Razpravah. Geografski inštitut je svoj študij razdelil, cilju in močem primerno, v tri sekcije: fizična geografija, geografija človeka in regionalna geografija so predmet najbližjega proučevanja, posebno še v tistih smereh, ki imajo praktične učinke in so koristne za gradnjo novega življenja. Vpliv vseh fizičnih faktorjev na življenje in na oblikovanje družbenih edinic in vsega ljudstva, kakor podnebje, kakovost tal, izkoriščanje kulturne zemlje, naselja, industrijska središča in prirodno bogastvo, vse to obsega študij geografskih sekcij, da se omogoči sintetična podoba zveze našega ljudstva z zemljo, ki jo obdelava in na kateri živi.

Seveda seže pri tem pogled tudi v preteklost; nekdanje življenjske oblike, stvorjene in dolgo držane od takratnih

vodilnih družbenih plasti, gospodarska, pravna in politična zgodovina, pa tudi pogled v vso materialno in duhovno kulturo naših prednikov so naša nujna naloga tem bolj, ker se je na tem terenu doslej premalo in še to bolj prigodno delalo. Pod današnjo rušo zemlje so dragoceni spomeniki nekdanjih stoletij. Prav v tem pogledu je Akademija letos in lani dosegla presenetljive uspehe. V Betalovem spodmolu pri Postojni je bilo že lani najdenih v zgornjih plasteh nad 1000 sileksov, artefaktov, kosti jamskega medveda, jelena in drugih živali. Letošnja kop je segla skoro do 8 metrov globine in tudi v ti plasti so se nahajali sileksi, artefakti in kosti — in to je že plast starega paleolitika, odkritje človeškega udejstvovanja v najstarejši dobi na naših tleh, saj po najdbah je treba to dobo označiti s 150.000 leti pred današnjo. Za kronologijo paleolitika in razvoja posameznih njegovih kultur so ta odkritja izredne važnosti; podrobni študij vseh najdb, ki jih je 2140, bo marsikako domnevo razčistil in prispeval k poznavanju začetnih človeških življenjskih načinov.

Načrtno delo arheološke sekcije je prav tako dalo izredne izsledke. O staroslovanski arheologiji pri Slovencih se je vedelo do naših dni kaj malo; nekaj grobov v Bohinju in še tu in tam. Danes imamo pred seboj veliko slovensko grobišče na planoti Ptuiškega gradu (okrog 400 skeletov), drugo veliko grobišče pa na pristavi za blejskim gradom, kjer je letošnje izkopavanje odkrilo že nad 150 grobov, pa jih bo nadaljevanje gotovo še enkrat toliko. V grobovih je bilo najdenih mnogo dodatkov, keramike, okraskov in orožja. Znana belobrdska kultura in ketlaški kulturni tip dobivata novo podporo, nam pa se odpira pogled v življenje Slovanov v prvih stoletjih njihove kolonizacije v Alpah in na Krasu, pogled, ki sega celo preko te dobe v prvotno skupno slovansko kulturo, saj je odkritje staroslovanskega svetišča na Ptuiškem gradu najdba prvega reda, ker je po svoji preprostosti še vezano na vsakdanji slovanski dom in zato starejše kot najdbe in zgodovinska poročila o svetiščih v Arkoni, Retri in Kijevu. — Bolj slučaj pa je odkril tudi na

dvorišču naše Akademije ob kopanju zidnega temelja za Kemični inštitut letos poleti grobišče iz dobe preseljevanja narodov; pod to plastjo pa so bile pogrebne žare Ilirov in še niže sileksi in artefakti barjanske kulture — tako da je ta kulturni profil priča človeške naseljenosti in delavnosti na ljubljanskih tleh od dobe neolitika dalje; razume se seveda, da je tudi vmesna rimska plast dobro izkazana. Podrobnejša poročila o vseh teh odkritjih bo Akademija v prihodnjem letu publicirala. Arheološka sekcija bo pomagala tudi pri raziskovanju prehistoričnega selišča Mogile pri Bitolju in pri grobiščih v okolici Ohrida.

Historični inštitut se posebej še peča s pripravo historično-topografskega leksikona vsega slovenskega ozemlja zbira vire za slovenske kmečke upore, za zgodovino zgodnjega kapitalizma na Slovenskem in za l. 1848. V svoji sekciji za zgodovino umetnosti ima v delu in načrtu umetnostne spomenike srednjega veka, predvsem stenske slikarije, spomenike gotskega kiparstva ter pripravlja izdajo zadevnih katastrov, gradiva in redkostnih poročil iz starejše dobe.

H koncu naj še omenim dela v Inštitutu za literature; VII. in VIII. snopič težko pričakovanega Slovenskega biografskega leksikona bosta v l. 1949. izšla, prav tako ob 100-letnici smrti pesnika Franceta Prešerna do vseh podrobnosti podana bibliografija o Prešernu, njegovem delu in delih o njem. Inštitut za slovenski jezik je skoroda že dokončal novo izdajo Slovenskega pravopisa, pripravlja gradivo za izdelavo novega slovarja slovenskega knjižnega jezika, zbira gradivo za etimološki slovar in za lingvistični atlas; to zadnje delo bo imelo poseben pomen, saj vemo že iz doslejšnjih študij o slovenski dialektologiji, da prav naši dialekti, pojmovani kot socialno občilo, zgovorno pričajo o najstarejši slovenski kolonizaciji, o prepletanju kultur in civilizacij na križišču treh velikih evropskih enot, slovenske, romanske in germanske.

Prav samo najvažnejša dela in najbolj aktualne načrte iz prizadevanj Slovenske akademije znanosti in umetnosti

sem omenil. Razdeliti sem jih moral zaradi preglednosti po posameznih strokah. Če pa vse to povežem in če še enkrat poudarim podporno razumevanje s strani naših ljudskih oblasti, se moje besede dajo zgostiti v tale zaključek: kot barbari smo pred 1500 leti prišli na ta košček zemlje in se zagrizli vanj; kot fevdalni sužnji smo ga obdelovali, na njem živeli in trpeli in ga vzljubili kot svojo domovino; polagoma smo se otresali tujih sil; znebili smo se jih v borbi za svobodo šele v komaj preteklih letih; svobodni si hočemo in si bomo zgradili svojo socialistično in pravično državo pod geslom: delavne roke in pokončne glave!

Prezident Kidrič poroča o izvolitvi Maršala za prvega častnega člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti in utemeljuje izvolitev:

Tovariš Maršal, taka je na kratko naša zgodovina in naš program. Dovolite mi sedaj, da citiram tisti člen našega zakona, ki govori o kvalifikaciji častnih članov. Ta člen pravi: »Častne člane voli Akademija iz znanstvenikov in umetnikov, ki so obogatili znanost ali umetnost z deli, ki imajo poseben pomen za Federativno ljudsko republiko Jugoslavijo, Ljudsko republiko Slovenijo ali za Akademijo.« Naj dodam še to, da imajo častni člani glede sej, glasovanj, objavljanja del in prejemanja publikacij vse pravice kakor redni člani.

Ko sem v imenu prezidija Slovenske akademije znanosti in umetnosti na skupščini dne 9. avgusta t. l. stavil predlog, da se izbere tov. Tito za našega prvega častnega člana, smo se vsi zavedali, da ne poznamo v naši državi nikogar, ki bi se dale nanj določbe našega zakona glede častnega članstva aplicirati z večjo upravičenostjo kot nanj.

Izreden lastni talent in zaupanje vseh naših progresivnih elementov, predvsem članov Komunistične partije, ki je edina bila res pripravljena za borbo s fašizmom, a tudi zaupanje drugih, ki jih je poštena misel silila, da se pod vodstvom

Komunistične partije udeležijo borbe za nacionalno svobodo in človeka dostojno življenje, je poverila tovarišu Titu zgodovinsko revolucionarno nalogo, najdaljnosežnejšo, ki jo je kdaj imel jugoslovanski državnik. In tov. Tito se je lotil naloge kot izgrajen mislec in požrtvovalen borec, ki je to zaupanje v vsakršnem pogledu popolnoma zaslužil.

Le znanstveno vojaški mislec velikega formata je mogel po izdajstvu voditeljev in sramotni kapitulaciji buržoazne Jugoslavije ustvariti našo ljudsko osvobodilno vojsko ter njo in partizanske odrede navdati s tistim požrtvovalnim duhom, ki je bil potreben za uspešno borbo z neprimerno močnejšim sovražnikom, ter jo obenem v času borbe, a še bolj po osvoboditvi usmerjati tako, da skuša brez oholosti nadomestiti vojaško strokovno in splošno izobrazbo, ki si je v prejšnjih razmerah ni mogla pridobiti, a ji je neobhodno potrebna.

Le znanstveno politični mislec je mogel na temelju marksizma-leninizma najti edino pravilno in za jugoslovanske narode velevažno formulo za rešitev nacionalnega vprašanja v novi, socialistični Jugoslaviji ter uveljaviti tisto pojmovanje bratstva in edinstva, od katerega smo bili v buržoazni Jugoslaviji tako grozno in v tako škodo naših narodov oddaljeni. Prav zgodovina Slovenske akademije znanosti in umetnosti nam priča, da spada tako pojmovanje bratstva in edinstva med najpomembnejše pridobitve Titove Jugoslavije.

Le znanstveno gospodarski mislec je mogel marksizem-leninizem pravilno razumeti in izvajati, ker le takemu mislecju je postalo jasno, da marksizem-leninizem ni dogma, ampak navodilo, da graditev nove, socialistične Jugoslavije ne sme biti posnemanje, ampak prilagoditev z upoštevanjem konkretnih domačih razmer in pogojev, ter da socialistična Jugoslavija, če hoče biti suverena država, ne more ostati zgolj agrarna država, ampak mora skrbeti za čim obsežnejšo domačo industrijo.

Le resničen znanstveni mislec more tako pristno odkritosrčno ceniti pomen znanosti kakor tovariš Maršal ter na-

ravnavati CK KPJ in po njem druge komiteje v smer, da je treba znanost in znanstvene institucije vsestransko podpirati in dati znanstvenikom vsakršno pomoč, da morejo vse svoje sile mirno posvečati delu na svojih popriščih. Tako je tov. Maršal neposredno zaslužen tudi za ves novi, od prejšnjega tako diametralno se razlikujoči položaj akademikov v novi Jugoslaviji in za ves novi položaj Slovenske akademije znanosti in umetnosti, ki je šele v socialistični Jugoslaviji stopila v dobo modernega razmaha in upoštevanja, kakršnega more taki instituciji nakloniti le oblast, ki hoče pokazati, da se v vsem pomenu zaveda, da je nekaj svojevrstnega zakonita oznaka »najvišji znanstveni zavod republike«.

Tovariši, misel, da izberemo tov. Tita za svojega prvega častnega člana, je bila med člani Slov. akademije znanosti in umetnosti živa že prej, preden je vzniknil spor med našo Komunistično partijo in nekaterimi drugimi komunističnimi partijami, samo da smo čakali na zakon in novo potrditev članov. In poudariti moram, da ni bilo med nami nikogar, ki bi bil mislil, da moramo zaradi omenjenega spora, ki se je medtem brez krivde KPJ zaostril, odložiti ali celo opustiti svojo namero glede izbora tov. Tita za prvega častnega člana. Nasprotno, med to kampanjo smo se še bolj kot prej zavedeli, kaj nam je tov. Tito, kako potreben nam je, kako nevarnost bi pomenil za novo Jugoslavijo v današnjih prilikah njegov odstop od javnega življenja in kako zasluži zaupanje, ki mu ga s častno diplomo lahko izkažemo.

Očitkov, ki so prišli v javnost z resolucijo Informbiroja komunističnih partij ter se od takrat na veliko škodo ljudsko demokratičnega pokreta še vedno ponavljajo, znanstveno objektivnemu motrilcu naših razmer ni težko ovreči, ker priča vsak dan naše dolgotrajne narodnoosvobodilne borbe in naše obnove, da so neresnični, da si Jugoslavija pod vodstvom CK KPJ s tov. Titom na čelu, ob upoštevanju naših posebnih prilik, smotrno utira pot v socialistični ustroj države in da o oslonitvi na zapadne imperialistične sile in o vrnitvi predrevolucionarnega režima sanjajo v Jugoslaviji samo še zadnji redki ostanki buržoaznih reakcionarjev.

Vemo, kaj pomenijo velike žrtve ZSSR in odločilni uspehi RA za vse narode sveta, ki so se res želeli osvoboditi, zlasti tudi za nas, kjer sta se naša narodnoosvobodilna vojska in zmagovita RA srečali. Toda mi vemo tudi, da je naša vojska, ko se je srečala s slavno RA, že tudi imela za sabo slavno dobo hudih borb in velikih izgub. Naravno je torej, da vse naše poštene patriote, tako partijce kot nepartijce, ki želijo izgraditvi socialistične Jugoslavije odkritosrčno vsakršen uspeh, globoko žali vse, kar vsebuje omalovaževanje naše borbe za osvoboditev pod vodstvom tov. Josipa Broza-Tita.

Predlog, ki sem ga stavil za imenovanje prvega našega častnega člana v imenu prezidija Slovenske akademije znanosti in umetnosti na izredni seji dne 9. avgusta t. l. kot edino točko dnevnega reda, je bil ob spontanih vzklikih navdušenja soglasno sprejet in visoki adresat interno razglašen za častnega člana. Naša misel je bila, da bodi ta izbor, ki sovпада z desetletnico obstoja naše akademije, izhodišče za nadaljnje že zelo potrebne izbore članov ter začetek nove ere glede vključitve naše ustanove v graditev socialistične nove Jugoslavije.

Diploma, ki jo bom izročil našemu prvemu častnemu članu v znak naše globoke hvaležnosti in neomajne vdanosti, nosi datum interne razglasitve ter ima tole besedilo: »Slovenska akademija znanosti in umetnosti je na svoji skupščini dne 9. avgusta 1949. leta izvolila Maršala Jugoslavije Josipa Broza-Tita za častnega člana, ker je ustvaril ljudsko osvobodilno vojsko, rešil naše narodnostno vprašanje in kot družbeni mislec gradi državo ter pospešuje razvoj napredne kulture. O tem članstvu priča diploma.«

Danes imam čast in srečo, da morem ob navzočnosti visokega adresata izvolitev z dne 9. avgusta 1948 tudi za javnost razglasiti: naj živi prvi častni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti, generalni sekretar CK KPJ, naš veliki voditelj na vseh popriščih, Maršal Jugoslavije, heroj tov. Josip Broz-Tito!

Prezident izroči maršalu Jugoslavije diplomu. Vsi zbrani ploskajo in čestitajo Maršalu.

Častni akademik maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito sprejme diplomu, stopi na oder in govori sledeči govor:

Tovariši akademiki!

Težko najdem ustrežajoče besede, s katerimi bi vam, tovariši akademiki, lahko izrazil hvaležnost za to visoko počastitev, da postanem član Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Dovolite mi, da vam rečem samo hvala in da si bom tudi v bodoče prizadeval, da bom po svojih skromnih močeh opravičil vaše visoko priznanje in zaupanje. To je zdaj tretja Akademija znanosti, ki me je počastila s tem visokim imenovanjem za častnega člana in vprašujem se, s čim sem to zaslužil in s čim bom mogel vse to opravičiti? V preteklosti nisem storil nič več, razen kar more storiti človek, ki je sklenil posvetiti svoje življenje revolucionarnemu delu v dobro delavskega razreda, v dobro svojega ljudstva. V bodoče lahko samo nadaljujem to svoje delo v pogojih graditve socializma. Pri tem ne bom varčeval svojih sil, ker mi je to življenjski cilj.

Prav bi bilo, da bi pred tem znanstvenim zborom danes spregovoril nekaj besed o vlogi naših znanstvenikov, o njihovih neposrednih nalogah pri graditvi nove socialistične družbe v naši deželi. Toda kakor že veste, sem pred dnevi na seji Srbske akademije znanosti že govoril o vlogi znanstvenikov v graditvi socializma v naši deželi. Zato si bom dovolil danes tu spregovoriti nekaj o vprašanjih, ki zanimajo in morajo zanimati ne samo ljudi, ki se ukvarjajo s politiko, ali ljudi, ki se ukvarjajo z družbeno vedo, marveč morajo zanimati slehernega našega državljana, posebno pa vse naše znanstvenike. Tu gre prvič za nacionalno vprašanje v dobi graditve socializma v naši državi in drugič za razvoj gospodarskih, kulturnih, političnih in drugih odnosov med deželami, ki grade socializem, ali z drugimi besedami, za to: v čem je pojem nacionalizma in v čem internacionalizma?

Razume se, da niti najmanj ne pretendiram na to; da bi lahko podal tu kako izčrpno analizo ali dokončne definicije o teh vprašanjih. Ne, teh vprašanj se dotikam samo v toliko, v kolikor so v zvezi z našo današnjo stvarnostjo, v kolikor je potrebno, da bi lažje razumeli določene pojave, na katere danes zadevamo. Razumevanje teh pojavov nam lahko pripomore, da bomo lažje premagovali številne težave, katere danes srečujemo. Razumevanje teh pojavov nam lahko tudi pripomore, da nam bo perspektiva jasnejša v sedanjosti in bodočnosti. Da nam bo jasno to, da mi ne iščemo nobenih posebnih, novih potov, marveč da gremo naprej po isti poti v socializem, po kateri smo hodili tudi doslej, da pa strogo upoštevamo tista vprašanja, ki nam jih iz dneva v dan zastavlja življenje, na katera zadevamo in ki jih ne moremo obiti.

O prvi temi, o nacionalnem vprašanju ne govorim zato, ker bi se to vprašanje zdaj pri nas v tej ali oni obliki postavljalo. Ne, nacionalno vprašanje je pri nas rešeno, in sicer zelo dobro rešeno v splošno zadovoljstvo vseh naših narodov. Rešeno je tako, kakor sta učila Lenin in Stalin. In v tej rešitvi nacionalnega vprašanja pri nas se zrcali značaj naše revolucije. Uspeh, ki ga dosegamo v graditvi socializma, najmočnejše potrjuje pravilnost rešitve nacionalnega vprašanja v naši državi. Brez pravilne rešitve, to se pravi, tako kakor smo ga rešili mi, bi ne mogli graditi socializma, kajti brez notranje enotnosti, konstruktivnega bratstva in enotnosti narodov naše dežele bi ne mogli obnoviti dežele, kaj šele izpolniti petletni plan in mnoge druge ukrepe ter doseči doslej takšne uspehe.

Nobena dežela ljudske demokracije ni tako mnogo nacionalna, kakor je naša država. Samo na Češkoslovaškem sta dve sorodni nacionalnosti, v nekaterih ostalih pa so samo manjšine. V teh deželah ljudske demokracije torej ni bilo treba reševati tako velikih problemov, kakor smo jih morali pri nas. Pri njih je pot v socializem manj komplicirana kakor pri nas. Pri njih je osnova razredni moment, pri nas pa nacionalni in razredni. To, da smo mi lahko tako temeljito

rešili nacionalno vprašanje, je v tem, da smo ga reševali revolucionarno, v procesu osvobodilne vojne, v kateri so sodelovali vsi naši narodi, v kateri je vsak narod po svojih možnostih prispeval svoj delež v splošnih naporih za osvoboditev izpod okupatorja. Niti Makedonci niti ostali dotleje zatirani narodi Jugoslavije niso dobili svoje nacionalne osvoboditve z dekretom. Ne, za to nacionalno osvoboditev so se borili s puško v roki. Vloga Komunistične partije je v tem, da je vodila to borbo, da je bila garancija, da se je po končani vojni nacionalno vprašanje dokončno rešilo tako, kakor so ga komunisti postavljali že dolgo pred vojno in med vojno. Vloga Komunistične partije je zdaj, v fazi graditve socializma, v tem, da postanejo pozitivni nacionalni momenti spodbuda, ne pa ovira za razvoj socializma v naši državi. Vloga Komunistične partije je zdaj v tem, da budno pazi, da se pri nobeni nacionalnosti ne pojavi in razvija nacionalni šovinizem. Komunistična partija si mora prizadevati in si prizadeva, da vsi negativni pojavi nacionalizma izginejo in da se ljudje vzgajajo v duhu internacionalizma.

Kateri pojavi so to kot pojavi nacionalizma? Omenjam jih nekaj: 1. egoizem, iz katerega izvirajo mnoge druge negativne poteze nacionalizma, kakor na primer težnja za osvajanjem tujih dežel, težnja za zatiranjem drugih narodov, težnja za gospodarskim izkoriščanjem drugih narodov itd.; 2. nacionalni šovinizem, iz katerega tudi izvirajo mnoge druge negativne poteze nacionalizma, kakor na primer nacionalna mržnja, omalovaževanje drugih narodov, omalovaževanje njihove zgodovine, njihove kulture, njihovega znanstvenega življenja, njihovih znanstvenih pridobitev itd., glorificiranje v svoji zgodovini tistega, kar je bilo negativno in kar velja z našega marksističnega stališča kot negativno. Kaj pa je negativno? Negativne so osvajalne vojne, negativno je zasuznjevanje in zatiranje drugih narodov, negativno je gospodarsko izkoriščanje, negativno je kolonialno podjarmljanje itd. itd. Vse to je marksizem ocenil kot negativno in obsodil. Vsi ti pojavi v preteklosti se lahko sicer pojasnijo, toda z našega stališča jih nikdar ni mogoče opravičiti.

V socialistični družbi takšni pojavi morajo izginiti in bodo izginili. V stari Jugoslaviji je nacionalno zatiranje, ki ga je izvajala velikosrbska kapitalistična klika, jačilo gospodarsko izkoriščanje zatiranih narodov. To je bila neogibna usoda tistih, ki so nacionalno zatirani. V novi, socialistični Jugoslaviji nacionalna enakopravnost onemogoča sleherno gospodarsko izkoriščanje enega naroda po drugem. To je zato, ker zdaj pri nas ni več hegemonije enega naroda nad drugim. Neogibna posledica vsake take hegemonije bi bilo v tej ali oni meri, v tej ali oni obliki, gospodarsko izkoriščanje. To bi nasprotovalo načelom, na katerih sloni socializem. Samo gospodarska, politična, kulturna in vsestranska enakopravnost sploh nam omogoča, da se v teh velikanskih naporih naše skupnosti vse bolj okrepimo.

Nad 20 let so živeli naši narodi v razmerah neenakosti; nad 20 let so poskušali doseči enotnost vršičkov, ne pa enotnosti narodov. Nad 20 let je buržoazni tisk pisal, da so Jugoslovani dosegli svojo enotnost, toda v resnici je nacionalni razdor vedno bolj naraščal prav zaradi nacionalnega zatiranja in neenakopravnosti, zaradi gospodarskega izkoriščanja itd. Šele v fazi osvobodilne vojne smo postavili odnose med narodi na drugačne, nove, boljše temelje. Razdružili smo se formalno, da bi se dejansko bolje združili. V tej naši današnji skupnosti so priznane enake pravice tako večjim kakor tudi manjšim nacijam. Zdaj pri nas ni več hegemonije ene nacije nad drugo, in prav to je tisto, kar nas dela tako čvrste in monolitne.

Če pogledamo naš petletni plan ali če pogledamo naše proračune, vidimo, da si pri nas z vsemi silami prizadevamo, da bi čimprej in čimbolj dvignili vprav najbolj zaostale republike; da recimo Slovenija, Hrvatska in Srbija kar največ pomagajo zaostalim republikam, kakor so Makedonija, Črna gora, Bosna in Hercegovina. Prizadevamo si, da bi le-te čimprej približali ostalim, naprednejšim republikam. To je zelo velikega pomena za našo socialistično skupnost in naši narodi so vse to zelo pravilno razumeli.

Medtem ko so v stari Jugoslaviji narodom druge narodnosti vsiljevali razne uradnike in krmarje, ki so jih ti narodi potem po pravici smatrali za zatiralce in jih zaradi tega sovražili; danes prav republike teh narodnosti nenehno zahtevajo vodilni kader in strokovnjake iz tistih republik, ki so najnaprednejše. V čem se je stvar zdaj spremenila? V tem, da je zdaj cilj teh vodilnih kadrov in strokovnjakov samo ta, da pomagajo v gospodarstvu in državnem aparatu, da pomagajo usposobiti domače kadre, ki jih v nekaterih republikah primanjkuje prav zaradi zatiralske politike prejšnjih režimov. Takšna pomoč rodi velike rezultate. Pri vseh naših narodih se odkrivajo velikanske ustvarjalne sile. Pogledjmo samo Makedonijo, ki žanje v tem pogledu sijajne uspehe.

Naši narodi so že zdaj prišli v svojem spoznanju tako daleč, da so že uvideli, da ne morejo biti drug brez drugega. Spoznali so, da je ta naša skupnost pogoj za vsestranski razvoj — gospodarski, kulturni, politični itd. Spoznali so, da je to pogoj za zgraditev socializma v naši državi. Spoznali so, da je to pogoj za ohranitev njihovega obstanka in mirnega razvoja.

Bilo bi seveda napačno misliti, da je pri nas že dosežena popolna enotnost socialistične zavesti. Ne, to ne bo doseženo tako dolgo, dokler bo pri nas razredna borba, dokler bomo imeli elemente, ki zavirajo razvoj socializma v naši državi. Toda doseženo je glavno, in to je: velikanska večina delovnih ljudi naše države je že prišla do tega spoznanja in s tem je zagotovljena popolna zmagaja socializma v naši deželi.

Tovariši akademiki, prej sem spregovoril nekaj besed o nacionalnem vprašanju pri nas, o procesu naših notranjih odnosov, o razvoju naše državne skupnosti, zdaj pa mi dovolite spregovoriti nekaj besed o odnosu med socialističnimi deželami. Kakšni bi morali biti po mojem mnenju odnosi med socialističnimi državami v dani etapi socializma v svetu? Marksizem-leninizem je teoretično in praktično rešil uresničenje socializma kot sistema, kot nove družbene oblike.

Ta sistem se je pokazal v svoji polni vrednosti kot najboljši in najpravičnejši družbeni red v Sovjetski zvezi. Mi zdaj v Jugoslaviji tudi gradimo socializem, a isto delajo z manjšimi ali večjimi uspehi tudi druge dežele ljudske demokracije, toda vprašanje odnosov med deželami, ki grade socializem, ni bilo, niti ni moglo biti teoretično obdelano. Lenin in Stalin v svojih delih pravita, a to se je pozneje v ZSSR tudi uresničilo, da je možno uresničiti socializem v eni deželi posebej. Pri tem sta mislila predvsem na Sovjetsko zvezo, nikjer pa nista rekla, da bi to razen v Sovjetski zvezi nikjer drugod ne bilo mogoče. Da ne govorim o drugih deželah, lahko rečem, da se je to pokazalo kot povsem možno tudi pri nas v Jugoslaviji, čeprav nam to oporekajo razni modrijani, ki neutrudljivo brskajo po znanstvenih delih Marxa, Engelsa, Lenina in Stalina, da bi našli citate za potrdilo svojih trditev. Poleg tega sô tudi takšni pisuni, ki majejo z glavo in samo tjavdan kriče: ni mogoče in ni mogoče, zato ker oni tako pravijo in hočejo, da bi bilo tako. Toda stvarnost je močnejša od praznih želja, dejstva so močnejša od raznih trditev, pa naj bodo še tako vztrajne in zlonamerne. Mi vendarle uspešno in trdno gradimo socializem, ne nakljub, marveč zaradi zgodovinske nujnosti. Gradimo ga, trdno verujoč, da bo to koristilo ne samo našim narodom, marveč, da bo to zgled tudi drugim narodom. Tu moram poudariti dejstvo, da bi mi gradili socializem v naši državi še hitreje in še laže, če bi nas pri tem ne ovirali nekateri vodilni ljudje v deželah ljudske demokracije. Razume se, da takšno stališče, kakor ga zdaj zavzemajo odgovorni ljudje komunisti proti naši državi, ni stališče, kakršno bi ustrezalo odnosom med socialističnimi deželami.

Priznati moram, da se nam zdi ta vztrajnost in ne-skrupuloznost v napadih na našo državo zelo čudna. To se nam zdi tem bolj čudno zato, ker povzroča to velikansko škodo mednarodnemu delavskemu gibanju. Ne škoduje mednarodnemu delavskemu gibanju to, da hočemo mi zgraditi in da gradimo socializem v naši državi, marveč razni nerazumljivi koraki proti nam in razne laži, ki se vztrajno

širijo proti nam, ki se pa hitro razgaljajo kot laži. No, zaradi tega ni mogoče valiti krivde na nas.

Z deželo, kakor je naša, ki je v vojni ogromno pretrpela, bi ne smeli tako počenjati. Narodom, ki so toliko pretrpeli, je treba omogočiti, ne pa ovirati jih, da se čimprej rešijo bede, a to je možno samo z naglo industrializacijo in zgraditvijo socializma v naši deželi. Naši delovni ljudje imajo pravico preizkusiti in preveriti svoje sposobnosti in svojo vitalnost, če so se že osvobodili nacionalnega in socialnega zatiranja. To je potrebno iz več razlogov: prvič, da spoznajo, da so sposobni graditi in zgraditi novo socialistično družbo; drugič, da v tem ustvarjalnem poletu pri njih dozori socialistična zavest, da se otresejo vsega tistega negativnega, kar je tuje socializmu.

Vprašanje združevanja socialističnih dežel je komplicirana stvar. To ni samo vprašanje vodilnih ljudi, ali so za ali proti. To je daljši proces. To mora dozoreti v glavah vsaj večine delovnih ljudi tako, da spoznajo potrebo in blagodejnosti tako s svojega nacionalnega kakor tudi z internacionalnega gledišča. Pri tem imajo posebno vlogo gospodarski odnosi do take združitve, to je, na kakšni osnovi temeljijo in kako se razvijajo. Gospodarski odnosi med socialističnimi deželami temelje zdaj še na bazi kapitalistične menjave dobrin. Tu se ni še nič izpremenilo. Razume se, da takšni odnosi niso spodbuda za vedno čvrstejše zbližanje socialističnih držav. To je delno razumljivo, če upoštevamo, da je večina dežel, o katerih tu govorimo, med vojno mnogo trpela in da si prizadeva, da bi se čimprej izmotala iz tega opustošenja. Vse to je razumljivo, toda nekaj ni razumljivo, namreč — da zavzemajo dežele ljudske demokracije v vprašanju menjave dobrin, oziroma trgovine do Jugoslavije slabši odnos kakor do kake kapitalistične države. Mi niti nismo od nikogar zahtevali, da bi delali v tem pogledu z nami kake izjeme, zaradi tega smo tudi izvajali razne ukrepe, da bi se izmotali iz vseh mogočih obstoječih težav. Pri tem nismo nikoli storili ničesar, kar bi se razlikovalo od ukrepov naših zaveznikov na vzhodu, to se pravi, delali smo, kar so delale

tudi druge dežele ljudske demokracije. Če komu to ni bilo po volji, tedaj je treba iskati povod za napade na našo državo v teh vprašanjih, ne pa si izmišljati razne stvari, ki jih sploh ni.

Vidite, teh vprašanj, ki sem se jih prej dotaknil, bi se morali lotiti in jih pogumno reševati vsaj delno, če jih že ni mogoče povsem. Glejte, v tem je bistvo vsega, ne, pa v nekakšnem našem odklonu s poti socializma.

Zdaj pa še nekaj o internacionalizmu in nacionalizmu, torej o temi, ki se zdaj često omenja v zvezi z napadi na našo državo. Internacionalizem ni abstraktnost. Temeljiti mora na dejstvih, ne pa samo na besedah. Internacionalizem temelji na dejanjih, na tem, kako naprednejši razred, delavski razred, ali dežele, ki že gredo v socializem, oziroma ga grade, pojmujejo svoje interese. Ali jih pojmujejo kot del splošnih interesov ali kot svoje ozke, nacionalne ali državne interese. Ali ta razred ali državo zanima ali ne zanima, kaj se dogaja z drugimi, z delavskim razredom drugih dežel, kaj se dogaja z drugimi podobnimi državami, ali se vesele uspeha drugih dežel, ki gredo v socializem. Kaj so osnovne poteze nacionalizma, smo povedali že prej, a kaj je internacionalizem, to lahko vidimo iz dneva v dan v praksi v tem, ali kak naprednejši razred ali država, ki gre v socializem, podpira ali pomaga tistemu naprednemu gibanju ali državi, ki je te pomoči in podpore potrebna, važno je tudi, v kolikšni meri se nudi ta pomoč ali podpora. Podpirati po svojih možnostih napredna gibanja v svetu ali druge socialistične dežele, ki jim je takšna pomoč nujno potrebna, to je internacionalizem v pravem pomenu besede.

Nam nenehno očitajo, da smo nacionalisti, ne da bi pri tem navedli le en pravi razlog za takšne neodgovorne trditve. Kakšno je bilo v tem pogledu naše stališče med osvobodilno vojno? Razume se, da je bilo internacionalistično, ker smo v tej vojni vestno izpolnili ne samo svojo nacionalno, marveč tudi internacionalno dolžnost. Kakšno je bilo v tem pogledu naše stališče po končani vojni? Razume se, da je bilo internacionalistično, ker smo z vsemi silami pomagali tistim

deželam ljudskih demokracij, ki jim je bila naša pomoč potrebna, ne glede na to, ali so za našo pomoč zaprosile ali ne. Nikoli nismo opustili prilike, da smo nudili možno pomoč tistim naprednim gibanjem v drugih deželah, ki so bila naše pomoči potrebna, ne oziraje se na to, ali so za to pomoč zaprosile ali ne. Takšnih naših stališč niti do danes nismo opustili.

O tem, ali smo nacionalisti ali ne, lahko rečem tole: mi smo prav toliko nacionalisti, kolikor je potrebno, da razvijemo v naših ljudeh zdrav socialistični patriotizem, a socialistični patriotizem je v svojem bistvu internacionalizem. Socializem ne zahteva od nas, da bi se odrekli ljubezni do svoje države, socialistične države, da bi se odrekli ljubezni do svojih narodov. Socializem ne zahteva od nas, da bi si ne prizadevali z vsemi svojimi silami čimprej zgraditi socialistično državo, da bi tako ustvarili našim delovnim ljudem še boljše življenjske razmere. Naš ustvarjalni polet v graditvi naše dežele, to je ustvarjalni polet naših delavcev, naše mladine, naše ljudske inteligence ter vseh naših delovnih kmetov in državljanov, ki v Ljudski fronti prostovoljno prispevajo svoj delež pri tej graditvi, vsega tega ne smemo in ne moremo karakterizirati kot nekakšen nacionalistični odklon. Ne, to je socialistični patriotizem, ki je po svojem bistvu globoko internacionalističen in zaradi tega smo mi nanj tudi ponosni.

Prej sem se dotaknil teh vprašanj kratko, to se pravi, navedel sem samo nekaj primerov. Nisem konkretno navajal bistva raznih ovir in nepravilnosti ukrepov proti naši državi s strani dežel ljudske demokracije, oziroma vseh tistih, ki bi v nobenem primeru ne smeli tako ravnati. Vse to puščam za drugič; čeprav bi to momentano vso stvar bolj osvetlilo, vendar bi v dosedanji situaciji to skupni stvari ne koristilo, marveč škodovalo.

Tovariši akademiki, morda se boste vprašali, zakaj sem danes tu govoril prav o teh stvareh? Zdelo se mi je potrebno govoriti prav pred tem visokim zborom o teh stvareh, ker so globoko povezane z našo stvarnostjo v deželi, z našim

družbenim življenjem. Te stvari so čvrsto povezane ne samo z vprašanjem zmagovite zgraditve socializma v svetu. Napredni svet pazljivo gleda na dežele, ki ustvarjajo doma najnaprednejši družbeni red — socializem, toda prav tako zasledujejo tudi to, kakšne odnose ustvarjajo te dežele med seboj. Toda ne samo, da najnaprednejše sile na svetu budno zasledujejo, kaj se dogaja v socialističnih deželah, marveč to prav tako budno zasledujejo tudi reakcionarne sile sveta, ki si nedvomno prizadevajo izkoristiti zase vse negativne pojave, ki nastajajo v odnosih med socialističnimi deželami. Vprašanje teh odnosov ni tako preprosta stvar, da lahko zanima, oziroma zadeva nje same, to se pravi same socialistične dežele, ali bolje rečeno dežele, ki grade socializem. Ne, to vprašanje je velikanskega pomena z internacionalnega stališča. Pravilno postavljanje teh medsebojnih odnosov v dani etapi, ko obstojijo vzporedno s socialističnimi tudi kapitalistične dežele, ko imamo še narode, ki so nacionalno zatirani, ko imamo še brezdušno kolonialno podjarmljanje itd., na tej etapi družbenega razvoja v svetu morajo biti odnosi med deželami, ki grade socializem, urejeni tako, da ohrabre vse, zlasti pa male narode v borbi za njihovo nacionalno in socialno svobodo in enakopravnost; ti odnosi morajo biti zgled ali bolje rečeno spodbuda za nadaljnji razvoj socializma v svetu, ne pa da so zavora tega razvoja.

Ob koncu bi vam rad povedal, da je vaša vloga, vloga znanstvenikov, bodisi direktno ali indirektno, v reševanju vseh teh vprašanj velike važnosti. Napačno bi bilo misliti, da je to stvar nas nekoliko vodilnih ljudi; ne, to vprašanje mora zanimati vse naše delovne državljane, zlasti pa vas, znanstvenike, ker se bo to lahko pravilno rešilo samo tako, če bomo s svojimi dejanji dokazali, da imamo prav, to se pravi, da bomo, ne oziraje se na vse težave, prispevali vse svoje umstvene in fizične sposobnosti za izpolnitev petletnega plana, za zgraditev socializma v naši državi. Ta vprašanja bodo likvidirana v trenutku, ko bomo to dosegli, to se pravi, ko bomo ustvarili državljanom naše socialistične

domovine boljše gospodarske in kulturne življenjske pogoje. Pri uresničevanju tega imate vi, znanstveniki, veliko in častno nalogo, ki jo boste, o tem sem prepričan, tudi izpolnili ne samo v interesu naših narodov, marveč tudi v interesu internacionalizma.

Vi, znanstveniki, imate veliko vlogo v tem, da se bo pravilna rešitev nacionalnega vprašanja v naši deželi tudi nadalje pravilno razvijala v smeri vedno globlje kulturne in duhovne enotnosti naših narodov, da se bodo čimprej izživele in odstranile razne napake nacionalističnega značaja, ki še ovirajo naše napore v graditvi socializma v naši državi.

Vsi navzoči s ploskanjem pozdravijo govor.

Po govoru se prezident Kidrič zahvali Maršalu za jedrnato in bistroumno izvajanje in zaključi slavnostno sejo.

Konec 1/13h.

Shandez

ČASTNI ČLAN

EDVARD KARDELJ

Rojen 27. januarja 1910 v Ljubljani. Podpredsednik vlade FLRJ in njen minister za zunanje zadeve. Za častnega člana izvoljen dne 6. decembra 1949.

Po dokončani učiteljski šoli se je posvetil študiju gospodarskih in političnih ved, publiciral razne članke in izdal pod psevdonimom Sperans knjigo *Razvoj slovenskega narodnega vprašanja* (1939).

Med 1930—39 je bil zaradi političnega delovanja večkrat zaprt. L. 1934. je zapustil Jugoslavijo, prebil 2 leti v Moskvi, pozneje krajši čas v Parizu.

Na dan izbruha vojne z Nemčijo in Italijo dne 6. aprila 1941 je živel kot ilegalni politični delavec v Beogradu, od koder se je kmalu vrnil v Ljubljano, obiskoval zaradi priprave narodnega upora tudi Zagreb in se sredi decembra spet vrnil v Srbijo, na njeno osvobojeno ozemlje, v Krupanj in nato v Užice. Postal je član Vrhovnega štaba narodno-osvobodilnih partizanskih oddelkov in kot tak vso dobo okupacije vršil razne važne funkcije. L. 1943 postane podpredsednik Nacionalnega komiteja osvobodjenja Jugoslavije.

L. 1945 postane podpredsednik vlade FLRJ in minister za konstituantno. Državniški posli mu poslej dodeljujejo različne funkcije: predsednik zvezne kontrolne komisije; predsednik jugoslovanske delegacije za OZN v Londonu 1945; predsednik jugoslovanske delegacije na konferenci zunanjih ministrov v Parizu 1946; predsednik jugoslovanske delegacije na posvetu ministrov v Parizu 1946; šef jugoslovanske delegacije na mirovni konferenci v Parizu 1946; minister za zunanje zadeve 1948; predsednik zakonodajnega odbora 1946; vodja jugoslovanske delegacije pri Združenih narodih 1949. Prim.: *World Biography*, New York 1948, I. 2498—9.

SPISI EDVARDA KARDELJA

1. Knjige in brošure

(Abecedni pregled)

A jugoszláv álláspont az olasz-jugoszláv határ kérdésében. (Izjava na tiskovni konferenci 3. 5. 1946 v Parizu glede pripadnosti Trsta in Julijske krajine.) Budapest. A Magyar-Jugoszláv társaság 1946. 16 str. 8°.

Borba KPJ za novo Jugoslavijo. (Informacijski referat na posvetu Komunističnih partij na Poljskem.) CZ 1948. 46 + (II) str. 8°.

Tudi: Beograd—Zagreb, Kultura 1948 v lat. in cir.; ital.: Piccola biblioteca politica, Zagreb 1948, št. 10.

Borba za izvršitev prvega petletnega plana. Lj. CZ 1948, 3—51. Tudi: Beograd—Zagreb, Kultura 1948 v lat. in cir.; madž.: Kardely—Kidrics: Harc a tervért, Novi Sad 1948; makedon.: Kardelj—Djilas—Kidrič, Borba za plan, Skopje 1948, cir.

Drugo zasedanje AVNOJ-a in naloge našega protifašističnega mladinskega gibanja. Izdal KP SKOJ za Slovenijo. b. 1. 13 str. 8°. Cikl.; druga cikl. tehnika (I) + 14 str. 8°; tretja cikl. tehnika 12 str. 8°.

Tudi: (Valjevo) 1944. 21 str. 8°. Cir.

Drugo zasedanje AVNOJ-a in slovenski narod. Referat predsednika NKOJ-a in podpredsednika IOOF. 1944. Izšlo v treh nedognanih cikl. tehnikah po 15, 24, 30 str.; Tehnika II. CK Jesenice, 29 str., tiskano 15 str. 8°. Psev.: Bevc.

Drugo zasedanje AVNOJ-a in slovenski narod. Referat. Lj. Prop. kom. pri IOOF. T Hrovatin 1945. 16 str. V. 8°. (Št. 10.)

Dva govora o osnovnih načelih naše ustave. Lj. SKZ 1945. 20 str. M. 8°. (Št. 41.)

Dve poti malih narodov jugovzhodne Evrope. Prop. kom. pri IOOF 1944. 15 str. 8°. T Triglav. Tudi: Praha, Orbis 1945; nemško: Beograd 1945.

Dve poti malih narodov jugovzhodne Evrope. — Pot nove Jugoslavije. — Zgodovinski položaj nove Jugoslavije. — Drugo zasedanje AVNOJ-a in slovenski narod. — O današnji glavni nalogi zaledja. (Bari. Tehnika štaba baze Jugoslovanske armije 1945.) 79 str. 8°. Cikl.

Ekspoze podpredsednika vlade FLRJ na drugi skupni seji Zveznega sveta in Sveta narodov dne 22. marca 1946. Lj. SKZ. 1946. 28 str. M. 8°. Mala politična knjižnica 1.

Tudi: Skopje 1946 cir.; Politički i ekonomski položaj naše zemlje. Beograd 1946 cir.; O opštoj situaciji. Sarajevo 1946. cir.

Ekspoze povodom pretresa prijedloga općedržavnog budžeta za 1949 godinu održan u Narodnoj skupštini dne 29. 12. 1948, Zagreb, Naprijed 1949. 48 str. M. 8°. Mala politička biblioteka 3. Tudi v Skopju: Politička biblioteka 1, 45—80 cir.; Beograd, Jugoslovenska knjiga 1949 v češč. »Zahranični politika Jugoslavie« in nem. »Die Aussenpolitik Jugoslawiens«.

Fašizem. Lj. Izdal Tominc Tone. 1934. 47 str. 16°. Mala knjižnica 1. Psev.: Tone Brodar.

Glavne značilnosti ustave Federativne ljudske republike Jugoslavije. Lj. SKZ 1945. 15 str. M. 8°. (Št. 40.)

Tudi: Ustav FNRJ, Zagreb 1948; Glavne karakteristike ustave FNRJ, Sarajevo 1945 cir.; Beograd 1947 v angl. in franc.

Govor na zasjedanju Generalne skupštine OUN. — Govor u političkom komitetu Generalne skupštine OUN. Zagreb. Naprijed 1948. 44 str. M. 8°. Mala politička biblioteka 16.

Govor maršala Tita in govor podpredsednika E. K. ob zaključku prvega kongresa Ljudske fronte Jugoslavije. Lj. SKZ 1945. 39 str. V. 8°. Št. 39.

Tudi: Političkoto položenie kaj nas i vo svetot i zadačite na Narodniot front na Jugoslavija, Skopje 1945. Cir.; Význam, politika a úkoly Narodného frontu Jihoslavie, Zagreb 1946.

Govor podpredsednika Zvezne vlade na volilnem zborovanju II. volilnega okraja v Ljubljani. Lj. Prop. kom. pri IOOF 1945. 23 str. M. 8°.

Govor potpredsjednika Savezne vlade na velikom političkom zboru u Ljubljani. Sarajevo 1947. 31 str. M. 8°. Mala biblioteka Narodnog fronta. Cir.

Govor šefa jugoslovanske delegacije održan 12. 8. 1946. Prim.: Mirovna konferencija u Parizu.

Govor održan na Vtoriot kongres na KP na Slovenija. Prim.: Govori, Politička biblioteka, Skopje 1948 br. 11, 3—14. Cir.

Govor tovariša E. K. na drugi seji Ustavodajne skupščine LRS. Lj. SKZ 1946. 24 str. M. 8°. Mala politična knjižnica 5.

Govori na pariški konferenci. Lj. CZ 1948. 121 + (III) str. 8°. Tudi: Beograd—Zagreb, Kultura 1947, lat. in cir.

Govorot na šefot na jugoslovenskata delegacija E. K. na III. redovno zasedanje na Generalnoto sobranie na OON 29. sept. 1948. Skopje 1948. 12 str. 8°. Cir

Tudi: Beograd 1948 v rušč., češč., ital., franc., angl., madž. in romun.

Il discorso di E. K. alla Commissione politica-territoriale della Conferenza di pace a Parigi il 17 (prav 16) settembre 1945. (Lj. 1946). 16 str. 4°.

Istra—Trst—Gorica. Odgovor sodelavcu TANJUG-a dne 13. maja 1945 na nekaj vprašanj o položaju Trsta, Istre in Primorske. (Lj. 1945). 8 str. 8°.

Izdajalci pripravljajo novo izdajo nad slovenskim narodom. Letak junija 1942. Prim. ponatis: PNJ 268—271.

Kmetijsko zadružništvo v planskem gospodarstvu. (Razprava prevedena iz 3. št. »Komunista«.) Lj. Priloga Kmečkega glasu 11. dec. 1947 št. 50. (XXIV) str. V. 8°.

Tudi: Zagreb, Mala ekonomska biblioteka 1, dve izdaji; Zemljodelskoto kooperatorstvo... Skopje 1948, cir.; ital.: Piccola biblioteca politica 8; madž.: Tervgazdálkodásunk útján 3.

Komunisti in vera. Ponatis iz Ljudske pravice. 1944, 8°. Cikl. tehnika »Porezen« 14 str.; tehnika »Skala« 11 str.

Komunističkata partija na Juhoslavija vo borbata za nezavisimost na narodite vo našata zemlja, za ekonomska obnova i socialistička rekonstrukcija na stopanstvoto. (Referat sept. 1947.) Skopje, Kultura 1947. 52 + (I) str. M. 8°. Cir.

KPJ v borbi za novo Jugoslavijo, za ljudsko oblast in socializem. Referat na V. kongresu KPJ. Lj. CZ 1948. 72 str. V. 8°.

Tudi: Beograd 1948 v hrv., srb., češč., slovašč., ital., angl., madž. in romun.

Mirovna konferencija u Parizu. Govor 12. 8. 1946. Zagreb, Kultura 1946, 23—46.

Moč ljudskih množic. Lj. CZ 1945. 32 str. M. 8°. Št. 18. Ponatis: Murska Sobota 1945. 16 str. 8°; Sarajevo 1945 cir.

Na predvečer zmage. Referat na II. zboru aktivistov Osvobodilne fronte 4. 9. 1944. Izd. IOOF 1944. 16 str. 8°. Partizanska tiskarna.

Naloge našega lokalnega gospodarstva in komunalnega gospodarjenja. Lj. CZ 1948. 59 + (III) str. 8°.

Tudi Kardelj-Kidrič: Zadaci naše lokalne privrede i komunalnog gazdinstva. Beograd—Zagreb, Kultura 1948, lat. in cir.

Naša argumentacija. Mala politička biblioteka, Zagreb 1946 br. 5, 1—38.

Naša Partija v borbi za enakopravne odnose med socialističnimi državami. Zbornik Lj. CZ 1949: Govor na II. kongresu KP Srbije, 6—12; Govor na velikem ljudskem zborovanju v Titogradu, 134—8; Izjava o stališču vlade FLRJ v zvezi z grškim vprašanjem, 171—3; Govor na IV. zasedanju Generalne skupščine Organizacije združenih narodov, 363—7.

O današnji glavni nalogi zaledja. (Bari. Tehnika štaba baze Jugoslovanske armade 1945.) 15 str. 8°. Cikl.

Izd. Obl. odbor JNOF za Slavoniju 1945. 20 str. 8°. Tisk.

O današnjih glavnih nalogah. Prop. kom. pri IOOF 1945. 8°; nedoločena tiskarna 11 str.; Part T 16 str.; T Slovenija 19 str. — Današnji glavni zadatak. Novi Sad 1945. 16 str. 8°. Članci iz »Borbe« IX; hrv., srb. in madž.

O današnjih glavnih nalogah zaledja. Predavanje v beograjskem radiu 13. febr. 1945. Lj. Prop. kom. pri IOOF 1945. 15 str. 16°. Št. 5. Ponatis: Murska Sobota 1945. 16 str. M. 8°.

O glavnih današnjih nalogah. Maribor. IOOF 1945. 8 str. 8°.

O ljudski demokraciji v Jugoslaviji. (Ob priliki novega zakona o ljudskih odborih.) Lj. CZ 1949. 88 + (I) str. 8°. Tudi: Politiška biblioteka Narodnog fronta Jugoslavije 1, cir.; Zagreb, Kultura 1949.

Omladini. Govori i članci. Beograd. Novo pokolenje 1948. Cir.: II, zasedanje AVNOJ-a i zadaci našeg antif. omlad. pokreta, Balkanskoj omladini. Izgradnja pruge Brčko—Banovići. Govori. — Razgovor na I. kongresu Fiskulturnog saveza Jugoslavije. 7—29.

Pot nove Jugoslavije. Prop. kom. pri IOOF 1944. T Triglav. 19 str. 8°. Valjevo. Tiskano (1944). 15 str. 8°; Beograd 1944. 48 str. 8°. Izdanja Nove Jugoslavije 2.

Pot nove Jugoslavije. (Murska Sobota.) Prop. kom. pri IOOF, ponatis izdaje julija 1944. 1945. 20 str. M. 8°; prim.: A. Holopova, Junaška obramba Leningrada 1945, 41—55.

Pot nove Jugoslavije. Dve poti malih narodov jugovzhodne Evrope. Zgodovinsko mesto Jugoslavije. Lj. Prop. kom. pri IOOF 1945. 47 str. 16°. Št. 4.

Tudi: Études et documents, Paris 1945 Nr. 5.

Pot nove Jugoslavije. Članki in govori iz narodnoosvobodilne borbe 1941—1945. Lj. DZS 1946. 544 str. 8°.

Tudi: Beograd—Zagreb, Kultura 1946 v lat. in cir.; Sarajevo 1946 cir.; Skopje 1948, cir.

Potovanje skozi čas. Oris gospodarske zgodovine za mlade ljudi. Lj. Mladinska matica 1934. 77 str. M. 8°. Knjižnica mladinske matice 27.

Povampirjenje italijanskega fašizma. — General Roatta mora odgovarjati pred sodiščem našega ljudstva za zločine, izvršene v Jugoslaviji. — Mario Roatta, težak vojni zločinec. (Letak 1945). 3 str. 4°. Cikl.

Prešernovo mesto v politični zgodovini slovenskega naroda. Lj. SKZ 1949, 3—16. Nekoliko predelano poglavje iz knjige: Razvoj slovenskega narodnega vprašanja 1939, 98—115; prim.: Tovariš 1949, 101; NS 1949, 113—27; PDK 8, 2, 1949, št. 1122; Nov den, Skopje 1949, 18—34, cir.

Pripombe o nekaterih vprašanjih mednarodnega razvoja. Lj. SKZ 1948. 44 str. M. 8°. Mala politična knjižnica 1.

Tudi v hrv.: Mala politična biblioteka, Zagreb 1948 br. 3; madž.: Korunk kérdései 6.

Razvoj slovenskega narodnega vprašanja. Podpis: Sperans. Lj. Naša založba 1939. 255 str. 8°.

Referat na prvem kongresu Osvobodilne fronte slovenskega naroda v Ljubljani 15. julija 1945. Lj. IOOF 1945. 27 str. V. 8°.

Slovenska mesta in vasi k upor! Iz govora dne 7. aprila v beograjskem radiu. Tiskan letak 1945. 8°.

Stalin v zgodovini. Ob 66. obletnici rojstva. Lj. CZ 1945. 15 str. M. 8°.

Tujega nočemo, svojega ne damo! (Lj. Letak 1945.) 8°.

Vprašanje Julijske krajine. Slovenski zbornik 1945, 48—54.

Zadaci naše politike na selu. Zagreb. Kultura 1949, 1—42. 8°.

Tudi: Skopje, Kultura 1949 cir.; madž. Tervgazdálkodásunk útján 5.

Zahtevamo samo to, da bi bili vsi zavezniki dosledni v tem... Odgovor pred Ljudsko skupščino na vprašanje poslancev o Trstu in Julijski krajini. Maribor 1946. (IV) str. V. 8°. Tudi letak v ital.: Riposta...

Zaprta vrata. Ponatis iz Ljudske pravice. Partizanska tiskarna 1944. 15 str. 8°. Zatvorena vrata. Štampala tehnika Pobjeda obl. JNOF-a za Istru 1944. 6 str. 8°. Cikl.

2. Članki

1933—1941: Književnost (psev. Tone Brodar):

Nacionalno vprašanje kot znanstveno vprašanje. Knjiž 1933, 5—9, 48—54, 73—79, 132—137, 163—168, 236—243 (psev. Tone Brodar).

Tone Čufar, Februarska noč. Kritika. Knjiž 1933, 102—105 (psev. T. Brodar) & 171. 1933, 250—254 (psev. T. Brodar).

Šest mesecev »Tretjega cesarstva«. Knjiž 1933, 312—320.

Revolucija »Demokracije« v Španiji. Knjiž 1934, 11—20.

Ofenzive avstrijskega fašizma. Knjiž 1934, 128—134.

Metode antifašistične borbe. (Odgovor »Delavski politiki« in »Radničkim novinam«.) Knjiž 1934, 276—285 (psev. Tone Brodar).

Ljubljanski Zvon:

Filozofske, sociološke in gospodarske osnove krščanskega socializma. (Pripombe h knjigi dr. A. Gosarja »Za nov družabni red«.) LZ 1934, 343—349, 450—459, 530—537 (psev. Ivan Kovač).

Ljudska pravica:

Kaj zdaj? Po razpustu URS-a. LP Sredi febr. 1941 št. 2. b. p.

Sodobnost (psev. Sperans):

Leto 1848. in Slovenci. (Odlomek iz razprave »Razvoj slovenskega narodnega vprašanja« 1939, 120—134.) Sod 1939, 109 (psev. Sperans).

Politika in naloge intelektualcev. Sod 1939, 117—121.

Dr. Aleš Ušeničnik in dialektični materializem. Sod 1939, 485—490, 603—609 (psev. Sperans).

Zapisnik k položaju. (Politični zbornik.) Sod 1940, 61—65.

Večernik (Maribor):

(Uvodnik ob mirovni pogodbi med Rusijo in Nemčijo, podpisani v Moskvi 23. 8. 1939.) Več Maribor 25. in 30. 8. 1939 št. 193 in 197, str. 2. (podpis: y).

1941—1945: Borba, užička izdaja (Boruž):

Narodno oslobodilački odbori moraju postati istinski privremeni nosioci narodne vlasti. Boruž 10. 10. 1941; PNJ (234—237). — Narodno-osvobodilni odbori morajo postati resnični začasni nosilci ljudske oblasti. PNJ 225—227.

Briga o ljudima. Boruž 21. 10. 1941; PNJ (238—239). — Skrb za ljudi. PNJ 228—229.

Mobilizirajmo široke narodne mase na pozadinskom frontu. Boruž 21. 10. 1941; PNJ (240—243). — Mobilizirajmo široke ljudske množice na zaledni fronti. PNJ 230—232.

Borba protiv petokolonaša i razbijaša kao uslov jedinstva srpskog naroda. Boruž 23. 10. 1941; PNJ (244—246). — Borba proti petokolonašem in razbijačem kot pogoj enotnosti srbskega naroda. PNJ 233—235.

Hrvatske narodne mase i kolebanje u Hrvatskoj seljačkoj stranci. Boruž 25. 10. 1941; PNJ (247—249). — Hrvatske ljudske množice in kolebanje v Hrvatski seljaški stranki. PNJ 236—237.

SSSR na čelu fronta slobodoljubnih naroda protiv fašističkih osvajača. Boruž 7. 11. 1941; PNJ (250—254). SZ na čelu fronte svobodoljubnih narodov proti fašističnim osvajalcem. PNJ 238—241.

Još jedna izdaja. Boruž 8. 11. 1941; PNJ (255—258). — Še eno izdajstvo. PNJ 242—244.

Lična odgovornost i samokritika. Boruž 20. 11. 1941; PNJ (259—260). — Osebna odgovornost in samokritika. PNJ 245—246.

Raditi po planu. Boruž 22. 11. 1941; PNJ (261—262). — Delajmo po načrtu. PNJ 247—248.

Povodom još jednog sporazuma. Boruž 22. 11. 1941; PNJ (263—266). — Ob priliki še enega sporazuma. PNJ 249—252.

Neuspeh okupatorja u Hrvatskoj. Boruž 27. 11. 1941; PNJ (267—268). — Neuspeh okupatorja v Hrvatski. PNJ 253—254.

Istorisko mesto nove Jugoslavije. Boruž 16. 12. 1941; PNJ (43—50). — Zgodovinsko mesto nove Jugoslavije. PNJ 37—43.

Delo, ljubljanska izdaja (DI):

Veliki boj svobodoljubnih narodov proti fašističnim razbojnikom. DI Konec avg. 1941 št. 2, b. p.; PNJ 211—214 (217—220).

Za Osvobodilno fronto slovenskega naroda. DI Konec avg. 1941 št. 2, b. p.; PNJ 215—217 (221—224).

V partizane! Za enotnost slovanskih narodov. DI Sept. 1941 št. 3, b. p.; PNJ 218—224 (225—233).

O nekaterih nevarnih pojavih v partizanskih vrstah. DI Jul. 1942 št. 4, psev.: Krištof; PNJ 287—289.

Odločen boj sektaštvu! DI Jul. 1942 št. 4; podpis K.; PNJ 272—276 (285—290).

Glavno oporišče okupatorja. DI Jul. 1942 št. 4, b. p.; PNJ 277—282 (291—297).

Petindvajseto leto obstoja ZSSR. Leto velikih zmag nad fašizmom in silami reakcije. Dl 7. nov. 1942 št. 5; psev.: Krištof; PNJ 304—308 (305—309).

Druga fronta. Dl 7. nov. 1942 št. 5; psev.: Krištof; PNJ 298—303 (298—304).

Ljudska pravica (LP):

»Ljudska pravica«. LP Uvodnik 15. 1. 1943 št. 1; PNJ 325—327.

Komunistična partija, vera in cerkev. LP 15. 1. 1943 št. 1; PNJ 320—324 (323—328). Tudi brošura: Komunisti in vera.

Osvobodilni boj narodov Jugoslavije. LP 1. 2. in 1. 3. 1943 št. 2, 3, podpis: K.; PNJ 328—332, 337—344 (329—334, 340—348).

Korenine bele garde. LP 1. 3. 1943 št. 2; podpis: K.; PNJ 333—336. (335—339).

Ob 1. maju 1943. LP 1. 5. 1943 št. 5/6, psev.: Krištof; PNJ 345—356 (349—362).

Svoboda narodov Jugoslavije in demokratične pravice ljudstvu — smoter osvobodilne borbe narodov Jugoslavije. LP 1. 5. 1943 št. 5/6, psev.: Krištof; PNJ 357—359 (363—366).

Ob važni prekretnici v mednarodnem delavskem gibanju. (Ob razpustu Kominterne). LP 5. 6. 1943 št. 7; PNJ 360—363 (367—371).

Slovenski narod je do zob oborožen in se bori za svojo srečno bodočnost. LP 12. 9. 1943 št. 12; psev.: Krištof.

Živela domovina! LP 8. 10. 1943 št. 12; PNJ 388—389.

Njihovi (protiljudskih klik) poslednji koraki. LP sredi febr. 1944 št. 2; PNJ 390—393.

Referat na drugem zboru aktivistov Osvobodilne fronte dne 4. 9. 1944 v Črnomlju. LP 13. 9. 1944 št. 19/20; PNJ 404—418 (412—428).

Bankroterji. LP 13. 9. 1944 št. 19/20; PNJ 419—422 (429—433).

Njihova (belogardistov in mihajlovič.) bodočnost. LP 19. 9. 1944 št. 21.

Zaprta vrata. LP 27. 9. 1944 št. 22; PNJ 423—427 (434—439).

Zgodovinsko mesto nove Jugoslavije. LP 28. 12. 1944 št. 31. Tudi brošura: Dve poti...

O današnjih glavnih nalogah. LP 15. 2. 1945 št. 5. Tudi brošura.

Naprijed (Otočec):

Nacionalna vloga Komunističke partije. NapO 13. 6. 1943; PNJ 367—369 (375—378).

Povodom raspuščenja Kominterne. NapO 23. 6. 1943; PNJ (372—374). — Ob razpustu Kominterne. PNJ 364—366.

Jedini pravilan put. NapO 11. 8. 1943; PNJ (379—383). — Edino pravilna pot. PNJ 370—373.

Narodno-oslobodilački front i pristalice HSS. NapO 18. 8. 1943; PNJ (384—388). — Narodnoosvob. fronta in pristaši HSS. PNJ 374—377.

O nekim osnovnim greškama. NapO 25. 8. 1943; PNJ (389—393).

— O nekaterih osnovnih napakah. PNJ 378—381.

Jedinstveni opštenarodni oslobodilački front. NapO 1. 9. 1943; PNJ (394—396). — Enotna vsenarodna osvobodilna fronta. PNJ 382—384.

Za što brži savršetak rata. NapO 8. 9. 1943; PNJ (397—400). — Za čim hitrejši konec vojne. PNJ 385—387.

Nova Jugoslavija:

Drugo zasedanje AVNOJ-a i zadaci našeg antifašističkog omladinskog pokreta. NJ April 1944 št. 4/5, psev.: Bevc; PNJ 394—403 (401—411). Omladini, Govori i članci, Bgd. 1948, 7—17. Tudi brošure.

Dva puta malih naroda jugoistočne Evrope. NJ April 1944 št. 4/5; PNJ (9—23). — Dve poti malih narodov jugovzhodne Evrope. PNJ 7—19. Tudi brošura.

Put nove Jugoslavije. NJ 1944 št. 7/10; PNJ 20—36 (24—42). Tudi brošure.

Slovenski poročevalec, ljubljanska izdaja (SPlj):

27. marec 1941. 25. 3. 1942 št. 12, b. p.; PNJ 255—256 (269—271).

Velika laž. 20. 5. 1942, pos. izd., b. p.; PNJ 257—264 (272—281).

Ob prvi obletnici vojne na vzhodu. SPlj 24. 6. 1942 št. 25 b. p.; PNJ 265—267 (282—284).

Še en dokument izdajstva. SPlj 1. 7. 1942 št. 26, b. p.; PNJ 283—6.

Slovenci! Pozivi po ofenzivi. SPlj Začetek okt. 1942, pos. izdaja, podpis: IOOF; PNJ 290—297.

Velika zmaga Osvobodilne fronte slovenskega naroda. SPlj Nov. 1942, pos. izdaja, psev.: Krištof; PNJ 309—314 (310—316).

Obrisi nove Jugoslavije. SPlj Dec. 1942, pos. izdaja, psev.: Krištof; PNJ 315—319 (317—322).

Slovenski poročevalec, roška izdaja (SPr):

Drugo zasedanje AVNOJ-a in naše naloge. Referat na I. zasedanju SNOS-a 19. 2. 1944 v Črnomlju. SPr 1. 3. 1944 št. 6a; PNJ 44—68 (51—78). Tudi brošure.

Referat na drugem zborovanju aktivistov Osvobodilne fronte 4. septembra 1944. SPr 15. 9. 1944 št. 26; brošura: Na predvečer zmage.

Povampirjenje italijanskega fašizma. SPr 14. 2. 1945 št. 5; PNJ 435—445 (447—459). Brošura.

V pozdrav Rdeči armadi ob prihodu na slovenska tla. SPr 12. 4. 1945 štev. 12.

1495:—1499: Borba:

Mesto slobodne i ravnopravne Makedonije u novoj Jugoslaviji. Govor na drugem zasedanju ASNOM-a, Bor 3. 1. 1945; PNJ 428—434 (440—446).

O današnjem glavnom zadatku pozadine. (Predavanje na beogradskom radiu.) Bor 14. 2. 1945; PNJ (113—126). — O današnji poglavitni nalogi zaledja. PNJ 98—109. Tudi brošure.

Crvena armada na slovenačkom tlu. (Govor na beogradskom radiu 7. aprila 1945.) Bor 8. 4. 1945; PNJ 460—468. — Rdeča armada na slovenskih tleh. PNJ 446—452.

Govor ob pretresu splošnodržavnega budžeta za leto 1948 v Ljudski skupščini. Bor 26. 4. 1948. Tudi brošura: Borba za plan.

Govor na velikem ljudskem zborovanju v Titogradu. Bor 22. 6. 1949; Naša Partija 1949, 134—38.

Jugoslovenski zahtevi prema Italiji. (Govor na tiskovni konferenci.) Bor 10. 7. 1945; PNJ 504—508 (523—527).

Izjava o stališču vlade FLRJ v zvezi z grškim vprašanjem. Bor 24. 7. 1949; Naša Partija 171—3.

Narodna vlast i opozicija. Govor v Narodni skupščini. Bor 25. 8. 1945; PNJ (176—180). — Ljudska oblast in opozicija. PNJ 153—157.

O značaju zakonodavnog rada III zasedanja AVNOJ-a. Bor 26. 8. 1945; PNJ (181—191). — O pomenu zakonodajnega dela III. zasedanja AVNOJ-a. PNJ 158—167.

Govor na IV. zasedanju Generalne skupščine Organizacije združenih narodov Bor 28. 9. 1949; Naša Partija 1949 363—67.

Gledališki list Akademije za igralsko umetnost:

Andrej Smole — avtor slovenskega »Varuha«. GLA 1948 št. 3, 27—31, psev.: Šperans.

Komunist:

Pripombe o nekaterih vprašanjih mednar. razvoja. Kom 1947 št. 2.

Kmetijsko zadružništvo v planskem gospodarstvu. Kom 1947 št. 3.

Naloge naše politike na vasi. Kom 1949 št. 2. Tudi brošura.

O ljudski demokraciji v Jugoslaviji. Kom 1949 št. 4. Tudi brošura.

Ljudska pravica (LP):

O vprašanju Trsta, Slovenskega Primorja in Istre. Odgovori sodelavcu Tanjuga 13. maja 1945. LP 15. 5. 1945 št. 17; PNJ 461—469 (472—483). Tudi brošura: Istra—Trst—Gorica...

Moč ljudskih množic. LP 1945 št. 33, 35, 36; Koledar OF za 1946, 52—56; PNJ 110—133 (127—153). Tudi brošura.

»Radost naše osvoboditve nam ne sme zamegliti jasnega pogleda na velike naloge, ki še stojijo pred nami!« Govor na Kongresnem trgu v Ljubljani. LP 11. 6. 1945 št. 41; PNJ 456—460.

Balkanski mladini. (Govor na I. kongresu antifašistične mladine Balkana.) LP 11. 7. 1945 št. 67; PNJ 491—494 (508—512); Omladini, Beograd 1948, 18—21.

O nalogah Osvobodilne fronte. Referat na prvem kongresu OF slovenskega naroda v Ljubljani 15. jul. 1945. LP 17. 7. 1945 št. 72; PNJ 470—490 ((484—507). Tudi brošura: Referat na II. kongresu OF.

Konferenca tiska pri podpredsedniku Zvezne vlade. Intervju. LP 31. 7. 1945 št. 84. — O III. zasedanju AVNOJ-a. PNJ 134—8. (154—8).

Politični položaj doma in v svetu ter naloge Ljudske fronte Jugoslavije. LP 8. 8. 1945 št. 91; PNJ 69—97 (79—112). Tudi brošura: Referat ob zaključku I. kongresa LFJ.

Odgovor na izjavo kralja Petra v londonskem radiu v imenu vlade na četrti seji tretjega zasedanja AVNOJ-a. LP 12. 8. 1945 št. 95.

O volivnih zakonih in o dvodomnem sistemu konstituante. LP 24. 8. 1945 št. 105; PNJ 139—144 (159—165).

V obrambo volilnega zakona. LP 26. 8. 1945 št. 107; PNJ 145—149.

O svobodi tiska. LP 28. 8. 1945 št. 108; PNJ 150—152 (172—175).

Zakon o tisku, združevanju ... Govor. LP 29. 8. 1945 št. 109.

Izjava na jugoslovanskem veleposlaništvu v Londonu glede vprašanja Trsta. LP 25. 9. 1945 št. 132.

Ohranimo pridobitve osvobodilne borbe, Govor na volilnem zborovanju drugega volilnega okraja v Ljubljani 7. oktobra. LP 9. 10. 1945 št. 144; PNJ 509—522 (528—544). Tudi brošura: Govor ...

Glavne značilnosti ustave FLRJ. LP 9. 12. 1945 št. 197; Koledar OF za 1946, 36—38; PNJ 168—179 (192—204). Tudi brošura.

Obrazložitev načrta ustave FLRJ. LP 13. 12. 1945 št. 200.

O osnovnih načelih naše ustave. Ekspoze v Narodni skupščini. LP 14. 12. 1945 št. 201; PNJ 180—188 (205—214). Tudi brošura: Dva govora.

Stalin v zgodovini. Ob 66-letnici njegovega rojstva. LP 23. 12. 1945 št. 209; PNJ 523—530 (545—556). Tudi brošura.

Govor na Glavni skupščini Organizacije združenih narodov. (Predlog glede volitve članov generalnega komiteja.) LP 15. 1. 1946 št. 12.

»Mislim, da bi bil nepravilčen takšen mir, ki ne bi preprečil včerajšnjemu napadalcu znova tlačiti in ogrožati druge manjše narode.« Govor na Skupščini združenih narodov. LP 20. 1. 1946 št. 17.

Ekspoze na II. skupni seji obeh zbornic Ljudske skupščine 22. 3. 1946 v Beogradu. LP 24. 3. 1946 št. 71. — Politični in ekonomski položaj naše države. PNJ 189—208. Tudi brošura.

Ob prvem maju 1946. LP 26. 4. 1946 št. 98.

Za nagrado ne zahtevamo ničesar drugega kot svobodo, združitev in varnost vseh svojih narodov. Izjava na tiskovni konferenci v Parizu. LP 7. 5. 1946 št. 105.

Vlada Jugoslavije smatra za svojo glavno obveznost pred svojimi narodi, tako često napadenimi in ogroženimi od Italije, da s pomočjo svojih zaveznikov končno zagotovi mir na svojih mejah. Izjava pred Svetom ministrov zunanjih zadev 3. 5. v Parizu. LP 11. 5. 1946 št. 108. Tudi brošura v madž., Budapešta: A jugoszláv álláspon...

Interesi podonavskih in srednjeevropskih držav morajo biti zavarovani tako na Donavi kot na Tisi. Izjava na konferenci ministrov za zunanje zadeve v Parizu. LP 2. 7. 1946 št. 151.

Zahtevamo od naših zaveznikov, da ne delajo sklepov brez nas, kajti nobenih takih sklepov ne bomo podpisali. Izjava novinarjem na mirovni konferenci v Parizu. LP 7. 7. 1946 št. 156.

Naša državna uprava in kontrola. LP 13. 7. 1946 št. 161.

Vlada Jugoslavije je mnenja, da bi taka mirovna pogodba, ki bi bila sprejeta proti njeni volji, ne bila demokratična, niti pravična, in da ne bi ustvarila pogojev za izgradnjo miru v tem delu Evrope. Odgovor pred Ljudsko skupščino na vprašanje o Trstu in Julijski krajini. LP 18. 7. 1946 št. 165. Tudi letak: Zahtevamo samo to... Risposta...

Govor v Ljubljani 25. 7. 1946 pred odhodom na mirovno konferenco v Pariz. LP 26. 7. 1946 št. 172; GPK 5.

Govor 1. 8. na plenarni seji. LP 3. 8. 1946 št. 179; GPK 6—12 (5—11).

Govor 5. 8. dopoldne v komisiji za postopek. LP 7. 8. 1946 št. 182; NS 1946, 625—629; GPK 13—18 (12—18).

Govor 8. 8. na plenarni seji. LP 10. 8. 1946 št. 185; NS 1946, I—VIII; GPK 19—22 (19—22)

Govor 12. 8. na plenarni seji. LP 14. 8. 1946 št. 188; GPK 23—34 (23—36), tudi brošura: Govor šefa...; Mirovna konferencija u Parizu.

Govor 28. 8. v politično-teritorialni komisiji za Bolgarijo. LP 30. 8. 1946 št. 202; GPK 35—40 (37—42).

Govor 7. 9. v politično-teritorialni komisiji za Italijo. LP 10. 9. 1946 št. 211; GPK 41—60 (43—63).

Izjava 12. 9. v politično-teritorialni komisiji za Italijo. LP 14. 9. 1946 št. 215; GPK 61—63 (64—66).

Govor 13. 9. v politično-teritorialni komisiji za Madžarsko. LP 15. 9. 1946 št. 216; GPK 65—69 (67—71).

Govor 16. 9. v politično-teritorialni komisiji za Italijo. LP 17. 9. 1946 št. 217; GPK 71—92 (72—95). Tudi brošura: Il discorso...

Izjava v politično-teritorialni komisiji za Italijo. LP 22. 9. 1946 št. 222.

Govor 27. 9. na plenarni seji mirovne konference, vprašanje grško-albanske meje. LP 28. 9. 1946 št. 227.

Izjavi v politično-teritorialni komisiji z Italijo. LP 28. 9. in 30. 9. 1946 št. 229; GPK 93—96 (96—101).

Izjava 4. 10. v ekonomski komisiji za Italijo. LP 7. 10. 1946 št. 235; GPK 99—100 (102—104).

Govor 8. 10. na plenarni seji. LP 10. 10. 1946 št. 238; GPK 101—111 (105—116).

Govor 10. 10. na plenarni seji. LP 12. 10. 1946 št. 239; GPK 113—121 (117—25). Prim.: Govori na pariški konferenci.

Jugoslavija smatra, da bi moral biti Trst povezan z Jugoslavijo. Izjava dopisniku »Timesa«. LP 20. 8. 1946 št. 193.

O statutu Svobodnega tržaškega ozemlja. LP 17. 9. 1946 št. 217.

Pismo 18. 10. predsedniku mirovne konference o vzrokih, zaradi katerih se jugoslovanska delegacija ni udeležila zaključne seje. LP 19. 10. 1946 št. 245.

Govor ob vrnitvi iz Pariza v Ljubljano: Konferenca je samo etapa v naši borbi. LP 20. 10. 1946 št. 246.

Govor na II. seji Ustavodajne skupščine LRS pred sprejemom zakona o Prezidiu Ustavodajne skupščine LRS. LP 20. 11. 1946 št. 273; NS 1946, 705—718; Razgledi 1946, 289—300. Tudi brošura.

Govor ob predlogu zakona o nacionalizaciji privatnih gospodarskih podjetij. LP 7. 12. 1946 št. 288.

Govor 25. 1. 1947 na konferenci predstavnikov mestnih ljudskih odborov. LP 28. 1. 1947 št. 23.

Govor o pomenu in nalogah fizične kulture delegaciji prvega kongresa Fizkulture zveze Jugoslavije. LP 1. 2. 1947 št. 26; Omladini, Beograd 1948, 25—29.

Govor na prvem kongresu Ljudske fronte Srbije. LP 18. 3. 1947 št. 65. Kontrolna služba pred novimi nalogami. LP 22. 3. 1947 št. 68; Organizacijski vestnik 1947, 89—90.

Izjava na tiskovni konferenci v Moskvi glede stališča Jugoslavije do pogodbe z Avstrijo. LP 9. 4. 1947 št. 82 in 20. 4. 1947 št. 91.

Govor 19. 8. na političnem zborovanju v Ljubljani. LP 21. 8. 1947 št. 196; VND 1947, 833—841. Tudi brošura: Sarajevo 1947.

Naloge naše komunalne politike in lokalnega gospodarstva. LP 6. 12. 1947 št. 285; Ljudska uprava 1948, 4—34. Tudi brošura.

Govor ob ratifikaciji pogodbe Jugoslavija—Bolgarska, Madžarska, Romunija. LP 10. 1. 1948 št. 8.

Govor ob priliki vsedr. proračuna za leto 1946. LP 26. 4. 1948 št. 99.

Govor na drugem kongresu Osvobodilne fronte. LP 1. 5. 1948 št. 103.

Komunistična partija Jugoslavije v borbi za novo Jugoslavijo, za ljudsko oblast in socializem. Referat na petem kongresu KPJ. LP 28. 7. 1948 št. 179; Ljudska uprava 1948, 241—251. Tudi brošure v 9 jezikih.

Govor na plenarnem zasedanju Generalne skupščine Organizacije združenih narodov 29. 9. v Parizu. (Grčija, Korea, Trst, kolonije, Marshallov načrt, vojni zločinci, sodelovanje med socialističnimi in kapitalističnimi državami). LP 30. 9. 1948 št. 235; VND 1948, 777—782. Tudi brošure v osmih jezikih.

Govor v političnem komiteju Generalne skupščine Organizacije združenih narodov glede predloga Sovjetske zveze za prepoved atomskega orožja. LP 13. 10. 1948 št. 246.

Govor na drugem kongresu Komunistične partije Slovenije. LP 15. 11. 1948 št. 274. Tudi brošure: Politična biblioteka, Skopje 1948 br. 11.

Govor na plenarnem zasedanju zveznega odbora Ljudske fronte Jugoslavije. LP 29. 11. 1948 št. 286.

Ekspoze na četrtem izrednem zasedanju Ljudske skupščine FLRJ 29. dec. (O zunanji politiki.) LP 30. 12. 1948 št. 311. Tudi brošure v štirih jezikih.

Govor na drugem kongresu Komunistične partije Srbije. LP 19. 1. 1949 št. 15; Naša Partija 1949, 6—12.

Govor v razpravi o novem zakonu o ljudskih odborih. LP 29. 5. 1949 št. 125.

Govor v Generalni skupščini Organizacije združenih narodov o današnjih mednarod. političnih odnosih. LP 28. 9. 1949 št. 230; VND 640—3.

O izvolitvi Jugoslavije v Varnostni svet. LP 22. 10. 1949 št. 250.

Novi svet (NS):

Referat o političnem položaju in nalogah naše osvobodilne borbe na kočevskem zboru odposlancev oktobra 1943. (Prvič objavljen stenogram) NS 1949, 444—463.

Primorska borba:

Julijska krajina po prvi svetovni vojni. Prbor 20. 9. 1947 št. 22.

Slovenski poročevalec (SP):

Ob sestavi narodne vlade Slovenije. Govor na zasedanju predsedstva SNOS-a 5. 5. 1945 v Ajdovščini. SP 9./10. 5. 1945 št. 14 (prav 15a). PNJ 453—455 (469—472).

Govor po vrnitvi z mirovne konference v Parizu na Jesenicah. SP 20. 10. 1946 št. 246.

Govor 20. 10. na volilnem zborovanju v Mariboru. SP 22. 10. 1946 št. 247.

O naših odnosih z Romunijo. SP 2. 4. 1947 št. 78.

Trideset dana:

Naša argumentacija. Iz govora na zasedanju Saveta Ministarar spoljnih poslov u Londonu. Trideset dana 1945 št. 1, 19—37; PNJ 495—503 (513—522). Tudi brošura: Mala politička biblioteka, Zagreb 1946 br. 5.

Vprašanja naših dni (VND):

Komunistična partija Jugoslavije v borbi za neodvisnost narodov svoje dežele, za ljudsko oblast, za ekonomsko obnovo in socialistično rekonstrukcijo gospodarstva. VND 1947, 1145—1156. Tudi brošure.

Za trajan mir, za narodnu demokraciju:

Govor na posvetu Komunističnih partij na Poljskem. 10. 11. 1947 br. 1. Tudi brošure: Borba KPJ za novo Jugoslavijo.

Kratice: Bor Borba, Boruž Borba užička izdaja, Dl Delo, GLA Gledališki list Akademije za igralsko umetnost, Knjiž Književnost, Kom Komunist, LP Ljudska pravica, LZ Ljubljanski zvon, NapO Naprijed Otočac, NJ Nova Jugoslavija, NS Novi Svet, Prbor Primorska borba, Sod Sodobnost, SP Slovenski poročevalec, SPJl Slovenski poročevalec ljubljanska izdaja, SPr Slovenski poročevalec roška izdaja, Več Maribor Večernik Maribor.

ZAPISNIK

*slavnostne skupščine Slovenske akademije znanosti in
umetnosti v Ljubljani dne 12. decembra 1949*

Z a č e t e k : 11^h.

K r a j : dvorana Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

N a v z o č i č l a n i : častni član Josip Broz Tito;

Kidrič, Ramovš, Grafenauer, Stele, Vidmar, Hadži, Lajovic, Finžgar, Kos, Melik, Nahtigal, Plemelj, Polec.

Opravičeno odsotni: Plečnik, Lukman in Šlebingar.

N o v i č l a n i : Edvard Kardelj, Boris Kidrič, Boris Zihlerl, Josip Vidmar, Maks Samec, Anton Peterlin, Feliks Lobe, Anton Kuhelj, Ivan Rakovec, Božidar Lavrič, Igor Tavčar, Bogdan Breclj, Srečko Brodar, Božidar Jakac, Gojmir Anton Kos, Lucijan M. Škerjanc.

G o s t j e : Predstavnik Prezidija Ljudske skupščine FLRJ Jože Rus; predstavnika armije, podpredsednika Prezidija LRS Edvard Kočbek in France Bevk, predsednik Ljudske skupščine dr. Ferdo Kozak; člani vlade LRS: predsednik Miha Marinko, podpredsednika dr. Marijan Breclj, Ivan Maček; ministri: Boris Kraigher, dr. Jože Potrč, Ivan Regent, Zoran Polič, Tone Fajfar, Jaka Avšič, Martin Greif, ing. Jože Levstik, dr. Marijan Ahčin, Milan Škerlavaj, dr. Anton Kržišnik, Milko Goršič, Jože Borštnar, dr. Helij Modic, Anton Šušteršič, dr. Jože Pokorn, predsednik Kontrolne komisije Vlado Krivic, predsednik Planske komisije Sergej Kraigher, org. sekretar CK Lidija Šentjunc, zastopnik CK KPS France Kimovec, predsednik Ljudskega odbora ljubljanske oblasti Janez Hribar, sekretar Prezidija Ljudske skupščine Slovenije Fr. Lubej, predsednik MLO Matija Maležič, prorektor univerze dr. Gorazd Kušej, prorektor univerze ing. Janko Kersnič, rektor Akademije za igralsko umetnost ing. Filip Kumbatovič, rektor Akademije za glasbo Karlo Rupel, podpredsednik Ljudske prosvete Janko Liška, sekretar LMS Janez Hočevnar, ministra v pok. ing. Dušan Sernec in dr. Drago Marušič.

Dnevni red: Razglasitev Edvarda Kardelja, podpredsednika vlade in zunanjega ministra FLRJ, za častnega člana Akademije ter 15 zaslužnih javnih, znanstvenih in umetniških delavcev za redne, oziroma dopisne člane Akademije.

Predsednik F. Kidrič otvori skupščino in razvija program; pozdravi maršala Jugoslavije in častnega akademika Josipa Broza-Tita, podpredsednika vlade in njenega zunanjega ministra Edvarda Kardelja, vse zbrane goste in akademike, izvajajoč sledeče:

Ob začetku svečane glavne skupščine Slovenske akademije znanosti in umetnosti, kjer bom po predpisih našega zakona in statuta javno razglasil izvolitev našega drugega častnega člana in izvolitev novih 13 rednih in 2 dopisnih članov, sem neobičajno srečen, da morem drugič v našem domu z najvdanejšo zavzetostjo pozdraviti našega prvega častnega člana, nad vse nam dragega maršala Jugoslavije Josipa Broza-Tita. V Vaši navzočnosti vidimo počastitev naše ustanove kot take, a obenem tudi, kar nas še posebno radosti, izraz Vašega upoštevanja tistega udejstvovanja naših novih članov, zaradi katerega smo jih mi izvolili. Zahvaljujem Vas, tovariš Maršal, z zatrdilom, da klevete od vzhoda in zapada le jačijo našo hvaležnost do Vas in Vašega dela. Naj živi naš modri vodja tovariš Broz-Tito!

Z vso toploto pozdravljam podpredsednika vlade FLRJ in njenega zunanjega ministra tov. Edvarda Kardelja, ki se je ljubeznivo odzval našemu vabilu, da mu moremo v naši dvorani izročiti diplomu častnega člana.

S prisrčno tovariško mislijo pozdravljam naše nove redne in dopisne člane, katere bom še posebej imenoval ob izročitvi diplom.

Z zagotovilom globoke hvaležnosti za obisk pozdravljam vse goste in dosedanje akademike.

Dosedanje članstvo naše ustanove ima svojo zanimivo zgodovino, ki je točen odmev odnosa, ki ga je imela stara Jugoslavija do znanosti in kulture.

V samozvansko akademijo je rektor Kušej v sporazumu s 4 ljubljanskimi kulturnimi društvi in slovenskimi političnimi funkcionarji imenoval 7 članov. Ko je 1938 jugoslovanska vlada sprejela zakon o slovenski akademiji, ki ji je dajal pravico imenovati prve člane, je imenovala vseh 7 samozancev in še 11 drugih, torej skupaj 18 rednih članov, med njimi 14 humanistov in 4 realiste.

Izmed teh 18 prvih pravih akademikov jih je še danes v naši ustanovi 10: 3 realisti (Hadži, Plemelj, Vidmar) in 7 humanistov (Finžgar, Kidrič, Kos, Nahtigal, Plečnik, Polec, Ramovš).

Po zakonu iz 1938 se je mogla po prvih imenovanjih Akademija dopolnjevati sama brez potrditve. Temu se ne smemo čuditi, ker bi bilo pregroteskno, ako bi bili za skromno dotacijo, iz katere sta mogla dobiti beraško nagrado le predsednik in glavni tajnik, še zahtevali potrditev. Toda po tem zakonu se je dopolnila Akademija samo 1940, ko je izvolila 4 nove redne člane in 10 dopisnih. Med rednimi so bili 3 humanisti in 1 realist, med izrednimi 6 humanistov in 4 realisti. Izmed rednih so še danes člani 2 humanista (Stele in Lajovic), izmed takratnih dopisnih 1 realist (Melik) in 1 humanist (Grafenauer), ki sta medtem postala redna, ter 3 humanisti še dopisni (Hauptmann, Lukman, Murko).

V času okupacije se članstvo ni moglo dopolnjevati, pač pa je italijanski okupator zahteval zgodovinski falzifikat, namreč brisanje interniranega člana s prononsiranim imenom tudi za preteklost; poudariti pa moram, da Akademija tega brisanja v internih aktih ni izvršila, tako da je mogel ta član po vrnitvi iz internacije avtomatično spet veljati za člana.

Ob osvoboditvi maja 1945 je štela Akademija, ker je med okupacijo umrlo 5 humanistov in dva realista, a 1 realist pobegnil, 18 rednih in 7 dopisnih članov, med rednimi 15 humanistov, 3 realiste, med dopisnimi 6 humanistov in 1 realista.

Prevladovala je torej v vseh teh fazah humanistična skupina. Napačno bi pa bilo misliti, da se je humanistična

skupina kdaj koli načelno branila realistov. Da bi taka sodba bila krivična, dokazuje tako članstvo pomembnih realistov kakor tudi težnja vodilnih ljudi v Akademiji po prilični pariteti obeh skupin v publikacijah. Tudi akademijska tradicija ni vsemu kriva. Vzroki so globlji in tičijo v ustroju male kapitalistične države, v kateri sta bili znanost in kultura privatna zadeva, predstavniki tujih tvrdk pa so protežirali za vodilna mesta svoje ljudi.

Po osvoboditvi se je Akademija v dveletni dobi provizorične uredbe le toliko dopolnjevala, kolikor je bilo res potrebno: razen dveh pomaknitev iz vrst dopisnih članov v redne (Grafenauer, Melik) je imenovala za dopisne člane 1 humanista (Šlebinger) in 2 realista (Peterlin in Rakovec), iz posebnih razlogov je izvolila za dopisne člane tudi 6 predsednikov slovanskih akademij; vsi navedeni so še danes člani naše Akademije.

Smrt in drugi vzroki so število članov tako skrčili, da je štela Akademija pred današnjo dopolnitvijo le 13 rednih članov in 12 dopisnih, med poslednjimi le 5 domačih, na aktivnost katerih je mogla računati. Med temi 17 člani je 11 humanistov in 6 realistov.

Novi definitivni zakon iz 1949 in na njem sloneči statut iz 1949 sta odprla pot, da smo polagoma mogli misliti tako na uresničenje tistih svojih nalog, ki izvirajo iz naše hvaležnosti in spoznanja resnice, katere znanstveniku nobene klevete ne morejo trajno zakriti, kakor tudi na sistematično dopolnjevanje in formiranje razredov po potrebah naše nove stvarnosti.

Pred letom dni smo bili srečni, da smo mogli razglasiti izvolitev tovariša maršala Jugoslavije za prvega svojega častnega člana.

Danes je med nami naš drugi častni član, izvoljen soglasno na glavni skupščini dne 6. t. m.: tovariš K a r d e l j, tovariša Maršala zvesti sodelavec in soustvarjalec. Naj slišijo njegovi klevetniki razloge, ki so nas vodili.

Njegovo življenje je bilo vsaj že od takrat, ko je pred več ko 20 leti stopil kot učiteljsčnik 4. letnika v Partijo,

prežeto z eno samo veličastno mislijo, da pripravi pot novi, svobodni, socialistični Jugoslaviji.

Delo za to misel ga je v stari Jugoslaviji dvakrat poglalo v ječo, zaradi nje je bil v Glavnjači nečloveško mučen, zaradi nje je moral 3 leta ilegalno živeti v inozemstvu, zaradi nje je, če prav slutimo, pomagal pozneje organizirati v Beogradu upor Cvetković-Mačkovemu paktiranju s fašistično Nemčijo, zaradi nje je med osvobodilno vojno, prezirajoč vsak napor in vsako nevarnost, imajoč vedno pred očmi potrebo, pregnati fašističnega okupatorja z naše zemlje, potoval od enega jugoslovanskega naroda do drugega ter si pridobil med partijci neomajno avtoriteto, med progresivnimi elementi OF pa splošno spoštovanje.

Zaradi te misli se je od leta do leta intenzivneje poglabljal v marksizem-leninizem, da se imenuje danes po pravici njegovo ime med najboljšimi našimi poznavalci historičnega materializma in dialektične metode. Ta verziranost in dialektična logika z novimi znanstvenimi vidiki odmeva iz vsakega njegovih člankov, govorov, knjig, začevši od »Razvoja slovenskega narodnega vprašanja«, ki se danes češče kakor kdaj koli prej čita in citira, pa do govorov, ki jih je govoril pred kratkim v Ameriki.

O znanem njegovem objektivnem študiju marksizma-leninizma priča tudi dejstvo, da je ves čas svojega delovanja v teoriji in praksi sledil Marxovi tezi, da komunizem ni dogma, temveč navodilo za akcijo in znanstveno in moralno zaupanje v razvoj in njegove zakonitosti in je že v prvem obdobju narodnoosvobodilnega gibanja trdil, da je »jugoslovanska revolucija svojstvena«, ki jo bo »zgodovina označila kot specifično, novim okoliščinam ustrezno varianto družbene socialistične revolucije«. Ne obravnavam sicer izčrpno njegovega dela, vendar uporabljam priliko, da naglasim njegovo izrazito znanstveno razjasnitev vrste najbolj bistvenih in taktičnih vprašanj jugoslovanske revolucije.

V tovarišu Kardelju zremo politika, državnika in diplomata velikega formata, ki se je izkazal na najrazličnejših področjih. Z njemu lastno sposobnostjo, odločnostjo in po-

gumom je branil naše meje, da ni bila Slovenija še bolj okrnjena z njimi, pomaga čuvati danes našo suverenost in politično-gospodarsko neodvisnost.

Tovariš podpredsednik vlade in minister za zunanje zadeve, častno članstvo Vam daje vse pravice pravega člana. Ko Vam izročam diplomu, ki naglaša, da ste zaslužni za našo osvobodilno borbo, politiko in družbeno vedo, Vas prosim, da svoje akademijske pravice čim pogosteje uporabljate.

Redne in dopisne člane more po zakonu in uredbi voliti Glavna skupščina le na osnovi resno utemeljenih predlogov pristojnih razredov iz vrst priznanih znanstvenikov in umetnikov. Dovolite mi pripombo, da nam je pojem znanstvenika zelo širok: vsaj po moji sodbi ni dokaz znanstvenosti samo znanstvena knjiga ali članek, ampak vsako delo, ki ni samo priučena rutina in rokodelstvo, ampak plod samostojnega znanstvenega razmišljanja in iskanja.

Med novimi člani je 9 realistov in 6 humanistov, tako da šteje Akademija sedaj poleg častnih članov 15 realistov in 17 humanistov. Šlo nam je za to, da dobimo za čimveč panog take predstavnike, ki nekaj pomenijo. Vrsta pa ni zaključena, numerus clausus za nas ne obstoji, prepričan sem, da bodo pomnoženi razredi v doglednem času pomagali privedi med naše akademike in korespondente še več znanstvenikov in umetnikov, ki morda že danes to zaslužijo.

Kratke karakteristike novih članov po zapovrstnosti razredov naj vam ponazorijo, zakaj smo tega ali onega izvolili.

Boris Kidrič, predsednik Gospodarskega sveta in Zvezne planske komisije, je izvoljen in potrjen za rednega člana v I. razredu, razredu za zgodovinske in družbene vede. Razred nam je sporočil za izvolitev tole utemeljitev:

Njegovo delovanje pred vojno, v dobi narodnoosvobodilne borbe, še bolj pa po vojni je dobilo izraz v obsežnem književnem delu: v strokovnih razpravah, člankih in govorih. Problemi in krize, ki so pred vojno pretresale svet,

posebej še našo državo, so mu rodile analizo takratne in pretekle narodne družbe in njenega političnega obeležja. Med vojno so mu politični, gospodarski in vojaški problemi vodili pero, z osvoboditvijo pa organizacijski in upravni posli. V prvem redu stoji gospodarstvo nove Jugoslavije, značaj, graditev in organizacija socialističnega gospodarstva in petletnega plana, kar samo po sebi rodi družbenopolitične in ekonomsko-družbene izpremembe. Vrsta razprav in člankov je posvečena aktualnim problemom, kakor so državni, združni in privatni sektor, državni kapitalizem, državna akumulacija, blago in denar, direkcije v gospodarstvu, produkcija in distribucija, industrializacija, zunanja trgovina, reparacije in drugo. S svojim književnim delom je razjasnil nekatera znanstvena ekonomska in sociološka vprašanja.

Prosim tov. razrednega tajnika Steleta, da izroči novemu članu diplomo.

Boris Ziherl, direktor Inštituta za družbene vede v Beogradu, je izvoljen in potrjen za dopisnega člana v prvem razredu.

Ziherl, ki je moral visokošolske študije prekiniti prvič zaradi aretacije in ječe, drugič zaradi okupacije, med katero je vršil v partizanih razne funkcije, se je okrog 1938 začel uveljavljati v slovenski marksistični književni produkciji ter je napisal od takrat dolgo vrsto člankov, razprav in brošur. Pod vidikom zgodovinskega materializma se je loteval najrazličnejših tem iz slovenske, slovanske in občne zgodovine, literature, narodnoosvobodilne borbe, vloge Komunistične partije, borbe za slovensko Primorje in Istro, ustave LRS, razmerja do Sovjetske zveze in obćih problemov marksističnega svetovnega naziranja.

V spisih Borisa Ziherla, ki ga moramo prištevati med naše najboljše poznavalce historičnega materializma in njegove metode, se kaže od leta do leta jasneje tip resnega znanstvenika, ki doprinaša dragocene prispevke za razjasnitev aktualnih znanstvenih in političnih vprašanj. Posebno

pažnjo zaslužijo njegove obravnave teoretskih vprašanj zgodovinskega materializma, ki si jih je izbral za specialno stroko svojega študija, njegove obravnave našega novejšega razmerja do Sovjetske zveze in njegovi družbenoslovni profili iz naše literature (Prešeren, Cankar, Župančič).

Prosim tov. razrednega tajnika, da izroči novemu članu diplomo.

Josip Vidmar, predsednik Prezidijske Ljudske skupščine LRS in redni profesor na Akademiji za igralsko umetnost, je bil izvoljen in potrjen za rednega člana v drugem razredu, razredu za filološke in literarne vede.

Josip Vidmar, ki so ga v novejši dobi partizanstvo, sposobnost in državna potreba nekoliko odmaknili običajnemu literarnemu delu ter uvrstili med vidne naše politike, je od l. 1920 dalje zelo intenzivno spremljal gibanja v slovenski literaturi, jim faktično dajal večkrat odločilno smer; obenem je s svojimi izredno tankočutnimi in realističnimi kritikami dopolnjeval vrzeli, ki so jih sproti izhajajoča literarna dela kazala, in je tudi v tem pogledu njegovo delo pripomoglo k čistejši struji in jasnejšemu toku. V svojih delih se sam ni pečal z običajno literarno zgodovino; je pa zato o njeni vsebini in o vsebini del, ki tvorijo jedro literature, mnogo razmišljal in podajal zaključke in sodbe, ki vseskozi držé. Tako je n. pr. njegova študija *A Survey of Modern Slovene Literature* v *The Slavonic Review* VI, 618—634 ne le točen pregled stanja slovenske moderne, marveč obenem kritično in estetsko vrednotenje zadevnih del. Kar je v ti študiji zgoščeno in v izredno lepi obliki povedano, to je J. Vidmar v domačih listih ob svojih kritičnih spisih, v knjigi »Oton Župančič, kritična portretna študija« in drugod, naslanjajoč se vedno na zadevno delo, poudarjal in podčrtaval in s tem največ pripomogel k vrednotenju naših literarnih del.

Vidmar se je odlično uveljavil tudi kot vodnik v razumevanju tujih dramskih avtorjev in kot avtor mojstrsko dovršenih prevodov ruskih, francoskih, angleških in nemških pisateljev.

Njegovo literarno delo je ne le kvantitativno, marveč in predvsem kvalitativno na višini.

Vidmarjeva politična publicistika, ki ima s kulturno-političnimi obračuni v »Kulturnih problemih slovenstva« tako pomembno mesto, je obravnavala v partizanih razne važne momente, a v Titovi Jugoslaviji ima tako klasično umerjene in prav zategadelj tako prepričevalne odmeve politične modrosti, kot je njegov govor na letošnji proslavi 29. novembra.

Prosim tov. razrednega tajnika Grafenauerja, da izroči novemu članu diplomu.

M a k s S a m e c, do 1945 redni profesor na tehniški fakulteti ljubljanske univerze, poslej višji znanstveni svetnik in upravitelj Kemičnega inštituta Slovenske akademije znanosti in umetnosti, je bil izvoljen in potrjen za rednega člana v tretjem razredu, razredu za matematično-fizikalne in tehnične vede.

Le Samčeva skromnost je kriva, da ga šele sedaj uvrščamo med naše akademike. Spada med tiste slovenske znanstvenike, ki jih ima inozemstvo na zapadu in na vzhodu stalno v evidenci, jih zelo upošteva in prav pogosto citira. V njegovih številnih kemičnih razpravah zavzemajo prvenstveno mesto rastlinski koloidi, predvsem škrob, in na tem področju slovi za svetovno kapaciteto. Izhajajoč iz domneve, da so koloidno-kemične in fiziko-kemične posebnosti koloidov dane po posebnih atomskih skupinah, ki se nahajajo na površini molekul oziroma molekularnih agregatov, je iskal take atomske skupine in ugotavljal njihov vpliv. V tem iskanju je zasledil celo vrsto konstitutivnih sklepov in prišel do spoznanja o razvejenosti škrobove molekule. Pri teh teoremih je uporabil vse sproti nastajajoče nove metode eksperimentiranja. Izdelal je tudi katastrski pregled premožov Slovenije glede na vsebino bitumena in glede uporabnosti pridobivanja metalurškega koksa.

Prosim tov. razrednega tajnika Vidmarja, da tovarišu Samcu izroči diplomu.

A n t o n P e t e r l i n, redni profesor za fiziko na prirodoslovni fakulteti ljubljanske univerze, doslej naš zelo aktivni dopisni član, je izvoljen in potrjen za rednega člana v 3. razredu, razredu za matematične, fizikalne in tehnične vede.

Svoje znanstveno proučevanje in publiciranje je posvetil tekočinam pri vpadanju svetlobe (problemom refrakcije in sipanja svetlobe), pri strujanju v električnem in magnetnem polju, židkosti, strujni dvolomnosti, dielektrični polarizaciji, dalje strujanju v zvočnem polju, problemom dvojnega loma. Posebno pažnjo je obrnil tudi na raztopine velikih molekul in suspenzijo koloidnih delcev. Sedanje znanstveno delo, ki je v pripravi v redakcijah raznih mednarodnih specialnih časopisov, se suče okrog vprašanja vplivanja oblike velemolekule v raztopini na razne fizikalne efekte in okrog akustičnega dvojnega loma; prav tako je odvisnost hitrosti razširjenja ultrazvočnega valovanja od mase raztopljenih velemolekul predmet njegovega proučevanja.

Prosim tov. razrednega tajnika, da izroči novemu članu diplomu.

A n t o n K u h e l j, redni profesor na Tehniški visoki šoli v Ljubljani, kjer ima stolicu za mehaniko oziroma dinamiko, je izvoljen in potrjen za rednega člana v tretjem razredu.

Kot izredno eksakten mislec se je Kuhelj zgodaj usmeril v zamotane probleme elastičnosti, ki so posebno važni za gradnjo letal. Po tej poti se je bolj in bolj poglobljal v letalsko stroko in tako nazadnje postal vodilni konzulent Državnega zavoda za zrakoplovstvo v Zemunu pri Beogradu.

Kuhelj je ne samo odličen inženir zrakoplovstva, ampak hkrati tudi odličen znanstvenik, ki uporablja vse pripomočke sodobne fizike, pa tudi težje pripomočke matematike. Po vseh svojih sposobnostih sodi med najodličnejše predstavnike naše tehnike in jugoslovanske tehniške znanosti.

Prosim tov. razrednega tajnika, da izroči novemu rednemu članu diplomu.

Feliks Lobe, redni profesor na Tehniški visoki šoli v Ljubljani in direktor konstrukcijskega biroja ministrstva za težko industrijo, je izvoljen in potrjen za rednega člana v tretjem razredu.

Lobe spada v skupino prominentnih inženirjev, ki svojih samostojnih znanstvenih domislekov in izsledkov ne izražajo v strokovnih člankih ali knjigah, ampak v konstrukcijskih risbah, včasih pa kar neposredno v izdelkih tehnike.

Lobe je nedvomno konstrukter prvega reda in tehnolog, kateremu ne najdemo zlepa para. Njegova tehnološka spretnost se izraža neposredno že v tem, da je kos menda dvanajstim obrtim, še bolj pa v njegovem vsestranskem poseganju v tehnološke procese naše strojne tehnike.

Da je izredno iznajdljiva glava, dokazujejo njegovi številni patenti, njegove novatorske konstrukcije in njegovi vsestranski uspehi v strojni panogi našega gospodarstva.

Prosim tov. razrednega tajnika, da izroči novemu članu diplomo.

Ivan Rakovec, redni profesor na ljubljanski univerzi, do zdaj naš dopisni član, je bil izvoljen in potrjen za rednega člana v četrtem razredu, razredu za prirodoslovne in medicinske vede.

Rakovec je geolog. Svoje že prej obsežno delo je pomnožil izza izvolitve za dopisnega člana z važnimi novimi dognanji o triadnem vulkanizmu na Slovenskem, o glacialni geologiji, kakor se kaže v bohinjski dolini, ter o pleistocenski dobi, katere rezultat je videti v današnjem slapu Peričniku. Njegova raziskovanja se tičejo pleistocenske favne v Betalovem spodmolu pri Postojni in pliocenskega martodonta pri Slovenski Bistrici. Svoje znanje in izkušnje je posvetil tudi našim operativnim ustanovam: determiniral je fosile idrijskega rudnika, kjer je uredil obsežno rudniško paleontološko zbirko; raziskal je terene za nove hidrocentrale na Gorenjskem in Štajerskem; za ugotavljanje novih ležišč premoga je organiziral geološko kartiranje na Štajerskem in Primorskem; izdelal je geomorfološki, stratigrafski in tek-

tonski opis idrijske okolice, kar je za rudnik velikega pomena; za projektni plovni kanal med Bratislavo in Jadranom je podal geološko karakteristiko zadevnega ozemlja.

Prosim razrednega tajnika tovariša Hadžija, da akademiku Rakovcu izroči diplomu.

Božidar Lavrič, redni profesor in rektor Medicinske visoke šole, bivši partizanski kirurg, je bil izvoljen in potrjen za rednega člana v četrtem razredu.

Na osnovi bogatih izkušenj, ki si jih je pridobil pri najboljših domačih in tujih specialistih ter poglobljenega študija anatomije, patologije, diagnostike, delovnih metod in terapij je posegel raziskovalno v različna področja kirurgije, uvedel nove zdravilne in operativne metode ali pa jih izpopolnil. Pri tem je vestno sledil dognanjem splošne biologije in jih skušal na svojem področju upoštevati. V svojih strokovnih razpravah je sledil problemom vseh panog moderne kirurgije in ni ga problema na tem področju kurativne medicine, vključno vojne kirurgije, ki ga ne bi zainteresirala. Neprenehno ga žene znanstvena misel, ki jo trenutno zaposlujejo problemi kraniocerebralnih poškodb, delnih resekcij pankreasa, torakalne in abdominalne kirurgije. Njegovo organizacijsko delo je pomembno: moderno urejena kirurška klinika, vojno-kirurška služba v naši armadi in po osvoboditvi organizacija celotne Medicinske visoke šole.

Prosim razrednega tajnika, da izroči novemu članu diplomu.

Bogdan Breclj, redni profesor Medicinske visoke šole, bivši partizanski kirurg in ortoped, je bil izvoljen in potrjen za rednega člana v četrtem razredu.

Lastne bogate izkušnje (skupaj 1180 primerov) pri zdravljenju osteoartikularne tuberkuloze so mu narekovale uporabo tako konservativne kot operativne metode, ki gresta vzporedno in se dopolnjujeta. Ugotovil je, da je artrodeza hrbtenice idealna imobilizacijska metoda, ki skrajša dobo zdravljenja na polovico in da kostni transplantat pri otrocih od 8. do 16. leta ne povzroča motenj v njihovi rasti. V posto-

perativnem stadiju gre fizioterapiji, ki pomeni konec šablonske imobilizacije sklepov, posebna važnost. Tako je dosegel novo etapo, nov način zdravljenja osteoartikularne tuberkuloze s posebnim poudarkom na patofizioloških spremembah in prvenstveno fizioterapevtsko metodiko. Izredno pomembno je tudi njegovo delo o poliomieličnih paralizah v Sloveniji. Tudi kot organizator se je izredno uspešno uveljavil: v tem pogledu je navesti »Zvezni inštitut za kostno tuberkulozo v Rovinju«, dalje »Uredbo enotnega načina oskrbe invalidov z ortopedskimi pomagali«, prav tako seveda njegov vzorni »Inštitut za ortopedijo« na medicinski fakulteti.

Prosim razrednega tajnika, da izroči novemu članu diplomu.

Igor Tavčar, redni profesor internist na medicinski fakulteti, bivši partizanski zdravnik, je bil izvoljen in potrjen za rednega člana v četrtem razredu.

Posebna odlika njegovih del je v tem, da izvirajo iz lastnih razmotrivanj na kliničnih preizkušnjah ter širok razgled po svetovnem strokovnem slovstvu. Njegova dela izkazujejo iskanje in razlago tistih primordialnih pojavov v človeškem organizmu, ki so za klinika in praktika pomembni. Zanj ni toliko važen patološki proces kot posledica, znan po svoji klinični sliki in obliki simptomov, kot kompleks fizikalno-kemičnih pojavov v organizmu, ki so to sliko povzročili. Problematiko medicinskega dela in terapevtsko metodiko rešuje na osnovi odkrivanja posameznih dejstev in v zvezi z njimi, ker le skupaj pomenijo ključ k praviim rešitvam. Pri vsakem problemu uporablja dialektično metodo, kar je za razvoj moderne medicine in zdravstva posebno pomembno. Ta način raziskovanja spremlja avtorja razprav o pojavih serozne reakcije, patogeneze pojavov alergične reakcije kot pri revmatizmu in drugod. Ni prezreti dejstva, da je v svojih »Osnovah interne medicine« navedel vse polno lastnih dognanj in obenem utrdil slovensko medicinsko terminologijo.

Prosim razrednega tajnika, da izroči novemu članu diplomu.

Srečko Brodar, izredni profesor na ljubljanski filozofski fakulteti, je bil izvoljen in potrjen za dopisnega člana v četrtem razredu.

Njegovo ime je postalo znano z izkopavanji paleolitske naselbine v Potočki zijalki in s publikacijami, ki so podrobno prikazale to pračloveško postojanko z vsemi artefakti, ostanki predzgodovinske favne in s klimatološkimi podatki jame. Dalje je raziskoval paleolitske naselbine v Njivicah in y Špehovki pri Zgornjem Doliču. Podal je točen in kritičen pregled vseh paleolitskih postaj vse Jugoslavije in s komparacijo s postajami v Alpah, na Krasu in na Češkem ugotovil važne izsledke. Zadnja tri poletja je kopal v Betalovem spodmolu pri Postojni, kjer je s svojo znano in preizkušeno metodo odkril izredno zanimive in pomembne podatke, odkril nad 2000 artefaktov, med temi tudi najlepši prazgodovinski nož, ki je bil doslej najden v Evropi. Rezultati tega izkopavanja bodo v eni prihodnjih publikacij naše Akademije objavljeni in bodo za spoznavanje prazgodovinskega človeštva zelo pomembni.

Prosim tov. razrednega tajnika, da tovarišu Brodarju izroči diplomu.

Božidar Jakac, prorektor Akademije za upodabljanje umetnost, je bil izvoljen in potrjen za rednega člana v petem razredu, razredu za umetnost.

Spada med najpopularnejše slovenske slikarje. Takoj po prvi svetovni vojni ga je umetnostni razvoj pripeljal do ekspresionističnega izražanja, toda dosegel je tiste visoke umetniške vrednosti, ki so danes še ravno tako žive kot takrat. Vendar se opaža pri njem čedalje večje in močnejše naslanjanje na naravo.

Jakčeva največja zasluga je, da je utemeljitelj slovenske grafike, s katero se je bavil tako kakor pri Slovencih nihče pred njim, pridobil zanjo veliko razumevanje pri najširših plasteh in jo z uspehom uvrstil v krog svetovne grafike. Virtuozno obvladanje vseh grafičnih tehnik, katere je izpo-

polnil posebno v partizanskih letih z lastnimi izumi, ga uvrščajo med vidne predstavnike te stroke sploh.

Poleg grafike je dal Jakac tudi pastelu poseben pomen in ga razvil do izredne višine in kvalitete, enakovredne vsaki drugi tehniki. Njegovi portreti domačih in ameriških sodobnikov v grafiki in oljnem načinu bodo obdržali trajno vrednost kot dokument dobe.

Nič manj pa ne pomeni kot javni delavec, ki je posebno s svojim bivanjem med rojaki v ZDA ustvarjal pogoje za solidarnost slovenskega naroda v narodnoosvobodilni borbi, katere se je aktivno udeležil.

Njegove razstave v evropskih in ameriških središčih so močno dvignile ugled slovenske likovne umetnosti.

Prosim tov. razrednega tajnika Lajovca, da izroči novemu članu Jakcu diplomu.

Gojmir Anton Kos, rektor Akademije za upodabljanje umetnost, je bil izvoljen in potrjen za rednega člana v petem razredu.

Uveljavil se je v našem umetnostnem življenju kot ustvarjajoč umetnik in kot organizator.

Njegova umetnostna pot se od 1920, ko je prvič razstavil, vzpenja vedno višje, neodvisna od impresionizma, samonikla, sredi vseh povojnih umetnostnih zablod, vedno zvesta realnemu odnosu do sveta, kot plod izredne resnosti in discipliniranosti dela, svojstvenega čuta za barvo, ton in za dograjeno kompozicijo.

Po prvi svetovni vojni je zavzel med našimi slikarji eno najvidnejših mest kot portretist, slikar cvetlic in prav posebno kot slikar monumentalno učinkovitih figuralnih kompozicij. Višek njegovega ustvarjanja so zgodovinske slike v vladni palači v Ljubljani. S temi podobami velikega formata je upravičil in potrdil umetniško eksistenco tedanje mlade generacije in ji nakazal pot v bodoči razvoj, ki dobiva prav danes posebno veljavo, ko stopa umetnost na realna tla in obdeluje naša zgodovinska in sodobna doživetja. S slikami »Poziv na upor« in z velikimi kompozicijami, ki jim slede, je

naše umetniško hotenje realizirano in ni dvoma, da bodo vsa ta dela močno in plodno vplivala na razvoj slovenske nove socialistične umetnosti.

Kot upravnik Moderne galerije, kateri je ustvaril zanesljive temelje, se je Kos pokazal odličnega organizatorja. — S svojim delom je žel priznanje tudi izven Slovenije in z razstavami v vodilnih središčih zapada in vzhoda Evrope močno utrdil ugled slovenske umetnosti v svetu.

Prosim pristojnega tov. razrednega tajnika, da izroči novemu članu Kosu diplomu.

Lucijan Škerjanc, redni profesor na Akademiji za glasbo, je bil izvoljen in potrjen za rednega člana v 5. razredu.

Njegovo delo znači v slovenskem glasbenem razvoju odločen mejnik, ker je to, kar je bilo pred njim ustvarjenega na področju komorne in simfonične glasbe, zelo skromno.

S tehnično spretnostjo, teoretičnim znanjem in z razgledanostjo po širnem svetu glasbene dejavnosti, ki jo spremljajo zdaj še tradicionalni tokovi, zdaj pa jo križajo in prepletajo nove struje s povsem novimi sistemi, si je znal izbrati umerjen izraz in ustvaril dela, ki so našla pot tudi v tujezemske znane edicije ter bila tudi v inozemstvu z uspehom sprejeta.

Poleg zborov, klavirskih skladb in drugih komornih del tvorijo njegov opus godalni kvarteti, scenična glasba, koncert za klavir in orkester, koncerti za violino in orkester, simfonije ter 2 kantati.

Kot pianist in dirigent je znan tudi onstran naših meja.

V glasbenem slovstvu je prav tako ustvarjalno deloval in osvetlil življenje in dela vidnih slovenskih glasbenikov: Mihevca, Adamiča in Kreka. S svojim dosedanjim delom je ustvaril slovenski komorni in simfonični glasbi široke temelje, na katerih se bo mogla naprej uspešno in pomembno razvijati.

Prosim tov. razrednega tajnika, da tovarišu novemu akademiku Škerjancu izroči diplomu.

Čestitam novim članom z opozorilom, da sta naš zakon in statut, ki si jih naj prečitajo, res demokratična. Razredi so v mnogočem avtonomni, glavno torišče dela članov mora biti tam.

Besedo dajem tovarišu novemu častnemu članu K a r - d e l j u.

Tovariš predsednik, tovariši akademiki, tovariši in tovarišice! Dovolite mi, da se najlepše zahvalim za visoko čast, ki ste mi jo dodelili z izvolitvijo za častnega člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Mislim, da je ta čast zame prevelika, zato bi želel naglasiti, da vidim v tej izvolitvi predvsem priznanje, ki ga je v tej obliki izkazala slovenska znanost vsem tistim mnogoštevilnim ljudem, ki so v času, ko se je slovensko ljudstvo z ramo ob rami z vsemi jugoslovanskimi narodi z brezprimernim heroizmom in izredno sposobnostjo borilo za svoj obstanek, nosili odgovornost za uspehe in neuspehe njegovega osvobodilnega boja proti tujemu osvajalcu. In dalje imam to izvolitev za priznanje slovenske znanosti vsem tistim ljudem, ki so po zmagoviti vojni in revoluciji prispevali in prispevajo danes po svojih močeh in sposobnostih postavljanju načelnih osnov socialistične državne, gospodarske in kulturne graditve slovenskega ljudstva in vseh narodov Jugoslavije.

Zgodovina Slovenske akademije znanosti in umetnosti in pa zgodovina vseh tistih dolgotrajnih bojev, ki so jo pripravljali, sama po sebi govori o tem, kakšne težkoče in zapreke je morala premagovati kultura malega zatiranega naroda, da bi se afirmirala. Po drugi strani ta zgodovina govori o tem, kakšna odpornost in kakšne nepremagljive energije so se razvijale v tem malem narodu, ki je končno zlomil tuje gospodstvo na svojih tleh obenem z reakcionarnim družbenim redom in odprl svobodno pot razvoju produktivnih sil in obenem razvoju svoje kulture. Mislim, da nam danes ta odpornost in te energije niso nič manj potrebne kakor v času, ko smo se borili za nacionalno in socialno osvoboditev. Potrebne so nam zato, da bi slovenski narod — skupno z drugimi jugoslovanskimi narodi in s tova-

rišem Titom na čelu — uresničil velike načrte in cilje, ki si jih je postavil, načrte in cilje, ki si jih lahko postavi samo svobodno ljudstvo, načrte in cilje, ki pomenijo odstranitev vseh ostankov eksploatacije človeka po človeku — a obenem končno osvoboditev Slovenije in vse Jugoslavije iz okov zaostalosti. In drugič, potrebne so nam zato, da bi slovenski narod — skupaj z drugimi narodi Jugoslavije — ne samo vzdržal na poti, po kateri je krenil, ampak tudi prispeval v svobodni ustvarjalni aktivnosti svoj pozitivni delež v občečloveško zakladnico napredka in kulture, kar danes konkretno pomeni — k nadaljnjemu razvoju socializma in socialistične demokracije.

Naša znanost — kakor tudi sicer vse naše kulturno delo — ima na tej poti velike naloge v eni kakor v drugi smeri. Zlasti danes, ko je razvoj socialističnih form v naši državi podvržen vsem mogočim napadom in klevetam tako z reakcionarnih pozicij kapitalističnega sveta kakor tudi z antidemokratskih pozicij birokratskega centralizma in hegemonizma, ki se pojavlja kot tendenca znotraj socialističnega sistema, ima naša znanost posebno pomembno vlogo. To velja seveda za vso našo znanost, zlasti pa za historično-materialistično družbeno vedo.

Danes se je ta znanost pod pritiskom prakse v Sovjetski zvezi znašla v neke vrste stagnaciji, v kateri se porajajo vse mogoče antidialektične in antiznanstvene tendence. Med njimi je ena zlasti nevarna, a obstoji v pragmatističnem pojmovanju in uporabljanju konstruiranih dogem za vsakdanje taktično-politične potrebe. Iz načelnih marksistično-leninističnih postavk, ki bi po Marxu morale biti navodilo za delovanje, ne pa dogma, konstruirajo avtorji omenjenih antidialektičnih koncepcij prav take mrtve dogme, šablone in recepte ter potem z njimi opravičujejo in »utemeljujejo« tudi najbolj umazane politične mahinacije, kar smo zlasti dobro videli na primeru kominformovske kampanje proti Jugoslaviji. Pod krinko zvestobe citatom iz del marksizma-leninizma se danes vrši najgloblja pragmatistična revizija duha tega nauka. Razume se, da v takih razmerah teorija,

to se pravi znanost, ni več tisto orodje, ki naj v praksi pomaga najti pravo pot in ki ga hkrati rezultati te prakse korigirajo in izpopolnjujejo, ampak postaja neznačilen lakaj prakticistične birokracije.

Branilci takih koncepcij govore, da se v takem položaju znanosti izraža tako zvana »partijnost« znanosti, kot jo označuje ruski termin. V resnici pa se tudi ta termin pragmatistično tolmači in zlorablja. O »partijnosti« znanosti lahko govorimo samo v smislu njene družbene, oziroma razredne determiniranosti, ali bolje rečeno: v smislu družbene in razredne determiniranosti človeškega spoznanja. V nasprotju s tem pa avtorji pragmatistične koncepcije »partijnosti« znanosti proglašajo za resnico vse, o čemer kratkovidno mislijo, da koristi določeni politični taktiki in socialno-ekonomski praksi, pri čemer so pravzaprav svoje želje in potrebe zamenjali za objektivno resnico. Seveda take revizionistične koncepcije in tolmačenje marksistično-leninističnih postavk nimajo nič skupnega s pravilnim pojmovanjem »partijnosti« znanosti in še manj seveda z dialektičnim materializmom. To so tendence, ki zapuščajo tako dialektiko kakor materializem in ki so najbolj podobne neke vrste neopragmatizmu — in sicer nič manj metafizičnemu od starega pragmatizma, čeprav sedanji novi temelji na materialistični frazi.

Povsem v skladu s takimi reakcionarnimi revizionističnimi koncepcijami sta dve drugi škodljivi pojmovanji, ki sta danes našli polno državljansko pravico v Sovjetski zvezi.

Prvo pojmovanje se izraža v tendenci dejanskega zanimanja družbene determiniranosti spoznanja v pogojih socializma. V duhu takega pojmovanja so na primer teoretske postavke sovjetskega političnega vodstva avtomatično ne samo edino pravilne, marveč brez diskusije obvezne za znanost vsega sveta. Tesno s tem je povezano neke vrste fetiširanje države, ki se s svojim vodilnim aparatom pojavlja kot nepogrešljiv tolmač absolutne resnice. Take teorije so seveda zmožne prikriti vse mogoče antidemokratske tendence znotraj sedanjega socialističnega sistema, ki imajo svoje izvore še v mnogih ostankih razrednega sistema in v

obstoječih razrednih razlikah, a predvsem v samem obstoju države s stalno tendenco po ovekovečenju birokratizma. Pa ne samo to, take teorije predstavljajo izredno močno oviro za razvoj družbenih znanosti, kajti obračajo se od raziskovanja objektivnega sveta k sholastičnim metodam oznanjanja večnih resnic na osnovi citatov in konstruiranih dogem, kar dejansko pomeni prehod s pozicij dialektičnega materializma v metafiziko. Od tod pojav, da so sodobne družbene vede v sedanjem socialističnem svetu dale relativno zelo malo, a zlasti, da so nam dale zelo malo na področju raziskovanja objektivne zakonitosti razvoja v socialističnem sistemu. Sodobna sovjetska znanost na primer praktično brani mnenje, da se vsa problematika socialističnega razvoja izčrpava kratko malo v pravnih aktih sovjetske države, v njenem gospodarskem planiranju in dokumentih njenega političnega vodstva. Nima smelosti, da bi konfrontirala vse te akte in dokumente s prakso, ki je v končni liniji edini sodnik. S takim stališčem se sovjetska znanost molče postavlja na stališče, da so sovjetski voditelji nezmotljivi in lahko dajejo svetu neke absolutne resnice, ki jih noben razvoj znanosti in prakse ne more omajati.

Druga taka antidialektična teorija, ki je seveda nerazdvojno povezana s prej omenjenimi, je znana teorija o vodilni vlogi sovjetske znanosti, predvsem družbene znanosti. V dokazovanju te vloge se v zadnjih časih nekateri ljudje ne zaustavljajo niti na mejah smešnega.

Ne mislim oporekati, da je sovjetska družbena veda dolgo časa imela vodilno vlogo. V nekih panogah jo brez dvoma ima tudi še danes, četudi jo v celoti zaradi svojih neopragmatističnih koncepcij vse bolj in bolj izgublja. Ali to ni bistveno. Bistveno je dejstvo, da avtorji teorije ne utemeljujejo vodilne vloge sovjetske znanosti z njenimi konkretnimi rezultati za vse človeštvo, marveč z nekakšno nasledstveno pravico, to se pravi s trditvami, da samo vodilni faktorji Sovjetske zveze lahko dajejo za ves svet končne in definitivne opredelitve posameznih družbenih pojavov kjer koli na zemeljski krogi. Kakor hitro so modrijani v

Sovjetski zvezi na primer rekli, da v Jugoslaviji ni socializma — ga tudi po mnenju sovjetske znanosti enostavno ni, pa naj objektivna dejstva govore, kar hočejo.

Celokupna sovjetska družbena veda se je lotila — nikakor ne raziskovanja objektivnih dejstev v Jugoslaviji, temveč nasprotno — sholastičnega zbiranja citatoloških »dokazov«, da v Jugoslaviji ni socializma. To je kričeč primer tega, kam vodi sedanja neopragmatistična linija sovjetske znanosti.

Iz takih teorij izhajajo dalje trditve, da se izven ZSSR nikjer pod soncem ni zgodilo in ne more zgoditi nič novega v razvoju socializma in socialistične misli. Avtorji takih trditvev pozabljajo, da je socialistični razvoj v posameznih deželah neenakomeren, kajti različne so samo razmere, v katerih se je začel ta razvoj. Od tod pa izhaja, da tudi sam razvoj socialistične družbene vede ne more biti enakomeren in potemtakem kakršna koli teorija o nekaki nasledstveni pravici do vodilne vloge znanosti enega ali drugega naroda ne more vzdržati niti najmanjše kritike. Znanost je občečloveška, vodilno vlogo pa ima v določenem času samo tista znanost, ki v tem času največ prispeva občečloveškemu napredku, oziroma, ki v tem času največ prispeva k nadaljnjemu napredku socializma in socialistične demokracije.

Vse te omenjene in druge podobne revizionistične teorije predstavljajo veliko nevarnost za nadaljnji napredek socialistične misli in naša znanost mora to nevarnost jasno videti. Nisem sprožil ob tej priliki tega vprašanja zaradi kake politične polemike, ampak prvič zato, da bi nekoliko naznačil, kako obsežno področje dela ima danes po mojem mnenju naša znanost. Drugič pa zato, ker nam ta dejstva govore, kakšnih napak se moramo izogibati v razvoju naše znanosti.

Ni dvoma, da naša znanost služi in mora služiti ljudstvu in njegovemu socialno-ekonomskemu in kulturnemu napredku. Brez orožja znanosti, samo s sredstvom slepega vsakdanjega prakticizma se naše ljudstvo ne bi moglo lotiti takih orjaških nalog, kakršnih se je lotilo. Očitno je potemtakem,

da je v ljudski socialistični državi resnična znanost čvrsto oporišče te države, kakor so, po drugi strani, prav zaradi tega šele v taki državi zares ustvarjeni materialna baza in ustrezajoči družbeno-politični pogoji za vsestranski razvoj znanosti. Toda to ne pomeni, da smemo na znanstveno ustvarjanje gledati kot na nekakšen dodatek državnega aparata. Prav zato ne, ker vemo, da resnična znanost pri nas ne more služiti nikomur razen resnici in napredku, a samo taka vloga znanosti je koristna naši ljudski, socialistični državi, prav zato bi bilo samo škodljivo, če bi se pri nas v kakršni koli obliki uveljavile podobne tendence omejevanja svobode znanstvenega ustvarjanja, o kakršnih sem prej govoril, ali pa kakršne koli pragmatistične koncepcije o vlogi znanosti. Mnenja smo, da morajo naši znanstveni delavci biti svobodni v svojem ustvarjanju prav zato, ker brez borbe mišljenj ter brez znanstvene diskusije, kritike in preverjanja teoretičnih postavk v praksi ni napredka znanosti in tudi ne uspešne borbe proti reakcionarnim koncepcijam in dogmatizmu v znanosti. Naši znanstveniki morajo smelo in brez bojaznljivega spoštovanja pred okamenelimi dogmami segati v znanstveno problematiko. Naša znanstvena kritika ne sme biti destruktivna in zastrašujoča, kajti taka kritika demoralizira in ubija. Naša znanstvena kritika mora sicer biti nepomirljiva nasproti vsakršnim neznanstvenim reakcionarnim tendencam, toda konstruktivna in ohrabrujoča nasproti vsakemu naporu, ki mu je zares cilj znanstvena resnica. Mislim, da je to neobhoden pogoj zato, da bi se zlasti naši mladi znanstveni kadri mogli čim hitreje razvijati.

Če bomo znali zagotoviti naši znanosti prav take pogoje, če jo bomo osvobodili dogmatizma in vseh sledov neopragmatizma in drugih podobnih tendenc, o katerih sem prej govoril, skupaj z neznanstveno reakcionarno navlako, ki se po krivem proglašča za znanost, in če bo v njej res doma ne dogmatizem in pol učeno frazerstvo, ampak ustvarjalni dialektični materializem, tedaj bo šla naša znanost z naglimi koraki dalje. Njen polet danes navdihuje zlasti veliko revolucionarno dogajanje v naši deželi in progresivna

pozicija naše države v svetu sploh. Znanost, ki raste in se razvija na takih tleh, kjer ji živa vsakdanja praksa postavlja neprestano nova vprašanja, mora vnesti v zakladnico občečloveške kulture svoj bogati delež. Ne bom pretiraval, če rečem, da ima naša znanost danes pred seboj naloge velikega zgodovinskega pomena ne samo za narode Jugoslavije, ampak za razvoj socializma in napredka človeštva sploh. Mi smo na to vlogo lahko ponosni, toda ne smemo pozabiti, da nam taka vloga nalaga tudi večjo odgovornost. Prepričan sem, da bo Slovenska akademija znanosti in umetnosti s svoje strani zelo mnogo prispevala k taki afirmaciji in napredku slovenske in vse jugoslovanske znanosti. Zato sem srečen, da bom lahko sodeloval v njenem delu.

Predsednik se zahvali novemu častnemu članu Kardelju, da se je na današnji seji poslužil pravic svojega članstva, zlasti še, ker se je dotaknil vprašanj, ki nas vse izredno zanimajo.

Predsednik se zahvali vsem, ki so kakor koli sodelovali pri današnji svečanosti ter zaključi slavnostno skupščino Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

BORIS KIDRIČ

Rojen 10. aprila 1912 na Dunaju. Predsednik Zvezne planske komisije in Gospodarskega sveta FLRJ. Za rednega člana v razredu za zgodovinske in družbene vede izvoljen 6. decembra 1949.

Po končani realni gimnaziji v Ljubljani l. 1931 je obiskoval oddelek za kemijo na tehniški fakulteti univerze v Ljubljani in je svoje študije nadaljeval še v Parizu in nato spet v Ljubljani. Ob izbruhu vojne je pričel opravljati važne naloge in vršil pomembne funkcije v narodno-

osvobodilnem gibanju, tako je bil tudi glavni sekretar Izvršnega odbora Osvobodilne fronte slovenskega naroda. Po vojni je bil od 5. maja 1945 do 14. junija 1946 prvi predsednik Narodne vlade Slovenije, nato minister za industrijo pri Zvezni vladi FLRJ, nakar je prevzel posle, ki jih še zdaj vrši. Član Politbiroja CK KPJ. — V svojih književnih delih obravnava probleme in vprašanja, ki sta jih sproti čas in doba razvoja narekovala, v zadnjem času predvsem značaj, graditev in organizacijo socialističnega gospodarstva in petletni plan.

SPISI BORISA KIDRIČA

Časopisne objave

1933—1941: Književnost:

Kriza Ljubljanskega Zvona 1933, 97—99 (psev.: M. S.)

Tone Čufar: Polom (ocena) 1935, 66—68 (psev.: Fr. Sever)

Sodobnost (psev.: A. Javor):

O Prepeluhovi »Agrarni reformi«, 1934, 49—53 (psev. A. Smrekar)

Vojni razvoj in problem nevtralnosti, Sodobnost 1940, 271—274.

Po zlomu francoskega imperializma. Sodobnost 1940, 367—371.
Evropske krize in slovenski narod. Sod. 1940, 385—390, 440—452,
490—499, nedokončano (psev.: A. Javor).

Pripombe k slov. literarni zgodovini. Sod. 1940, 514—516, 556—561.

Vojni razvoj in Balkan. Sod. 1940, 568—569 (psev.: A. Javor).

Nekaj besed v odgovor (Jaki Žigonu, Slovenija 1. 1. 1941). Sod.
1941, 85—87 (psev.: A. Javor).

Lik slovenske inteligence med Prešernom in Levstikom. Sod. 1941,
97—101 (psev.: A. Gorjan).

1941—1945: Delavska enotnost:

Enotnost slovenskega delavstva. 1942, št. 1 (psev. K.)

Delo:

Tone Tomšič — vzornik komunistom in vsem aktivistom OF. Delo
1942 št. 3. Ponatis LDP 18. 4. 1947 št. 90 (psev.: Peter Kalan).

Osvobojeno slovensko ozemlje potrditev partijske linije. D 1942 št. 3.

Položaj osvobodilne borbe in naloga Partije. D 1942 št. 4.

Novi slovenski patriotizem. D 1942 št. 4 (Tudi kot letak: Peter Kalan).

Odločen boj sektaštvu. D 1942 št. 4 (Podpis: K.)

Velika partizanska zmagà. (Mednarodni pomen osvobodilne vojne
slovenskega naroda) D 1942 št. 5.

Poslednji korak bele garde. (Taktika bele garde in naloge OF).
D 1942 št. 5.

Vojaške naloge (OF in Slovenske partizanske vojske). D 1942 št. 5.

Ljudska pravica:

Nov polet osvobodilne borbe v Sloveniji. LP 1. 2. 1943 št. 2 (B. K.)

Rdeča armada in slovenski narod. (Ob 25 letnici delavsko-kmečke
RA.) LP 1. 3. 1943 št. 3.

Nov ton londonskih beguncev. LP 1. 3. 1943 št. 3. (Podpis: K.)

Ob dveletnici OF. LP 1. 5. 1943 št. 5/6.

Pot naše borbe. (Razvoj narodnoosv. vojske). LP 1. 5. 1943 št. 5/6.

Komunistična partija Slovenije in taktika. LP 1. 5. 1943 št. 5/6.

Stalinski udarec po klevetnikih Kom. partije. LP 5. 6. 1943 št. 7.

Sile okupatorjev propadajo. LP 11. 8. 1943 št. 8.

Slovenski narod in Rdeča armada. LP 1. 9. 1943 št. 9.

Četniško gnezdo v Londonu. LP 3. 9. 1943 št. 10.

Koga naj volimo? (Volitve v zbor odposlancev slovenskega naroda.)
LP 22. 9. 1943 št. 11.

Učimo se pri južnih bratih! (Požrtvovalnosti in odpornosti.) LP
31. 12. 1943 št. 15.

Padle so ovire! (Po zaslugi sklepov AVNOJ-a). LP 31. 12. 1943 št. 15.

Slovenski narod je znova spregovoril (na svobodnih volitvah ter
preko narodnih poslancev v kočevskem zboru). LP Jan. 1944 št. 1.

Prvi kongres slov. kulturnih delavcev (4. 1. 1944). LP Jan. 1944 št. 1.
Naša hvaležnost Rdeči armadi in maršalu Stalinu, Ob prihodu so-
vjetske vojaške misije. LP 10. 4. 1944. št. 3.

Odmev prvega zasedanja Slovenskega narodno osvobodilnega sveta.
LP 10. 4. 1944 št. 3.

Razvijmo pravilno volilno delo! LP 10. 4. 1944 št. 3.

Za ustvarjalno delo naših organizacij in aktivistov. LP 10. 4. 1944.

Aktivizirajmo novo izvoljene krajevne narodno osvobodilne odbore.
LP 14. 4. 1944 št. 4.

Napake, ki jih je treba na vsak način odpraviti. LP 14. 4. 1944 št. 4.

Za 1. maj — mobilizirajmo vse sile. LP 1. 5. 1944 št. 5.

Narodna duhovščina. LP 15. 5. 1944 št. 6.

Naše najvažnejše naloge. LP 29. 6. 1944 št. 11.

O osnovnih značilnostih v graditvi demokratične in federativne Ju-
goslavije. LP 6. 7. 1944 št. 12.

Mobilizacija! (Splošna mobilizacija v NOV). LP 30. 7. 1944 št. 14.

Sadovi nove Jugoslavije. LP 18. 8. 1944 št. 17.

Govor na proslavi ob priliki sov. odlikovanj. LP 13. 9. 1944 št. 19/20.

Obletnica priključitve in govor maršala Tita. LP 19. 9. 1944 št. 21.

Veliki zbor naše žene. LP 20. 1. 1945 št. 1.

K obletnici Leninove smrti. LP 26. 1. 1945 št. 2.

Naš obračun. LP 27. 4. 1945 (ponatis 9. 5. 1945; SP 27. 4. 1945).

Slovenski poročevalec (Ljubljanska izdaja (SPlj)):

Dejstva so huda reč. Londonska jugoslovanska »vlada« obrača
plašč... SPlj 17. 2. 1943 št. 6 (Podpis: Kdč).

Dejanska vloga »sredine«. SPlj 25. 4. 1943 št. 12.

Falsifikatorji so prekosili sami sebe. SPlj 25. 4. 1943 št. 12.

Za našo narodno oblast. SPlj Sredi jul. 1943 št. 19.

Slovensko narodno zastopstvo novega kova. SPlj Avg. 1943 št. 20.

»Nova vlada«. SPlj Konec avg. 1943 št. 22.

Sile okupatorjev propadajo. SPlj Konec avg. 1943 št. 22.

Velikodušnost in popustljivost (proti belo- in plavogardistom). SPlj
Sept. 1943 št. 23.

Osnovne naloge teh dni. (Poziv k oborožitvi, vključitvi naroda v
organizacijo nove oblasti in k budnosti pred petokoloncem). SPlj Sept.
1943 št. 24.

Zgodovinski zbor (odposlancev slov. naroda 3. okt. 1943). SPlj Okt.
1943 št. 27a.

Zgodovinski zbor v Jajcu. SPlj Febr. 1944 št. 2.

Prvi slovenski parlament je zasedal v Črnomlju 19. in 20. 2. 1944.
SPlj Marec 1944 št. 4.

Demokratičnost volilnega odloka (razpisanega na I. zasedanju
SNOS-a) SPlj April/maj 1944 št. 6; roška izd. 12. 3. 1944. št. 7.

Slovanstvo na pohodu. (Sovjetsko-poljski sporazum.) SPJ Avg. 1944 št. 13; roška izd. št. 20.

Tuleči derviši. SPJ 24. 8. 1944 št. 23.

II. zbor aktivistov Oslob. fronte. SPJ Okt. 1944 št. 15; SPr št. 26.

Razširitev Izvršnega odbora. SPJ Okt. 1944 št. 15; roška izd. št. 29.

Slovenski poročevalec, roška izdaja (SPr):

Izredno važen zunanjepolitičen dogodek (moskovska konferenca). SPr 10. 11. 1943 št. 25.

Ob novem letu. (Rezultati narodno osvobodilnega boja v letu 1943.) SPr 6. 1. 1944 št. 1.

O izgradnji narodne oblasti in slovenske državnosti v okviru federativne Jugoslavije. (Referat na II. zasedanju AVNOJ-a). SPr 1. 3. 1944 št. 6a. Izšlo tudi kot brošura.

Negujmo lastnosti našega aktiva, ki omogočajo zmage! SPr 27. 4. 1944 št. 10.

Več jugoslovanstva! SPr 23. 6. 1944 št. 16. Izšlo tudi kot letak.

Dvoje zgrešenih mišljenj. (Da sedaj ni več važno graditi in utrjevati narodno oblast in utrjevati OF.) SPr 12. 7. 1944 št. 18.

Brez nad preostali (kvislingovci). SPr 19. 7. 1944 št. 19. Ponatis v lj. izdaji avg. 1944 št. 12.

Tudi to jih ne bo rešilo. SPr 17. 8. 1944 št. 22.

(Govor na II. zborovanju aktivistov OF). SPr 15. 9. 1944 št. 26. Gospod Kuhar je spregovoril. SPr 15. 9. 1944 št. 26. Izšlo tudi kot brošura.

Še nekaj pripomb k politično organizacijskim vprašanjem. SPr 25. 9. 1944 št. 28. Izšlo tudi kot brošura.

Naša suverenost, naš mednar. ugled in naš ponos. SPr 10. 10. 1940 Boj birokratizmu, karierizmu in drugim nezdravim pojavom! SPr 17. 10. 1944 in 7. 11. 1944. — Izšlo tudi kot brošura.

Praznik ruskega preporeda. (27. obletnica Oktobrske socialistične revolucije.) SPr 7. 11. 1944 št. 34.

Mobilizacija in zopet mobilizacija. SPr 21. 11. 1944 št. 36.

Aktivizirajmo žene! SPr 9. 12. 1944 št. 39.

Obletnica Stalinske ustave. SPr 9. 12. 1944 št. 39.

Pravica in njena uporaba. (O ženski enakopravnosti.) SPr 19. 1. 1945 št. 2.

Nekaj misli ob obletnici Prešernove smrti. SPr 3. 2. 1945 št. 4. Ponatis: LdF 1. 2. 1946 št. 27; Prešernov dan, naš kulturni praznik 1946, 11—14 (hrv. izd. 12—15); NS 1946, 8—13.

Enotna narodna vlada. SPr 15. 3. 1945 št. 9.

Govor na slavnostni seji predsedstva SNOS-a v osvobojeni Ajdovščini. SPr 8. 5. 1945 št. 16.

Slovenski poročevalec, dolomitska izdaja (SPd):

Slovenski narod in Rdeča armada. SPd Sept. 1943 št. 17.

1945—1949: Delavska enotnost:

Govor o ustavi delovnega ljudstva, DEn 25. 1. 1946 št. 4.

Izpolniti in preseči produkcijski plan pomeni v prihodnjih mesecih osnovno nalogo naših voditeljev in delavskega razreda, 4. 4. 1947 št. 14.

Komunist:

O karakterju našega gospodarstva, Kom 1946 št. 1, 30—43 (srb. izd. okt. 1946; Privredni problemi 1948, 22—37).

O nekaterih načelnih vprašanjih našega gospodarstva, Kom 1947 št. 2, 43—53 (srb. izd. jan. 1947 br. 2; Privredni problemi 1948, 38—50).

Karakter blagovno-denarnih odnosov v FLRJ, Kom 1949 št. 1, 33—51, (srb. izd. jan. 1949 br. 1 in v knjigi).

O tekočih vprašanjih naše gospodarske politike, Referat na II. plenumu CK KPJ, Kom 1949 št. 2, 70—87, (srb. izd. mat 1949 br. 2 in v knjigi.)

Ljudska pravica:

Boris Kidrič, predsednik prve narodne vlade, slovenskemu narodu, LP 16. 5. 1945 št. 18.

Govor na II. kongresu SPZZ v Ljubljani, LP 10. 6. 1945 št. 40, Ponatis: Naša žena 1945, 48—52.

Pred prvim kongresom OF, 14. 7. 1945 št. 70.

Nekaj misli iz govora na I. kongr. OF v Ljubljani, LP 18. 7. 1945 št. 73.

Govor na I. kongresu OF Slovenije, LP 1945 št. 74, 78 in 83, izšlo tudi v knjigi.

(Naговор) na konferenci delavskim zastopnikom, LP 22. 8. 1945 št. 103; DEn 25. 8. 1945 št. 15.

(Govor) na zborovanju v Ljubljani (ko je jugoslovanska delegacija odpotovala v London na mirovna pogajanja), LP 18. 9. 1945 št. 126.

Govor na I. kongresu Enotnih strokovnih zvez delavcev in nameščen-
cev Slovenije, LP 26. 9. 1945 št. 133.

Intervju s predsednikom narodne vlade Slovenije tov. B. K. o »Pastirskem pismu«, LP 7. 10. 1945 št. 143. Izšlo tudi kot brošura.

Govor predsednika vlade Slovenije, ki kandidira kot namestnik maršala Tita na okrožni kandidatni listi OF mesta Ljubljane za Zvezno skupščino, LP 6. 11. 1945 št. 167.

Neizprosni boj špekulaciji, škodljivstvu in kraji državne imovine! LP 1. 1. 1946 št. 1.

O nekaterih nevarnih sektaških napakah, LP 1946 št. 19, 20.

Utrujmo in poglobljajmo zvezo delovnega ljudstva! LP 1. 5. 1946 št. 101.

Minister B. K. je obrazložil predlog o določevanju podjetij obče-
državnega značaja, LP 21. 7. 1946 št. 168.

K osnovnemu zakonu o državnih gospodarskih podjetjih, LP 24. 7. 1946 št. 170. Izšla tudi brošura.

Izjava dopisniku »New York Herald Tribune«, LP 18. 8. 1946 št. 192.

Jugoslavija ima moralno pravico, da zahteva od Italije povračilo škode. LP 20. 8. 1946 št. 193.

Osnove jugoslovansko-bolgarskega bratstva. LP 11. 9. 1946 št. 212.

O tradicijah Slovenskega narodno-osvobodilnega sveta. Govor na II. zasedanju SNOS-a. LP 13. 9. 1946 št. 214.

Interes državnega sektorja gospodarstva je istočasno največji gospodarski interes vsakega delovnega človeka naše skupnosti. (Govor na I. kongresu Glavne združne zveze Jugoslavije.) LP 31. 10. 1946 št. 256. Izšla tudi brošura.

Našega perspektivnega načrta ne moremo izvesti brez zavestnega izpolnjevanja sedanjih nalog. (Govor na zasedanju plenuma glavnega odbora ESZDNJ.) LP 19. 11. 1946 št. 272.

Govor na II. seji Ustavodajne skupščine LRS. LP 20. 11. 1946 št. 373.

(Govor v Ljudski skupščini FLRJ, ki je sprejela zakon o nacionalizaciji privatnih gospodarskih podjetij.) LP 6. 12. 1946 št. 287.

O dviganju naših novih tehničnih in gospodarskih kadrov iz delovnega razreda. Predavanje pred sindikalnim aktivom mesta Beograda. LP 6. 12. 1946 št. 287.

Obrazložitev osnovnega zakona o državnem proračunu. LP 22. 12. 1946 št. 301.

Predlog zakona o davkih. Obrazložitev. LP 24. 12. 1946 št. 303.

Govor (o ratifikaciji gospodarske pogodbe med Jugoslavijo in Albanijo). LP 29. 12. 1946 št. 306.

Ekonomsko družbeni pomen gospodarskih uredb zvezne vlade o enotnih cenah, o določanju in razdelitvi dobička, o upravnih in prodajnih stroških, o skladih vodstva itd. 1. Podrejevanje zakona vrednosti. 2. Individualni značaj in stimulacija gospod. enot. LP 23. 1. 1947 št. 19.

Govor (ob predlogu občedržavnega proračuna za leto 1947). LP 1947 št. 30, 31.

Naša država ima polno pravico zahtevati, naj se preneha s krivično reparacijsko politiko napram nam. Govor v Ljudski skupščini. LP 2. 4. 1947 št. 78.

Govor na mitingu v Železniku (ob otvoritvi gradnje tovarne težkih orodnih strojev). LP 22. 4. 1947 št. 93.

Govor o priliki razprave Ljudske skupščine o zakonskem predlogu za petletni plan. Pomen in izvajanje plana. LP 29. 4. 1947 št. 99.

Predavanje književnikom o petletki. LP 17. 6. 1947 št. 140.

Govor (v Ljudski skupščini LRS ob sprejetju zakona o petletnem planu.) LP 10. 7. 1947 št. 160.

Temeljne izkušnje prvega polletja prvega leta petletke. LP 13. 8. 1947 št. 190. Ponatis: VND 1947, 809—815.

Govor (o delu kolektivov za plan). LP 11. 11. 1947 št. 265.

O ekonomiji lokalnega gospodarstva. LP 8. 12. 1947 št. 287. Izšla tudi brošura.

O vezanih cenah. LP 16. 12. 1948 št. 40. Izšla tudi brošura.
Govor ob priliki razprave za drž. proračun za leto 1948. LP 25. 4. 1948 št. 98.

O graditvi socialističnega gospodarstva FLRJ. Referat na V. kongresu KPJ. LP 29. 7. 1948 št. 180. Izšla tudi brošura.

O perspektivah preskrbe. LP 3. 10. 1948 št. 237:

Govor na ustanovnem kongresu KP Črne gore. LP 9. 10. 1948 št. 242.

Govor na prvem kongresu Enotnih sindikatov Jugoslavije. (O pomenu planskega leta 1948.) LP 26. 10. 1948 št. 257; VND 1948, 833—836.

Govor na II. kongresu KPS. (O borbi za socializem.) LP 14. 11. 1948 št. 273.

Ekspozice proračunske razprave v Ljudski skupščini FLRJ za leto 1949. LP 29. 12. 1948 št. 310. Izšla tudi brošura.

Govor o osnutku splošnega zakona o obrtništvu. LP 29. 5. 1949 št. 125.

Izjava skupini italijanskih levih socialistov, ki so na obisku v naši državi (glede medsebojnih gospodarskih odnosov med Jugoslavijo in Italijo). LP 7. 11. 1949 št. 264.

Narodna država:

O nekim osnovnim vprašanjem naše industrijalizacije. Nar. drž. 2. 11. 1946. Ponatis: Privremeni problemi 1948, 167—174.

Generalne direktcije, njihova organizacija i njihovi zadaci. Nar. drž. 3. 2. 1947. Ponatis: Privremeni problemi 1948, 137—147. — Glavne uprave, njihova organizacija in njihove naloge. (Stenogram predavanja na višjem ekonomskem kurzu 20. 1. 1947.) VND 1947, 305—312.

Novo pokolenje (Zagreb):

Graditeljima omladincima 1949, 22—26.

Knjige in brošure

Vloga delavskega razreda in delovnega ljudstva v slovenskem narodnem osvobodilnem gibanju. Slovenski zbornik 1942, 28—30; ponatis 1945, 32—34.

Dve leti Osv. fronte. (Historiat.) 1943. 8°. Cikl. Tri različne tehnike.

Govor na zboru odposlancev slovenskega naroda. Založba in redakcija IOOF 1943. 32 str. 8°. (Skepi, dokumenti in govori zbora odposlancev slov. naroda 2.) Tiskana in cikl. izd.

Bitka za Beograd. Izd. OF 1944. Cikl. letak. 4°.

Boj birokratizmu, karierizmu in drugim nezdravim pojavom! Izd. IOOF. Partizanska tiskarna 1944. 16 str. M. 8°.

Dve vojski, dva značaja in dva namena. Glavni štab NOV in POS. Tiskarna Triglav 1944, 21 str. 8°. (Knjižnica Glavnega poveljstva NOV in POS št. 1). Primorski cikl. ponatis.

Gospod Kuhar je spregovoril. Izd. SPor. (Partizanska tiskarna 1944.) Letak. 16°. Izšel cikl. 4°.

O graditvi narodne oblasti in slovenske državnosti v okviru federativne Jugoslavije. (Referat na I. zasedanju SNOS-a na osvobojenem ozemlju 19. in 20. febr. 1944. Izd. predsedstvo SNOS-a 1944. 29 str. 8°.

Pokrajinskim in okrožnim odborom OF! Letak, izd. IOOF slov. naroda št. 98/44-K z dne 30. jul. 1944. 4°.

(Prvo zasedanje... št. III.) Izšlo v petih cikl. tehn.

Referat o politični vzgoji narodnih množic, o množičnem delu in organizacijskih vprašanjih Osvobodilne fronte. Izd. IOOF, Partizanska tiskarna 4. sept. 1944. 20 str. 8°. (II. zbor aktivistov OF.)

Še nekaj pripomb k politično organizacijskim vprašanjem Osvobodilne fronte (Ponatis iz SPr.) izd. IOOF, Partizanska tiskarna 1944. 8 str. 8°; izšlo tudi z 12 str. 16°.

(Tretje) 3. leto Osvobodilne fronte. Izd. IOOF. Tiskarna Triglav 1944. 16 str. M. 8°.

»Zlata sredina«. Izd. IOOF, Partizanska tiskarna 1944. 16 str. 8°.

Dve leti Osvobodilne fronte slovenskega naroda. Prim.: A. Holopova, Junaška obramba Lenjingrada, Beograd 1945.

Dve vojski, dva značaja in dva namena. Lj. SKZ 1945. 28 str. 8°. (Št. 29.)

Govor tov. Kidriča, sekretarja IOOF slov. naroda, na zboru odposlancev slov. naroda v Kočevju dne 1. okt. 1943. Lj. SKZ 1945. 35 str. 8°. (Št. 30, prav 36.)

Junakom borbe naj slede junaki dela. (Kranj) (1945). 24 str. 16°.

O graditvi narodne oblasti in slovenske državnosti v okviru federativne Jugoslavije. Lj. Prop. kom. pri IOOF 1945. 32 str. M. 8°. (Št. 22.)

Poročilo na prvem kongresu Osvobodilne fronte slovenskega naroda v Ljubljani Lj. 1945. Izd. IOOF. 30 str. V. 8°.

Razgovor s predsednikom NVS o »Pastirskem pismu«. Lj. 1945. 15 str. M. 8°.

Razredna logika v narodno osvobodilnem gibanju. Slovenski zbornik 1945, 54—59.

Referat na svečani seji predsedstva SNOS-a dne 5. maja 1945. (Lj.) SKZ 1945. 11. str. M. 8°. (Št. 30.)

Tri leta Osvobodilne fronte. (Od spomladi 1941 do spomladi 1944.) Lj. Prop. kom. pri IOOF 1945. 48 str. M. 8°. (Št. 26.)

Govor 5. decembra na četrtem rednem sestanku drugega zasedanja Ljudske skupščine FLRJ. Lj. SKZ (1946) 28. str. M. 8°. (Mala politična knjižnica 7.)

O državnih gospodarskih podjetjih. Govor na 12. seji Ljudske skupščine FLRJ. Obrazložitev splošnega zakona o državnih gospodarskih podjetjih. (Lj. SKZ 1946.) 32 str. M. 8°. (Mala politična knjižnica 4.) — Hrv. izd.: Zagreb 1946. Mala politična biblioteka I, 13. — Srb. izd.: O osnovnom zakonu o državnim privrednim preduzećima. Beograd. »Borba« 1946. 16 str. 8°. Lat. in cir. — Madž.: Allamosítás 1947. 30 str.

O karakteru naše privrede — O nekim principijelnim pitanjima naše privrede. Zagreb. Kultura 1947. 37 str. 8°. (Mala ekonomska biblioteka 1.) — V madž.: Tervgazdálkodásunk útján 2. — Mbi Karakterin... alban.

Govor na prvem zadrúžnem kongresu v Beogradu. O zadrugah, Lj. CZ. 1947. 69 + (1) str. 16°.

Dnevni operativni evidenci moramo posvetiti največjo pozornost. Koledar OF za 1948, 45—48.

Govori na zasedannato na Nar. Skup. na FNRJ; na I. kongres na ESJ na Osnivačkot kongres na KP Črna gora; na II. kongres na KP Slovenija, Skopje 1948. 60 str. 8°. Cir.

Dosedanji rezultati borbe za izpolnitev petletnega plana. Prim.: Kardelj Edvard: Borba za izvršitev prvega petletnega plana. Lj. CZ 1948. — Izšlo tudi v lat. in cir., v madž. in v Skopju (Politička biblioteka 2.)

O ekonomiji lokalnega gospodarstva. Lj. CZ 1948. 20 + (II) str. 8°. Izšlo tudi v srhr., v lat. in cir. Prim.: Edvard Kardelj, Zadaci naše lokalne privrede i komunalnog gazdinstva.

Omladini. Prim.: E. Kardelj, A. Ranković, M. Djilas, M. Pijade, B. Kidrič: Omladini. Govori i članci. Beograd, Novo pokolenje 1948, Cir.

Privredni problemi FNRJ. Beograd. Kultura 1948. 299 str. 8°. Cir. — Zagreb 1948. 274 str. — Skopje 1948. 290 str.

O vezanim cijenama. Nove uredbe Savezne vlade o snabdijevanju stanovništva. Zagreb. Naprijed 1948. 35 str., M. 8°. (Mala ekonomska biblioteka 3.) — Beograd 1948. Cir. — Sarajevo 1948.

O graditvi socialističnega gospodarstva FLRJ. Referat na V. kongresu KPJ. Lj. CZ 1948. 58 + (VI) str. V. 8°. — Izšlo v Beogradu tudi v hrv., srb. (cir. in lat.), maked. (Skopje), češ., nem., angl., franc., ital., madž. in rumun. jeziku.

Ekspoze povodom pretresa prijedloga općedržavnog budžeta za 1949. godinu održan u Narodnoj skupštini dne 28. XII. 1948. Zagreb. Naprijed 1949. 28 + (II) str. 8°. (Mala ekonomska biblioteka 3.) — Izšel tudi v cir., češ., poljsk., nem., ital. jeziku v Beogradu.

Karakter robnonovčanih odnosa u FNRJ. Zagreb. Naprijed 1949. 28 str. 8°. (Mala ekonomska biblioteka 5.)

Nekaj misli ob obletnici Prešernove smrti. Prim.: Edvard Kardelj, Prešernovo mesto v politični zgodovini slovenskega naroda. Lj. SKZ 1949.

O tekućim pitanjima naše privredne politike. Zagreb. Naprijed 1949. 24 str. 8°. (Mala ekonomska biblioteka 7.) — Madž.: Tervgazdalkodásunk útján 7.

A JSz NK gazdasági problémái. Noviszad 1940. 260 str. 8°.

Kratice: D Delo, DEn Delavska enotnost, Kom Komunist, LP Ljudska pravica, Nar. drž. Narodna država, Sod Sodobnost, SPlj Slovenski poročevalec, ljubljanska izdaja; SPr Slovenski poročevalec, roška izdaja; SPd Slovenski poročevalec, dolomitska izdaja.

BORIS ZIHERL

Rojen 25. septembra 1910 v Trstu. Direktor Inštituta za družbene vede v Beogradu. Za dopisnega člana v razredu za zgodovinske in družbene vede izvoljen dne 6. decembra 1949.

Po maturi na državni realni gimnaziji v Ljubljani se je vpisal l. 1932 na pravno fakulteto v Ljubljani. Študij pa zaradi politične obsodbe ni mogel dokončati. Med vojno je največ delal v propagandnem aparatu KPJ in Osvobodilne fronte ter v vrhovnem štabu NOV. Je član uprave za propagando in agitacijo pri CK KPJ; bil je l. 1946—47 predsednik Komiteja za šole in znanost pri vladi FLRJ, od novembra 1948 pa je na sedanjem mestu. V teku zadnjih 15 let se javlja v slovenski marksistični književnosti z razpravami in članki, v katerih pod vidikom zgodovinskega materializma obravnava vprašanja iz slovenske, slovanske in obče zgodovine ter literature.

SPISI BORISA ZIHERLA

Časopisne objave

1933—1941: Književnost:.

Nova ruska proza. 1933, 144—46. (B. Z.)

Nekaj besed h Kreftovim »Celjskim grofom«. 1933, 271—75. (B. Z.)

Sodobnost (Sod.):

Dve razdobji fašizma na Slov. Sod 1938, 42—52. (psev.: A. Poljanec).

Iz poglavja o narodnih tradicijah. Sod 1938, 97—103, 148—153. Nova formulacija v ČR 228—235 (263—271) (psevdonim: A. Poljanec.)

Za skupnost slov. tvornih sil. Sod 1938, 145—6. (S. D.)

Temelji rasne teorije. Sod 1938, 214—220. (psevdonim: A. Poljanec).
Vloga slovanstva v preteklosti in sedanjosti. Sod 1938, 318—329,
431—441. Skrajšan ponatis: ČR 273—288 (317—335). (psev.: A. Poljanec).
Za Masarykovo dediščino. Sod 1938, 528—533. (psev.: A. Poljanec).
Od plemena do naroda. Sod 1939, 65—72 (psevdonim: A. Poljanec).
Nekaj misli o sodobnem patriotizmu. Sod 1939, 168—173 (psevdo-
nim: A. Poljanec).

Smotri francoske revolucije v bojih slovenskih kmetov. Sod 1939,
302—312 (psev.: A. Poljanec). Predelan ponatis: ČR 179—190 (215—228).
Znanost in politika. Sod 1939, 332—345 (psevdonim: A. Poljanec).
Ivan Cankar in slovensko delavsko gibanje. Sod 1939, 553—561.
(psevdonim: A. Poljanec). Okrnjena objava: Naša stvarnost 1939 št. 17/18.
Prim. tudi ČR 235—244 (271—282).

Nekaj besed k pravdi o starih Slovanih. Sod 1939, 619—624 (psevdo-
nim: A. Poljanec).

Nekaj misli o vojni. Sod 1940, 193—196 (psevdonim: A. Poljanec).
ČR 289—293 (336—341).

Temelji sovjetske vnanje politike. Sod 1940, 471—478; (psevdonim:
A. Poljanec); ČR 294—305 (342—355).

Poezija zagate. (Ob zbirkah Sev. šali »Slap tišine« in Dušan Ludvik
»S potepuško palico«). Sod 1940, 561—564 (psevdonim: A. Poljanec).

O realizmu v literaturi. Sod 1941, 22—27. (psev.: A. Poljanec). Po-
natis: ČR 306—312 (356—364).

Poet razočaranja (Božo Vodušek: »Odčarani svet«). Sod 1941, 71—75.
(psevdonim: A. Poljanec).

1941—1945: Delavska enotnost (DE):

Slovenski proletariat in Sovjetska zveza. DE 30. 1. 1943 št. 1.

Razpust Kominterne — nov poziv k še vztrajnejši borbi za utrditev
delavske enotnosti. DE Junij/julij 1943 št. 4; ČR 340—344.

Delo:

SSSR — vtelešenje genialnih zamisli Marxa-Engelsa-Lenina-Stalina.
psevdonim: Stanko Križnar. Delo 1942 št. 5; Delo 1941/45, Izd. Cank. zal.
1947; ČR 325—339 (370—387).

Ljudska pravica (LjP):

Klevete in resnica o komunizmu. Komunizem in vprašanje zasebne
lastnine. LjP 1943 št. 2. (psevdonim: Križnar).

Klevete in resnica o komunizmu. Komunizem in kmet. LjP 1943 št. 3.
(psevdonim: Bogdan).

Pomen Cachinove izjave. LjP 1943 št. 3. Podpis: B. Z.

Jugoslovanski Cavaignac (Dražo Mihajlović). LjP 22. 9. 1943 št. 11.

Pobijmo zver (Nemčijo) do kraja! LjP 25. 9. 1943 št. 12.

Sinovi ljudstva. Komunisti v borbi za novo slovensko domovino.
LjP 8. 10. 1943 št. 12 (prav 13); ČR 197—199 (229—230).

Mobilizirajmo nove kadre za Partijo! LjP 22. 12. 1943 št. 14; ČR 200—202.

Nova Jugoslavija, mogočen doprinos k bratskemu sožitju svobodnih narodov. LjP 31. 12. 1943 št. 15.

»Narod junakov«. LjP 1. 5. 1944 št. 5.

Za pravičen odnos do naše kulturne dediščine. LjP 28. 5. 1944 št. 7.

Dva prispevka k politični izgradnji partijskih kadrov: »Kratka zgodovina VKP(b)« in Lenin-Stalin »O Partiji«, izd. Agit. prop. kom. CK KPS 1944. LjP 28. 5. 1944 št. 7.

Veliki praznik južnih Slovanov (Ciril in Metod). LjP 29. 6. 1944 št. 11.

Proti okostenelosti v proučevanju in pojmovanju marksizma-leninizma. LjP 30. 7. 1944 št. 14.

Nekaj misli o poeziji naše narodno osvobodilne vojne. (Ob zbirki »Pesmi naših borcev«.) LjP 6. 8. 1944 št. 15.

Nimajo mesta med nami (izdajalci in nacifašistični pomagači). LjP 20. 10. 1944 št. 24. (psevdonim: Bogdan).

Tako so naši in Rdečearmejci osvobodili Beograd. LjP 2. 12. 1944

Slovenski poročevalec, ljubljanska izdaja (SPlj):

Ob grobu tov. Toneta Tomšiča, SPlj 22. 5. 1942 posebna izdaja b. p.

Brezkompromisni nacionalisti v teoriji in praksi. SPlj 19. 6. 1942 Kajnovstvo (mihajlovičevcev). SPlj 24. 6. 1942 št. 25 b. p.

Na Vidov dan 1942. (28. 6. 1389 — 28. 6. 1942). SPlj 1. 7. 1942

Fašistovski lov na ljudi. — Slovenski vaški zvonik, New Yorški nebotičnik in Draže Mihajlovič. — Partizani se bore za veliko stvar. — Poročila vrhovnega poveljstva nemške oborožene sile — so poročila laži. — Slovenski mihajlovičevci in zavezniška pogodba med SSSR in Veliko Britanijo. SPlj 9. 7. 1942 št. 27 b. p.

Važen mejnik na poti v slovansko svobodo. (Ob ustanovitvi Narodno-osvobodilnega sveta.) SPlj 14. 7. 1942 št. 28 b. p.

Mi smo te zemlje sinovi! Ob nemško-italijanski ofenzivi proti slovenskemu narodu. SPlj 20. 7. 1942 št. 29 b. p.

Naučili ste nas sovražiti! SPlj 26. 7. 1942 št. 30 b. p.

Mrhovinarji (proti banditom, tatovom, špekulantom). SPlj 3. 8. 1942 št. 31, b. p.

Bela garda tira slovenski narod v državljansko vojno. — Bela garda je proti zmagi zaveznikov v 1942. letu. SPlj 17. 8. 1942 št. 33 b. p.

Izdajalci so sneli krinko. — Bela garda organizira okupatorjem ovaduško centralo. — Proglas razbojnikov (o zaplembi premoženja tistim, ki so se na svoji zemlji drznili upreti tujim nasilnikom). SPlj 24. 8. 1942 št. 34 b. p.

Rabljevi hlapci v vlogi sodnikov (proti belogardistom-mihajlovičevcem, ki obrekujejo narodno-osvobodilni boj). SPlj 5. 9. 1942 št. 35 b. p.

Partizani in partizanstvo. SPLj 21. 9. 1942 št. 37 b. p.
Čas terja brezpogojno opredelitev. SPLj 29. 9. 1942 št. 38 b. p.
Po štirih stoletjih obnovljeno (slovensko-hrvatsko) bratstvo v orožju.
SPLj 11. 10. 1942 št. 39 b. p.

»Ne pozabite, da vas v vašem boju spremljata prijateljstvo in ljubezen velikega sovjetskega ljudstva!« SPLj 2. 11. 1942 št. 44 b. p.

Stalinski »Naprej«. SPLj 12. 2. 1943 št. 5 (psev.: Bogdan).

Naši cilji. SPLj 24. 2. 1943 št. 7. (psev.: Bogdan).

Podlost Mihajlovića — brez meja. SPLj 4. 3. 1943 št. 8 (ps.: Bogdan).

Narodno-osvobodilna vojska podira nasilno postavljene meje med jugoslovanskimi narodi. SPLj 27. 4. 1943, posebna izdaja (psev.: Bogdan).

Ob sklepu Izvršnega Komiteta Kominterne. SPLj 5. 6. 1943 št. 15 (psev.: Bogdan).

— V novo Jugoslavijo. (Ob ustanovitvi ZAVNO Hrvatske). SPLj 15. 7. 1943 št. 14.

Neslavni konec slovenskega Alcazarja (Zavzetje Turjaškega gradu.)
SPLj Okt. 1943 št. 26.

Slovenski poročevalec, roška izdaja (SPr):

Beseda starejših tovarišev (ob izjavi Josipa Jerasa slovenskim dobrovoljcem). SPr 2. 10. 1943 št. 21.

Pomen cirilmetod. besede. SPr 5. 7. 1944 št. 17; SP 5. 7. 1947 št. 65.

1945—1949: Borba:

Glavni vzroci sloma stare Jugoslavije. Borba 6. 1. 1945. Prim.: ČR 9—30 (9—35).

Tvorac Sovjetske države. 21. 1. 1945. — Lenin — tvorec Sovjetske države. Borba; ČR 345—353 (388—397).

Imperialistički kombinatori. Borba 20. 2. 1945. — Imperialistični kombinatorji. Borba; ČR 71—74 (85—89).

Uslovi prijateljstva. Borba 7. 3. 1945. — Pogoji prijateljstva. ČR 74—76 (89—91)

O nekim osobinama demokratskog razvitka nove Jugoslavije. Borba 17. 3. 1945. — O nekaterih posebnostih naše demokracije. ČR 64—70 (77—84).

Dvadeset sedmi mart 1941. Borba 27. 3. 1945. — Sedemindvajseti marec. ČR 42—49 (50—57).

Dve spoljne politike. (Ob podpisu pogodbe o prijateljstvu, vzajemni pomoči in povojnem sodelovanju med Jugoslavijo in ZSSR.) Borba 17. in 18. 4. 1945; ČR (36—49) in kot brošura. — Dve vnani politiki. ČR 31—41; Obzornik 1948, 240—246.

Posle oslobodjenja Trsta, Gorice i Rijeke. Borba 13. 5. 1945. — Po osvoboditvi Trsta, Gorice in Reke. ČR 80—86 (96—103) skrajšano.

O demokratizmu u reševanju nacionalnog pitanja. Borba 26. 5. 1945.
— O demokratizmu v reševanju nacionalnega vprašanja. ČR 49—56 (58—66); VND 1947, 1268—1270. Tudi brošura v srbohrv. in madž.

Jugoslovenski narodi u borbi za punu ravnopravnost i stvarnu jednakost. Borba 27. 5. 1945. — Jugoslovanski narodi v borbi za popolno enakopravnost in resnično enakost. ČR 56—63 (67—76).

Ivan Cankar kao publicista. Borba 19. 2. 1947. — Ivan Cankar kot publicist. ČR 245—253 (283—293).

Neka raste i cveta veliko srce sovjetskog naroda, Moskva! Referat na svečani proslavi 800-letnice ustanovitve Moskve. Borba 7. 9. 1947. — Moskva, plamenica svobode in napredka. ČR 377—384 (432—441).

Sto godina »Manifesta Komunističke partije«. Borba 29. 2. 1948. — Sto let manifesta »Komunistične partije«. VND 1948, 217—226; ČR 385—401 (442—460).

Književnost (Beograd):

Povodom 200 godišnjice Geteovog rođenja. 1949, 153—164, cir.

Komunist, slov. izdaja (in ista str. srbohrv. izd.):

Ob izidu Leninovega dela »Materializem in empiriokriticizem« v srbskohrvatskem jeziku, Kom 1949 št. 1, 136—140.

Komunizem in domovina. Kom 1949 št. 3. 49—82. Tudi brošura v hrv., češč., madž.

Prispevek k vprašanju o kom. morali. Kom. 1949 št. 6, 78—104.

Ljudska pravica (LP):

Tako so naši in Rdečearmejci osvobodili Beograd. LP 20. 10. 1945.

Ivan Cankar in njegova doba. Ob 70letnici rojstva. LP 9. 5. 1946; VND 1948, 887—894; ČR 228—244. — Epilog h knjigi »Ivan Cankar, Tri drame, Beograd 1946«, 235—255; ČR (263—282).

Narod si piše sodbo sam. (Govor ob proglasitvi nove slovenske ustave 16. jan. 1947.) LP 18. 1. 1947; ČR 209—227 (240—262).

Mesto Komunistične partije Slovenije v zgodovini slovenskega naroda. LP 18. 4. 1947; VND 1947, 377—380; Koledar OF za 1948, 52—54.

Govor (ob razpravi o poročilih CK KPJ). LP 28. 7. 1948.

Govor na II. kongresu KPS (o partijskem idejno-političnem delu). LP 16. 11. 1948.

France Prešeren — pesnik in mislec. Govor na proslavi 100letnice Prešernove smrti v Ljubljani. LP 8. 2. 1949; NS 1949, 128—160. Tudi broš.

Nova obzorja:

Jugoslovanski narodi v letu 1848. I (1948), 8—20.

Novi svet (NS):

O nekaterih problemih borbe za novo Jugoslavijo. (Ob knjigi Ed. Kardelja »Pot nove Jugoslavije«.) NS 1946, 631—660; s krajšimi dostavki ČR 103—157 (123—190). — Razširjeno in dopolnjeno v brošuri v slov., hrv., srb. in ital. jeziku.

Narod si piše sodbo sam... NS 1947, 1—17.
 Oktobrska revolucija in jugoslovanski narodi. NS 1947, 558—573; ČR 158—173 (191—212).
 Ob sedemdesetletnici Otona Župančiča. NS 1948, 1—11; ČR 254—270 (294—313); Književnost 1948, 81—95.
 Dekadentstvo pod videzom borbe proti malomeščanskim usedlinam. (Kritike Vit. Zupanove drame »Stvar Jurija Trajbasa« in povesti »Andante patetice«). NS 1948, 224—228.
 Ob dvestoletnici Goethejevega rojstva. NS 1949, 657—668.
 Pregled (Sarajevo):
 Jugoslovanski narodi u godini 1848. Pregled 1948, 869—886.
 Trideset dana:
 Epilog jedne protivnarodne zavere. Trideset dana Avg. 1946. — Epilog protiljudske zarote. ČR 87—102 (104—122).
 Vprašanja naših dni (VND):
 Ameriški načrt novega reda v Evropi. VND 1947, 842—848; Trideset dana, julij 1947 (srbohrv.); ČR 365—376 (418—431).
 Komunistična partija Jugoslavije — avantgarda jugoslovanskih delovnih ljudi. VND 1948, 697—702. Tudi kot brošura v hrv.

Knjige in brošure

Georgij Plehanov, Osnovni problemi marksizma. Ljubljana 1934. (Poslovenil in uvod na str. III—XX napisal pod psev. B. Ločan.)
 Dva mejnika v razvoju slovanske misli. Slovenski zbornik 1942, 19—23, v ponatisu 1945, 23—27; ČR 318—324. — Smisao i sadržina slovanskog bratstva, Borba 8. 12. 1946; ČR (411—417).
 Nacionalna politika komunistov v luči sodobne stvarnosti. Predgovor h knjigi »Stalin o nacionalnem vprašanju«, izd. Agit. prop. kom. pri CK KPS 1942 (psev.: Bogdan Kovač).
 Zakaj je propadla Jugoslavija. (Lj.) CK KPS 1942 in v več cikl. izd. — Varianta: ČR 9—30 (9—35).
 Lenin in Stalin: O agrarnem in kmečkem vprašanju. (Predgovor.) Agit. prop. kom. b. l. (VIII) — 54 str., 8°. Štev. 8. Cikl.
 Lenin: Žensko vprašanje. (Predgovor.) Agit. prop. kom. pri CK KPS. b. l. (V) + 29 str. 8°. Št. 9. Cikl.
 Klevete in resnica o komunizmu. b. l. 6 str. 8°. Cikl.
 Partizan v boju za zedinjenje slovenske zemlje. Razgovor s tov. komandantom NOV Slovenije na štajerskem. Izd. uredništvo SP 1943. (II) + 12 str. 8°. Izšlo v več cikl. izdajah.
 Petindvajset let Rdeče armade. Izd. Glavno povelj. Slovenske narodno-osvobodilne vojske in partizanskih odredov 1943. Cikl.
 Tri razdobja v razvoju delavskega gibanja. Agit. prop. kom. pri CK KPS 1943. 8°. Primorski ponatis 16°. — Delna rekapitulacija: ČR 386—389.

Dve zunanji politiki. Bari. Tehnika štaba baze JA 1945, 8°. Slov. in hrv. izd. Cikl.

27. mart 1945. godine. Izd. Oblasni odbor JNOF-e za Sloveniju (1945). Tiskan letak.

Tri trula stuba stare Jugoslavije. Stara i nova Jugoslavija, Beograd 1945. — Trije trhli »stebri« stare Jugoslavije, Koledar OF za 1946, 72—78; ČR 9—30 (9—35).

O demokratizmu u rešavanju nacionalnog pitanja. Novi Sad. Budućnost 1945, 20 str. 8°. (Članci iz »Borbe« 10.) Cir. in lat. — Izšlo tudi v madžarščini.

O suštini i o ciljevima velikog rata protiv hitlerovske Nemačke. Priručnik za političke radnike JA 1945 br. 4. — O bistvu in smotrih velike vojne proti hitlerjevski Nemčiji. ČR 354—364 (398—410).

Ivan Cankar i njegovo doba. Epilog h knjigi »I. C. Tri drame, Bgd. 1946«, 235—255 in uvod v knj. I. C. »Za narodov blagor«, Lj. SKZ 1947. (Knjižnica slov. gled. 8.)

Članki in razprave. Lj. CZ 1948, 408 str. 8°. — Izšlo v Beogradu pri »Kulturi« 1948 tudi v srbohrv., cir. in lat.

Etični ideal in resničnost. ČR 313—317 (365—369). Članek je bil pripravljen za Sodobnost 1941 št. 4, ki pa zaradi vojne ni izšla.

Komunistična partija Jugoslavije avantgarda jugoslovenskih trudbenika, Zagreb, Mala politička biblioteka 1948 br. 14, 27—47.

O nekaterih problemih borbe za novo Jugoslavijo. Lj. CZ 1948, 64 + (1) str. 8°. — Brošura je izšla tudi pri »Kulturi« v Beogradu v lat. in cir. in v ital. jeziku v Zagrebu (Piccola biblioteca politica 7).

France Prešeren — pesnik in mislec. Lj. SKZ 1949, 72 str., M. 8°. (Mala knjižnica 27). — Deloma predelan ponatis v NS 1949, 128—160.

Komunizam i otadžbina. Beograd. 1949, 32 str. 8°. (Politička biblioteka 54). Cir. — Zagreb 1949. (Mala politička biblioteka IV, 7). — Novi Sad 1949. (Časové problémy 2). — Novi Sad 1949 v madž.

Kratice: DE Delavska enotnost, Kom Komunist, LjP ali LP Ljudska pravica, NS Novi svet, Sod Sodobnost, SPLj Slovenski poročevalec, Ljubljanska izdaja, SPr Slovenski poročevalec, roška izdaja, VND Vprašanja naših dni, ČR Članki in razprave.

Rojen 14. oktobra 1895 v Ljubljani. Predsednik Doma narodov Narodne skupščine FLRJ in predsednik Prezidijskega Ljudskega skupščine LRS. Za rednega člana v razredu za filološke in literarne vede izvoljen 6. decembra 1949.

Klasično gimnazijo v Ljubljani je dovršil l. 1914 in se vpisal na visoko tehnično šolo v Pragi. Od l. 1915 do konca l. 1918 je prebil v ruskem ujetništvu. Po vrnitvi se je vpisal najprej na eksportno akademijo na Dunaju, po enem semestru pa na filozofijo, ki jo je študiral na univerzah v Pragi, na Dunaju, v Parizu, v Zagrebu in v Ljubljani; vmes je obiskal tudi univerzo v Krakovu in Bonnu. Filozofski študij je l. 1929 zaključil z diplomskim izpitom na univerzi v Ljubljani. Že med študijem se je začel baviti z literarno zgodovino, z literarno kritiko in eseistiko, hkratu pa tudi s prevajanjem. Uredniške posle je opravljal pri Kritiki, Sodobnosti, Gledališkem listu, pri antologiji Iz partizanskih let in Župančičevem zborniku; uredil je tudi O. Župančiča Dela, knjiga I—IV in Al. Gradnika pesniško zbirko Svetle samote. L. 1934 je postal dramaturg Narodnega gledališča v Ljubljani; to službo je vršil do l. 1941. Z vojno se je njegovo delo močno preusmerilo; postal je eden izmed ustanoviteljev Osvobodilne fronte in član njenega Izvršnega odbora, ki mu je od l. 1943 tudi predsedoval. Po osvoboditvi je bil izvoljen za predsednika Doma narodov Narodne skupščine FLRJ in za predsednika Prezidijskega Ljudskega skupščine LRS. Od l. 1946 je redni profesor za teorijo drame na Akademiji za igralsko umetnost v Ljubljani.

Razprave, članki, polemike, govori.

Leonid Andrejev (1871—1919). GL 1920/21 št. 1.

Svetovni nazor Merežkovskega. LZ XL, 408—417.

Tolstoj in njegov »krščanski nauk«. LZ XLI, 287—293, 354—359.

Pomen umetnosti in država. Trije labodje I, 22—24.

Tri vrednote. Trije labodje I, 57—60.

Bogoiskanje Leonida Andrejeva. LZ XLII, 480—489, 551—561, 596—607, 661—671.

O gledališki kritiki. (Načela). DS XXXVII, 80—82.

Pravda o Veroniki Deseniški. DS XXXVIII, 63—4, 189—192 (odgovora Franu Albrechtu).

Kr I: (Program »Kritike«.) 1—3. — (Polemika o kritiki.) 33—34. — Mesto odgovora g. Vavpotiču na članek »Fabriciranje umetniških kritik« (SN 1925 št. 77), 48. — (O narodnosti), 49—51. — (O malih narodih), 65—66. — (Zadeva Narodnega doma), 81—82. — (Sodobna kritika), 97—99. — Ob stopetindvajsetletnici Prešernovega rojstva, 113. — O gospodu Iv. Vavpotiču, Oslovska čeljust, pril. Kr I št. 4.

Kr I: Opazke k naši kritiki (kritika in svetovni nazor), 136—139. — Razpis nagrad Dramatičnega društva, 140—141. — Danilov jubilej in »Deseti brat« (odgovor Fr. Govekarju), 141—142. — Sodobna kritika, 142—143. — (O anonimnosti), 145—146. — Slovstvo in kritika (predavanje), 147—154.

Kr II: (Vir umetnosti po Cankarju), 1—3. — Cankarjeva človečnost, 3—13. — Ivan Cankar in »l'art pour l'art«, 14—16. — Pogovor o Arhimedovi točki, 17—27. — Umetnostna razstava na jesenskem sejmu, 39—42. — Zagovor umetnosti, 49—50. — Razsodbe: Govekar-Vidmar, 65. — Dve nasprotnici (Ložar: »Kaj hočejo«; Vurnik: ocena Iz. Cankarjeve »Sistematike stila« v Času 1926/27 št. 5 ter Iz. Cankarjeve »Zgodovine likovne umetnosti«), 66—70. — Ob sklepu lista, 80. — Kritik — Pavliha, Govekar-rija, Oslovska čeljust, priloža Kr II št. 1, 3.

Traven Janko: Obraz mlade slovenske literarne generacije... Josip Vidmar o našem času in o sebi. (Interview). DS XL, 92—94.

Dva pogleda. Jubilejni zbornik Otona Župančiča, 66—75.

Umetnost in svetovni nazor. LZ XLVIII, 92—103.

A Survey of Modern Slovene Literature. The Slavonic Review VI, 618—634.

LZ XLIX: Prešernov svetovni nazor, 315—316. — Božja misel in razodetje, 484—490; Poglavlje o morali, 515—521 (odgovora na Ušeničnikov članek v Času XXII št. 8 »O svobodni umetnosti«).

MP I: Knut Hamsun, 3—6. — Thomas Mann, 27—29. — Anton P. Čehov (1860—1904), 54—56. — Walter Scott (1771—1832), 107—108. — Oton Župančič kot prevajalec, 153—155. — John Galsworthy, 155—157.

LZ L: Neliterarni problemi. (Prim. »Božja misel in razodetje«, LZ XLIX; B. Vodušek »Ali so to literarni problemi?« DS 1929 št. 8, Ušeničnik »Krščanstvo in umetnost«, Čas 1929/30 št. 2), 121—123. — K poglavju o morali. Nekaj besed ugovora na Ušeničnikov članek »Umetniški etos« (Čas 1929/30 št. 1), 123—124, 189—192. — Nezanesljivemu somišljeniku R. Ložarju (glede »katoliške« in »krščanske umetnosti«), 124—125. — Idejni temelji svobodne revije 257—260.

Pota in podobe. (O duhovnem obrazu nekaterih arhitektonskih umetnin v Moskvi, Milanu in Parizu.) MP II, 17—22.

K sporu za svobodno in katoliško literaturo. (Moj odgovor »Slovincu« 28. 12. 1930 »Kulturni delavci«.) J 31. 12. št. 301.

B. Borko: Kritik Josip Vidmar. (Interview.) J 17. 1. 1931.

MP II: F. S. Finžgar (Ob šestdesetletnici). 100—101 (ponatisi: GL 1938/39, 14—16; GL 1940/41, 30—32). — Ana Pavlova, 199—200. — Fran Levstik (1831/1931), 321—325. — Napoleon, 353—356.

LZ LI: Mahatma Gandhi. Gandhi in krščanstvo, 239—240. — Beležke o Karamazovih, 337—343, 399—408. — Franceta Levstika literarna kritika, 577—582, 642—652, 709—715, 769—781.

Kulturni problemi slovenstva. Lj. TZ 1932. 93 str. 8°. (Slovenske poti 3.)

MP III: Iz dnevnika, I—IV. (O življenju idej, o Galsworthyevi drami »Loyalities«, o kritiki likovnih umetnosti, o prvem srečanju z Gorkijem ob knjigi »Štiri ruske slike«). 114—118, 171—174, 280—283, 334—336. — Z Meštrovićeve razstave, 245—249. — Alojzij Gradnik. Ob petdesetletnici. 294—298.

LZ LII: Drugi predlog (o pravem razmerju med slovenstvom in jugoslovanstvom), 1—5. — Jubilejne meditacije. (Ob Goethejevi stoletnici smrti). 193—199, 286—293. — Vprašanje Cankarjevega nazora, 533—544.

Župančič in slovenstvo. (Odgovor na ž. članek v LZ LII, 513—520: »Adamič in slovenstvo«.) Kriza LZ, 26—31.

Sd I: Duhovna služba narodu, 13—20; Zagovor (tega članka) 267—271. — Veliko vprašanje. (Prim.: Adamič: Odmevi Rdeče zemlje. O našem položaju v svetu in o smislu naše eksistence za svet), 79—80. — Pod Vrazovo senco, 96. — Novi odtенок (jugoslovenstva), 144. — Dve smrti. (Stendhal: Julijan Sorel, Tolstoj: Ivan Iljič). 209—211. — »Jedinstvo sa Slovencima«, 232—234. — Beseda in osebnost, 321—323. — »Stvaranje jezičnog jedinstva našega naroda«, 325—326. — Inteligenca v farsii, 337—340.

M. Javornik: Četrť ure z našimi avtorji. Josip Vidmar. (Interview.) Hramovi zapiski I, 2—6.

Ljubljanski zvon. (Odgovor Jušu Kozaku na članek »Pogovor s kritikom-etikom«, LZ 1934, 19—29). Sd II, 67—69.

Ocvirk pod Zvonom. Sd II, 177—179.

Oton Župančič. Kritična portretna študija. Lj. Založba Hram. 154 (II) str. 8°.

Sd III: Dr. R. Ložar v novi obleki. (Odgovor na njegovo kritiko »Otona Župančiča«, čas XXIX, 253—256). 249—250. — Z literarno-kritičnega vidika. (Pomen katoliškega mladinskega gibanja). 392—393. — Manjšinski kongres (v Ženevi 3.—4. sept.), 450.

Ob petindvajsetletnici (odrskega dela Milana Skrbinška), GL 1935/36, 102—103.

GL 1936/37: Iz Bergsonovega »Smeha«, 39—42. — Stil je človek (aforizem na Labiche-a), 44. — Iz dnevnika (o veljavnosti velikih idej) 55—60.

Sd IV: Maksim Gorki, 307—309. — O stilu. (Govor ob priliki otvoritve razstave Franca Kralja.) 393—395.

Sd V: Vodušku (epigram), 132. — Klaverna bilanca. (Strankarstvo na Slovenskem). 388—390.

Za odrskimi scenami. (25letnica Levarjevega gledališkega dela). GL 1936/37, 158—162 (ponatis: GL 1946/47, 51—55).

Ob šestdesetletnici dramaturga Otona Župančiča. GL 1937/38, 94—96.

O »velikem tekstu«. (S. Lewis: »Arrowsmith« — Th. Mann: »Črna gora«). Sd VI, 61—63.

Jubilej Branka Gavella (25letnica odrskega delovanja). GL 1939/40, 24.

Resnica in kriterij. (Odgovor Fr. Vodniku na članek »Kriterij in cenzura«, Dejanje nov. 1938). Sd VII, 58—62.

Mestne knjižne nagrade. (Odgovor člankarju Slov. doma 9. 2. 1940). Sd VIII, 136—138.

Lev Tolstoj. Predavanje ob 30letnici smrti. Sd VIII, 529—537.

Hinko Nučič. GL 1940/41, 126—128.

Na prelomu. Slovenski zbornik, 35—37. (Ponatis 1945, 39—41).

Slovenci! (Poziv h gmotni podpori narodnoosvobodilne vojske). SPor št. 18 (1943).

Beseda o Osvobodilni fronti. Izd. IOOF slov. naroda. 8°. Izšlo v treh cikl. izd. (1943).

Klevete in dejstva. Izd. IOOF slov. naroda. 8°. Izšlo v štirih cikl. izd. (1943).

Lik maršala Tita. SPor št. 2. (Ponatisi: V knjižni obliki izd. IOOF slov. naroda v treh cikl. izd.; SPor 1945 št. 29; DEn 1946 št. 48; Koledar OF 1946, 57—58; italijanska izd. 1945; La figura del maresciallo Tito. Cikl.).

Pozdravni in zaključni govor na zborovanju ob tretji obletnici OF. SPor št. 9 in 11 (1944).

Miran Jarc. SPor št. 22 (ponatis-SPor 1945 št. 30) (1944).

Ob četrti obletnici OF SPor št. 13 (1945).

Govor na svečani seji predsedstva SNOS-a v osvobojeni Ajdovščini 5. maja 1945. SPor 8, 5. št, 16.

Pozdrav Ljubljani, ki je živo utripajoče srce ponosnega slovenskega organizma. SPor 11, 5. 1945, št. 3.

O narodni časti. SPor št. 41 (1945).

Pozdravni in zaključni govor na I. kongresu OF Slovenije. SPor št. 75 in 77 (1945).

Govor na kongresu Antifašistične Hrvatske. SPor št. 85 (1945).

Govor ob odkritju Spomenika zmage v Murski Soboti. SPor št. 100 (1945).

Govor na predvolilnem zborovanju. SPor št. 129 (1945).

Govor tov. J. Vidmarja, predsednika SNOS-a in nosilca federalne liste kandidatov za Dom narodov. SPor št. 170 (1945).

Osvobodilna vojna in slovenska kultura. Slovenski zbornik 1945, 11—15.

Zvestoba Prešernu! Izpopolnjeno besedilo govora po radiu OF dne 3. dec. 1944 v Črnomlju. SPor št. 27. (Ponatis: Prešernov dan, naš kulturni praznik, 1946, 8—10; hrv. izd. 9—11).

Govor ob priliki volitev v Ustavodajno skupščino LRS. SPor št. 223 (1946).

Nagovor na protestnem zborovanju zaradi izgubljenega Trsta. SPor št. 246 (1946).

Govor ob prvem zasedanju Ustavodajne skupščine. SPor št. 271 (1946).

Govor na svečani proslavi drugega zasedanja AVNOJ-a v Jajcu. SPor št. 280 (1946).

Pozdrav gostov Slovanskega kongresa v Beogradu ob priliki obiska Slovenije. SPor št. 293 (1946).

Maksim Gorki. NS 545—551 (1946).

Naši književniki graditeljem Mladinske proge. SPor št. 87 (1947).

Dva komediografa. (Shakespeare — Molière). GL Akademije za igralsko umetnost, 1947 5—8.

Herbert Grün: Pomenek s predsednikom Jožetom Vidmarjem. Tovariš, 1947 811—812.

Molière. Predgovor k I. knjigi Izbranega dela, 5—11 (1947).

Oton Župančič — naš prvi ljudski umetnik. SPor št. 19 (1948).

V. G. Bjelinski, NS 1948, 489—500.

Govor na drugem kongresu OF. SPor št. 100 (1948).

France Prešeren. Slovenski in hrvaški uvod v Poezije, priredila Mirko Rupel in Alfonz Gspan, IX—XXIX (1949).

Osmrtnica za Otonom Župančičem. NS 1949, 633—635.

A. S. Gribojedov (1795—1829). Uvod v knjigo: Gribojedov, Gorje pametnemu, 5—18 (1949).

*Tolmačenje dramskih tekstov v Gledališkem listu, Drama,
Ljubljana*

L. N. Tolstoj: Moč teme ali En prstek zapleten, ves ptiček zgubljen, 1924/25 št. 1.

Ivan Cankar: Za narodov blagor, 1925/26, št. 3. — Leonid Andrejev: Profesor Storicin (vsebina), št. 7.

L. N. Tolstoj: On je vsega kriv, 1930/31 št. 17.

Ivo Šorli: Blodnji ognji 1934/35, 93—94.

»Kralj Edip« in »Kameniti gost«, št. 1. — Jože Kranjc: Direktor Čampa, št. 2. — G. Drégleý: Frak ali od krojača do ministra, 29—30. — Pavel Schurek: Pesem ceste, 71—72. — A. Wildgans: Dies irae, 75—76. — John Galsworthy: Rodbinski oče, 81—82. — E. Lavery: Prva legija, 89—91 (1935/36).

Ivan Cankar: Za narodov blagor, 1—5. — Shakespeare: Kralj Edip, 13—15. — Fr. Langer: Konjeniška patrola, 45—48. — V. Katajev: Kvadratura kroga, 53—54. — W. O. Somin: Atentat, 85—86. — George S. Kaufman in Edna Ferber: Simfonija 1937, 101—103. — Georg Fraser: Zadnji signal, 117—120. — Ladislav Fodor: Matura, 133—134. — M. Anderson in Stallings: Rivala, 141—143 (1936/37).

Shakespeare: Julij Cezar, 1—4. — Josip Pahor: Viničarji, 9—11. — John Gay: Beraška opera, 17—18. — Aleksander Suhovo-Kobilin: Tarelkinova smrt, 33—35. — Pecija Petrović: Vozel, 41—42. — G. Kadelburg: Šimkovi, 49. — Edouard Bourdet: Svedrovci, 65—68. — Avgust Strindberg: Gospodična Julija, 73—76. — Aldo de Benedetti: Rdeče rože, 101—102. — Franc Streicher: Zadrega nad zadrego št. 13. — B. Nušić: Pokojnik, 113—114. — Emil Synek: Nočna služba, 121—123. — V. Švarkin: Izpit za življenje, 129—130. — N. V. Gogolj: Ženitev, 149—153. — Foerster: Gorenjski slavček, GL Opera, 51—55 (vsebina) (1937/38).

Aleksej K. Tolstoj: Car Fjodor, 1—5. — F. S. Finžgar, Veriga, 9—11. — Hela Vuolijoki: Žene na Nikavuoriju, 17—18. — Molière: Izsiljena ženitev, 25—27. — Aldo de Benedetti: Trideset sekund ljubezni, 41—42 (ponatis GL 1940/41, 133—134). — I. Priestley: Brezov gaj, 49—51. — A. Strindberg: Labodka, 57—59. — Pavel Golia: Dobrudža, 66—68. — Roman Niewiarowicz: Hollywood, 73—74. — Karel Piskoř: Upniki — na plan! 81. — Georges Berr in Louis Verneuil: Potovanje v Benetke, 105—106. — Lojze Štandeker: Prevara, 113—114. — L. Pirandello: Kaj je resnica, 121—123. (1938/39).

Anton Medved: Kacijanar, 1—3. — B. Shaw: Hudičev učenec, 9—11. — Fr. Langer: Številka 72, 17—20. — E. Scribe: Kozarec vode, 25—26. — A. P. Čehov: Striček Vanja, 41—45. — Molière: George Dandin, 49—52. — Georges Courteline: Tri komedije, 57—58. — A. Averčenko: Kupčija s smrtjo, 65—66. — Ferdo Kozak: Profesor Klepec, 73—76. — Klabund: Praznik cvetočih češenj, 89—92. — F. Mauriac: Asmodej, 93—94. — Fr.

Herczeg: Severna lisica, 105—106. — Anton Linhart: Županova Micka. Ob stopetdesetletnici slovenske drame, 113—114. — Gogolj: Revizor, 129—131 (ponatis GL 1940/41, 41—43). — Shakespeare: Hamlet, 137—140 (ponatis GL 1941/42, 9—12). — I. Nestroy: Danes bomo tiči, 149—150 (1939/40).

Shakespeare: Romeo in Julija, 1—3. — Iv. Cankar: Pohujšanje v dolini šentflorjanski, 17—20 (ponatis GL Jesenice 1945/46 št. 1). — F. S. Finžgar: Razvalina življenja, 25—28 (ponatis GL Jesenice 1945/46 št. 9). — F. Schiller: Kovarstvo in ljubezen, 33—36 (ponatis GL Kranj 1947/48 št. 6). — Olga Scheinpflugova: Skrivalnice, 49—50. — Anton Funtek: Tekma, 57—60. — Fr. Milčinski: Cigani, 65—66. — Ferdo Kozak: Lepa Vida, 73—77. — Li-Ksing-Tao — Klabund: Krog s kredo, 81—83. — F. in T. Schönthan: Ugrabljene Sabinke, 89—90. — Shakespeare: Othello, 93—96. — Alfred Gehri: Šesto nadstropje, 101—104. — M. Praga: Zaprta vrata, 109—113. — Shakespeare: Komedijska zmešnjav, 141—143. — Fr. Detela: Učenjak, 149—150. — Sandro Camasio — Nino Oxilia: Bog z vami, mlada leta, 157—158 (ponatis GL 1941/42, 53—54), (1940/41).

Marin Držić: Dundo Maroje ali Boter Andrash, 37—39. — Janez Jalen: Dom, 45—46. — J. Vombergar: Voda, 77—78. — G. A. de Cailavet, Robert de Flera, Etienne Rey: Lepa pustolovščina, 85—87. — V. Eftimiu: Človek, ki je videl smrt, 93—95 (1941/42).

Molière: Učene ženske, 33—35 (1946/47).

Gledališke kritike

Gostovanje igralske družbe Muratova. Maska 1920/21, 11—12.

Naša drama. Lepa Vida 1922, 45—48.

Gostovanje skupine »Moskovskega hudožestvenega teatra«. LZ XLIV, 510—512.

Kr I: Dostojevskij: Stričkove sanje, 16. — (Rusi in naše gledališče), 17—19. — Ibsen: Rosmersholm, 31—32. — Novi oder (nastop diletantov v dramskem gledališču), 32. — Andrejev: Misel, 46. — Aristofanes: Lyzistrata, 46—47. — Odgovor dr. Zarniku (SN 1925 št. 94 glede Rusa Putjate), 48. — J. Benavente: Roka roko umiva, 63. — B. Nušić: Narodni poslanec, 64. — Iv. Cankar: Pohujšanje, 71—74. — Petrović: Vozel, 110. — Manners: Pegica mojega srca, 110—111. — Goethe: Ifigenija, 111. — Langer: Periferija, 111—112. — Cvetko Golar: Zapeljivka, 115—118, 128. — Shakespeare: Zimske pravljice, 126—127. — Milčinski: Krpan mlajši, 127. — Iv. Cankar: Za narodov blagor, 127—128. — Dva recitacijska večera 9. in 10. nov. 1925 na šentjakobskem gledališkem odru, 128.

Kr I: Andrejev: Profesor Storicin, 129—131, 144. — Scheinpflug: Druga mladost, 144. — B. Shaw: Obrt gospe Warrenove, 158—159. — L. Pirandello: Henrik IV., 159.

Kr II: Iv. Cankar: Hlapci, 46—47. — Jules Romain: Dr. Knock ali trijumf medicine, 47. — J. Hilbert: Drugi breg, 47—48. — Molière: Skopuh, 48. — Shakespeare: Macbeth, 48.

H. von Hofmannsthal: Slehernik. Misterij. LZ LI, 558—559.

Iz dnevnika. (Problemi modernega gledališča.) GL 1935/36, 43—44.

Knjižne kritike

Leonid Andrejev — Jože Glonar: Gaudeamus. Naši zapiski XII, 48—50.

F. M. Dostojevskij — Vlado Borštnik: Bele noči. Mali junak. LZ XL, 501—503.

L. N. Tolstoj — Nik. Vidaković: Otac Sergije. (Iz Tolstojeve zapuščine. Beograd—Sarajevo, Mala biblioteka 212—214.) Cir. LZ XLI, 124—126.

A. S. Puškin — Vlado Borštnik: Pikova dama. LZ XLI, 310—311.

Ant. P. Čehov — Fran Pogačnik: Sosedje in druge novele. LZ XLI, 762—763.

Gogolj — Ivan Prijatelj: Revizor. LZ XLII, 52—54.

M. J. Lermontov — Vladimir Borštnik: Junak našega časa. LZ XLII, 694—696.

L. N. Tolstoj — Vladimir Levstik: Hadži-Murat. LZ XLIV, 185—186.

Alojzij Remec: Magda. Kr I, 1925, 12—13.

Janez Jalen: Srenja. Kr I, 1925, 27—29.

Cvetko Golar: Vdova Rošlinka. Kr I 1925, 37—39.

Ivan Prijatelj: Predhodniki in idejni utemeljitelji ruskega realizma. Kr I, 40—44; Opazke k naši kritiki Kr I, 119—121 (1925).

A. Podbevšek: Človek z bombami. Kr I, 1925, 54—58.

Dvoje Finžgarjevih knjig. (Zbrani spisi IV: Dekla Ančka, Srečala sta se. V: Prerokovana, Boji, Kronika gospoda Urbana, Golobova njiva, Polom). Kr I, 1925, 76—79.

Dve zgodovinski povesti. (Ivan Tavčar: Visoška kronika, Zbrani spisi VI; Ivan Pregelj: Plebanus Joannes, 2. pregl. izd., Kranj) Kr I, 1925, 85—89.

Prevodi iz ruščine. (Puškin-Prijatelj: Kapetanova hči; L. N. Tolstoj-Pogačnik: Kreutzerjeva sonata; Garšin-Žun: Nadežda Nikolajevna; Al. Tolstoj-Benkovič: Knez Serebrjani; Arcibašev-Krašovec: Sanin.) Kr I, 1925, 90—92.

Iz zapuščenega Parnasa. (Peterlin-Petruška: Znamenje; Silv. Škerl: Stopnice v stolpu; Slavko Savinšek: Poredni smeh; Ciril Jeglič: Obrazi; Cvetko Golar: Slovenske balade in romance, antologija.) Kr I, 1925, 103—108.

Nove drame. (Janez Žagar: Vrtinec; France Bevk: Kajn; L. Lipovec: Spodobni ljudje.) Kr I, 1926, 131—136.

Ivan Robida: Rože ob poti. Kr I, 1926, 139—140.

M. Kmetova: V metežu. Kr I, 1926, 154—156.

Fr. Zbašnik: Žrtve. Kr I, 1926, 156—157.

Nova lirika. (Iv. Albrecht: Prisluškovanje; Mirko Pretnar: V pristanu; Marija Kmet: Večerna pisma.) Kr II, 1926, 27—32.

De mortuis nil nisi bene. (Kritika knjige »Dr. Klement Jug«.) Kr II, 1926, 36—39.

Mohorski pripovedniki. (Fran Jaklič: Zadnja na grmadi, V graščinskem jarmu; Anton Vadnjal: Otoški postržek; Ivan Pregelj: Božji mejniki.) Kr II, 1926, 42—46.

Leposlovni knjigi Vodnikove družbe. (Vladimir Levstik: Pravica kladiiva; Juš Kozak: Beli mecesen.) Kr II, 1926, 61—64.

Današnja lirika. (Srečko Kosovel: Pesmi; Alojz Gradnik: De profundis; Cvetko Golar: Njiva zori; Miran Jarc: Človek in noč.) Kr II, 1926, 70—80.

Anton Novačan: Celjska kronika. Prvi del: Herman Celjski. LZ XLVIII, 548—553.

Slovenska religiozna lirika. Izbral in uredil France Vodnik. LZ XLVIII, 554—557.

Ivan Pregelj: Izbrani spisi. I. zv.: Štefan Golja in njegovi. Tolminske novele. LZ XLVIII, 757—759.

Dela novoborcev št. 2. (Oton Berkopec: Pesmi; Ivo Sever: Slavica.) Zagreb, LZ XLIX, 56—58.

Slavko Savinšek: Milica, otrok bolesi. LZ XLIX, 60.

L. N. Tolstoj — Vladimir Levstik: Ana Karenina I, II. LZ XLIX, 119—121.

Aleksander Blok — Mile Klopčič: Dvanajst. LZ XLIX, 122.

Slovenci v desetletju 1918—1928. (France Koblar: Slovenska književnost v zadnjih desetih letih, 642—659 in Narodno gledališče, 675—684.) LZ XLIX, 181—184, O kriterijih in kritičnih metodah, 316—318.

Knjige ljudskih matic. (Jože Jeram: Zastava v vetru; Narte Velikonja: Višarska polena; Fran Govekar: Olga; Ivan Matičič: Na mrtvi straži.) LZ XLIX, 184—187.

Ivan Pregelj: Izbrani spisi, II. zv. (Bogovec Jernej. Balade v prozi.) LZ XLIX, 244—247.

Ivana Cankarja pisateljski početki (Erotika, Vinjete). LZ XLIX, 296—307. (Zbrani spisi, I, II.)

France Bevk: Znamenja na nebu. (Krvavi jezdec, Škorpijoni zemlje, Črni bratje in sestre.) — LZ XLIX, 310.

Oton Župančič: Naša beseda. Izbor pesmi. Zbornik uredil in izbor pesmi določil Fran Albrecht LZ XLIX, 373—378.

Anton Leskovec: Dva bregova. LZ XLIX, 379.

Jakopčev jubilejni zbornik. Uredil Fran Albrecht. LZ XLIX, 501—504.

Janko Glaser: Čas — kovač. LZ XLIX, 507—508; Odmevu gospoda Janka Glaserja, 695—696.

Ivan Pregelj: Izbrani spisi, III. zv. (Odisej iz Komende, Zapiski gospoda Lanspreškega.) LZ XLIX, 569—571.

Ivana Cankarja pisateljski početki. Dramatika. (Romantične duše, Jakob Ruda, Za narodov blagor.) LZ XLIX, 589—598.

Tone Seliškar: Rudi. LZ XLIX, 573.

France Bevk: V zablodah. LZ XLIX, 632.

Ksaver Meško: Kam plovemo. Novi, predelani natis; Na Poljani. LZ XLIX, 688—691.

Pripovedništvo in dramatika. Literarni pregled (za leto 1929). LZ XLIX, 713—721.

Slovenačka književnost u godini 1929. Letopis Matice Srpske, Novi Sad 1930, knj. 323, 122—132.

A. P. Čehov — Josip Vidmar: Anjuta. (Šesti oddelek, Dolgočasna storija, Dvoboj.) MP I, 73—75.

Platon — Sovrè: Phaidon. MP I, 118.

Lojz Kraigher: Na fronti sestre Žive. LZ L, 113—117.

Ivan Pregelj: Izbrani spisi, IV. zv. (Zgodbe zdravnika Muznika I, II; Tolminske matere sveta noč.) LZ L, 243—245.

Juš Kozak: Lectov grad. LZ L, 245—247.

Bratko Kreft: Človek mrtvaških lobanj. LZ L, 302—304.

F. S. Finžgar: Zbrani spisi (III. zv. Iz modernega sveta. IV: Dekla Ančka, Srečala sta se. V: Prerokovana. VI: Sama. VII: Zbirka ciklov.) LZ L, 495—500.

F. M. Dostojevskij — Vladimir Levstik: Selo Stepančikovo in njegovi prebivalci. LZ L, 501—503.

Slavko Grum: Dogodek v mestu Gogi. LZ L, 562—565.

Ivan Albreht: Odsevi. LZ L, 565.

Ljuba Prenner: Trojica. LZ L, 638.

Jože Kranjc: Ljudje s ceste. LZ L, 757—758.

Ivan Pregelj: Umreti nočejo. LZ LI, 68—70.

Sedem mladih slovenskih pisateljev. Zbral in uredil A. Krošl. LZ LI, 147—149.

Ivan Dornik: Brez oči. LZ LI, 155.

Ivan Pregelj: Zbrani spisi, V. zv. (Magister Anton.) LZ LI, 309—311.

Tone Gaspari: Cesta. LZ LI, 316.

Delo Ivana Cankarja: Potovanje Nikolaja Nikiča. Ob zori. Črtice 1900/1901. Knjiga za lahkomišelné ljudi. Tujci. LZ LI, 474—487.

Fran Levstik: Zbrano delo. Uredil Anton Slodnjak. III. zv. (Pripovedni spisi.) LZ LI, 694—702.

F. S. Finžgar: Zbrani spisi I., II. zv. (Pod svobodnim soncem.) LZ LII, 372—374.

- Juš Kozak: Šentpeter. LZ LII, 492—496.
- Ivan Pregelj: Izbrani spisi VI. zv. (Idile in groteske.) LZ LII, 496—499. — VII. zv. (Ženske povesti. Od Kranja do Brezij.) LZ LII, 567—570.
- Narte Velikonja: Otroci. LZ LII, 570—573.
- Miško Kranjec: Težaki. MP IV, 24—26.
- Miško Kranjec: Življenje. Sd I, 1933, 34—36.
- Miran Jarc: Novo mesto. Sd I, 1933, 36—38.
- Tone Seliškar: Nasedli brod. Sd I, 1933, 87—89.
- Juš Kozak: Celica. Sd I, 1933, 132—134.
- Bratko Kreft: Celjski grofje. Sd I, 1933, 221—224.
- Ivan Pregelj: Izbrani spisi. VIII. zv. (Simon iz Praš. Usehli vrelci.) Sd I, 1933, 224—227.
- Miško Kranjec: Predmestje. Sd I, 1933, 326—328.
- Bogomir Magajna: Primorske novele. Gornje mesto. Bratje in sestre. Brkonja Čeljustnik. Sd I, 1933, 572—579.
- Pavel Golia: Kulturna prireditve v Črni mlaki. Sd II, 1934, 129—130.
- Mirko Javornik: Črni breg. Sd II, 1934, 130—131.
- Anton Ocvirk: Razgovori. Sd II, 1934, 179—182.
- Slovenska sodobna lirika. Uvod napisal Rajko Ložar. Pesmi izbral in uredil Anton Vodnik. Sd II, 1934, 347—355.
- Finžgar contra Fr. Kralj. (Kritike knjig: Fr. Kralj, Moja pot in M. Malešič, Izobčenci.) Sd II, 1934, 384.
- Al. Tolstoj — Josip Vidmar: Peter Veliki. II. knjiga. Hramovi zapiski I, 52—54.
- Turgenjev — Vidmar: Pomladne vode MP VII, 287—289.
- Prvo srečanje. (Ob župančičevi šestdesetletnici. O zbirki »Čez plan«.) MP IX, 1938, 65—68.

Leposlovje

- Pri glasovirju. (Črtica). Domači prijatelj IX (1912), 177.
- Gorenjski slavček. Ljudska opera v treh dejanjih. Po zamisli M. Poliča napisal Josip Vidmar. GL opera 1937/38 št. 5.

Prevodi

- Andrejev L.: Črne maske. Lj. Zvezna tiskarna in knjigarna 1924. 82 str. M. 8°. (Splošna knjižnica 26.)
- Andrejev L.: Povest o sedmih obešenih. Tema. Lj. TZ 1923. 150 str. 8°. (Prevodna knjižnica 8.)
- Andrejev L.: Plat zvona. Novele. Lj. TZ 1922. 132 str. 8°. (Prevodna knjižnica 6.) — Vsebinska: Plat zvona. Brezdno. Misel. V megli.
- Bunin I.: Gospod iz San Franciska. Sin. Ignat. Lj. Založba Hram 1933. 93 str. M. 8°. (Hramova knjižnica 4.)

Čehov A. P.: Anjuta. Novele. Lj. MP 1930. 333 str. 8°. — Vsebinska: Anjuta. Kameleon. Šesti oddelek. Dolgočasna storija. Dvoboj.

Čehov A. P.: Češnjevi vrt. Komedia v štirih dejanjih. — Striček Vanja. Prizori iz vaškega življenja. Čehov, Izbrana dela I (1947) 69—169.

Dickens Ch.: Božična pesem v prozi. Lj. Zadruga založba 1926 120 str. 16°. (Leposlovna knjižnica 2.) — Izšlo 1926 tudi v Mohorjevi knjižnici 14.

Fedin K.: Mesta in leta. Roman. Lj. TZ 1931. (VIII). 534 str. 8°. (Sodobni roman 2.)

Gogolj N. V.: Mrtve duše. Poem. Lj. Založba Hram 1936. 327 str. 8°. — 2. popr. izd. Lj. DZS 1949. 226 (I) str. 8°. (Svetovni klasiki.)

Gogolj N. V.: Ženitev. Popolnoma neverjeten dogodek v dveh dejanjih. Lj. SKZ 1948. 90. (I) str. 8°. (Knjižnica slovenskega gledališča 16.)

Gončarov I. A.: Oblomov. Roman v štirih delih. Lj. MP 1935. 496 str. 8°.

Gorki M.: Lev Tolstoj. Iz knjige »Spomini na sodobnike«. MP I, 217—225, 263—272, 282—291, 315—322. — Izšlo v ponatisu: Lj. Naša založba 1940. 85 str. 8°.

Gorki M.: Trije ljudje. Lj. MP 1934. 346 str. 8°. — (Druga izdaja): Cankarjeva založba 1948. 352 str. 8°.

Gribojedov A. S.: Gorje pametnemu! Komedia v 4 dejanjih. Lj. DZS 1949. 160 str. 8°.

Ludwig Emil: Napoleon. Lj. MP 1931. 510 str. 8°.

Molière: Šola za žene. — Ljudomrznik. — Učene ženske. Komedia v 5 dejanjih. Molière, Izbrano delo I (1947) 13—207.

Mukerđi Dhan Gopal: Mladost v džungli. Lj. Založba Svet 1928. 153 str. 8°.

Nušić Br.: Sumljiva oseba. Igra v 2 dejanjih. Lj. SKZ 1949. 5—84. (Knjižnica slovenskega gledališča 19.)

Ostrovski A. N.: Nevihta. Drama v 5 dejanjih. Lj. SKZ 1949. 98. (I) str. 8°. (Knjižnica slovenskega gledališča 18.)

Puškin A. S.: Mozart in Salieri. 1. in 2. prizor. LZ 1924. 739—745.

Puškin A. S.: Prizor iz Fausta. Morska obala. NS 1948. 43—46.

Spektorski E.: Zgodovina socijalne filozofije. Lj. Slovenska Matica. 40: 1. Od starega veka do XIX. stoletja. 1932. 306. VIII str. 2. Devetnajsto stoletje in začetek dvajsetega. 1933. 187. VIII str.

Tjutčev F. I.: »Kot ocean obdaja vso zemljo«. NS 1948. 109.

Tolstoj L. N.: Oče Sergij. Po plesu. Lj. Založba Hram 1933. 79 str. M. 8°. (Hramova knjižnica 3.)

Tolstoj L. N.: Prvi spomini. (Iz avtobiografskih opazk.) MP XII, 21—23.

Tolstoj L. N.: Rodbinska sreča. Roman. Lj. TZ 1927. 108 str. 8°. (Prosveti in zabavi 17.)

Tolstoj L. N.: Smrt Ivana Iljiča. Lj. Založba Hram 1933, 74 str. M. 8°. (Hramova knjižnica 1.)

Tolstoj L. N.: Izbrana filozofska dela. Lj. Trije labodje 1922, M. 8°. 1. Spoved. (Uvod v knjigo »Moja vera«). 96 str.

Tolstoj A. N.: Peter Veliki. Lj. Založba Hram. 8°. 1. Moskva. 1932. 431 str. 2. Narva. 1935. 346 str.

Turgenjev I. S.: Pomladne vode, Očetje in sinovi. Dva romana. Lj. MP 1936. 383 str. 8°.

Markov T.: Trinajst (iz ruske knjige o sovjetskih partizanih »Sovražniku za hrbtom«); SPor 1944, št. 13.

Nenatisnjeni prevodi dram z letnico premiere

Andrejev L.: Misel. Drama v 5 slikah. (1925).

Andrejev L.: Profesor Storicin. Drama v 4 dej. (1925).

Čehov A. P.: Češnjev vrt. Komedijska v 4 dej. (1923).

Dostojevski: Stričkov sen. Komedijska v 2 dej. (1925).

Dostojevski — Krasnopoljski: Zločin in kazen. (1932).

Gounod: Faust. Po Goetheju napisala J. Barbier in M. Carré. (1942).

Katajev: Kvadratura kroga. Veseloigra v 3 dej. (1932).

Kaufman G. S. — Edna Ferber: Simfonija 1937. Igra v 3 dej. (1937).

Krleža: V agoniji. Drama v 2 dej. (1933).

Mauriac Fr.: Asmodej. Igra v 5 dej. (1940).

Molière: Izsiljena ženitev. Komedijska v 1 dej. (1938).

Musorgski: Hovanščina. Ljudska veseloigra v 3 dej. (1937).

Nušić: Žalujoči ostali. Komedijska v 3^a dej. (1934).

Puškin: Kameniti gost. Poem v 4 slikah. (1935).

Suhovo — Kobilin: Tarelkinova smrt. Igra v 4 slikah. (1937).

Škvarkin: Izpit za življenje. Komedijska v 3 dej. (1938).

Tolstoj A. K.: Car Fjodor. Tragedijska v 5 dej. (1938).

Tolstoj L. N. — Putjata: Ana Karenina. 4 dej. dramskih slik. (1924).

Tolstoj L. N.: On je vsega kriv. Komedijska v 2 dej. (1931).

Turgenjev: Mesec dni na kmetih. Komedijska v 5 dej. (1948).

Verdi — Boito: Falstaff. Lirična komedijska v 3 dej. (1939).

Vesnič Radoslav M.: Gosposki dom. Tragikomedijska v 3 dej. (1936).

Werfel Fr.: Juarez in Maksimilijan. Zgodovinska drama v 3 fazah (1936).

Werner W.: Na ledeni plošči. Komedijska v 3 dej. (1936).

Kratice: DEn Delavska enotnost, DS Dom in svet, GL Gledališki list drama, J Jutro, Kr Kritika, LZ Ljubljanski zvon, MP Modra ptica, NS Novi svet, Sd Sodobnost, SN Slovenski narod, SPor Slovenski Poročevalec, TZ Tiskovna zadruga.

ANTON KUHELJ

Rojen dne 11. novembra 1902 na Opčinah pri Trstu. Redni profesor mehanike na Tehniški visoki šoli v Ljubljani. Izvoljen za rednega člana dne 6. decembra 1949.

Po maturi na klasični gimnaziji je obiskoval tehniško fakulteto na univerzi v Ljubljani in l. 1927 diplomiral za inženirja elektrotehnike; l. 1936 je prav tam promoviral za doktorja tehniških ved. L. 1933 je postal docent, l. 1938 izredni in l. 1946 redni profesor mehanike na tehniški fakulteti univerze v

Ljubljani. Od 1. novembra 1948 sodeluje pri Vazduhoplovnem inštitutu v Zemunu.

SPISI ANTONA KUHLJA

Proračun ravnih plošč v strojegradbi. Izvestje tehniške srednje šole v Ljubljani za leto 1928/29, str. 16 do 25.

O elastični stabilnosti krivih plošč. Disertacija, Ljubljana 1936. (Obširnejši izveček v obsegu 25 strani izdal Inštitut za tehnično mehaniko in preiskavo materiala univerze v Ljubljani).

Stabilitetni kriteriji v mehaniki elastičnih teles. Zbornik Prirodosl. društva I., str. 10 do 13. Ljubljana 1938.

O torziji votlih profilov. Zbornik Prirodosl. društva II., str. 17 do 23. Ljubljana 1941.

Dimenzioniranje lesenih nosilcev v letalstvu. Zbornik Prirodosl. društva III., str. 25 do 27. Ljubljana 1943.

Přibližný výpočet válcových skorapek. Sborník vysoké školy technické XVII/67. Brno 1948.

Statistični proračun krila z dvema vzdolžnikoma.

Samostojne konstrukcije motornih športnih letal KS I, KS II, Minima, šolskega letala Alka in jadralnega letala Inka.

Konstrukcija ravnega dna bunkerjev za zapihovalno napravo v premogovniku Senovo.

FELIKS LOBE

Rojen dne 14. oktobra 1894 v Ljubljani. Redni profesor in predstojnik strojnega oddelka na Tehniški visoki šoli v Ljubljani. Za rednega člana v razredu za matematične, fizikalne in tehnične vede izvoljen dne 6. decembra 1949.

Po dokončanem gimnazijskem študiju je študiral strojno stroko na češki tehniški visoki šoli v Pragi. V letih 1915—18 je služil vojaške in nato nadaljeval študije na Dunaju. Po diplomi je bil zaposlen od 1922—27 pri to-

varni Österreichische Industrierwerke Warchelowski-Eissler & Co., nato eno leto pri Staatseisenbahngesellschaft na Dunaju; v l. 1928—30 je delal pri Prvi jugoslovanski tvornici vagonov, strojev in motorjev v Slavonskem Brodu. Od l. 1930 je bil profesor na tehniški fakulteti univerze, sedaj na Tehniški visoki šoli v Ljubljani. Njegova specializacija zajema: gradnjo parnih in električnih lokomotiv, tirničnih pogonskih z bencinsko mehaničnim in električnim pogonom; dvigalne vozove za revizijo elektrificiranih prog, parne kotle, dvigala, specialne tehnološke stroje itd.

SEZNAM IZNAJDB FELIKSA LOBETA

Vpenjalna naprava z vzporedno delujočimi čeljustmi za dvigala (avstrijski patentni urad, patent št. 72283, 15. nov. 1915).

Dvovaljni motor s popolnim izenačenjem mas prvega in drugega reda z detaljnimi konstrukcijami (planetno gonilo, torna sklopka, kombinirana dvojna glava ojníc, palilni magnet, vplinjač; patent št. 97051 in 95796 republike Avstrije).

Posnemalnik za mleko (rep. Avstrija, patent št. 6247).

Mehanični pogonski stroj in konstrukcija voz ob elektrifikaciji avstrijskih prog (iz l. 1927).

Konstrukcije za voz za revizijo električnih vodov elektrificiranih prog (avstr. in nemški patent iz l. 1925).

Ovzmetenje in dušenje nihalnega sistema ojnic pri električnih lokomotivah (avstr. patent iz l. 1923).

Gonilo za menjanje smeri pri tirničnih vozilih (avstr. patent iz l. 1928).

Ovzmetenje zibk pri kretalnih podložjih za pogonski voz (patent iz l. 1933).

Podklopljiva in vzklopljiva sanišča za vozila (l. 1933).

Stroj za rezanje kock (l. 1933).

Škropilna naprava za kamnoseške žage (l. 1934).

Plana stružnica z mahalnimi držali nožev (l. 1935).

Vrtilna mahalka za spahalnice (l. 1935).

Zaporni ventil za zrakovod železniških zavor (l. 1935).

Izvirni avtomat za izdelavo spiralnih svedrov.

Stroj za krožno-ločno ozobčanje valjastih zobnikov.

Enobočna aparatura za najpreciznejše meritve na velikih reduktorjih z zobniki (pri parnih turbinah, pri valjčnih progah v metalurgiji, pri vodnih strojih, obdelovalnih strojih itd. (l. 1949).

MAKS SAMEC

Rojen dne 27. junija 1881 v Kamniku na Gorenjskem. Višji znanstveni svetnik in upravnik Kemičnega inštituta na Akademiji. Za rednega člana izvoljen dne 6. decembra 1949.

Po gimnazijskih študijah je v l. 1900—1904 študiral kemijo, fiziko, matematiko in prirodoslovne vede na univerzi na Dunaju in si l. 1904 pridobil doktorat. L. 1905 je bil asistent na meteorološkem zavodu na Dunaju. Od l. 1905 do l. 1919 srednješolski profesor na realkah na Dunaju.

L. 1919 redni profesor za kemijo na univerzi v Ljubljani; to službo je opravljal do l. 1946, ko je postal upravnik Kemičnega inštituta na Akademiji. 6. julija 1940 je bil izvoljen za rednega člana v razredu za matematične, prirodoslovne, medicinske in tehnične vede na Akademiji v Ljubljani, članstvu pa se je odpovedal iz uvidevnosti takratnih potreb in koristi Akademije. Sodeloval in predaval na raznih mednarodnih strokovnih kongresih v Zagrebu, Pragi, Budimpešti, Benetkah, Rimu, Monte Carlu, Parizu, Nancyju, Utrechtu, Amsterdamu, Londonu, Leipzigu, Heidelbergu in Berlinu. Član Advisory Comite žurnala High Polymers v Amsterdamu in Advisory Board žurnala Polymer Science v New Yorku; sekcijske predsednik Mednarodnega društva za radiobiologijo; dopisni član Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti v Zagrebu; član Leopoldinske karolinske akademije prirodoslovcev Halle a/d Saale.

Über die absolute Grösse der Moleküle, Feige & Co. Wien 1908.

Theorie und Praxis in der Luftschiffahrt; Sonderabdruck aus dem 58. Jahresbericht der k. k. Staatsrealschule im VII. Bezirke in Wien, Wien 1909.

Durchsichtigkeit der Luft bei verschiedenen Witterungszuständen in Wien; Aus den Sitzungsberichten der kaiserl. Akademie der Wissenschaften in Wien, Mathem.-naturw. Klasse; Bd. CXIV, Abt. IIa, Wien 1905.

Zur Kenntnis der Lichtintensitäten in grossen Seehöhen (I. Mitteilung); Aus den Sitzungsberichten der kaiserl. Akademie der Wissenschaften in Wien, Mathem.-naturw. Klasse; Bd. CXVI., Abt. I., Wien 1907.

Zur Kenntnis der Lichtintensitäten in grossen Seehöhen (II. Mitteilung); Aus den Sitzungsberichten der kaiserl. Akademie der Wissenschaften in Wien, Mathem.-naturw. Klasse; Bd. CXVII., Abt. I., Wien 1908.

Über ein selbstregistrierendes Photometer (skupno z A. Jenčičem); Aus den Sitzungsberichten der kaiserl. Akademie der Wissenschaften in Wien, Mathem.-naturw. Klasse; Bd. CXIX., Abt. IIa, Wien 1910.

Kondensation von Formisobutyraldol mit Dimethylanilin; Aus den Sitzungsberichten der kaiserl. Akademie der Wissenschaften in Wien, Mathem.-naturw. Klasse; Bd. CXIV., Abt. IIb, Wien 1905.

Zur Kenntnis des Trimethylacetaldehyds; Justus Liebig's, Annalen der Chemie. 351. Band, Leipzig 1906.

Über das Pinakon des Diäthylketons und seine durch Säurewirkung entstehenden Derivate; Aus den Sitzungsberichten der kaiserl. Akademie der Wissenschaften in Wien, Mathem.-naturw. Klasse; Bd. CXVI., Abt. IIb., Wien 1907

Über das Leucin aus Nackenband; Aus den Sitzungsberichten der kaiserl. Akademie der Wissenschaften in Wien, Mathem.-naturw. Klasse; Bd. CXVI., Abt. IIb, Wien 1907.

Über die Verbreitung der unentbehrlichen anorganischen Nährstoffe in den Keimlingen von Phaseolus vulgaris. I. (sodeloval Leopold Ritter von Portheim); Aus »Flora oder Allgemeine botanische Zeitung«, 94 Bd., 2. Heft, München 1905.

Über die Verbreitung der unentbehrlichen anorganischen Nährstoffe in den Keimlingen von Phaseolus vulgaris. II. (sodeloval Leopold Ritter von Portheim); Aus »Flora oder Allgemeine botanische Zeitung«, 99. Bd., 3. Heft, München 1909.

Orientierende Untersuchungen über die Atmung gesunder und infolge von Kalkmangel erkrankter Keimlinge von Phaseolus vllgaris (sodeloval Leopold Ritter von Portheim);

Über Löslichkeitsbeeinflussung von Elektrolyten durch Eiweisskörper I. (sodeloval Wolfgang Pauli); Biochemische Zeitschrift, Beiträge

zur chemischen Physiologie und Pathologie, Bd. 17., 1., 2. und 3. Heft, Berlin 1909.

Untersuchungen über physikalische Zustandsänderungen der Kolloide, XVII (sodelovala Wolfgang Pauli in Erwin Strauss); Biochemische Zeitschrift. Beiträge zur chemischen Physiologie und Pathologie; Bd. 59, 5. u. 6. Heft, Berlin 1914.

Studien über Pflanzenkolloide I. Die Lösungsquelle der Stärke bei Gegenwart von Kristalloiden; Aus Kolloidchemische Beihefte, Bd. III., Dresden 1912.

Studien über Pflanzenkolloide II. Die Lösungsstabilität der Stärke; Aus Kolloidchemische Beihefte, Bd. IV, Dresden und Leipzig, 1912.

Studien über Pflanzenkolloide, III. Entaschungs- und Lösungsvorgänge bei Stärke (sodeloval F. von Hoeffft); Aus Kolloidchemische Beihefte, Bd. V., Dresden und Leipzig 1913.

Studien über Pflanzenkolloide, IV. Die Verschiebung des Phosphorgehaltes bei den Zustandsänderungen und dem diastatischen Abbau der Stärke; Kolloidchemische Beihefte, Bd. VI, Hf. 1. Dresden u. Leipzig 1914.

Die kolloiden Zustandsänderungen der Stärke; Internat. Zeitschrift für physik.-chem. Biologie, I. Bd., 3. u. 4. Heft, Leipzig und Berlin 1914.

Studien über Pflanzenkolloide, V. Zur Kenntnis der löslichen Stärke (skupno s S. Jenčičem); Kolloidchemische Beihefte, Bd. VII, Heft 6—12, Dresden und Leipzig 1915.

Studien über Pflanzenkolloide, VI. Zur Kenntnis der Alkalistärke. Kolloidchemische Beihefte, Bd. VIII, Heft 1—2, Dresden und Leipzig 1916.

Studien über Pflanzenkolloide VII. Zur Kenntnis der Diastasewirkung; Kolloidchemische Beihefte, Bd. X, Heft 6—12, Dresden und Leipzig 1919.

Studien über Pflanzenkolloide, VIII. Zur Kenntnis einiger Zellulose-dextrine (sodeloval J. Matula); Kolloidchemische Beihefte, Bd. XI, Heft 1—2, Dresden und Leipzig 1919.

Studien über Pflanzenkolloide IX. Zur Kenntnis verschiedener Stärkearten (sodeloval H. Haerdtl); Kolloidchemische Beihefte, Bd. XII, Heft 12, Dresden und Leipzig 1920.

Studien über Pflanzenkolloide, X. Über die Einwirkung von Formaldehyd auf Stärke (skupno z Anko Mayer); Kolloidchemische Beihefte, Bd. XIII, Heft 6—7, Dresden und Leipzig 1920.

Zur Chemie der Polysaccharide. Biochemische Zeitschrift, Bd. 113, Berlin 1920.

Studien über Pflanzenkolloide XI. Elektrodesintegration von Stärkelösungen (skupno z Anko Mayer); Kolloidchemische Beihefte, Bd. XIII, Heft 9—12, Dresden und Leipzig 1921.

Studien über Pflanzenkolloide, XII. Über die Einwirkung von Formaldehyd auf Zellulose (skupno s S. Ferjančičem); Kolloidchemische Beihefte, Bd. XIV, Heft 6—8, Dresden und Leipzig 1921.

Verfahren zur Herstellung von Dextrinen aus Zellulose (sodeloval Dr. F. Hoefft); Österreichisches Patentamt. Patentschrift Nr. 83.367, Wien 1921.

Sur la substance organique fondamentale de l'amylopectine (sodelovala Anka Mayer in M. L. Maquenne); Comptes rendus 172, 1079, Paris 1921.

Sur la synthèse de l'amylopectine par éthérification phosphorique des érythroamiloses (skupno z Anko Mayer in M. L. Maquenne); Comptes rendus 173, 321, Paris 1921.

Kolloidchemische Untersuchungen über die Sulfitablauge, I (skupno z M. Rebekom); Kolloidchemische Beihefte, Bd. XVI, Heft 5—12, Dresden und Leipzig 1922.

Stehiometrija amylopektinov; Zbornik Ložanić 1922.

Sur la composition du glycogène. Comptes rendus 176, 1419, Paris 1923.

Studien über Pflanzenkolloide XIV. Physiko-chemische Analyse der Agargallerte (skupno z V. Isajevićem); Kolloidchemische Beihefte, Bd. XVI., Heft 5—12, Dresden und Leipzig 1922.

Kolloidchemische Untersuchungen über die Sulfitablauge, II. Dialyse der Sulfitablauge (skupno z M. Rebekom); Kolloidchemische Beihefte, Bd. XIX, Heft 1—3, Dresden und Leipzig 1923.

Verfahren zur Darstellung von Gallerten aus hochmolekularen Polysacchariden; Österreichisches Patentamt. Patentschrift Nr. 97.407. Wien 1924.

Studien über Pflanzenkolloide XV. Über die aus verschiedenen Stärkearten dargestellten Amylopektine (sodelovala M. Minaeff in N. Ronžin); Kolloidchemische Beihefte, Bd. XIX, Heft 4—6, Dresden und Leipzig 1924.

Sur les propriétés chimico-colloïdales des composantes de l'amidon; Comptes rendus 477, Paris 1925.

Chimie biologique. — Sur l'hydrolyse enzymatique des amylophosphates naturels et synthétiques; Comptes rendus 181, 532, Paris 1925.

Studien über Pflanzenkolloide XVI. Verhalten der Stärkekomponenten zu Jod und ihre kolloide Schutzwirkung; Kolloidchemische Beihefte, Bd. XXI, Heft 3—6, Dresden und Leipzig 1925.

Studien über Pflanzenkolloide XVII. Über die Peptisation der Stärke durch ultraviolette Strahlen. Kolloidchemische Beihefte, Bd. XXIII, Heft 1—12, Dresden und Leipzig 1926.

Kolloidchemische Untersuchungen über die Sulfitablauge III. Charakteristik der elektrodialytisch erhaltenen Funktionen (skupno z I. Ribarićem); Kolloidchemische Beihefte, Bd. XXIV, Heft 1—4, Dresden und Leipzig 1926.

Studien über Pflanzenkolloide XVIII. Mitteilung: Zur Kenntnis der Weizenstärke; Biochemische Zeitschrift, Bd. 186, Heft 5/6, Berlin 1927.

Studien über Pflanzenkolloide XIX. Mitteilung: Zur Kenntnis einiger Stärkedextrine; Biochemische Zeitschrift, Bd. 187, Heft 1/3, Berlin 1927.

Prispevki h kemizmu ligninsulfokislina; Arhiv za hemiju i farmaciju 1, 104, Zagreb 1927.

Ponašanje fosforja ob kemijskih in koloidno kemijskih presnovah škroba; Arhiv za celokupnu hemiju i farmaciju 1, 55, Beograd 1927.

Ultramikroskopska preiskava škrobovih solov.

Oplemenitenje premoga; Jutro 11. dec. 1927.

Studien über Pflanzenkolloide. XX. Mitteilung: Verhalten der Stärkesole im Dunkelfeld; Biochemische Zeitschrift, Bd. 195, Heft 1—3, Berlin 1928.

Studien über Pflanzenkolloide, XXI. Mitteilung: Über die Verteilung von Phosphor und Stickstoff innerhalb des Stärkekornes; Biochemische Zeitschrift, Bd. 195, Heft 1—3, Berlin 1928.

Zum Mizellarzustand der Stärke; Kolloid-Zeitschrift XLVII. Band 1929, Heft 1.

Sulfurylierung der Stärke; Aus den Sitzungsberichten der Akademie der Wissenschaften in Wien. Mathem.-naturw. Klasse, Abteilung IIb, 138. Band, Suppl. Wien 1929.

Über die Löslichkeit der Stärke in Wasser unterhalb der Quellungs-Temperatur (skupno z N. Tomazom); Berichte der deutschen chemischen Gesellschaft, Jahrg. 62, Heft 8, Berlin 1929.

Studien über Pflanzenkolloide, XXII. Mitteilung: Über die nach verschiedenen Methoden dargestellten Kartoffel-Amylopektine; Biochemische Zeitschrift Bd. 205, Heft 1—3, Berlin 1929.

Studien über Pflanzenkolloide, XXIII. Lösliche Stärken, erhalten durch Einwirkung von Oxydationsmitteln; Kolloidchemische Beihefte, Bd. XXVIII, Heft 3—5, Dresden und Leipzig 1929.

Studien über Pflanzenkolloide XXIV. Zur Kenntnis der Erythrosubstanzen (skupno z Medo Blinc); Kolloidchemische Beihefte, Bd. XXX, Heft 4—7, Dresden und Leipzig 1929.

Die Miocellartheorie der Stärke in ihren heutigen Formen und das physikochemische Verhalten der Stärkesubstanzen; Biochemische Zeitschrift, Bd. 218, Heft 4—6, Berlin 1930.

Studien über Pflanzenkolloide XXVI. Die Beziehung zwischen Phosphor und Stickstoff in der Kartoffel- und Weizenstärke. Kolloidchemische Beihefte, Bd. XXXIII, Heft 1—4, Dresden und Leipzig 1931.

Studien über Pflanzenkolloide XXVII. Weitere Beiträge zur Differenzierung der Amylo- und Erythrokörper bei Stärke; Kolloidchemische Beihefte, Bd. XXXIII, Heft 1—4, Dresden und Leipzig 1931.

Studien über Pflanzenkolloide, XXVIII. Eigenschaften verschiedener Stärkearten (skupno z R. Klemenom); Kolloidchemische Beihefte, Bd. XXXIII, Heft 5—8, Dresden und Leipzig, 1931.

Studien über Pflanzenkolloide XXIX. Über die Wanderungsgeschwindigkeit von Stärkesubstanzen; Kolloidchemische Beihefte, Bd. XXXIII, Heft 5—8, Dresden und Leipzig 1931.

Studien über Pflanzenkolloide XXX. Phosphorhaltige Abbauprodukte der Kartoffelstärke; Kolloidchemische Beihefte, Bd. XXXIII, Heft 9—12, Dresden und Leipzig 1931.

Phosphor-, Stickstoff- und Siliciumgehalt der Stärkefraktionen. *Helvetica chimica acta* Vol. XV., Fasc. primus 1931.

Abhandlungen zur physikalischen Chemie der Stärke und der Brotbereitung VIII. Inwieweit bestehen Verkleistern und Retrogradieren bei den mit nativer Stärke verwandten Substanzen? (skupno z J. R. Katz in J. C. Berksen); *Zeitschrift für physikalische Chemie*, Abt. A. Bd. 158, Heft 5/6, Leipzig 1932.

Reakcija škroba z zelo razredčenim lugom; *Chemický listů roč.* XXVI., číslo 20.

Über die enzymatische Spaltbarkeit der Amylo- und Erythrokörper aus Stärke. (I. Mitteilung über enzymatische Amylyolyse) (sodeloval Ernst Waldschmidt-Leitz); *Hoppe-Seyler's Zeitschrift für Physiologische Chemie*, Bd. 203, Heft 1. u. 2., Berlin und Leipzig 1931.

Studien über Pflanzenkolloide XXXI. Zur Bestimmung der mittleren Teilchengröße einiger Stärkesubstanzen und Stärkederivate; *Kolloid-Beihefte*, Bd. XXXVII, Heft 1—3, Dresden und Leipzig 1932.

Abhandlungen zur physikalischen Chemie der Stärke und der Brotbereitung. XI. Zur Einleitung der Stärkearten in Gruppen nach dem Röntgenspektrum und nach den Eigenschaften des Amylopektins (sodelovala J. R. Katz in R. Klemen); *Zeitschrift für physikalische Chemie*, Abt. A, Bd. 163, Heft 3/4, Leipzig 1933.

Der heutige Stand der Amylopektintheorie.

Osmose und Diffusion einiger Pflanzenkolloide (Stärkesubstanzen — Ligninsulfosäure — Humate); *Kolloid-Zeitschrift*, Bd. 59, Heft 3, Dresden und Leipzig 1932.

The Cholloid-Chemical Properties of Starch in Relation to Chemical Constitution.

Tiljna preiskava premogov iz Slovenije (skupno z J. Majdelom); *Tehnički list*, God. VI, br. 18, Zagreb.

Tiljni produkti nekaterih premogov iz Slovenije; *Tehnički list*, God. IX, br. 17, Zagreb 1927.

Produkti švelovanja nekih ugljeva iz Slovenačke; *Rudarski i topionički vjesnik*, br. 6, Beograd 1929.

Mineralne komponente u mrkom uglju i njihova variacija kod ispiranja sa vodom, odnosno sa parafinskim uljem (skupno z L. Guzeljem in J. Kavčičem); *Rudarski i topionički vjesnik*, br. 2., Beograd 1929.

Berginiziranje ugljeva dravske banovine; *Rudarski i topionički vjesnik*, god. II, br. 12, Beograd 1930.

Ugljevi Dravske banovine kao gorivo u Celus peći (skupno z J. Kav-
čičem in R. Klemenom); Rudarski i topionički vjesnik, god. III, br. 1 i 2,
Beograd 1931.

Metalurški koks iz jugoslovanskih premogov (sodeloval S. Radnai);
Rudarski i topionički vjesnik, god. III, br. 11, Beograd 1931.

Die Verflüssigung des Stärkekleisters; Naturwissenschaften 1933.

Some Technically important Properties of Starch in Connexion
with its Constitution; The Journal of the Society of Chemical Industry.
Vol. LII., No. 47., 1933.

Nekoja tehnički važna svojstva škroba kao izraz njegove konstitu-
cije; Arhiv za hemiju i farmaciju 8, 17, 1934.

Studije o oplemenjivanju ugljena Dravske banovine s naročitim
obzirom na dobivanje metalurškog koksa; Tehnološki pregled 1., 85, 1933.

Reakcija škroba z zelo razredčenim lugom; Glasnik Hemiskog Dru-
štva Kraljevine Jugoslavije, Knj. 4, sv. 2., Beograd 1933.

Studien über Pflanzenkolloide XXXII. Über Quellstärke (skupno z
Medo Blinc); Kolloid-Beihefte, Bd. 38, Heft 1—2, Dresden u. Leipzig 1933.

Studien über Pflanzenkolloide XXXIII. Veränderung der Stärke
durch oxydative Einführung saurer Gruppen (skupno z Medo Blinc);
Kolloid-Beihefte. Bd. 38, Heft 1—2, Dresden und Leipzig 1933.

Studien über Pflanzenkolloide XXIV. Die Teilchengrösse oxydierter
Stärke, bestimmt auf osmotischem und auf chemischem Wege; Kolloid-
Zeitschrift, Bd. LXIV, Heft 3, Dresden und Leipzig 1933

Trisaccharid pri pankreatični amilolizi Eritroamiloz (skupno z R.
Klemenom); Glasnik Hemijskog društva 5, 25, 1934.

Der Aufbau der Stärkekörner; Zeitschrift für das gesamte Getreide-,
Mühlen- und Bäckereiwesen, Jahrg. 25, Nr. 5, Berlin 1934.

Die Stärke; Zeitschrift für Volksernährung 1934

Coloidal ions of Starch; The Transaction of the Farady Society,
No. 164, Vol. XXXI., Part. I. 1935.

Studien über Pflanzenkolloide XXXV. Lösungszustand der Iso- Hexo-
sane (skupno z L. Knopom); Kolloid-Beihefte Bd. 38, Heft 5—7, Dresden
und Leipzig 1934.

Studien über Pflanzenkolloide XXXVI. Bereitung und Dispersitäts-
grad von Erythrokörpern aus Kartoffelstärke (skupno z L. Knopom); Kol-
loid-Beihefte, Bd. 39, Heft 8—12, Dresden und Leipzig 1934.

Studien über Pflanzenkolloide XXXVII. Die Teilchengrösse der Amy-
lose und ihrer Desaggregationsprodukte beim Azetylieren, bei der Hitze-
spaltung und beim Altern (skupno z L. Knopom); Kolloid-Beihefte, Bd. 39,
Heft 8—12, Dresden und Leipzig 1934.

Studien über Pflanzenkolloide XXXIX. Das Fadenziehen der Stärke-
lösungen (skupno z B. Dudanko); Kolloid-Zeitschrift, Bd. 67, Heft 3,
Dresden und Leipzig 1934.

Studien über Pflanzenkolloide XL. Über die Reaktion der Stärke mit Eiweisskörpern; Kolloid-Beihefte, Bd. 40, Heft 7—12, Dresden und Leipzig 1934.

Die Einwirkung ultravioletter Strahlen auf Kohlenhydrate; Atti del Primo Congresso Internazionale di Elettro-radio-biologia, Vol. I., Bologna 1935.

Über die Wirkung von β -Amylase auf einige Stärkesubstanzen; Hoppe-Seyler's Zeitschrift für Physiologische Chemie, Bd. 236, Heft 2 u. 3, Berlin und Leipzig 1935.

Herstellung der β -Amylase und der Substratsubstanzen; Hoppe-Seyler's Zeitschrift für Physiologische Chemie, Bd. 236, Heft 2 u. 3, Berlin und Leipzig 1935.

Über Amylo-phosphatase aus Gerste. — 5. Mitteilung über enzymatische Amylolyse in der von M. Samec und E. Waldschmidt-Leitz begonnenen Untersuchungsreihe von Ernst Waldschmidt-Leitz und Karl Mayer; Hoppe-Seyler's Zeitschrift für Physiologische Chemie, Bd. 236, Heft 4, 5 u. 6, Berlin und Leipzig 1935.

Studien über Pflanzenkolloide XLI. Zur Kenntnis des Isolichenins; Kolloid-Beihefte, Bd. 41, Heft 8—10, Dresden und Leipzig 1935.

Studien über Pflanzenkolloide XLII. Einfluss von Kristalloiden auf die Zustandsform der Amylosen unter besonderer Berücksichtigung der Spinnbarkeit; Kolloid-Beihefte, Bd. 43, Heft 608, Dresden u. Leipzig 1936.

Starches — a Scientific Study of their Characteristics; Food Manufacture 10, 301. 1935.

Beiträge zum Problem der Ergiebigkeit von Stärke; Zeitschrift für Spiritusindustrie LIX. Jahrg. Nr. 26, Berlin 1936.

Beiträge zum Problem der Ergiebigkeit von Stärke; Zeitschrift für Spiritusindustrie LIX. Jahrg. Nr. 27, Berlin 1936.

Die Jodfarbe dephosphorylierter Kartoffelstärke (sodelovala E. Waldschmidt-Leitz in Karl Mayer); Hoppe-Seyler's Zeitschrift für Physiologische Chemie, Bd. 242, Heft 3 u. 4, Berlin und Leipzig 1936.

Die Quellstärken (skupno z Medo Blinc); Kolloid-Zeitschrift, Bd. 77, Heft 1, Dresden und Leipzig 1936.

Studien über Pflanzenkolloide XLIII. Einfluss von Chlordioxyd auf den Chemismus der Kartoffel- und Weizenstärke; Kolloid-Beihefte, Bd. 43, Heft 608, Dresden und Leipzig 1936.

Soluble Amylo-Phosphoric acids and the Nature of the Paste-Forming Starch fractions; Cereal Chemistry, Vol. XIII, No. 5, USA 1936.

Über die Wirkung von α -Malzamylose auf einige Stärkesubstanzen; Hoppe-Seyler's Zeitschrift für Physiologische Chemie, Bd. 248, Heft 2 u. 3, Berlin und Leipzig 1937.

Enzymatische Dephosphorylierung von Weizenstärke (sodelovala E. Waldschmidt in K. Mayer); Hoppe-Seyler's Zeitschrift für Physiologische Chemie, Bd. 250, Heft 4, 5 u. 6, Berlin und Leipzig 1937.

Studien über Pflanzenkolloide XLIV. Lösliche Stärke aus Amylosen; Kolloid-Beihefte, Bd. 46, Heft 1—4, Dresden und Leipzig 1937.

Amorphe Spektren der Stärke (sodeloval J.R.Katz); Zeitschrift für physikalische Chemie (A) 180, 436—446, Leipzig 1937.

Studien über Pflanzenkolloide XLV. Die Alkalilabilität als Charakteristik der Stärkesubstanzen; Kolloid-Beihefte, Bd. 47, Heft 1—4, Dresden und Leipzig 1937.

Različnost Amilo- i Eritrosupstanca kao izraz njihove razne molkozeije; Rad Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, Matem.-prir. razred, knj. 261, Zagreb 1938.

Methodik der Viskositätsmessungen von Stärkekleistern und Stärkelösungen (skupno z Medo Blinc); Ve Congrès international Technique et Chimique des Industries et Agricoles Schéveningue 1937, Extrait des Comptes Rendus.

Der Aufbau der Stärke und ihrer technisch wichtigen Eigenschaften; Der Papier-Fabrikant, Heft 49, 1938.

Sur les Différences Physico-chimiques et Enzymatiques qu'on peut observer parmi les Substances amylacées qui diffèrent entre elles par la Coloration par l'Iode; Dix-huitième Congrès de Chimie industrielle Nancy 22 septembre — 2 octobre 1938. Chimie et Industrie, Paris 1938.

Kolloidchemie im Dienste der Stärkeforschung; Colloid-Zeitschrift, Bd. 85, Heft 2/3, Dresden und Leipzig 1938.

Die neueren Ergebnisse der Stärkeforschung:

I. Die Bestandteile des Stärkekornes (skupno z M. Blinc); Kolloidchem. Beihefte 47, 371; 1938.

II. Abbau der Stärke (skupno z M. Blinc); Kolloidchem. Beihefte 49, 75; 1938.

III. Die Konstitution der Stärke; Kolloidchem. Beihefte 51, 359; 1940.

IV. Röntgenspektrum der Stärke (skupno z M. Blinc); Kolloidchem. Beihefte 52, 57; 1940.

V. Synthese der Stärke; Kolloidchem. Beihefte 53, 453; 1941.

VI. Aufbau des Stärkekornes; Kolloidchem. Beihefte 54, 147; 1942.

VII. Die physikalischen Eigenschaften der Stärkekörner; Kolloidchem. Beihefte 54, 177; 1942.

VIII. Das Stärkekorn und Wasser; Kolloidchem. Beihefte 54, 435; 1943.

Studien über Pflanzenkolloide XLVI. Die Alterung der Stärkelösungen, betrachtet vom kolloidchemischen, enzymatischen und röntgenspektrographischen Standpunkt aus (sodeloval J.R.Katz); Kolloid-Beihefte, Bd. 49, Heft 9—12, Dresden und Leipzig 1939.

Änderung der Malzresistenz und des Röntgenspektrums beim Altern der Brotkrume (sodeloval J.R.Katz); Zeitschrift für Physikalische Chemie (A) 184, 123—126, Leipzig 1939.

Die Anfangsphase der α -diastatischen Stärkehydrolyse; Hoppe-Seyler's Zeitschrift für physiologische Chemie, Bd. 259, Heft 2, 3 u. 4, Berlin 1939.

Die Stärke; Chemiker-Zeitung, 63. Jahrgang, Nr. 40, Köthen 1939.

Zur Frage einer strukturellen Verschiedenheit der Amylo- und Erythroderivate der Stärke; Reichsarbeitsstagung 1939.

Die Verschiedenheit der Amylo- und Erythrosbstanzen als Ausdruck ihrer verschiedenen Molkohäsion; Bulletin international de l'académie Yougoslave des Sciences et des Beaux-Arts, Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles, Livre XXXII, — 1939.

Die Natur der Teilchen von Amylose und von den höheren α -diastatischen Dextrinen; Hoppe-Seyler's Zeitschrift für physiologische Chemie, Bd. 263, Heft 1 u. 2, Berlin 1940.

Die kolloidchemischen und physikochemischen Eigenschaften der Stärkelösungen als Wegweiser organischer Strukturforschung, Kolloid-Zeitschrift, Bd. 92, Heft I, Dresden und Leipzig 1940.

Zur Frage nach einer strukturellen Verschiedenheit jodcolorimetrisch-differenzierter Stärkesubstanzen; Berichte der deutschen chemischen Gesellschaft, Jahrg. 73, Heft 7, Berlin 1940.

Beiträge zum Chemismus des Stärkekornes.

Elektrodialyse und Elektrophorese in der Stärkeforschung (skupno s C. Nučičem in V. Pirkmajerjem); Kolloid-Zeitschrift, Bd. 94, Heft 3, Dresden und Leipzig 1941.

Die Natur der Teilchen der Erythroamylose und ihrer höheren α -diastatischen Dextrine; Hoppe-Seyler's Zeitschrift für Physiologische Chemie, Bd. 267, Heft 6, Berlin 1941.

Zur Kenntnis des Kartoffelamylopektins (sodelovali V. Pirkmajer, J. Počkar, T. Sernec in L. Žagar); Österreichische Chemiker-Zeitung, Jahrg. 44, Nr. 13/14, Wien 1941.

Defosforizzazione dell'amido di patate con la fosfatasi cerebrale; Reale Accademia d'Italia. Rendiconti della classe di Scienze Fisiche, Matematiche e Naturali, fasc. 2—5, Ser. VII, vol. III, Roma 1941.

Grundlagen für eine Kolloidchemie der Amylosen; Kolloid-Zeitschrift, Bd. 100, Heft I, Dresden und Leipzig 1942.

Studien über Pflanzenkolloide XLVII. Säurehydrolyse jodkolorimetrisch differenzierter Stärkesubstanzen (skupno z M. Dermeljem); Kolloid-Zeitschrift, Bd. 101, Heft 2, Dresden und Leipzig 1942.

Über die Hydrolyse von Abbauprodukten der Stärke durch den *Bacillus macerans* und sein Enzym; Berichte der deutschen chemischen Gesellschaft, Jahrg. 75, Heft 12, Berlin 1942.

Cause della diversità dell'idrolisi acida delle sostanze amidacee (skupno z M. Dermeljem); Gazzetta chimica Italiana, vol. 72, fasc. III, Roma 1942.

Kemijska hidroliza amilo i eritro-substanca; Rad Hrvatske Akademije znanosti i umjetnosti, Matem.-prirod. razred. Knjiga 274, Zagreb 1942.

Die Struktur der Stärke und enzymatische Vorgänge an Stärkesubstanzen; Ergebnisse der Enzymforschung, Bd. 9, Leipzig 1943.

Versuche zum Nachweis der Strömungsdoppelberechnung von Stärkesubstanzen; Ergebnisse der Enzymforschung, Bd. 9, Leipzig 1943.

O škrobu različnih rastlin; Zbornik zimske pomoči Ljubljana 1944.

Ein Vergleich des Kartoffel- und Maisamylopektins (Wasserbindung, Viskosität, Jodfarbe, -diastatischer Abbau. Studien über Pflanzenkolloide XLIX) (skupno z L. Žagarjem); Wiener Chemiker-Zeitung, Jahrg. 47, Nr. 15/18, Wien 1944.

Versuche zum Nachweis der Strömungsdoppelberechnung von Stärkesubstanzen (Studien über Pflanzenkolloide, L) (skupno z Antonom Peterlinom); Kolloid-Zeitschrift, Bd. 109, Heft 2, Dresden und Leipzig 1944.

Kolloidalnost i konstitucija krahmala; Kolloidni žurnal (ruski) št. 5, 1946.

Vpliv zunanjih faktorjev na delovanje encima bacilusa maceransa. Akademija znanosti in umetnosti, Ljubljana 1946.

Koloidno stanje amiloz in njegova odvisnost od elektrolitov (skupno z M. Ferlanom); Akademija znanosti in umetnosti, Ljubljana 1946.

Hidroliza riževih luskin (skupno z M. Ferlanom in A. Pajkom); Akademija znanosti in umetnosti, Ljubljana 1946.

Izomerija amilopektinov. Akademija znanosti in umetnosti, Ljubljana 1946.

Experiments on characterising of influence of electrolytes upon amyloses by means of the activity coefficients; Recueil des travaux chimiques des Pays Bas 1946.

Kolloidchemie der Stärke; Dresden—Leipzig 1927.

Colloidchemistry of Cellulose; Colloid Chemistry Theoretical and applied Vol. IV. New York 1932.

A Summary of the Colloid Chemistry of Starches; Colloidchemistry Theoretical and applied Vol. IV. New York 1932.

Die neuere Entwicklung der Kolloidchemie der Stärke (skupno z M. Blinc); Dresden—Leipzig 1941.

BOGDAN BRECELJ

Rojen dne 6. maja 1906 v Gorici. Redni profesor za ortopedijo na Medicinski visoki šoli v Ljubljani. Za rednega člana izvoljen dne 6. decembra 1949.

Po dovršeni klasični gimnaziji se je vpisal na medicinsko fakulteto v Ljubljani ter študije po prvem rigorozu nadaljeval na Dunaju in v Innsbrucku, kjer je 11. novembra 1929 promoviral za doktorja medicine (doktorat je nostrificiral na beograjski medicinski fakulteti). L. 1934 se je usposobil za specia-

lista iz kirurgije v splošni bolnici v Ljubljani. Nato se je posvetil izključno ortopedski kirurgiji ter izpopolnil svoje teoretično in praktično znanje na ortopedski kliniki Charité v Berlinu, dalje v Pragi, na Dunaju, v Frankfurtu, Milanu in Bologni. Po končani specializaciji je prevzel v Ljubljani vodstvo ortopedskega oddelka splošne bolnice. Med okupacijo je bil preganjan in dvakrat zaprt, l. 1943 se mu je posrečilo pobegniti na osvobojeno ozemlje in stopiti v NOV, kjer je vršil razne sanitetne funkcije; postal je končno glavni kirurg NOV in POS. V l. 1945 je bil sekretar PNOO za Slovensko Primorje in Trst; v septembru istega leta je bil imenovan za rednega profesorja za ortopedijo na medicinski fakulteti in potem na Medicinski visoki šoli v Ljubljani.

SPISI BOGDANA BRECLJA

Prva pomoč in reševanje v gorah — Ljubljana, Planinska knjižnica 1, 1933 — 61 strani.

Pomen mielografije za lokalizacijo tumorjev hrbtnege mozga. Zdrav. vest. 1934 — 583-8.

Zur Frühestbehandlung angeborener Fussdeformitäten. Medizinische Welt 1936 — Berlin.

Z internacionalnega športno-zdravniškega kongresa v Berlinu. Zdrav. vest. 1937.

O zgodnjem zdravljenju prirojenih okvar. Zdrav. vest. 1939 — 394 do 401.

Pauwelssova operacija preloma stegneničnega vratu. Zdrav. vest. 1940 — 119-25.

Primarna oskrba ran. Part. zdrav. vest. 1944 št. 1.

Fiksacija in imobilizacija. Part. zdrav. vest. 1944 št. 4.

Vojna kirurgija. Prevod in priredba iz ruščine. Izdanje SOGŠ 1944.

Naš vestnik na starih in novih potih. Zdrav. vest. 1946 št. 1.

Prvi koraki k enotnemu tretiranju osteoartikularne tuberkuloze. Narodno zdravlje 1946.

Naša medicina v boju in sedaj na novih potih. Novi svet 1947.

Nekatera opažanja pri zdravljenju osteoartikularne tuberkuloze. Zdrav. vest. 1948 — 11-20.

Poliomielitične paralize v Sloveniji. Zdrav. vest. 1948 od 276-89.

O hirurškem lečenju osteoartikularne tuberkuloze. Medicinski glasnik 1949 — 180-184.

Radna sposobnost kod osteoartikularne tuberkuloze. Zbornik II. kongresa ftiziologa Jugoslavije 1949 — 242-49.

Ombredanne L., Quelques vérités premières en Chirurgie infantile (ocena) Zdrav. vest. 1937.

Carcassone T. in Haimorici H.: Zdravljenje arterialne embolije ekstremitet (por.) Zdrav. V. 1940 — 138.

Rallet — Guy, Pierre: Anatomske oblike prelomov vrevenc ter njihovi načini konsolidacije (por.) Zdrav. V. 1940 — 138.

Dr. M. Derganc: »Prva pomoč« priročnik za sanitejce in bolničarje (ocena) Zdrav. vest. 1948 — 153.

Dr. M. Derganc: »Prva pomoč« (ocena) Planinski vestnik 1948.

Uvedba enotnega načina oskrbe invalidov z ortopedskimi pomagali (referat). Konferenca upravnikov ortopedskih zavodov l. 1945 v Beogradu.

Zavod za osteoartikularno tuberkulozo, Rovinj (referat) 1947., za KZNZ.

Bolnica za kostno tuberkulozo z 200 posteljami (referat) za KZNZ — 1947.

BOŽIDAR LAVRIČ

Rojen dne 10. novembra 1899 v Novi vasi na Blokah. Redni profesor Medicinske visoke šole v Ljubljani. Za rednega člana izvoljen dne 6. decembra 1949.

Po dovršeni gimnaziji se je l. 1918 vpisal na medicinsko fakulteto v Zagrebu; po dveh semestrih je študij nadaljeval v Parizu, po nadaljnjih dveh semestrih pa v Pragi, kjer je l. 1924 promoviral za doktorja. Staž je odslužil v bolnicah v Mariboru in Celju. L. 1925 je postal sekundarij zakladne bolnice

v Zagrebu. Svoje študije si je nato izpopolnil v pariških bolnicah Salpêtrière, Cochin, Tenon in v Rouenu. L. 1930 je prevzel službo sekundarija v bolnici v Šibeniku in po treh letih je postal asistent na kirurški kliniki v Zagrebu, a kmalu je kot primarij prevzel bolnico v Mariboru ter že pod konec l. 1933 vodstvo II. kirurškega oddelka v Ljubljani. L. 1936 je postal privatni docent za topografsko anatomijo in kirurško propedeutiko na ljubljanski medicinski fakulteti, kjer je bil 1940 imenovan za rednega profesorja kirurgije in predstojnika kirurške klinike. V l. 1943 je bil konfiniran v Italiji, živel po zlomu Italije na skrivaj v Rimu in je sredi l. 1944 prešel v narodnoosvobodilno vojsko ter vodil bolnico v Andriji v Italiji. Na jesen istega leta je postal pomočnik načelnika sanitetnega oddelka JA na bazi v Bariju. Decembra 1944 je postal glavni kirurg JA v Beogradu. L. 1945 je prevzel zopet svoje mesto na ljubljanski medicinski fakulteti in potem na Medicinski visoki šoli v Ljubljani. Po l. 1947 je kot Rockefellerjev povabljenec obiskal

bostonsko medicinsko fakulteto na Haward University, dalje Johns Hopkins University v Baltimore in Columbia University v New Yorku. Član »Deutsche Gesellschaft für Chirurgie«; častni član Češkoslovaškega kirurgičnega društva v Pragi, častni član Bolgarskega kirurgičnega društva; predsednik Saveza lekarskih društev Jugoslavije; član ožjega redakcijskega odbora Acta medica Jugoslavica.

SPISI BOŽIDARJA LAVRIČA

Doprinos dijagnozi i terapiji pulmonalnog ehinokoka (Liječ. Vestnik 1930-9).

Anestezija percainom (Liječ. Vestnik 1932-3).

Ein Fall von partiellen Chondrodystrophie (Röntgenpraxis, 1933-6).

Slučaj parcijelne kondrodistrofije (Liječ. Vest. 1933-4).

Naše izkušnje z jodtyrosinom (Zdrav. Vestnik 1934-9).

Absolutne indikacije za operativno zdravljenje želodčnih in duodenalnih čirov (Zdrav. Vestnik 1934-1).

Terapija ehinokoka (Spomenknjiga bolnice Šibenik 1933).

Embolia art. femoralis (V. jug. kongres za operativno medicino 1934).

Torakalne in abdominalne operacije na II. kirurg. odd. (Zdrav. Vest. 1935/7/8).

Maligni tumorji debelega črevesa (Zdrav. Vest. 1935/10).

Neurofibromatosis Recklinhausen (Zdrav. Vest. 1935/10).

Flegmone (Zdrav. Vestnik 1936/6).

Terapija torakalnega empiema (Referat na vseslov. zdrav. kongresu, Sofija, Zdrav. Vest. 1937-5).

Perforativna peritonitis (Referat na kongresu jug. kirurg. društva 1937).

Takojšnja resekcija pri perforiranem gastroduodenalnem ulkusu (Zdrav. Vest. 1938/12).

Intrahepatične Gallensteine (Zentralblatt für Chirurgie, skupaj z Dr. Kobetom 1938/12).

Operativna tehnika torakoplastike in plombe (Kongres protituberkulozne lige, Lipik 1939).

Zur Frage der Serumbehandlung der akuten Osteomyelitis und anderen Staphylokokken Erkrankungen (skupaj z Dr. Linhartom, Graz, Zentralblatt für Chirurgie, 1940).

Savremeno lečenje ratnih ozleda (Vojno sanitetni pregled 1944).

Ratne ozlede šake (Vojno sanitet. pregled 1945-1/2).

Posttraumatski osteomielitis (Vojno sanit. pregl. 1945, 10—11).

Penicillin (Proteus 1946).

Značaj in važnost imobilizacije v kirurgiji (Predavanje na kirurg. klin. v Zagrebu 1946).

Novi putevi torakalne kirurgije (Predavanje Zbora Liječnika-Hrvatske 1946).

IGOR TAVČAR

Rojen dne 2. novembra 1899 v Ljubljani. Redni profesor interne medicine na Medicinski visoki šoli v Ljubljani. Za rednega člana izvoljen dne 6. decembra 1949.

Po končanih gimnazijskih študijah se je vpisal l. 1919 na medicinsko fakulteto univerze v Ljubljani; nadaljeval je študij v Pragi do prvega rigorosa, nato šel v Heidelberg, kjer je l. 1924 promoviral za doktorja medicine. Specializacijo v hematologiji je dovršil v Zürichu. Zdravniški staž je odslužil v splošni bolnici v Ljubljani. L. 1927—29 se je specializiral za

interno medicino in rentgenologijo na dunajski medicinski fakulteti. Zdravniško prakso je prevzel nato v Ljubljani, kjer je delal kot kontraktualni zdravnik tudi na internem oddelku bolnice. L. 1943 je stopil v NOV, opravljal službo sanitetnega referenta brigad ter bil upravitelj več bolnic. L. 1945 je postal redni profesor interne medicine in vodja interne klinike na medicinski fakulteti, potem Medicinski visoki šoli v Ljubljani.

SPISI IGORJA TAVČARJA

Hemoragične diateze; Zdravstveni vestnik, 1945, 20—29.

Patogeneza pojavov alergične reakcije; Zdravstveni vestnik, XV., 1946, 322—330.

Komplikacije serozne reakcije; Zdravstveni vestnik, XVI., 137—142.

Interne indikacije za transfuzijo; Zdravstveni vestnik, XVI, 1947, 1—8.

Savremene smjernice o razvoju i uzrocima reumatizma; Liječnički vjesnik, LXXI, 1949, (9 str.).

Osnove interne medicine (skupaj s prof. dr. Lj. Merčunom); prva knjiga; izdala Medicinska fakulteta kot učbenik; Ljubljana 1947-49; 1—632 str.; I. Klinika krvi 1—138 str.; II. Klinika krvnih obtočil 138—266; III. Klinika ledvic in sečnih vodov 267—382; IV. Klinika jeter 383—494; V. Klinika žolčnih vodov in trebušne slinavke 495—558; VI. Klinika sklepnih obolenj 559—632.

SREČKO BRODAR

Rojen dne 6. maja 1893 v Ljubljani. Izredni profesor za prazgodovino človeka na prirodoslovni fakulteti univerze v Ljubljani. Izvoljen za dopisnega člana 6. decembra 1949.

Po dovršeni klasični gimnaziji v Ljubljani se je vpisal na filozofsko fakulteto na Dunaju. Od l. 1915 do 1918 je bil mobiliziran, po vojni je postal suplent gimnazije v Ljubljani. Od l. 1921—39 je služboval kot profesor na gimnaziji v Celju. L. 1939 je promoviral za doktorja geologije in paleontologije na univerzi v Ljubljani. Od l. 1939—46 je poučeval na gimnaziji v Ljubljani za Bežigradom. Od 1. aprila 1946 slušbuje kot izredni profesor za prazgodovino človeka na prirodoslovni fakulteti v Ljubljani.

SPISI SREČKA BRODARJA

Potočka zijalka na Olševi. Prva paleolitska postaja v Sloveniji. Izvestje drž. real. gimn. v Celju, 1928/29, str. 3—13, Celje.

Die Potočka zijalka eine Hochstation der Aurignacschwankung in den Ostalpen. (Skupno z J. Bayerjem). Prähistorica I. Wien 1928, 1—13 in 3 tabele s slikami.

Potočka zijalka, višinska postaja aurignaškega človeka. Časopis za zgod. in narodop. Maribor 1929, št. 1—2, str. 113—116, 8 slik.

Paleolitik na Olševi. Zdravniški vestnik. Ljubljana 1930, št. 4, str. 1—17, 4 tabele z 11 slikami.

Prioriteta odkritja paleolitske postaje na Olševi. Naša doba I. Ljubljana 1930, št. 7, str. 239—245.

Raziskavanja v Potočki zijalki na Olševi in nje problemi. Časop. za zgod. in narodop. Maribor 1931, str. 153—176, 4 tabele, 16 slik.

Temperature v Potočki zijalki na Olševi. Geografski vestnik VII. Ljubljana 1931, str. 109—114. Z dvema termogramoma in 1 sliko.

Potočka zijalka na Olševi, Glasnik Jugoslovenskog profesorskog društva, XI. Beograd. 1931, št. 608, str. 497—505, 1 slika.

Še o temperaturah v Potočki zijalki na Olševi. Geografski vestnik X. Ljubljana 1934, str. 143—150, s 4 termogrami in 1 skico.

Moškatni bik. Proteus II. Ljubljana 1934, str. 49—54, 2 sliki.

Črteži na paleolitskih artefaktih iz Potočke zijalke na Olševi. Etnolog VIII. Ljubljana, 1935, str. 1—23, 16 slik.

Nova paleolitska postaja v Njivicah pri Radečah. Glasnik muzejskega društva za Slovenijo XVI. Ljubljana 1935, str. 1—33, 3 tabele in 6 slik.

Die ersten bisher im hochalpinen Gebiete gefundenen Kunstäusserungen des vorgeschichtlichen Menschen. Ipek. Berlin—Leipzig 1936/37, str. 128—129, 1 slika.

Die Potočka Höhle (1700 m), die höchste jungpaläolithische Station in den Alpen. Verhandlungen d. III. Internat. Konferenz, Wien 1938, str. 314—317.

Das Paläolithikum in Jugoslawien. Quartär I. Berlin 1938, str. 140—172, tab. IV—XI.

Stara kamena doba v celjskem mestnem muzeju. Celjska razstava I. Celje, str. 4—6.

Rezultati lanskega izkopavanja (1937) v Špehovki pri Zg. Doliču. Zbornik prirodoslovnega društva I. Ljubljana 1939, str. 56—59.

Betalov spodmol, ponovno zatočišče ledenodobnega človeka. Proteus 1948, str. 1—16.

Začasno poročilo o paleolitskem izkopavanju v Betalovem spodmolu; Letopis SAZU II. str. 154—159.

Lep primerek paleolitskega rezila; Proteus št. 3, let. 1949/50, letnik XII., str. 90—93, sl. 1 (a—c).

BOŽIDAR JAKAC

Rojen dne 16. julija 1899 v Novem mestu. Redni profesor na Akademiji za upodabljačo umetnost v Ljubljani. Za rednega člana izvoljen dne 6. decembra 1949.

Po dovršeni realki v Idriji je moral služiti vojake 1917—18 in se je udeležil bitke pri Piavi. L. 1919 je odšel na umetnostno akademijo v Prago, ki jo je dokončal l. 1923. L. 1925 je odšel za leto dni v Pariz in od tam prvič obiskal Tunizijo. Dve leti je nato v Ljubljani poučeval risanje na gimnaziji.

L. 1928 je spet obiskal Afriko, naslednje leto pa Ameriko (Združene države); o tem popotovanju je izdal (skupaj z Miranom Jarcem) l. 1931 knjigo popotnih spominov »Odmevi rdeče zemlje«. Mnogo je popotoval po Jugoslaviji, po Italiji, delal več mesecev (l. 1936) na Norveškem tja do Kirkenesa onstran Severnega rtiča. Od l. 1932 je živel stalno v Ljubljani. Poleti l. 1943 je odšel k partizanom, kjer je delal kot slikar ter priredil dve partizanski razstavi (Semič, Črnomelj). L. 1945 je postal redni profesor na Akademiji za upodabljačo umetnost v Ljubljani in njen prvi rektor. Udeležil se je okrog sto razstav doma in v inozemstvu (Bruselj, Pariz, Zürich, Florenca, Praga, Berlin, Lvov, Brno, Barcelona, Cleveland, London, Varšava, Leipzig, Milan, Los Angeles itd.). Prim. Retrospektivna umetnostna razstava Božidar Jakac. Moderna galerija. Ljubljana, julij 1949 našteva 259 grafičnih del, 19 portretov, 98 slik, 58 risb in 44 partizanskih risb; Fr. Stele, Slovenski slikarji 1949, str. 140—146 in tam navedena literatura. Lesorezna mapa

A. Gradnik »Pisma« l. 1923. Odmevi rdeče zemlje (v dveh zvezkih: skupaj z M. Jarcem). Ljubljana 1931.

DELA BOŽIDARJA JAKCA

Grafika

Branjevke, linorez, 1920. — Avtoportret, linorez, 1920. — Razgovor, lesorez, 1921. — Bosanka, monotipija, 1921. — Zapuščen rudnik, suha igla, 1921. — Delavska mati, lesorez, 1921. — Mati, monotipija, 1921. — Muzikanti, lesorez, 1921. — Sonce, lesorez, 1921. — Koncert, lesorez, 1921. — Delo na cesti, jedkanica, 1921. — Cesta, jedkanica, 1921. — Navkreber, jedkanica, 1921. — Deklica, jedkanica, 1921. — Branjevci, jedkanica, 1921. — Čolnički, suha igla, 1921. — Žganjar, jedkanica, 1921. — Čevljar, monotipija, 1921. — Dr. France Mesesnel, jedkanica, 1921. — Cesta, jedkanica, 1921. — Sejalec, jedkanica, 1921. — Bosanka, jedkanica, 1921. — Spominska svečanost bitke na Beli Gori v Pragi, jedkanica, 1921. — Cirkus, suha igla, 1921. — Njive, jedkanica, 1921. — V čakalnici, lesorez, 1921. — Sence, suha igla, 1921. — Moja mati, litografija, 1921. — Krajina, lesorez, 1922. — V kavarni, lesorez, 1922. — Plesalca, lesorez, 1922. — Tone Kralj, lesorez, 1922. — Kotiček, jedkanica, 1922. — Spomin na Bosno, jedkanica, 1922. — Rihard Jakopič, jedkanica, 1922. — Nočna ulica, aquatinta, 1922. — Na karnevalu, suha igla, 1922. — Poslušalka, lesorez, 1922. — Ob Vltavi, suha igla, 1922. — Avtoportret, suha igla, 1922. — Deklica, suha igla, 1922. — Na Rujani, suha igla, 1922. — V hamburški luki, suha igla, 1922. — Starka, suha igla, 1922. — Berača, suha igla, 1922. — Prijatelj, suha igla, 1922. — Avtoportret, suha igla, 1922. — Godba na trgu, lesorez, 1922. — V tramvaju, litografija, 1922. — Prireditev pri pogrnjenih mizah, lesorez, 1922. — Dirigent šak, aquatinta, 1922. — Mesečina, suha igla, 1922. — Nesreča, litografija, 1922. — V tramvaju, litografija, 1922. — Speča, litografija, 1922. — Ženska, litografija, 1922. — Valček, litografija, 1922. — Avtoportret, litografija, 1922. — Nočni razgovor, litografija, 1922. — Basist, litografija, 1922. — Črni pivovar, lesorez, 1922. — Vetrovna noč, litografija, 1922. — Noč, litografija, 1922. — Koncert, lesorez, 1922. — Silvestrovo, litografija, 1922. — Praški motiv, litografija, 1922. — Športno igrišče, barvni lesorez, 1922. — V tramvaju, monotipija, 1922. — Koncert slepcev, suha igla, 1922. — Delavec, lesorez, 1923. — V kavarni, suha igla, 1923. — Dr. Ferdo Kozak, suha igla, 1923. — Tovariš, suha igla, 1923. — Avtoportret suha igla, 1923. — Večer v Kandiji, suha igla, 1923. — Portret, suha igla, 1923. — »Pisma« Alojzija Gradnika, lesorezi, 1923. — Pastirček, litografija, 1923. — Slikar Venó Pilon, suha igla, 1923. — Dva človeka, suha igla, 1923. — Spomin, suha igla, 1923. — V kavarni, suha igla, 1923. — Nad parkom, suha igla, 1923. — Kavarniški orkester, suha igla, 1923. — Pesnik Karel

Širok, lesorez, 1923. — V kavarni, suha igla, 1923. — Malostranske strehe v Pragi, suha igla, 1923. — Mati in hči, lesorez, 1923. — Ponesrečenec, jedkanica, 1923. — Zvečer, lesorez, 1923. — Na oknu, suha igla, 1923. — V gledališču I., litografija, 1923. — V gledališču II., litografija, 1923. — Trije, suha igla, 1923. — Moj prijatelj, suha igla, 1923. — Praško stopnišče, litografija, 1923. — Srečanje, litografija, 1923. — Na nabrežju, litografija, 1923. — Nočna ulica, suha igla, 1923. — Milena Rohrmannova, lesorez, 1923. — Penzionisti, lesorez, 1923. — V tramvaju, monotipija, 1923. — Portret, suha igla, 1924. — Postrešček Jože, suha igla, 1924. — Sen, lesorez, 1924. — Iz Novega mesta, suha igla, 1924. — Iz Dolenjske, suha igla, 1924. — Sestra Pepina, suha igla, 1924. — Ob Seini, jedkanica, 1925. — Ob Seini II., jedkanica, 1925. — Izseljenec, suha igla, 1925. — V loži, suha igla, 1925. — Luxemburški vrt v Parizu, jedkanica, 1925. — Portret, suha igla, 1925. — Tuniška ulica, suha igla, 1925. — V kavarni, suha igla, 1925. — Pariz, jedkanica, 1925. — Violinistka Vida Jerajeva, suha igla, 1925. — Arène Lutèce v Parizu, suha igla, 1925. — S pariške ulice, črna kreda, 1925. — Poljub, monotipija, 1925. — Bolni Arabec, litografija, 1925. — Pri klavirju, rdeča kreda, 1925. — Pri kosilu, črna kreda, 1925. — Motiv iz Istre, suha igla, 1926. — Moja mati, suha igla, 1926. — Ljubljana, litografija, 1926. — Pesnik Miran Jarc, suha igla, 1926. — Ilustracije k M. Jarca pesniški zbirki: »Človek in noč«, lesorezi, 1927. — Pisatelj Juš Kozak, suha igla, 1927. — Iz starega Novega mesta, suha igla, 1927. — Igralec Danilo, suha igla, 1927. — Ob oknu, suha igla, 1927. — Pesnik Oton Župančič, suha igla, 1927. — Vrbe, jedkanica, 1927. — Anny, suha igla, 1927. — Litvanka I., suha igla, 1929. — Litvanka II., suha igla, 1929. — Portret, lesorez, 1930. — Dr. Lojze Turk, suha igla, 1932. — Oče piše, suha igla, 1932. — Ilustracija h Goethejevemu »Faustu«, lesorez, 1932. — Janezek, jedkanica, 1934. — Slap na Norveškem, tonska gravura v les, 1936. — Martinarna na Jesenicah, jedkanica 1939. — Pesnik Miran Jarc, litografija, 1940. — Avtoportret, tonska gravura v les, 1940. — Ljubljanski grad, tonska gravura v les, 1940. — Miran Jarc, tonska gravura v les, 1940. — Slikar Riko Debenjak, suha igla, 1941. — Pisatelj Franc Finžgar, litografija, 1941. — Ljubljana, jedkanica, 1941. — Z grajske poti, jedkanica, 1941. — Slovenska pokrajina, jedkanica, 1941. — Novo mesto I., jedkanica, 1941. — Jeromnovi podi, jedkanica, 1941. — Moj oče, suha igla, 1941. — Vodnikov trg, jedkanica, 1941. — Novo mesto, jedkanica, 1941. — Šota, jedkanica, 1941. — Iz starega Novega mesta, jedkanica, 1941. — V kuhinji, jedkanica, 1941. — Šmarješki vodnjak, jedkanica, 1941. — Mlin z Novim mestom, jedkanica, 1941. — Štinetov mlin v Šmihelu, jedkanica, 1941. — Dr. France Virant, suha igla, 1941. — Ilustracije k pesniški zbirki Lili Novy: »Temna vrata«, tonska gravura v les, 1941. — Tomačevo, jedkanica, 1941. — Drevesca, jedkanica, 1942. — Moj oče, jedkanica, 1942. — Ob Kolpi, lesorez, 1942. — Pesnik dr. Alojzij Gradnik, jedkanica, 1943. — Slikar Saša Šantelj, jedkanica, 1943. — Teta Marija,

jedkanica, 1943. — Kipar Alojzij Kogovšek, jedkanica, 1943. — Portret dekleta, jedkanica, 1943. — Piceljnova mama, jedkanica, 1943. — Zlata Gjungjenac, suha igla, 1943. — Norveški motiv, tonska gravura v les, 1943. — Janezek, jedkanica, 1943. — V osvobojeni Beli krajini, jedkanica, 1944. — Rimska arena v Pulju, jedkanica, 1948. — Čevljarski most v Ljubljani, jedkanica, 1948. — Motiv iz Novega mesta, jedkanica, 1948. — Tišina, jedkanica, 1948. — Novomeški breg, jedkanica, 1948. — Čevljarski most v Ljubljani, jedkanica, 1948. — Premantur v Istri, jedkanica, 1948. — Dinjan v Istri, jedkanica, 1948. — V Velem Mlunu v Istri, jedkanica, 1948. — Ilustracije k pesmim, lesorezi.

Partizanska grafika

Ex librisi, lesorezi, 1919—1943. — Kurir Janezek, visoka jedkanica, 1944. — Komandant Stane, visoka jedkanica, 1944. — General Jaka Avšič, visoka jedkanica, 1944. — Partizan v Roğu, visoka jedkanica, 1944. — Pesnik Edvard Kocbek, visoka jedkanica, 1944. — Pesnik Mile Klopčič, visoka jedkanica, 1944. — Branko, visoka jedkanica, 1944. — Slikar France Mihelič, visoka jedkanica, 1944. — Dr. Ivan Ribar, visoka jedkanica, 1944. — Belokranjski Bombaš, visoka jedkanica, 1944. — Mitraltjezec Klančar, visoka jedkanica, 1944. — Dr. Aleš Baebler, visoka jedkanica, 1944. — Istrski ranjenec, linorez, 1944. — Polkovnik Mile Kilibarda, visoka jedkanica, 1944. — Dr. Fran Novak-Luka, partizanski zdravnik, visoka jedkanica, 1944. — Bombaš iz Istre, visoka jedkanica, 1944. — Edvard Kardelj, visoka jedkanica, 1944. — Josip Vidmar, visoka jedkanica, 1944. — Partizanski avtoportret, visoka jedkanica, 1944. — Vojno tihožitje, linorez, 1944. — Borka Albinca, visoka jedkanica, 1946. — Ilustracije k pesniški zbirki Franca Kosmača: »Naši pohodi«, visoka jedkanica, 1946. — Kipar Vlado Stoviček, visoka jedkanica, 1946. — Martinar, jedkanica, 1946. — Gradnja predora Majeveca na mladinski progi, jedkanica, 1946. — Krvavi most v Foči, jedkanica, 1946. — Boračko jezero, jedkanica, 1946. — Razrušen prozor, jedkanica, 1946. — Na bloku v Ajševici, jedkanica, 1947. — Iz ilustrativnega cikla »XIV. divizija na Štajerskem 1944«, visoka jedkanica, 1948.

Portreti

Moški portret, olje, 1924. — Zlata Gjungjenac, pastel, 1934. — Petkova mama, olje, 1938. — Pesnik Miran Jarc, olje, 1940. — Portret deklice, pastel, 1942. — Pri branju, olje, 1943. — Portret A.F., olje, 1943. — Maršal Tito, sepia, 1947. — Moja žena, olje, 1949. — Portreti prof. Iv. Prijatelja (1935) in akad. F. Kidriča (1938), J. Plemlja (1949) in O. Župančiča (1948).

Slike

Ljubljana v megli, pastel, 1919. — Sestra (skica za portret), pastel, 1919. — Zima v Novem mestu, pastel, 1919. — Na postaji, pastel, 1919. — Bičevje, pastel, 1919. — Ada, pastel, 1920. — Pokrajina v soncu, pastel, 1921. — Godba, pastel, 1921. — Pevski zbor, olje, 1922. — Norveški komponist Harald Saeverud, olje, 1922. — Fran Šuklje, olje, 1923. — Milena Rohrmannova, olje, 1923. — Ljubljanski motiv, pastel, 1924. — Na Dolenjskem, pastel, 1924. — V kavarni, pastel, 1924. — Pariz, pastel, 1925. — Norvežan, pastel, 1925. — Dolenjska vasica, pastel, 1925. — Nedeljski popoldan, pastel, 1926. — Novomeški kapitelj, pastel, 1926. — Istranka, pastel, 1926. — Moja sestra Pepina, pastel, 1926. — Ob Krki, pastel, 1926. — V kolodvorski restavraciji, pastel, 1927. — Otroci v parku, pastel, 1927. — Novo mesto, pastel, 1927. — La Bohémienne, pastel, 1927. — Norveški kloster, pastel, 1927. — Semen v Novem mestu, pastel, 1928. — Na Žabjeku, pastel, 1928. — Oaza v Južni Tuniziji, pastel, 1928. — Trg in oazi v Tozeurju, pastel, 1928. — Sidi-Bou-Said, pastel, 1928. — Tunis, pastel, 1928. — Oaza Nefta, v Sahari, pastel, 1928. — Zamorski jazz, pastel, 1929. — Iz slovenske četrti v Clevelandu, pastel, 1929. — Izseljenci, pastel, 1929. — Cleveland I., pastel, 1929. — Silos v Clevelandu, pastel, 1929. — Cleveland II., pastel, 1929. — V tovarniškem okolju, pastel, 1929. — Železna ruda, pastel, 1929. — Čolnički v Patrasu, pastel, 1929. — V Južni Kaliforniji, pastel, 1930. — Prelaz v Sierri Nevadi, v Kaliforniji, pastel, 1930. — Grand Canyon v Arizoni, pastel, 1930. — Amerika, pastel, 1930. — Grand Canyon, v Arizoni v mračnem dnevu, pastel, 1930. — Moj ameriški razgled, pastel, 1930. — »Vulcania«, pastel, 1931. — Dolenjska, pastel, 1931. — Novo mesto iz Račovega loga, pastel, 1931. — Avtoportret, olje, 1931. — Tatjana, pastel, 1933. — Mehovo, pastel, 1933. — Gozd, pastel, 1933. — Splitski kotiček, pastel, 1933. — Šmarje na Dolenjskem, pastel, 1934. — Grad Otočec, pastel, 1935. — Moja mati, olje, 1935. — Trška gora, pastel, 1936. — Novo mesto, pastel, 1936. — Obala severne Norveške, pastel, 1936. — Lofotske gore, pastel, 1936. — Nordijska noč, pastel, 1936. — Slap pri Bergenu, pastel, 1936. — V norveških gorah, pastel, 1936. — Potok v norveških gorah, pastel, 1936. — Ribiške hiše v Svolvaeru na Lofotih, pastel, 1936. — V norveških gorah, pastel, 1936. — Hammerfest, pastel, 1936. — Lofotski motiv, pastel, 1936. — Novomeški breg, pastel, 1937. — Tatjana, olje, 1937. — Vrbe, pastel, 1938. — Jesen, pastel, 1938. — Čebelnjak, pastel, 1938. — Janezek, pastel, 1938. — Vaško dvorišče, pastel, 1938. — Jeseniška železarna, pastel, 1939. — Portret zdravnice, olje, 1939. — Budimpešta, pastel, 1939. — Jasnina, pastel, 1940. — Moj oče, olje, 1940. — Belokranjski godec Jazo, pastel, 1940. — Kolpa, pastel, 1940. — Mlin v Mednem, pastel, 1940. — Portret M. B., olje, 1940. — Portret A. K., olje, 1940. — Ljubljansko polje, pastel, 1941. — Poletje, pastel, 1941. — Zamišljen, pastel, 1941. —

Žanjica, pastel, 1941. — Portret R. V., olje, 1941. — Portret A. P., olje, 1942. — Portret E. S., olje, 1942. — Stara Ljubljana, pastel, 1943. — V Rogu, pastel, 1943. — Belokranjske tolkačice, pastel, 1944. — Roška partizanska baza, pastel, 1944. — V Rogu, pastel, 1944. — Piranski ribič, pastel, 1947. — Piran, pastel, 1947. — Ruševine v Pulju, pastel, 1948.

Risbe

Mürzzuschlag, modra kreda, 1917. — Pismo materi, modra kreda, 1919 (prvo razstavljeno delo leta 1918). — V zagrebški čakalnici, črna kreda, 1919. — Tolkačice v Beli krajini, črna kreda, 1919. — Zborovanje za Koroško, črna kreda, 1919. — Nevenka, črna kreda, 1919. — Iz Prage, črna kreda, 1920. — V akademski knjižnici, črna kreda, 1921. — Novo mesto v mesečini, črna kreda, 1922. — Moja sestra, črna kreda, 1924. — Ljubljana ponoči, črna kreda, 1925. — Iz Pariza, črna kreda, 1925. — Pariški bukinisti, črna kreda, 1925. — Notre Dame v Parizu, tuš, 1925. — Iz Pariza, črna kreda, 1925. — Noč ob Seini, črna kreda, 1925. — Lastna podoba, črna kreda, 1925. — V kavarni, črna kreda, 1925. — Novo mesto, črna kreda, 1925. — Mladi Arabec, rdeča kreda, 1925. — Ljubljana, črna kreda, 1926. — Novomeški breg, črna kreda, 1926. — Motiv iz Novega mesta, črna kreda, 1926. — Buje v Istri, črna kreda, 1926. — Arabec, črna kreda, 1928. — Mošeja v Kairouanu, rdeča kreda, 1928. — Arabci, rdeča kreda, 1928. — Ulica v Tunisu, rdeča kreda, 1928. — Beduin, rdeča kreda, 1928. — Arabka Aiša, rdeča kreda, 1928. — Slovenski hrib v San Francisku, črna kreda, 1928. — Palmsprings v Južni Kaliforniji, rdeča kreda, 1929. — Pri filmanju v Hollywoodu, rdeča kreda, 1929. — Portland, Oregon, rdeča kreda, 1929. — V Clevelandu, rdeča kreda, 1929. — Pittsburgh, črna kreda, 1930. — Portret O. Š., črna kreda, 1932. — Skladatelj Ignac Hladnik, rdeča kreda, 1932. — Vas v dalmatinskem Zagorju, rdeča kreda, 1933. — Novomeški breg, črna kreda, 1935. — Moja mati, rdeča kreda, 1935. — Slikar Rajko Slapernik, sepia, 1936. — Severna Norveška, rdeča kreda, 1936. — Pri Nordkapu, rdeča kreda, 1936. — Pri klavirju, sepia, 1936. — Na Lofotskih otokih, rdeča kreda, 1936. — Ulica v Bergenu, sepia, 1936. — Moj oče, rdeča kreda, 1937. — Ribniška mamica, rdeča kreda, 1938. — Turjak, sepia, 1938. — Dirigent Niko Štritof, sepia, 1938. — Beneška noč, sepia, 1938. — V jeseniški martinarni, sepia, 1939. — Pesnik Oton Župančič, sepia, 1939. — Slikar Ferdo Vesel, sepia, 1939. — Iz martinarne, sepia, 1939. — Ob Blatnem jezeru, črna kreda, 1939. — Iz Budimpešte, sepia, 1939. — V jeseniški martinarni, sepia, 1939. — Moj oče, sepia, 1940. — Gregorčičeva mama, rdeča kreda, 1941. — Moj oče, sepia, 1942. — Portret M. R., sepia, 1943.

Partizanske risbe

Rade Pribičević, rdeča kreda, 1943. — Predsednik Josip Vidmar, sepia, 1943. — Partizanska bolnišnica, sepia, 1943. — Med nemško ofen-

zivo v roškem bunkerju, tuš, 1943. — Mitraljezec, svinčnik, 1943. — Partizan, črna kreda, 1944. — Partizan, sepia, 1944. — Razrušene Podstenice v Rogu, rdeča kreda, 1944. — Partizan Korl, sepia, 1944. — Sledovi okupatorja, črna kreda, 1944. — Partizan, sepia, 1944. — Krušna peč v partizanski bolnišnici, črna kreda, 1944. — Ožgana tepka, sepia, 1944. — Partizanska bolnišnica, tuš, 1944. — Partizan, sepia, 1944. — Kuhinja v roški partizanski bolnišnici, črna kreda, 1944. — Partizan Ante, tuš, 1944. — Ranjenec, sepia, 1944. — Roška bolnišnica, črna kreda, 1944. — V roški bolnišnici, tuš, 1944. — Partizanski kuhar, črna kreda, 1944. — Sandi, črna kreda, 1944. — Razrušena proga, črna kreda, 1944. — Jože Srebrnič, rdeča kreda, 1944. — Polkovnik Benčič-Brkin, svinčnik, 1944. — Partizanski zdravnik dr. Cedrik, črna kreda, 1944. — Krompir lupijo, svinčnik, 1944. — Komisar, svinčnik, 1944. — Ranjenci, tuš, 1944. — Ranjenec, sepia, 1944. — Arhitekt ing. Dore Mihevc, svinčnik, 1944. — Komponist Jakov Gotovac, sepia, 1945. — Pisatelj Juš Kozak, črna kreda, 1945. — Gradnja partizanskega mostu pri Vinici, črna kreda, 1945. — Partizanski pesnik France Kosmač, črna kreda, 1945. — Porušeni most, črna kreda, 1945. — Sledovi IV. ofenzive v Sutjeski, črna kreda, 1946. — Mlini v Hercegovini, sepia, 1946. — Ruševine v Jablanici na Neretvi, akvarel, 1946. — Portretna risba, sepia, 1946. — Hercegovske perice, sepia, 1946. — Z mladinske proge, sepia, 1946. — Pesnik Oton Župančič, sepia, 1947. — Pisatelj Louis Adamič, sepia, 1949.

Rojen dne 24. januarja 1896 v Gorici. Redni profesor na Akademiji za upodabljanje umetnosti v Ljubljani. Izvoljen za rednega člana dne 6. decembra 1949.

Po dovršeni gimnaziji je šel l. 1915 na Dunaj na akademijo likovnih umetnosti, kjer je dosegel absolutorij l. 1919 in nato poučeval na raznih ljubljanskih srednjih šolah risanje do l. 1945. Tega leta je postal redni profesor na novo ustanovljeni Akademiji za upodabljanje umetnosti. V l. 1948—49 je poleg

tega vršil še posle umetnostnega ravnatelja v Moderni galeriji. L. 1949 je izvoljen za rektorja Akademije. V času od študija na akademiji dalje je intenzivno deloval kot slikar. Goji krajino, tihožitje, portret, figuro in kompozicijo. Izraža se skoraj izključno v oljni tehniki. Mnogo je popotoval po evropskih kulturnih centrih; udeležil se je umetniških razstav, tako v Berlinu, Pragi, Amsterdamu, Londonu, Bruslju, Rimu, Trstu, Gorici, Parizu, Moskvi, Leningradu, Bukarešti, Bratislavi in večkrat je svoja dela razstavil v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu. Izvršil je med drugim tudi sedem velikih slik s prizorišča slovenske zgodovine za vladno palačo v Ljubljani (l. 1939), dalje veliko figuralno kompozicijo »Odpor« (l. 1947). Prim. R. Ložar v Umetnosti, II, 1938/9, 97—123; Fr. Stele, Slovenski slikarji 1949, str. 145—6 in tam navedeno literaturo.

GLAVNA DELA GOJMIRA A. KOSA

Voda, 1918. — Lastni portret, 1919. — Portret Vide N., 1920. — Moja mati, 1921. — Portret v rdečih barvah, 1921. — Portret filozofa, 1921. — Flora, 1921. — Portret župana Petra Grasellija, 1922. — Kokrica, 1923. — Piknik, 1924. — Na obali, 1924. — Dekle s sončnikom, 1925. — Mož s papigo, 1926. — Kopalka, 1926. — Alenka, 1927. — Pred Šiško, 1927. — Most na Sori I, 1927. — Stol, 1927. — Pri toaleti, 1927. — Dva akta, 1928. — Dvorišče, 1928. — Lastni portret s slamnikom, 1928. — Gostilna, 1928. — Most na Sori II, 1928. — Vrt, 1928. — Tihožitje s sirom, 1928. — Veliko tihožitje, 1929. — Portret žene s sinčkom, 1929. — Kruh in vrč, 1931. — Cvetlični lonci, 1931. — Sava pri Mednem, 1931. — Možaki, 1932. — Akt, hrbet, 1932. — Tihožitje z grozdom, 1932. — Skupina pri mizi, 1932. — Cerkev v Selcih, 1934. — Slovenska vas, 1934. — Hiša pod hribom, 1934. — Selško polje, 1934. — Kruh in vino, 1934. — Šmarna gora, 1934. — Portretna skica, 1935. — Gosposvetska cesta, 1935. — Most na Sori III, 1935. — Modre ribe, 1935. — Ribe z modrim loncem, 1935. — Rdeče ribe, 1935. — Rumeni šopek, 1935. — Portret B. J., 1935. — Ribe na mizi, 1936. — Begonije, 1936. — Hiša na Korčuli, 1936. — Korčula, 1936. — Sončnice, 1936. — Hiše v Selcih, 1936. — Rdeči šopek, 1936. — Portret slikarjeve žene, 1936. — Vrtnarjeva hčerka, 1937. — Dekle z vrčem, 1937. — Nunska cerkev, 1937. — Cinije, 1937. — Tihožitje s sirom, 1938. — Ribe z oranžo, 1938. — Cvetača, 1938. — Ribe in kozarec, 1938. — Cvetača in korenje, 1938. — Polakt, 1938. — Dalije z rdečim prtom, 1938. — Šmarna gora, 1938. — Pred Šiško, 1938. — Kokrica, 1938. — Selška pokrajina s kozolci, 1938. — Žene pri mizi, 1938. — Portret M., 1939. — Portret prof. Metoda Dolenca, 1939. — Umestitev na Gosposvetskem polju, 1939. — Boj pri Krškem, 1939. — Prihod Slovencev, 1939. — Ljubljana v zimi, 1939. — Tihožitje z modrim zeljem, 1940. — Pokrajina iz Selc, 1940. — Dekliški portret, 1940. — Suzana, 1941. — Rože na svetlem ozadju, 1941. — Deklice pri igri, 1941. — Kamnolom, 1941. — Majda, 1942. — Oli, 1942. — Tulipani, 1942. — Podoba žene, 1942. — Portret prof. Sajovica, 1942. — Mala Majda, 1942. — Počitek na prostem I, 1943. — Dekle z vazo, 1943. — Lastni portret, 1943. — Portret dr. A. V., 1943. — Vrtnice in zelena vaza, 1943. — Počitek na prostem II, 1944. — Tihožitje s kruhom, 1944. — Dekliški portret, 1944. — Portret moža, 1944. — Majda, 1945. — Male cinije, 1945. — Na vratih, 1945. — Dekle s harmoniko, 1946. — Pot pod hrasti, 1946. — Ženski portret, 1946. — Tulipani, 1946. — Hiša pod hribom, 1946. — Ženski portret, 1946. — Odpor, 1947. — Dalije, 1947. — V kuhinji, 1947. — Portret stare žene, 1947. — Pokrajina z Raba, 1947. — Tihožitje z dečkom, 1948. — Kamnolom, 1948. — Na robu gozda, 1948. — Por, 1948. — Marijanica, 1949. — Lastni portret I, 1949. — Lastni portret II, 1949. — V klancih, 1949. — Ribič na Savi, 1949.

LUCIJAN M. ŠKERJANC

Rojen dne 17. decembra 1900 v Gradcu. Redni profesor na Akademiji za glasbo. Za rednega člana izvoljen dne 6. decembra 1949.

Po dovršeni humanistični gimnaziji v Ljubljani (l. 1919) se je povsem posvetil glasbenemu študiju, ki ga je opravil deloma v Ljubljani, pozneje v Pragi, na Dunaju, v Baslu in Parizu. Poleg državnega izpita iz glasbe in zadevnega strokovnega izpita je napravil še diplomski izpit visoke šole za kompozicijo in estetiko na Schola cantorum v

Parizu (l. 1939). Vmes je študiral 6 semestrov na filozofski fakulteti v Ljubljani. Od l. 1923 dalje je služboval kot glasbeni učitelj ozir. profesor na državnem konservatoriju, na državni Glasbeni srednji šoli in je od l. 1945 dalje redni profesor na Akademiji za glasbo v Ljubljani. V l. 1947—48 je bil rektor te Akademije. Koncertiral je kot pianist v raznih mestih Slovenije, dalje v Zagrebu in Beogradu ter v radiu Pariz, Turin in Florenca. Dirigiral je simfonične koncerte, koncerte godalnega orkestra in več podeželskih koncertov orkestralnega društva Glasbene matice. Glasbena predavanja na ljudskih univerzah in v radiu. Prim. Ukmar-Cvetko-Hrovatin, Zgodovina glasbe str. 507.

DELA LUCIJANA M. ŠKERJANCA

Glasbene kompozicije

1. Vokalno-instrumentalne forme:

Kantata »Ujedinjenje«. Za soli, moški zbor in orkester. V dveh delih z medigro. 1936.

Kantata »Sonetni venec«, Za soli, zbor in orkester. 1938.
Sonetni venec. Kantata v treh delih za tri soliste (tenor, bariton, bas), mešani zbor in orkester. 1948.

2. Scenična glasba:

H komediji »Zlahtni meščan« (»Le bourgeois gentilhomme« — Molière). 1922. Narodno gledališče — Ljubljana.

K heroični komediji »Cyrano de Bergerac« — Rostand. 1924. Narodno gledališče — Ljubljana.

K otroški igri »Pepeluh« — dr. Ivan Lah. 1924. Narodno gledališče — Ljubljana.

K otroški igri »Čarovna palica« — J. Rožencvet. 1933.

Scenična glasba k Molièru, Šola za žene. 1945.

Scenična glasba k Shakespearu, Mnogo hrupa za nič. 1947.

3. Simfonična glasba:

Simfonija I. A-dur. 1933. Glasbena Matica, Ljubljana, 1933.

Simfonija II. H-mol. 1940.

Lirična uvertura. 1925. Zagrebška Filharmonija 1929 (I. evropski radijski koncert).

Slavnostna uvertura. 1933. Glasbena Matica, Ljubljana. 1933. Radijski orkester Beograd. 1939.

Grottesca. 1919. Glasbena Matica, Ljubljana 1920.

Largo. 1920. Glasbena Matica, Ljubljana.

Koncert za orkester. 1926. Češka Filharmonija, Praga. 1928.

Koncert za violino in orkester. 1927.

Koncert za klavir in orkester. 1940. Izdala Glasbena Matica, 1942, nova izdaja DZS 1949.

Nocturne. 1940. Partitura izšla 1942, Glasbena Matica.

Mařenka. Simfonična slika na Cankarjevo »Pomladi«, 1940.

III. Simfonija, C-dur. 1941.

IV. Simfonija, H-dur. 1943 (za godalni orkester).

V. Simfonija, F-mol 1943. Partitura izšla 1948. DZS.

Dramatična uvertura. 1942.

II. Koncert za violino in orkester. 1944.

Fantazija za klavir in orkester. 1944. Izšla 1948. DZS.

Simfonična žalna glasba. 1942.

Allegro de Concert za violončelo in orkester. 1947.

Concertino za klavir in orkester. 1949.

4. Godalni orkester:

Plesni motiv. 1927. Glasbena Matica, Ljubljana. 1930.

Preludio, Aria e Finale. 1933. Prva nagrada Filharmonične družbe ljubljanske. Prva izvedba: Glasbena Akademija, Zagreb. 1933.

Suita v starem slogu za godalni kvartet in orkester. 1934. I. izvedba: Zagrebški kvartet in Filharmonija, Zagreb. 1934.

»V onem črnem lese...« Ciacopna na narodni tema. 1934. Glasbena Matica, Ljubljana.

»Jadransko morje...« Fantazija in fuga na motive A. Hajdriha. 1935. Glasbena Matica, Ljubljana.

II. Suita za godalni orkester (8 skladb). 1939.

IV. Simfonija. 1943.

5. *Mali orkester:*

Suita iz »Žlahtnega meščana«, 1936.

Suita iz »Čarovne palice«, 1940.

Nocturne. Poème chorégraphique. 1940.

6. *Komorna glasba:*

Godalni kvartet (1.). 1917.

Godalni kvartet (2.) 1921. Zikov kvartet 1922. Ljubljana.

Godalni kvartet (3.). Sonatina da camera. 1925.

Godalni kvartet (4.). 1935.

Klavirski kvintet. 1920.

Klavirski trio. 1936.

Trio za godala. 1937.

Kvintet za pihala (Quintette pour instruments à vent). 1934.

Plesni motiv. Za pihala in godala. 1928.

V. godalni kvartet (Fis-mol). 1945.

Godalni kvintet (C-mol). 1949.

Serenada za trio pihal. 1945.

7. *Klavir:*

Štiri klavirske skladbe. 1925. (ed. Gutmann, Dunaj).

Sonatina. 1925.

Pro memoria. Tema con 4 Variazioni. 1927. (ed. »Nova Muzika«, Ljubljana, 1932).

Sept Nocturnes. 1935. (ed. »Collegium musicum« Beograd).

24 diatoničnih preludijev za pet prstov v vseh tonovskih načinih. 1936. (ed. Glasbena Matica, Ljubljana).

Pastorale. 1936.

Deset mladinskih skladb. 1939. (ed. »Zvonček«, ed. Glasbena Matica, Ljubljana, 1940).

Nocturne. Poème chorégraphique. 1940.

12 kratkih skladb, (iz raznih let).

12 Variacij brez teme. 1944. Izdaja Glasbene Matice.

6 Improvizacij. 1942. Izdaja Glasbene Matice.

3 skladbe za levo roko. 1945.

8. Godala:

Sonata za violino solo. 1935.

Sonata za violo solo. 1935.

Sonata za violončelo solo. 1935.

Intermezzo romantique. VI & pft. 1934.

Bagatela. VI & pfte. 1938.

Lirična bagatela za violino in klavir. 1943. Izdaja Glasbene Matice.

3 mladinske skladbe za violino ali violončelo in klavir. 1942.

Izdaja Glasbene Matice.

3 lahke skladbe za violino in klavir. 1944.

2 melodiji za violončelo in klavir. 1944.

2 skladbi za 4 violončela ali 2 violi in 2 violončeli. 1941.

9. Zbori:

Tri kmetiške. Mešani zbor. 1919—24.

Marija in mlinar. Mešani zbor. 1921. (Nova Muzika).

Iskre. Ženski zbor. 1919. (»Zbori«).

Ave Marija. 1934. (»Cerkveni Glasbenik«).

»Tiho, tišje je po smrečju...«. 1939.

»Kralj Matjaž«. 1940.

10. Samospevi:

55 pesmi za glas in klavir, 1 duet. Deloma instrumentirano. Razne izdaje (Glasbena Matica, Ljubljana; Muzika, Beograd; Edition Slave, Dunaj itd.).

Sentimentalni narodni napevi. 1930. Izd. »Žena in dom«, Ljubljana.

11. Priredbe:

Lastne skladbe (9 priredb).

Skladbe tujih avtorjev (5 priredb).

Skladbe domačih avtorjev (34 priredb za razne zasedbe) Lajovca, Adamiča, Pavčiča, Ravnika, Kreka, Mihevca, Jenka, Šantla in drugih.

12. Klavirski izvlečki:

Lastnih skladb: »Ujedinjenje«, 1937. — »Sonetni venec«, 1939.

Skladb drugih domačih avtorjev: Jenko, Vračara; Adamič, Mornarjeve gosli.

13. Mladostne skladbe:

3 opere, Magnificat, klavirske skladbe, samospevi, fragmenti, komorna glasba, priredbe itd.

Knjige in članki

Emil Adamič, Življenje in delo slovenskega skladatelja. 1937. Založba »Ivan Grohar«, Ljubljana.

- Lajovčeva čitanka. 1938. Glasbena Matica v Ljubljani.
- Gregor Gojmir Krek kot skladatelj. Letopis Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani, I. str. 208—226.
- Parsifal. Cerkveni glasbenik XL. 1917, str. 80—84.
- Music has charms, that nothing else has. Sodobnost I (1933), str. 355—358.
- Dirigent. Sodobnost I (1933), str. 582—584.
- O slovenski glasbi. Sodobnost II (1934), str. 408—416.
- Čajkovski, Talich in mi. Sodobnost III (1935), str. 46—47 in 93—96.
- O narodni glasbi. Sodobnost III (1935), str. 394—396.
- Razvojni pogoji slovenske glasbe. Sodobnost VIII (1940), str. 97—107.
- Moji umetnostni nazori. Sodobnost VIII (1940), str. 203—211.
- Ob stoletnici P. I. Čajkovskega. Sodobnost VIII (1940), str. 241—244.
- Nezanimivost slovenske glasbe. Sodobnost VIII (1940), str. 395—403.
- Vrednotenja. Sodobnost IX (1941), str. 6—12, 55—59 in 108—113.
- Pariška pisma. Novi svet III (1948), str. 300—304.
- Misli ob knjigi »Zgodovina glasbe«. Novi svet III (1948), str. 472—476 in 616—623.
- Chopin. Novi svet (1949), str. 922—935 in 1063—1070.
- Koncertna poročila v reviji Ljubljanski Zvon in v dnevnikih Slove-
nec (1919—21) in Jutro (1924 dalje).

IV

UMRLI ČLANI

† OTON ŽUPANČIČ

Življenjsko delo Otona Župančiča je končano. Sicer ga še ne poznamo do podrobnosti; njegova zapuščina še ni pregledana in ni dostopna; toda njegova poglavitna dela, ki so nam na razpolago, in poznanje časa, v katerem je živel, nas opravičujejo, da si vsaj začasno ustvarimo sodbo o njegovem pomenu za našo literaturo in kulturo.

Čas, v katerem se je oblikovala Župančičeva zavest, so zadnja leta minulega stoletja. Na Slovenskem je to doba, v kateri se je pričel vse burnejši in burnejši proces družbenega razslojevanja, ki se je pripravljal od končnega propada fevdalnega reda v letu 1848. V narodu brez fevdalcev, brez meščanstva in skoraj brez razumništva se je v sorazmernem evropskem zatišju to razslojevanje vršilo počasi in je postalo očitno šele v devetdesetih letih, v katerih se pravzaprav ustanové vse naše politične stranke, in to celo s svojimi frakcijami (n. pr. dr. Krek); in prične se ostro politično življenje. Videti je, kakor da bi se bile speče družbene energije v devetdesetih letih predramile in pričele energično snovanje, da bi dohitele družbeni razvoj, ki se je dotlej izvršil v zahodni Evropi. Zakaj v sledečih kratkih štiridesetih letih je med Slovenci nastal meščanski kapitalizem, ki je od začetne akumulacije prešel v organizacijo svojega sistema, v strnjeno akumulacijo ter naposled privedel do družbene revolucije.

Pri tem pa ni pozabiti nacionalnega momenta. Ni pozabiti boja za obstanek v Avstriji, prepородovstva ali prvega jugoslovanskega državnega koncepta, ki je prispeval k razpadu avstroogrške monarhije; ni pozabiti prve Jugoslavije ali kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev in vseh velikih mednarodnih dogodkov, ki so vplivali na naše življenje ter naposled privedli do propada stare Jugoslavije v drugi svetovni vojni, do njenega razkosa, okupacije in osvobodilne borbe.

Ne oziraje se na vse te kasnejše viharne dogodke, so bila devetdeseta leta prejšnjega stoletja in prva leta našega veka, se pravi leta, v katerih se je oblikovala Župančičeva zavest, pri nas nedvomno doba silnih napetosti, intenzivnega vzpona

ljudskih energij, kar se ni izrazilo samo v notranjih političnih dogodkih, marveč tudi v mogočnem kulturnem poletu, ki ga ta čas prinaša s seboj. To namreč niso leta, v katerih bi se bila zasnova samo slovenska literarna »moderna«; vzporedno z njo nastaja v našem slikarstvu impresionizem z Jakopičem, Jamo, Groharjem in Sternenom; nastaja v glasbi gibanje, ki skoraj hkrati z nastopom moderne privede do »Novih akordov« z G. Krekom in Antonom Lajovcem, doraščata arhitekta Plečnik in Jäger; ustanavlja se prvo slovensko poklicno gledališče in se znanstveno usposablja vrsta slovenskih učenjakov, ki dobrih dvajset let kasneje omogočijo ustanovitev slovenske univerze.

V vsem tem obsežnem kulturnem snovanju se kakor v našem osnovnem družbenem procesu tistih let čuti značilno, četudi nezavedno stremljenje, dohiteti Evropo in skušati ujeti korak z narodi, ki stopajo na čelu napredka, civilizacije in kulture. Danes, ko je to obdobje naše zgodovine zaključeno, je lažje razumeti neopazne tendence slepo snujočih sil, je lažje videti zahteve, ki jih je doba postavljala vodilnim možem in je lažje oceniti njihovo delo. A ko gre za določitev pomena Otona Župančiča v naši književnosti in kulturi, jo je treba izvesti ravno z zavestjo o nalogah njegove dobe, pri čemer je njegovo tvornost pregledati vsaj glede njenih poglobitvenih dveh kategorij, glede jezika in glede njene umetniške pomembnosti.

I

Leta 1858. je podal Levstik v »Popotovanju od Litije do Čateža« naslednjo podobo našega jezika in jezikovnega stanja: »Za igre nam ne manjka družega nič kakor zgodovinske podlage, igrališča in jezika. Sam širokopleči kmet brez težave pripoveduje svoje proste misli v prosti besedi in slovenski dramatik bi le same kmečke značaje lahko obrazil po življenji in po naravi. Kaj ti bo gospôda, ki je vsa potujčena? Zato pa tudi nimamo lahkega izobraženega pogovora za omikane osebe. Zdelo nam bi se gotovo preomledno, ako bi mlade mestne šogice po slovenskih knjigah, s čašico kave pred

sabo, v našem novojeziku čudile se Prešernovim visokomislim, govorile od slavohrama slovityh Slavjanov; smeh nam bi uhajal, ko bi se gospodičem prilizovale s čisto slovenščino ljubomile, krasnozorne ali zornokrásne, nežnomlade lepote, katerih makordéča usteca še ne znajo izrekati črke ž. Bilo bi neverjetno, ako bi uradnik v pisarnici kméta vprašal: »Kakošne so bile tiste vile?« namesti: »Kako so tiste vile ven videle?«, ako bi klicarji po mestnih trgih ne vpili za bobnom: »Ferlovtpórung! Na znanje bo dano!« itd. . . .«

Štirideset let, ki so potekla med tem nastopom Levstika in začetki Župančičevega dela, je cela zgodovinska doba, tako slovenske družbe kakor slovenskega jezika. Delo Janežičevega »Glasnika«, Stritarjevega »Dunajskega Zvona« in »Ljubljanskega Zvona« itd., delo naših pisateljev od Trdine do Kersnika je teklo vzporedno z nastajanjem naše meščanske družbe, ki je potrebovala svoje izrazilo, svojo govorico. Opravljeno je bilo ogromno delo, ki je ustvarilo »lahek, izobražen pogovor za omikane osebe«. Že skok od Levstika do Stritarja je ogromen, toda hkrati je moral slovenski jezik zavojevati vso širino pravnega, političnega, tehničnega, gospodarskega in vsakršnega življenja, kakršno so živeli Slovenci najrazličnejših poklicev, in vse sfere umskega sveta, ki se je v njih gibala misel naših ljudi.

Do Župančičevega nastopa je razvoj jezika spremljal slovensko realnost dovolj skromno. Ob začetkih naše moderne pa se tudi v jeziku pojavi potreba, zadostiti nagonskemu stremljenju vsega našega tedanjega življenja: doteči najkulturnejše narode. Če je imel dotlej naš jezik nalogo izražati domačo realnost, dobi v Župančičevi dobi nalogo môći izraziti vse, v čemer živi kulturno človeštvo. Zakaj šele s to sposobnostjo lahko postane jezik zadostno občilo razgledanemu razumništvu, pa tudi kulturnemu meščanstvu, se pravi sloju, ki se med Slovenci kot narodna inteligenca dokončno oblikuje od devetdesetih let dalje. Dvigniti jezik na to stopnjo, je bila naloga nove literarne in razumniške generacije in najvažnejšo vlogo v tem delu je prevzel in opravil Oton Župančič.

Odločilna stvar, ki ga je usposobila za to nalogo, je bila nedvomno njegova izjemna jezikovna nadarjenost in z njo zvezana pazljivost na vse jezikovno življenje. Pomemben moment za njegovo delo na tem polju pa je dejstvo, da je od otroških let dodobra poznal in govoril dva belokranjska dialekta, viniškega in dragatuškega, tedaj dva govora, ki sta bila v Sloveniji nemara najbolj nedotaknjena in nepokvarjena ter hkrati najbližja slovanskemu morju našega juga. A v deških letih se je Župančič seznanil še z novomeškim narečjem. Vsi ti trije dialekti so mu bili kasneje zanesljivo oporišče pri reševanju jezikovnih problemov. Poleg tega njegovo izredno zanimanje za jezik. Nekoč je pokojni poet dejal, da je »prebral vse, kar je bilo v slovenščini tiskanega tja do leta 1900«. In vse življenje se je zanimal za živo ljudsko govorico v vseh slovenskih pokrajinah in si beležil besede ter obrate, ki so mu bili novi in so se mu zdeli važni za obogatitev knjižnega jezika.

Tako si je nakopičil ogromno jezikovno znanje in si izostril čut za slovenščino. Uporabil je oboje v svojem izvirnem delu, v vsem obsegu pa v svojih prevodih, v katerih je dokončno dokazal usposobljenost slovenščine za izražanje vsega, kar se človeštvu hrani v svetovni književnosti. Razsežnosti njegovega prevodnega dela niso izjemne samo po številu del, ki jih je prevedel, marveč tudi po njihovi raznolikosti glede na slog in, kar je najvažnejše, glede na življenjske sfere, ki jih obravnavajo. Med njimi je naštetih umotvore od srednjeveških misterijev preko Danteja, Calderona, Shakespeara, Molièra, Voltaira, Goetheja, Schillerja, Dickensa, Balzaca, Puškina, Mériméeja, Stendhala, Daudeta, Flauberta, Maupassanta, A. Francea, B. Shawa, O. Wilda, Chestertona do Galsworthyja, Rostanda, J. Conrada, O'Flahertyja in O'Neill. S temi imeni, ki tu še niso naštet. vsa, so obsežene najraznovrstnejše življenjske sfere, ki so v Župančičevih prevodih vse podane v izredno snažnem, gibkem in zlahtnem jeziku. V njih je zakladnica jezika, kakršen je potreben razgledanemu slovenskemu razumniku, članu mednarodnega kulturnega občestva.

V Župančičeva mlada leta je padel tudi znamenit in važen dogodek za zgodovino naše kulture. To je ustanovitev poklicnega slovenskega gledališča v Ljubljani. Naravno je, da je ta zavod zelo zgodaj pritegnil poetovo pozornost. Cankar in Župančič sta gledališču dobavljala prevode, l. 1912 pa je postal Župančič njegov dramaturg. Kot tak je globoko in odločilno posegel v razvoj govornega knjižnega jezika. Tu je pravi reformator. Odločil se je izravnati prepad med knjižnim jezikom in živo govorico in določil za odrski jezik zakone, ki jih je jeseni leta 1912. predložil javnosti v znamenitem predavanju »Kako izgovarjamo v knjižnem jeziku črko »l« na koncu besed in pred soglasniki«. To predavanje je osnovni kodeks slovenskega odrskega jezika, ki se je po Župančičevi zaslugi dokončno približal ljudski govorici in naravnim zahtevam naše izreke. Uradna javnost je sicer tedaj njegov predlog odklonila, toda šest let kasneje je Župančičev kodeks obveljal in zagospodoval tako v gledališču, kjer je Župančič po prvi svetovni vojni znova postal dramaturg in kasneje upravnik, kakor tudi v šoli, in to za zmeraj. Slovenski knjižni jezik je s to reformo pridobil veliko prirodnosti in je postal ljudstvu veliko bolj dostopen in užiten. Hkrati je bilo s tem približano ljudstvu tudi gledališče.

Zgodovinar slovenskega jezika bo nemara nekoč pokazal, da je Župančič poleg vsega tega tvorec cele vrste slovenskih besed, ki so se uveljavile in udomačile. Vsekakor pa je celo vrsto izrazov in obratov dvignil iz idiomov v knjižni jezik, za kar je prav tako potreben izjemno občutljiv jezikovni posluh. V jezikovni sferi je njegovo uho skoraj nezmotljivo in razumljivo je, da je zadnja leta svojega življenja, kolikor so mu dopuščale moči, kot upravnik uspešno vodil Zavod za kulturo slovenskega jezika pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti. Temu njegovemu delu, ki ga je dr. M. Rupel pred nedavnim tako živo pokazal v Novem svetu, je Inštitut za slovenski jezik, ki je vodil delo za Slovenski pravopis, dal svoje priznanje s tem, da je novi »Slovenski pravopis« posvetil spominu Otona Župančiča. Kakor so bile

zahteve Župančičeve dobe do jezikovnega tvorca ogromne, saj je bilo treba slovenščino od provincialnega občila dvigniti na stopnjo evropskega kulturnega jezika, je Župančič svojo nalogo v tem procesu opravil nadarjeno in v pravem pomenu besede ustvarjalno. Bil je temu procesu središče, poglavitni tvorec nove slovenščine.

II

Velik izraz vsakega literarnega razvoja izpolnjuje dialektična igra med sugestivno močjo literarnih kalupov ali utrjenih oblik in odporom zoper ustaljene literarne vzorce. Mlademu rodu pesniško nadarjenih začetnikov v devetdesetih letih je razvoj naše književnosti prisodil vlogo upornikov zoper tradicijo, ki je v Stritarjevih učencih in epigonih postala umetniško jalova. Uprli so se zoper nepomembnost, nepristnost in zoper oblikovno korektnost Stritarjeve šole. Zahtevali so resnično občutenost, zanimivost in veličino, ki so se jim zdele dosegljive samo v oblikovni svobodi, v prostem stihu in individualno oblikovani kitici. Od štirih mladencev, ki so tvorci slovenske moderne, se je samo Kette oblikovno vrnil k Prešernu. Število njegovih sonetov govori za to trditev. Murn je našel svoja vzornika v Kolcovu in nemara Burnsu, Cankar pa se je zgodaj poslovil od poezije, ker je spoznal, da je njegov izraz proza.

Večino svoje pesniške poti je moral prehoditi Župančič sam, toda začetne pobude so te štiri tvorce privedle na enako stališče nasproti obstoječi domači literarni praksi. Pri prvih korakih je njihovo stremljenje še dovolj nejasno. V njihovi korespondenci je zlasti pri Cankarju čutiti spočetka celo priseganje na naturalizem, toda kmalu se pojavijo kot bojna gesla dekadenca, simbolizem, subjektivizem, v imenu katerega se začujejo celo kritične opazke, kakor »realistično kvasenje« in podobno. Kakor v vsem našem življenju te dobe je tudi v »moderni« določno opazno instinktivno stremljenje, doteči kulturno Evropo, otresti se provincializma, ozkosrčnosti in mračnjastva, stopiti svobodno v širno kulturno občestvo evropskih narodov. In ker je poezija tedanje Evrope

»dekandencia«, so ponosno in nekritično dekadenti tudi štirje poeti naše moderne. To je bil začetek. V tem času se v pismih »dekandentov« pričenjajo pojavljati imena Verlaine, Maeterlinck, Verhaeren, Richard Dehmel in opazati je njihov vpliv, zlasti pri Župančiču. Osnovno umetniško stremljenje in ti vplivi tvorijo revolucionarnost slovenske moderne.

V obliki velja njihov odpor predvsem strogi tradicionalni kitici, ki jo radi razbijajo; poleg tega pa tudi stihu samemu, ki ga obravnavajo mnogo svobodneje, kakor ga je dotlej kdor koli v naši književnosti. Če bi hoteli označiti čisto oblikovno vsebino tega upora z Župančičevimi besedami, bi ga označili kot boj za uveljavljenje živega ritma zoper mehanični metrum, boj, ki je kajpada izviral iz potrebe in stremljenja po iskreni pristnosti, kakršno lahko dá samo neovirana svoboda pri oblikovanju. In še ena misel jim je nemara utemeljevala voljo do te svobode, namreč domneva, da se dá moderna čustvenost, ki je dognana do tanjših in rahlejših otenkov kakor čustveno življenje klasičnega sveta, skratka, da se dá moderna duševnost izraziti samo v ohlapnejšem, manj togem tkivu stihov, ki so morda pri teh mladeničih zaradi tega včasih tudi skoraj programatično zrahljani — *pour épater le bourgeois*. Tako zlasti pri mladem Župančiču in Cankarju.

S to revolucionarnostjo glede na kitice in stihe se pri poetih moderne veže stremljenje, spregovoriti v novem pesniškem jeziku, se pravi spregovoriti z novimi predstavami, z novimi asociacijami in z novo metaforiko. Pri osvajanju novega predstavnega sveta so Župančičevi tovariši dospeli samo na pol poti. Dopršil ga je sam. Staro pesniško metaforično gradivo gre pri njem dokopčno v pozabo, kolikor se ohrani v novem izrazu, stopa v nove zveze in se veže z novimi asociacijami. Neka nova vrsta predstav, ki drzneje spravlja mnogo obsežnejše kroge duha in narave na skupni imenovalce, se pojavlja v Župančičevem jeziku in mu daje edinstven in energičen polet. Nekakšen panvitalizem se izraža tu že v sami metaforiki, ki dela njegov pesniški jezik bujen, viharen in slikovit do opojnosti.

Ta novi, moderni izraz si je Župančič našel nekako s »Pesmijo mladine« in s ciklom »Manom Josipa Murna-Aleksandrova«. Kasneje ga je samo še bogatil, poglobljaj in naposled spet poenostavljal, a v bistvu ga ni spremenil. To je docela nov pesniški jezik, pravzaprav med Slovenci prvi nov pesniški izraz in jezik po Prešernu. Med tema dvema poetoma ni noben pesnik pomembneje spregovoril s svojo in novo govorico: med mirno, toplo besedo Prešerna in z bleščečo energijo nabito Župančičevo dikcijo se slovenski poetični izraz ni obogatil z ničimer bistveno novim, kakor se ni niti po Župančiču. Lahko ga označimo kot resnično novodobno govorico modernega človeka, ki ga ne veže nikakršna religija, ki je notranje svoboden zaradi globljega, realnejšega razumevanja narave in življenja, poedinca in družbe in morda je to tudi izraz modernega človeka, ki je poln sproščene energije, kakršno more dati anarhija kapitalizma, kar se javlja tudi v tem, da so njegove asociacije tu in tam tvegane in samovoljne. Skratka, v Župančiču je slovenska literatura spregovorila v dikciji široko razgledanega evropskega razumnika in dosegla namen — doteči Evropo v njenem kulturnem snovanju.

Seveda je popolnoma jasno, da te oblikovne odlike ne morejo obstajati same, brez ustrezne kakovosti tega, kar izražajo. Kakor je imela francoska dekadenca, pa tudi novejša nemška poezija, viden vpliv na mladega Župančiča, tako je gotovo, da je ta vpliv sicer obogatil Župančičev predstavní svet in mu pomagal do sprostítve, ni pa zapustil v njem globljih vsebinskih sledov. Resnično duhovno sorodnega evropski dekadenci je v Župančičevi pesmi manj kakor pri Cankarju, ki pa je v svoji prozi te vplive prav tako premağal. Vzrok za to je iskati v notranjem in zunanjem položaju našega naroda v njegovi ostri ogroženosti, v njegovem silovitem družbenem snovanju od devetdesetih let dalje, kar vse ni moglo ostati brez močnega vpliva na tako občutljivega poeta, kakor je bil Župančič. Zelo zgodaj vdre v njegovo intimno liriko narodnostni moment, usoda naroda, ki jo Župančič od mladih let zvesto spremlja skozi vse faze

naše burne zgodovine zadnjega pol stoletja. Sinu takega naroda se ni mogoče izločiti in zamakniti v čarobni svet čustvenih odtenkov in prisluškovati samo svoji notranjosti. Zato obsega Župančičeva domovinska lirika dobro tretjino njegovega dela in prav gotovo je zato tudi njegov intimni svet laže ostal zdrav. Tu in tam pa se v njegovi poeziji pojavi tudi socialna problematika, tudi te ne more prezreti kot sin tega naroda.

V narodnem vprašanju Župančič ni bil idejni vodnik svojega naroda, kakor je bil Ivan Cankar, ki je že tedaj kazal na revolucionarno in rešilno vlogo delavskega razreda. Župančič je bil tu zvest in globoko čuteč spremljevalec usod slovenskega naroda. In bil je velik buditelj s primerom svojega neomajnega patriotizma in s svojo visokoumno zahtevnostjo do lastnega naroda. Želel si je, da bi mogel svoj narod ljubiti in slaviti zaradi zasluženja, in zahteval je od njega dejanj; častnega, velikega, ponosnega dejanja, da bi bil resnično vreden član občestva moralno velikih narodov. Usoda mu je bila naklonjena, da je tako dejanje dočakal v osvobodilnem boju, kateremu je bil pretresljivo zvest od prvega dne in v katerem je od prvega dne videl tudi začetek naše socialne revolucije.

Rečeno je že bilo, da je bil sin naroda v takem položaju in v taki fazi razvoja skorajda nujno zdrav tudi v svojem intimnem svetu. Njegova erotika je nazoren dokaz tej trditvi. Seveda govori Župančič o tem pojavu svojega srca svobodneje kakor poeti pred njim, a je navzlic tej svobodi zmeraj zadržan, zlahten in celo, kadar spregovori frivolno, ni to cenena frivolnost Simona Jenka, temveč prej prešerna duhovitost. Tudi ni Župančič človek, ki bi se izgubljal v erotičnem svetu. Odmerjen je v njem in tudi obvladan. Ostala njegova intimna lirika govori o življenju in smrti, o radosti in bridkosti, o silnih neznanih klicih, ki jih čuje njegovo srce, o trenutkih ubranosti s celoto življenja, o mraku notranjega obupa, skratka o dogodkih v njegovi visoki umetniški osebnosti, o kakršnih nam ni zapustil pričevanj noben drug slovenski poet. Tu smo lahko priče nekemu povsem izred-

nemu snovanju duševnosti velikih razsežnosti, v kateri se odigravajo svečani, tajni, toda razumljivi in globoko človeški prizori prebujenj in razsvetljenj.

Zaokroženega in jasnega svetovnega nazora seveda ni razbrati v Župančičevem delu, kar slednjič tudi ni naloga poeta. Toda obrisi njegovega gledanja na svet so v njegovi tvornosti očitni in prijemljivi. Ne opaziš jih samo v njegovem pesniškem gradivu, kakor je bilo že povedano; najbolj določno so vidni v njegovi celotni podobi sveta in življenja, ki se kaže v celoti njegovega dela. Gotovo je Župančič poet duhovnega tipa; pretresajo ga predvsem dogodki višjega sveta, kakor se njegova domišljija rada vzpenja nad zemljo in stvarstvo. Toda tudi v tem njegovem duhovnem svetu ni nič transcendentnega ali mističnega. V njem se dogajajo čuda, toda ta čuda so naravna. Poet preživlja prebujenja in celo razsvetljenja, toda ta razsvetljenja so popolnoma človeška, ne samo razumljiva, temveč sploh brez slehernega verskega prizvoka. So samo velika spoznanja, ki se javljajo z nenavadno silovitostjo.

Kakor je njegova metaforika prežeta z nekim »pantivlizmom«, tako je celotni njegov svet poln neke žive sile, ki ni pojmovana idealistično; to ni ideja in ni božanstvo, marveč neka žareča snov, toda snov; in poet jo dojema s svojimi telesnimi čuti. Te žareče snovi je poln tudi njegov duhovni svet, ki je prav zarači tega nazoren, čuten, brez mistike, brez religiozne vsebine. In ta njegova podoba sveta nekako govori, da je vse, kar je izven človeka in kar je v človeškem duhu eno, da med narodo in duhom ni prepada in da je svet enota, ki jo tvori žareča in živa snov. To ni panteizem, ne idealistični »élan vital«, to je svojski pogled na svet, ki vibrira nekje med Spinozo, Bergsonom in dialektičnim materializmom. Skratka, v Župančičevi poeziji je izražen pogled na svet, kakršen se je v evropskem intelektualcu 20. stoletja razvil pod vplivom nove fizike in prirodoslovnih ved. Veliko sugestivnosti Župančičeve pesmi v njegovem času in tudi v sedanjosti je pripisati prav temu dejstvu. Govoril je z novo moderno dikcijo o življenju in

svetu z občutkom in gledanjem, ki je v bistvu gledanje in čustvo modernega sproščenega človeka. Dal je svojemu času, kar je ta potreboval.

Dal je svojemu času, kar je ta zahteval, bi lahko rekli o Župančičevem delu v celoti. Razvoj slovenske družbe je zahteval izrazilo in občilo, ustrezno evropski kulturnosti, — Župančič je bil osrednji oblikovalec tega novega jezika. Stremljenje časa in družbe, v katerih je živel, je bilo doteči kulturne narode sveta. Isto stremljenje snuje v naši književnosti. Cankar ga izpolni v prozi in Župančič ustvari svoje pesniško delo, ki je poezija sinu slovenskega naroda in hkrati poezija evropskega razumnika prvih desetletij 20. stoletja. Izpolnil je zahteve svojega časa in dal njegovi vsebini živo prepričevalen umetniški izraz. Bil je zavest svojega časa in njegova neumrljiva priča.

Josip Vidmar

BIBLIOGRAFIJA OTONA ŽUPANČIČA

Sestavil Alfonz Gspan

A. Izvirno delo

Čaša opojnosti. Ljubljana, L. Schwentner, (t. Narodna tiskarna) 1899. 110 str. V. 8°.

Pisanice. Pesmi za mladino. Ljubljana, L. Schwentner, (t. Narodna tiskarna) 1900, 61 + (III) str. M. 8°.

Čez plan. Ljubljana, L. Schwentner, (t. A. Slatnar, Kamnik) 1904. (VIII) + 114 str. 16°.

Samogovori. Ljubljana, zal. in t. Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg 1908. 103 str. 8°.

Čaša opojnosti. Drugi natisk. Ljubljana, L. Schwentner, (t. A. Slatnar, Kamnik) 1911. (VIII) + 132 str. 16°.

Čez plan. (Drugi natisk). Ljubljana, L. Schwentner, (t. A. Slatnar, Kamnik) 1911. (VII) + 130 str. 16°.

Lahkih nog naokrog. Slikala Gertruda Gaspari. Ljubljana, L. Schwentner [1913]. (31) str. 4°.

- Sto ugank.** Sto ugank — tristo zadrĝ, tristo zank. Ljubljana, (»Omladina«, t. Učiteljska tiskarna) 1915. 39 str. 16°.
- Ciciban in še kaj.** Ljubljana, (»Omladina«, t. Učiteljska tiskarna) 1915. 55 str. 16°.
- Sto ugank.** Sto ugank — tristo zadrĝ, tristo zank. [Druga izdaja]. Ljubljana, (»Omladina«, t. Učiteljska tiskarna) 1919. 31 str. 16°.
- Mlada pota.** (Ljubljana, »Omladina«, t. Učiteljska tiskarna) 1920. IV + 207 str. + 1 pril. M. 8°. (S pesnikovo podobo.)
- V zarje Vidove.** Ljubljana, L. Schwentner, (t. A. Slatnar, Kamnik) 1920. 94 str. 16°.
- Mlada pota.** (Risbe od Gvidona Birolle.) (Druga izdaja.) Ljubljana, (»Omladina«, t. Zvezna tiskarna, Celje) 1921. 170 + (V) str. 8°. (Knjiga ni izšla na knjiŝni trg.)
- Ciciban.** (Druga izdaja.) Ljubljana, (»Jug«, t. tiskarna »Sava«, Kranj) 1922. 55 str. M. 8°.
- Veronika Deseniška.** Tragedija v petih dejanjih. Ljubljana, zal. in t. Zvezna tiskarna in knjiĝarna 1924. 185 + (I) str. + 1 pril. M. 8°. (S pesnikovo podobo.)
(Delo je izšlo hkrati in prav tam še v 2 izdajah: ljudski (Splošna knjiŝnica št. 28) in luksuzni, numerirani.)
- Naša beseda.** Izbor pesmi. (Zbornik uredil in izbor pesmi doľil Fran Albrecht.) Ljubljana, (Zaloŝba »Svet«, t. tiskarna J. Blasnika nasl.) 1929. (VI) + 195 + (IV) str. M. 8°.
- Ciciban.** (Opremil in ilustriral Nikolaj Pirnat.) [Tretja izdaja.] Ljubljana, (Umetniška propaganda, t. tiskarna »Slovenija«) 1932. 79 str. V. 8°.
- Pesme.** (Pesme za ovu zbirkû odabrao i sredio Tone Potokar.) Beograd, Zadruga profesorskog društva 1934, IV + 136 str. + 1 pril. 8°. (S pesnikovo podobo.) (Luća 8.)
- Dela.** (Uredil Jos. Vidmar. Opremo zasnoval Marko Źupanćić.) Ljubljana, (Akademska zaloŝba) 1936—1938. M. 8°.
I. (t. Jugoslovanska tiskarna) 1936. 190 str. + 1 pril. (S pesnikovo podobo.)

- II. (t. Jugoslovanska tiskarna) 1936. 223 str. + 1 pril.
(Z reprodukcijo pesnikove risbe in faksimilom njegovega rokopisa.)
- III. (t. Jugoslovanska tiskarna) 1936. 211 str. + 1 pril.
(S faksimilom pesnikovega rokopisa.)
- IV. (t. Veit in drug, Vir pri Domžalah) 1938. 196 str.
- Duma.** (Ob 60-letnici Otona Župančiča je grafik Stanko Gladnik napravil to knjigo...) Ljubljana, 1938. (20) listov. V. 8°. (Bibliofilska izdaja, 500 numeriranih izvodov.)
- Zimzelen pod snegom.** (Opremo je oskrbel ing. arch. Marko Župančič.) Ljubljana, (DZS, t. tiskarna Merkur) 1945. 105 + (VII) str. 8°.
- Izbrane pesmi.** (Priredil [in opombe napisal] Janko Glaser. Opremil arh. Tone Bokal.) Ljubljana, (DZS, t. Prosvetna tiskarna) 1948. 192 str. 8°. (Klasje št. 9—10.)
- Veš, poet, svoj dolg?** (Zbornik pesmi, govorov in člankov iz dobe borbe, obnove in graditve. Uredili Janez Logar, Jože Udovič in Jože Vidmar. Ljubljana, za sedemdesetletnico svojega častnega predsednika... izd. Društvo slovenskih književnikov, DZS, t. Triglavsko tiskarna) 1948. (V) + 147 + (I) str. + 1 pril. V. 8°. (S pesnikovo podobo, reprodukcijo risbe B. Jakca.)
- Uganke.** Za pesnikovo sedemdesetletnico izbral iz »Sto ugank« Igo Gruden. (Ilustrirala Marlenka Muk, Ljubljana). Mladinska knjiga, (t. Umetniški zavod za litografijo) 1948. 44 + (IV) str. M. 8°.
- Sto pesmi.** (Izdaja ob pesnikovi sedemdesetletnici rojstva. Uredil Janez Logar. Uvod je napisal Josip Vidmar. Slovarček je sestavil Mirko Rupel. Prevod uvoda je oskrbel Ljubo Jurković.) Beograd, Jugoslovanska knjiga, (t. tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana) 1948. XXIII + 208 str. + 1 pril. 4°. (Pesnikov portret je posnet po izvirniku Božidarja Jakca.)
- Izbrane pesmi** —. (Uredil in skrb za besedilo imel Janko Glazer.) Ljubljana, Slovenski knjižni zavod (t. Blasnikova tiskarna) 1950. 278 + 1 str. 16°. [Miniaturna izdaja.]

B. Prevodi

1. Objavljeni

William Shakespeare, **Julij Cezar**. Žaloigra v petih dejanjih. Spisal... Poslovenil —. Gorica, (A. Gabršček, t. Goriška tiskarna) 1904. 144 str. M. 8°. (Salonska knjižnica VI. zv.)

William Shakespeare, **Beneški trgovec**. Igrokaz v petih dejanjih. Spisal... Poslovenil —. Ljubljana, Slovenska Matica, t. Katoliška tiskarna 1905. 120 str. 8°. (Prevodi iz svetovne književnosti II. zv.)

E. Kreidolf, **Palčki Poljanci**. Slike in besedilo napravil..., preložil —. Ljubljana, L. Schwentner [1907]. (24) str. 4°.

Charles Dickens, **Oliver Twist**. Spisal..., poslovenil —. Ljubljana, L. Schwentner 1911. (III)+III+479 str. 8°.

Guy de Maupassant, **Lepi striček**. Bel-ami. Francoski napisal... Prevel —. Ljubljana, Narodna založba (t. Narodna tiskarna) [1912]. 526 str. M. 8°.

Alphonse Daudet, **Sapho**. Slike iz pariškega življenja. Francoski napisal... Prevel —. Ljubljana, Narodna založba, (t. Narodna tiskarna) [1912]. 352 str. M. 8°.

G. K. Chesterton, **Četrtek**. Poslovenil —. [Ljubljana], »Omladina« (t. Učiteljska tiskarna), 1917, 194 str. 8°.

Gustav Flaubert, **Tri povesti**. Preprosto srce. Legenda o svetem Julijanu Strežniku. Herodijada. Poslovenil —. [Ljubljana] »Omladina« (t. Učiteljska tiskarna) 1917. 146 str. 8°.

Anatole France, **Kuhinja Pri kraljici gosji nožici**. Poslovenil —. Ljubljana, zal. in t. Zvezna tiskarna 1920. 297 str. M. 8°. (Narodna knjižnica snop. 19—23.)

Shakespeare. Prevel —. Ljubljana, Tiskovna zadruga (t. Delniška tiskarna 1921—1933). M. 8°.

1. **Sen kresne noči.** (Uvod in opombe napisal Jakob Kelemina, 1921). 129 str.
2. **Macbeth.** (Uvod napisal J. Kelemina, 1921). 151 str.
3. **Othello.** (1923.) 158 str.
4. **Kar hočete.** (1926.) 120 str.
5. **Zimska pravljica.** (1928.) 143 str.
6. **Ukročena trmoglavka.** (1929.) 112 str.
7. **Komedija zmešnjav.** (1930.) 82 str.
8. **Hamlet.** (1933.) 175 str.

William Shakespeare, Beneški trgovec. Igrokaz v petih dejanjih. Druga, izpremenjena izdaja. Poslovenil —. (Ljubljana, Nova založba, t. Jugoslovanska tiskarna 1921.) 154 str. 8°. (Nova knjižnica 6.)

William Shakespeare, Julij Cezar. Zaloigra v petih dejanjih. Poslovenil —. Druga, izpremenjena izdaja. (Ljubljana, Nova založba, t. Jugoslovanska tiskarna 1922.) 121 str. 8°. (Nova knjižnica 7.)

Friedrich Schiller, Marija Stuart. Tragedija v petih dejanjih. S porabo Cegnarjevega prevoda poslovenil —. (Uvod napisal dr. Janko Lokar.) Ljubljana, Kr. zaloga šolskih knjig in učil, (t. Jugoslovanska tiskarna) [1923]. XXI + (III) + 196 str. + 3 pril. 8°.

Edmond Rostand, Cyrano de Bergerac. Heroična komedija v petih dejanjih. Poslovenil —. Ljubljana, Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg 1923. 196 str. M. 8°.

Sibila Olfers, Pokoncu izpod korenin. (Zložila —.) Prevel —. Ljubljana, Tiskovna zadruga [1927]. (20) listov. V. 8°.

Bernard Shaw, Sveta Ivana. Poslovenil —. Ljubljana, Slovenska Matica, (t. J. Blasnikovi nasl.) 1928. 126 + (II) str. 8°. (Prevodi iz svetovne književnosti IX. zv.)

Pedro Calderon de la Barca, Sodnik zalamejski. Poslovenil in priredil —. Ljubljana, Slovenska Matica, (t. Blasnika nasl.) 1930. 100 str. 8°. (Prevodi iz svetovne književnosti XIV. zv.)

- John Galsworthy**, **Temni cvet**. Roman. (Prevedel —. Načrt za platnice izdelal Ivo Spinčič.) Ljubljana, Založba Modra ptica, (t. tiskarna Merkur) 1930. 303 str. 8°.
- Prosper Mérimée**, **Šentjernejska noč**. (Chronique du règne de Charles IX.) Roman. (Poslovenil —. Načrt za platnice izdelal Ivo Spinčič.) Ljubljana, Založba Modra ptica, (t. tiskarna Merkur) 1930. 281 str. 8°.
- Joseph Conrad**, **Senčna črta**. (Po angleškem besedilu poslovenil —. Opremil: Ing. arch. Janko Omahen.) Ljubljana, Tiskovna zadruga, (t. Delniška tiskarna) 1931. (VI) + 154 str. 8°. (Sodobni roman III.)
- Liam O'Flaherty**, **Noč po izdaji**. Roman. (Poslovenil —. Načrt za platnice napravil Ivo Spinčič.) Ljubljana, Založba Modra ptica, (t. tiskarna Merkur) 1931. 367 str. 8°.
- Voltaire**, **Kandid ali optimizem**. (Poslovenil —. Uvod napisal Stanko Leben. Oprema: Ing. arch. Janko Omahen.) Ljubljana, Tiskovna zadruga, (t. Delniška tiskarna) 1931. XXXII + 128 str. 8°. (Zbirka mojstrov I.)
- Georges Duhamel**, **Prizori iz bodočega življenja**. (Poslovenil —. [Uvod napisal Stanko Leben.] Oprema: Ing. arch. Janko Omahen.) Ljubljana, Tiskovna zadruga, (t. Delniška tiskarna) 1932. 223 str. 8°. (Mojstri in sodobniki 2.)
- Knut Hamsun**, **Potepuhi**. Roman. (Poslovenil —. Načrt za platnice izdelal Ivo Spinčič.) Ljubljana, Založba Modra ptica, (t. tiskarna Merkur) 1932. 408 str. 8°.
- John Galsworthy**, **Saga o Forsytih**. (Poslovenil —. Načrt za platnice izdelal Ivo Spinčič.) Ljubljana, Založba Modra ptica, (t. tiskarna Merkur) 1933—1934. 8°.
- Prva knjiga. 1933. 419 + (II) str.
- Druga knjiga. 1933. 324 str.
- Tretja knjiga. 1934. 335 + (II) str.
- Hofmannsthal**, **Slehernik**. Po Hofmannsthalovem »Jedermannu« priredil —. Uvod napisal Jakob Šolar. Celje,

- Družba sv. Mohorja, (t. Mohorjeva tiskarna, Celje) 1934. 117 str. M. 8°. (Mohorjeva knjižnica 70.)
- Molière, **Tartuffe**. Komediya v petih dejanjih. Poslovenil —. Ljubljana, Založba Hram, (t. tiskarna Veit in drug, Vir, p. Domžale) 1934. 87 str. M. 8°. (Hramova knjižnica 7.)
- Honoré de Balzac, **Oče Goriot**. Roman. (Poslovenil —. Knjigo opremil Niko Bežek.) Ljubljana. (Založba Hram, t. tiskarna »Slovenija«) 1934. 290 str. 8°.
- Honoré de Balzac, **Teta Liza**. Roman. (Poslovenil —. Knjigo opremil ing. arch. Bojan Stupica.) Ljubljana, (Založba Hram, t. J. Blasnika nasl.) 1935. 390 str. 8°.
- Lytton Strachey, **Kraljica Viktorija**. (Poslovenil —. Načrt za platnice izdelal Ivo Spinčič.) Ljubljana, (Založba Modra ptica, t. tiskarna Merkur) 1935. 271 + (III) str. + 11 pril. 8°.
- Charles Dickens, **Oliver Twist**. Spisal... Poslovenil —. Ilustracije Georga Cruikshanka. Celje, Družba sv. Mohorja (t. Mohorjeva tiskarna, Celje) 1936. 456 + (IV) str. M. 8°. (Mohorjeva knjižnica 87.)
- Charles Dickens, **David Copperfield**. (Iz angleščine prevedel —.) Ljubljana, (Jugoslovanska knjigarna, t. Jugoslovanska tiskarna) 1936—1938. 8°.
- I. 1936. 367 str. (Leposlovna knjižnica 23.)
- II. 1937. 367 str. (Leposlovna knjižnica 25.)
- III. 1938. 378 str. (Leposlovna knjižnica 28.)
- A. S. Puškin, **Pravljica o carju Saltanu, o njegovem sinu, slavnem in mogočnem junaku knezu Gvidonu Saltanoviču in prekrasni carični Labodki**. Poslovenil —. (Opremil Marko Župančič. Ljubljana, Akademsko založba, t. tiskarna Veit in drug na Viru 1937.) 45 str. V. 8°. (Bibliofilska, numerirana izdaja.)
- Stendhal, **Parmska kartuzija**. (Poslovenil —. Knjigo opremil Marko Župančič. (Ljubljana, Založba Hram, t. tiskarna »Slovenija« 1938.) 474 str. 8°.

- William Shakespeare, Romeo in Julija.** Poslovenil —. (Spremné besede napisal Anthony Robinson. Opremil ing. arch. Marko Župančič.) Ljubljana, Slovenska Matica, (t. J. Blaznika nasl.) 1940. 135 str. 8°. (Vezana beseda 1.)
- Honoré de Balzac, Striček Pons.** (Poslovenil —. Knjigo opremil ing. Pavel Göstl. [Ljubljana], Založba Hram, t. tiskarna »Slovenija« 1940.) 312 str. 8°.
- William Shakespeare, Vihar.** Poslovenil —. (Spremné besede napisal dr. Francè Koblar. Opremil ing. arch. Marko Župančič.) Ljubljana, Slovenska Matica, (t. tisk. J. Blaznika nasl.) 1942. 123 str. 8°. (Vezana beseda 3.)
- John Galsworthy, Temni cvet.** Roman. (Drugi natis. Poslovenil —. Načrt za platnice izdelal Ivo Spinčič.) Ljubljana, Založba Modra ptica, (t. tiskarna Merkur) 1943. 303 str. 8°.
- William Shakespeare, Koriolan.** Poslovenil —. (Spremné besede napisal dr. Francè Koblar. Opremil ing. arch. Marko Župančič.) Ljubljana, Slovenska Matica, (t. J. Blaznika nasl.) 1946. 169 str. 8°. (Vezana beseda 4.)
- Shakespeare, Izbrano delo.** (Knjigo opremil arch. Tone Bokal.) Ljubljana, (DZS, t. tiskarna »Ljudske pravice«) 1947—1948. 8°. (Svetovni klasiki.)
I. knjiga. 1947. 244 str.
II. knjiga. 1948. 272 str.
- Charles Dickens, Oliver Twist.** [Tretja izdaja.] (Poslovenil —. Ilustracije Georgea Crnuikshanka. Besedo o Dickensu napisal A. Lunačarski. Prevedel Ivan Skušek.) [Ljubljana,] Mladinska knjiga (t. Celjska tiskarna) 1950. 460 + 4 str. 8°.

2. Neobjavljeni

- Drinkler H., Pogumni krojaček.** Pravljica igra v štirih slikah. [Prevajalec ni naveden.] Prva uprizoritev: 1. XII. 1912.

- John Galsworthy, **Borba**. (Strife.) Drama v treh dejanjih (4 slikah). Prevel —. Prva uprizoritev: 15. IV. 1921.
- Bernard Shaw: **Androklus in lev**. Pravljica igra v treh dejanjih. Prevel —. Prva uprizoritev: 27. IV. 1921.
- Eugène Scribe: **Kozarec vode**. Veseloigra v petih dejanjih. Prevel —. Prva uprizoritev: 29. V. 1921.
- Bernard Shaw: **Cezar in Kleopatra**. Historična komedija v petih dejanjih (8 slikah). Prevel —. Prva uprizoritev: 22. III. 1924.
- Jacinto Benavente: **Roka roko umije, obe pa obraz**. (Los intereses creados.) Komedija za lutke v dveh dejanjih (3 slikah) s prologom in epilogom. Poslovenil —. Prva uprizoritev: 24. IV. 1924.
- Eugene O'Neill, **Ana Christie**. Drama v treh dejanjih. Prevel —. Prva uprizoritev: 13. II. 1926.
- John Galsworthy: **Joy**. Igra v treh dejanjih. Prevel —. Prva uprizoritev: 16. X. 1926.
- J. N. Nestroy, **Lumpacij Vagabund ali zanikrna trojica**. Čarobna burka s petjem v treh dejanjih (8 slikah). [Prevajalec ni naveden.] Prva uprizoritev: 8. IV. 1927.
- William Shakespeare, **Mnogo hrupa za nič**. (Much Ado about Nothing.) Komedija v petih dejanjih. Prevel —. Prva uprizoritev: 25. V. 1927.
- Oscar Wilde, **Idealni soprog**. Igra v štirih dejanjih. Prevel —. Prva uprizoritev: 12. X. 1927.
- Klabund po Li-Ksing-Taoju, **Krog s kredo**. Igra v petih dejanjih. Prevel —. Prva uprizoritev: 29. IX. 1928.
- Romain Rolland, **Igra ljubezni in smrti**. Igra v enem dejanju (2 slikah). Prevel —. Prva uprizoritev: 15. V. 1929.
- R. C. Sheriff, **Konec poti**. Drama v treh dejanjih (6 slikah.) Prevel —. Prva uprizoritev: 12. IV. 1930.
- Aleksej K. Tolstoj, **Serijski A—000 001**. (Ljubina srečka.) Komedija v štirih dejanjih. Prevel O[ton] Ž[upančič]. Prva uprizoritev: 20. XI. 1930.
- Bernard Shaw, **Zdravnik na razpotju**. Drama v petih dejanjih. Prevel —. Prva uprizoritev: 17. II. 1932.

- Maurice Maeterlinck, **Zadoščenje**. (Le sel de la vie). Skeč v dveh dejanjih. Prevel —. Prva uprizoritev: 20. XII. 1932.
- William Butler Yeats, **Gospa Cathleena**. Igra v štirih dejanjih. Prevel —. Prva uprizoritev: 4. II. 1933.
- William Shakespeare, **Kralj Lear**. Tragedija v petih dejanjih. [S porabo Funtkovega prevoda poslovenil —.] Prva uprizoritev: 27. IX. 1936.
- Molière, **Ljubezen — zdravnik**. (L'amour médecin). Komedija v treh dejanjih. Prevel —. Prva uprizoritev: 1. X. 1938.
- Robert Planquette, **Zvonovi korneviljski**. (Les cloches de Corneville.) Komična opera v treh dejanjih. Francoski spisala Clairville in Gabet. Prevel —. Prva uprizoritev: 28. XII. 1905.
- Johann Strauß, **Netopir**. Opereta v treh dejanjih. Spisala C. Haffner in R. Genée. Prevel —. Prva uprizoritev: 13. XI. 1908.
- Edmond Audran, **Mascotte**. (Srečonosna vila.) Opera v treh dejanjih. Francoski spisala H. Duru in A. Chivot, poslovenil —. Prva uprizoritev: 16. II. 1909.
- Ambroise Thomas, **Mignon**. Opera v treh dejanjih. Besedilo po Goetheju napisala M. Carré in J. Barbier. Prevel O[ton] Ž[upančič]. Prva uprizoritev: 4. III. 1921.
- Georges Bizet, **Carmen**. Opera v štirih dejanjih. Po istoimenski noveli Prosperja Mériméeja napisala Meilhac in Halévy, prevedla Oton Župančič in Niko Štritof. Prva uprizoritev: 20. XII. 1931.
- Jules Massenet, **Werther**. Lirična drama v štirih dejanjih (petih slikah). Po Goetheju napisali E. Blau, P. Milliet in G. Hartmann. [Prevajalca Oton Župančič in Mirko Polič nista navedena.] Prva uprizoritev: 18. III. 1939.

C. Izbor literature o Otonu Župančiču.

Ta del bibliografije je bil sestavljen z uporabo gradiva, ki sta ga dala na razpolago dr. Jože Mahnič in Franc Dobrovoljc. Upoštevate niso mogle biti kritike pesnikovih del in poročila o njih, oznake v splošnih literarnih pregledih, slovstvenih zgodovinah, leksikonih in enciklopedijah, pa tudi ne množica zlasti nepodpisanih prigodnih objav ob pesnikovih jubilejih in ob njegovi smrti.

- Fran Ilešić, O crt najnovije slovenske književnosti. Hrvatsko kolo (Zagreb) 1905, str. 378 sl.
- Stejn Sergěj, Slavjanske poety. Petrograd 1908.
- Ivan Prijatelj, Govor o Župančiču. Govoril na Župančičevem večeru »Slovenije« dne 5. marca 1909. Naši zapiski 1909, 148—63.
- Edvard Šerko, Ptíč Samoživ in Kristov problem. Naši zapiski 1910, 21—4.
- Izidor Cankar, Obiski. Iz življenja in delovanja naših umetnikov. II. Oton Župančič. DS 1911, 75—7. — Ponatis v knjigi Obiski. 1920, 163—76.
- Ivan Pregelj, Dve sliki iz moderne slovenske lirike. 1. Oton Župančič. Mentor 1916/17, 204—9.
- Janko Glaser, Nekaj misli o Otonu Župančiču. Književni jug (Zagreb) 1918, knjiga I, 71—9.
- Fran Pogačnik, Župančič — mladinski pesnik. Preporod 1919, 10—3.
- Černej Anica, Oton Župančič kot mladinski pesnik. Popotnik 1922, 50—5.
- Bartulović Niko, Oton Župančič. Srpski književni glasnik (Beograd) 1924, knjiga 11, str. 494—504, 585—95; knjiga 12, str. 39—46, 204—10, 372—84, 534—42.
- Wolfgang Giusti, Un poeta sloveno contemporaneo. I nostri quaderni (Lanciano) 1924, 317—24.
- Giovanni Maver, Quattro poeti sloveni. I libri del giorno (Milano) 1924. (Prevod v S 29. IV. 1924.)
- Italo Maffei in Fany Sinkovec-Mayer, Oton Župančič: Duma. Saggio di poesia e letteratura jugoslava-slovena (Modena) 1924, str. 66.

- Alojzij Res, Italijani o Župančiču. DS 1926, 223—4.
- Gustav Krklec, Sa g. Dučićem kod pesnika O. Župančiča u Kamniku. Politika (Beograd) 26. VIII. 1927.
- Arturo Cronia, Ottone Župančič. Rivista di letterature slave (Rim) 1927. Ponatis v knjigi Ottone Župančič. Roma, Pubblicazioni dell'Istituto per l'Europa orientale 1928, 137 str. (I. seria, 13.)
- F[rancè] K[o]blar], Župančičeva pesniška vsebina. S. 22. I. 1928.
- F. K[o]blar], Dve petdesetletnici. Koledar Družbe sv. Mohorja 1928, 65—66.
- Juš Kozak, Oton Župančič — petdesetletnik. Narodni dnevnik 21. I. 1928.
- Joža Glonar, Duma. (Par besed za publikum — ne za Poeta.) Prav tam.
- Ferdo Kozak, Oton Župančič. Prav tam.
- Fran Lipah, Dramaturg Oton Župančič. Prav tam.
- B. Borko, Proslava 50-godišnjice največeg slovenačkog pesnika Otona Župančiča. Politika (Beograd) 22. I. 1928.
- Fr. K[o]ball], Oton Župančič. Zu seinem 50. Geburtstag. Morgenblatt (Zagreb) 22. I. 1928.
- Stjepan Ilijić, Oton Župančič. (Povodom 50-godišnjice rođenja.) Obzor (Zagreb) 22. I. 1928.
- J. Glonar, Oton Župančič. Zu seinem 50. Geburtstag am 23. Januar. Prager Presse 22. I. 1928.
- Pero Šegota, Oton Župančič. Prigodom 50-godišnjice života velikog pjesnika. Nova doba (Split) 24. I. 1924.
- F. S. Finžgar, Ob Župančičevi petdesetletnici. DS 1928, 32—3.
- Anton Vodnik, Oton Župančič in mladina. DS 1928, 33.
- Ciril Debevec, Dramaturg Oton Župančič. GL Drama 1927/28, št. 9, str. 130—4.
- K. Dobida, Oton Župančič. Mladika 1928, 9—10.
- Karlo Kocjančič, Socialni motiv v Župančičevem pesniškem delu. LZ 1928, 47—51.

- Jubilejni zbornik za petdesetletnico Otona Župančiča.** Uredil Fr. Albrecht. Ljubljana, izd. LZ, Tiskovna zadruga (t. Delniška tiskarna) 1928, 121 str. + 8 pril. 8°.
- Vsebina: Fr. Albrecht, Praznik slovenske besede, 5—15; isti, Spomenik prijateljstvu, 16—45; B. Borko, Glasnik slovenske besede, 46—54; Ivan Rozman, Župančičeve miselnosti smer in smoter, 55—65; Josip Vidmar, Dva pogleda, 66—75; Miran Jarc, Oton Župančič in naš čas, 76—84; Ivan Lah, Župančičeva mladina, 85—90; Janko Glaser, Župančičeva »Pesem mladine« 91—8; A. Debeljak, Oton Župančič — prevajalec, 99—106; F[ran]c A[lbrecht], Biografski podatki, 107—9; J[anko] Š[lebing]er, Župančičevo literarno delo. Bibliografska skica, 110—20.
- Francè Koblar, Ze slovanské poesie. Oton Župančič. Slovanský Přehled (Praga) 1928, 161—4.
- Alfonz Gspan, O pesniku Otonu Župančiču za petdesetletnico. Novi čas (Cleveland-Ljubljana) 1928, 4—8.
- K[ř]m[ě]rý Štefan], Oton Župančič. Pa'desiatnica slovinského básníka. Slovenské Pohl'ady (Turčianski sv. Martin) 1928, 52—4.
- J. D[e]bevec], Oton Župančič, pesnik notranje svobode. Mentor 1927/28, 133—4.
- Ljubica S. Janković, Pesnik života. Pravda (Beograd) 6.—8. I. 1928.
- Ljubica S. Janković, Petdesetgodišnjica Otona Župančiča. Novi vidici (Beograd) 1928, št. 2.
- Raymond Warnier, Othon Joupantchitch ou trente ans de lyrisme slovène. L'Europe centrale (Paris) 28. II. 1928, 424—5.
- Ivo Sever, Oton Župančič. Ljubljana 1928, 80 str. V. 8°. (Knjižnica »Naša gruda«, št. 1.)
- Josip Vidmar, Oton Župančič kot prevajalec. Modra ptica 1929/30, 153—4.
- Lucien Tesnière, Oton Joupantchitch, poète slovène, l'homme et l'oeuvre. Paris, Les Belles-lettres 1931. XV + 383 str. + 1 pril. 8°. (Publications de la Faculté des lettres de Strasbourg. Deuxième série, vol. 7.)

- Anton Komar [=Anton Vadnjal], Moj Dunaj! Mladika 1934, 50—1, 143, 225, 339, 379, 460—1.
- Josip Vidmar, Oton Župančič. Kritična portretna študija. (Knjigo opremil ing. arch. Bojan Stupica. Ljubljana, Založba Hram, t. tiskarna »Slovenija«) 1935. 154 + (I) str. 8°.
- R. Peterlin-Petruška, V Stari cukrarni. Kronika slovenskih mest 1935, 5.
- Umberto Urbani, Scrittori jugoslavi. Vol. II. Zara 1936, 89—92.
- Eska [=Stan. Kosovel], Oton Župančič, glasnik optimizma in volje. Življenje in svet 20. jan. 1938, štev. 3, 67—73.
- Rasto Pustoslemšek, Oton Župančič, Milan Pribičević in »Slovenski Jug«. (Nekaj spominov.) Življenje in svet 20. jan. 1938, št. 3, str. 73—7.
- Ciril Debevec, Ob novi uprizoritvi Veronike Deseniške za šestdesetletnico O. Župančiča. (Iz domačega razgovora s samim seboj.) S 22. jan. 1938.
- Slavko Jan, Delo za gledališče. [Bibliografija Župančičevih izvirnih in prevedenih dramatskih del.] GL Drama 1937/38, št. 11, str. 96—8.
- A. Slodnjak, Ob Župančičevi šestdesetletnici. Sodobnost 1938, 6—16.
- Juš Kozak, Župančičeva pesem. LZ 1938, 1—6.
- Francè Koblar, Oton Župančič. Govor ob proslavi njegove 60-letnice v Narodnem gledališču. Slovenski jezik 1938, 5—7.
- Ivan Dornik, Ob 60-letnici Otona Župančiča. Obzorja (Maribor) 1938, 3—4.
- Ksaver Meško, Beseda pri Župančičevem večeru v Celju. Obzorja 1938, 49—52.
- Janko Glaser, Tiskovne pomote v Župančiču in še kaj. Obzorja 1938, 52—6.
- Josip Vidmar, Prvo srečanje. (Ob Župančičevi 60-letnici.) Modra ptica 1937/38, 69—72.
- Vladimir Bartol, Veselje do pozitivnega. Modra ptica 1937/38, 72—4.

Ivan Kolar, Ob poti Otona Župančiča. Misel in delo 1938, št. 1, str. 1—11.

[Etbín Kristan], Oton Župančič. Cankarjev glasnik (Cleveland) 1937/38, št. 7, str. 1—3.

Silva Trdina, Srečanje z osebnostmi. Mentor 1937/38, 142.

Francè Vodnik, Oton Župančič — socialni pesnik. Mentor 1937/38, 204—10.

Niko Bartulović, 60-godišnjica Otona Župančiča. Srpski književni glasnik (Beograd) 1938, 276.

Oton Berkopec, Oton Župančič šedesátníkem. Československo-jihoslovanská revue 1938. 5—9.

Andrej Budal, Osemnajst velikih. Gorica, Unione editoriale goriziana 1939, 143—51.

Rado Bednařik, Župančič ob 60-letnici. Pratika za 1939, Gorica, 65—6.

Umberto Urbani, Piccolo mondo sloveno. Ljubljana, Ljudska knjigarna 1941, 76—83.

Letopis Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani I. (1938—1942.) Uredil Fran Ramovš. Ljubljana 1942, 149—153.

Lili Novy, Oton Župančič, Ciciban 1946/47, št. 1, str. 5—7.

S[mlolaj] V[iktor], Župančič v slovaščini. SPor 30. I. 1947.

Budal Andrej, Župančičevo delo za jezik naših gledališč. GL Trst 1947/48, št. 2, str. 17—19.

Jože Pahor, Oton Župančič in narodnoosvobodilna vojna. Ob 69-letnici rojstva.) Ljudski tednik (Trst) 23. I. 1947.

Vl. B[artol], Oton Župančič, glasnik življenjske sile in pozitivnih vrednot. Primorski dnevnik (Trst) 26. I. 1947.

Fran Albrecht, Pred sedmim križem. (Ob devetinšestdesetletnici Otona Župančiča.) Tovariš 1947, št. 5, str. 110—1.

Ivan Bratko, Oton Župančič in naša doba. (Misli ob njegovi sedemdesetletnici.) Ljudska pravica 22. I. 1948.

Janez Logar, Oton Župančič — pesnik domovinske ljubezni. Prav tam.

- Josip Vidmar, Oton Župančič — naš prvi Ljudski umetnik. Slovenski poročevalec 23. I. 1948.
- Metod Mikuž, Anton Pesnik — Oton Župančič. Prav tam.
- B[og o] G[erlan c], Pregled Župančičevega dela. (Ob razstavi v knjigarni Cankarjeve založbe.) Prav tam.
- Julius Dolanský, Župančič Oton, Básnik Slovinský. Svobodné Noviny 23. I. 1948.
- T. Seliškar, Ob 70-letnici Otona Župančiča. Delavska enotnost 23. I. 1938.
- Janko Glazer, Ob 70-letnici našega velikega pesnika Otona Župančiča. Tri pesmi in trije komentarji. Mariborski vestnik 24. I. 1948.
- Herbert Grün, Obisk pri Otonu Župančiču. Tovariš 1948, 78—9.
- Francè Bevk, O pesniku Župančiču. Pionir 1947/48, 102—3.
- Hudales Oskar, Župančičeva pesem v partizanskem Užicu. Mariborski vestnik 28. I. 1948.
- Šinkovec Črtomir, Ob sedemdesetletnici rojstva Otona Župančiča. Študentska revija 1948, 40—1.
- Janez Logar, Oton Župančič. Povodom sedamdesetgodišnjice rojdenja. Jugoslavija (Beograd) 1948, štev. 6, str. 20.
- Boris Ziherl, Ob sedemdesetletnici Otona Župančiča. Novi svet 1948, 1—11.
- Miško Kranjec, Pesnikov dolg. (Slavnostni govor ob pesnikovi sedemdesetletnici.) Novi svet 1948, 15—22.
- Juš Kozak, Politična funkcija Župančičevega dela. Novi svet 1948, 23—32.
- Ivan Bratko, Oton Župančič in naša doba. (Misli ob njegovi sedemdesetletnici.) Novi svet 1948, 32—43.
- Mirko Rupel, O Župančičevem jeziku. Novi svet 1948, 46—51.
- Erna Muser, Ob 70-letnici O. Župančiča. Naša žena 1948, 20—2.

- Anton Ingolič, Ob Župančičevi sedemdesetletnici. (Iz govora 24. I. 1948.) GL Maribor 1947/48, 30.
- D[ušan] K[ostič], Proslava sedamdesetogodišnjice rođenja Otona Župančiča. Književnost (Beograd) 1948, 129—31.
- Boris Zihert, Povodom sedamdesetogodišnjice Otona Župančiča. Književnost (Beograd) 1948, 81—95.
- Anton Slodnjak, Oton Župančič — sedamdesetogodišnjak. Hrvatsko kolo (Zagreb) 1948, 14—26.
- Jože Pahor, Pesnikova podoba. Razgledi (Trst) 1948, 10—11.
- Lojz Kraigher, Oton Župančič — ljudski pesnik. Razgledi 1948, 12—9.
- Andrej Budal, Primorje in osvobodilna borba v Župančičevi besedi. Razgledi 1948, 20—6.
- Lojz Kraigher, Čaša opojnosti. Obzornik 1948, 2—4.
- Janez Logar, Oton Župančič. (Ob 70-letnici). Obzornik 1948, 5—8.
- Franc Jeza, Župančič v spominu svojih rojakov na Vinici. Obzornik 1948, 12—5.
- Herbert Grün, Oton Župančič 23. I. 1878 — 23. I. 1948. Mladinska revija 1947/48, 178—87.
- Janko Glazer, Ljudski motiv s Pohorja v Župančiču. Nova obzorja 1948, 64.
- Dimitir Panteljev, Sedemdesetogodišnjica na Oton Župančič. Slavjani (Sofija) 1948, 63—4.
- Dimitir Panteljev, Oton Župančič, po slučaj negovija 70 godišen jubilej. Literaturni front (Sofija) 1948, štev. 21.
- Antoni Brosz, Oton Župančič. Życie Słowiańskie (Varšava) 1948, 110—2.
- László Hadrovics, A hetvenéves Zsupancsity Oton. Déli csillag (Budimpešta) 1948, št. 4, str. 151—3.
- Milan Šega, O sedamdesetogodišnjici Otona Župančiča. Letopis Matice Srpske (Novi Sad) 1948, 1—8.
- Filip Kalan, Oton Župančič medju partizanskim pesnicima. Letopis Matice Srpske 1948, 9—17.

- Isidora Sekulić, Za Župančičev rodjendan. Letopis Matice Srpske 1948, 20—28.
- Janez Logar, Oton Župančič — prvi slovenski »Ljudski umetnik«. Koledar Prešernove knjižnice 1949, 50—2.
- Mile Klopčič, Nekaj spominov nanj. Ljudska pravica 13. jun. 1949.
- A. Slodnjak, V spomin Otona Župančiča. Slovenski poročevalec 14. VI. 1949.
- Fran Albreht, Oton. Slovenski poročevalec 18. VI. 1949.
- S[tano] K[osovel], Podoba Otona Župančiča. Tovariš 1949, 415.
- H[erbert] G[rün], Župančič in slovenska drama. Tovariš 1949, 417—8.
- Mirko Rupel, Oton Župančič in slovenska beseda. Tovariš 1949, 418—9.
- B[ožidar] B[orko], Župančič — vzornik prevajalec. Tovariš 1949, 419.
- Bogomil Gerlanc, O. Župančič in naša pesem. Tovariš 1949, 435—6.
- Francè Dobrovoljc, Bibliografija Župančičevega literarnega dela. Tovariš 1949, 436.
- Andrej Budal, Oton Župančič — ljudski umetnik. Primorski dnevnik 19. VI. 1949.
- Gerlanc Bogomil, Župančičeva pesem in slovenska skladateljska tvornost. Ljudska pravica 16. VI. 1949.
- Mirko Rupel, Nekaj spominov na Otona Župančiča. Ljudski tednik 1949, št. 172.
- Ivan Bratko, U spomenu Otona Župančiča. Slovensko bratstvo (Beograd) 1949, 265—7.
- T[one] P[otokar], Smrt Otona Župančiča. Narodna knjiga (Beograd) 1949, št. 7, str. 33—5.
- Nazečič Salko, Oton Župančič. Brazda (Sarajevo) 1949, 445—54.
- Boris Zihert, Povodom sedamdesetogodišnjice Otona Župančiča. Beograd 1949, 28 str. (Ogledi iz književnosti, 2. kolo, 12. sv., cir.)

- Francè Kosmač, Oton Župančič, 1878—1949. Veš, poet, svoj dolg? (Spominu Otona Župančiča.) Mladinska revija 1949/50, 1—3.
- Janko Glazer, Na grob pesniku. Nova obzorja 1949, 307—9.
- Marička Žnidaršič, Troje srečanj z Župančičem. Novi svet 1949, 310—13.
- Osmrtnice za Otonom Župančičem. Novi svet 1949: Josip Vidmar, 633—5; Puniša Perović, 636—7; Ivo Andrić, 637—40; Miško Kranjec, 640—3; Juš Kozak, 643—7; Ivan Bratko, 647—9; A. Slodnjak, 650—1; Ferdo Kozak, 651—5.
- Juš Kozak, Slovo od Župančiča. (Govor ob komemoraciji Narodnega gledališča 13. jun. 1949.) GL Opera 1948/49, 149—54.
- Minatti Ivo, Umrl je pesnik Oton Župančič. Ciciban 1949/50, 1.
- László Gal, Vladimir Nazor és Oton Zsupancsics halála. Hid (Novi Sad) 1949, 422—4.
- Francè Bevk, Oton Župančič. Jugoslavija (Beograd) jesen 1949, priloga.
- Alojz Rebula, Nekdo iz rodu Antejev. Razgledi (Trst) 1949, 241—8.
- Gustav Krklec, Komemoracijski govor v Klubu hrvatskih književnika i novinara dne 16. VI. 1949. Republika (Zagreb) 1949, 610—15.
- Antonije Marinković, Naši veliki pesnici. Povodom smrti Otona Župančiča i Vladimira Nazora. Žena danas (Beograd) 1949, št. 62, str. 16—7.
- Radomir Konstantinović, Oton Župančič — pesnik života. Mladost (Beograd) 1949, 437—41.
- Francè Dobrovoljc, Oton Župančič v tujih prevodih. Novi svet 1949, 816—22.
- Francè Dobrovoljc, Dodatek k članku »Oton Župančič v tujih prevodih«. Novi svet 1949, 1185—7.

Joža Mahnič, Problem baudelairizmov pri Otonu Župančiču. Slavistična revija 1948, 221—68.

Lili Novy, Spomini na Otona Župančiča. Slovenski poročevalec 4. II. 1950.

- o m - [Janko Moder], Otona Župančiča življenje in delo. Koledar Družbe sv. Moharja za l. 1950, 106—11.

Mirko Rupel, Župančičevo delo za Slovenski pravopis. Novi svet 1950, 97—114.

ŽALNA SEJA

*skupščine Slovenske akademije znanosti in umetnosti
v Ljubljani dne 13. junija 1949*

Začetek: 17h.

Predsednik F. Kidrič otvori žalno sejo za umrlim akademikom Otonom Župančičem z besedami:

Dne 3. maja je bil Oton Župančič zadnjikrat na seji naše skupščine v tej dvorani živ med nami: jutri ga bomo spremili na počivališče mrtvih k njegovim tovarišem Cankarju, Ketteju in Murnu, predstavnikom iste pesniške generacije, tretje velike ustvarjalne v zgodovini naše literarne kulture.

So bolečine, ki človeku branijo najti primerno kratko besedo, da jih izrazi.

Nad 50 let je vsakdo med Slovenci, ki je imel čut za umetnost, s presenečenjem spremljal njegove bleščeče verze, verze umetnika svetovnega formata.

Občudovali smo njegovo izredno mojstrstvo naše besede.

Strmeli smo ob rastoči tehtnosti njegove misli in ob jasnovidnosti, ki je kovala generacije za veliki čas.

Akademiki smo bili ponosni ob misli, da se je s svojimi umetniškimi sredstvi najbolj izmed nas umel vključiti v novi čas, pa naj je šlo za dobo osvobodilne borbe, stvarjenja socializma v Titovi Jugoslaviji ali za zavračanje klevet v zadnjem letu.

Srečni smo bili, da je bil ta veliki umetnik, ki je postal ponos vseh naših narodov in naše ljudske oblasti ter obračal nase pažnjo vse literarne Evrope, naš vestni član in upravnik, ki se je zavedal svojih dolžnosti ter prav do svoje smrtno ure z delom dokazoval, kako zoprna in tuja mu je misel na kakršno koli sinekuro.

Kljub rastoči bolehnosti zadnjih let je prihajal, če je le količkaj mogel, na naše seje ter s svojo tehtno besedo pomagal usmerjati delo Slovenske akademije znanosti in

umetnosti v korist naše današnje stvarnosti, odklanjajoč pri tem vsako sebično protežiranje svojega razreda.

Na zadnji seji, ki se je je udeležil, se je obravnaval statut naše najvišje znanstvene ustanove; ni mu bilo dano, da bi dočakal, kako se bo po tem statutu Slovenska akademija znanosti in umetnosti pomladila in naravnala svoje delo po smereh, ki jih je tudi on odobral.

Najvernejši dokaz njegovega pojmovanja dolžnosti do ustanove, družbe in države pa je prav v poslednjem letu njegovo delo v inštitutu, ki mu je načeloval: v Zavodu za kulturo slovenskega jezika.

S svojim nenadomestljivim čutom za naš jezik si je dan za dnem delal beležke pri radiu, nas opozarjal na napake, ki jih je tam slišal, priporočal, kako naj dosežemo, da se odpravijo. Vestno je prebiral rokopisne pole, ki mu jih je pošiljala komisija za slovenski pravopis. Razmišljal je o redakcijah teksta v novih izdajah slovenskih klasikov, predvsem Prešerna ter s svojim tankim čutom za ritem in misel prišel na mnogokatero napako. Ko nas je proti 29. aprilu t. l. povabil trojico na posvetovanje o svojem delu v Zavodu za kulturo slovenskega jezika, nam je tudi povedal, da se bliža h koncu njegov prevod nemških Prešernovih pesnitev, ki bi ga rad izdal kot izdajo svojega Zavoda v okviru Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Delo je še mogel dovršiti ter 8 kopij razposlati s prošnjo za pripombe, do novega sestanka pa ni več moglo priti.

Tovariši, poslavljamo se od velikega umetnika, velikega misleca in velikega človeka, od moža, ki je bil obenem poštenjak do vsakega vlakenca svojega bistva. Naj storimo kar koli, ne bomo se mu dostojno oddolžili, ne bomo mu dovolj izkazali svoje hvaležnosti.

SLAVA NJEGOVEMU SPOMINU

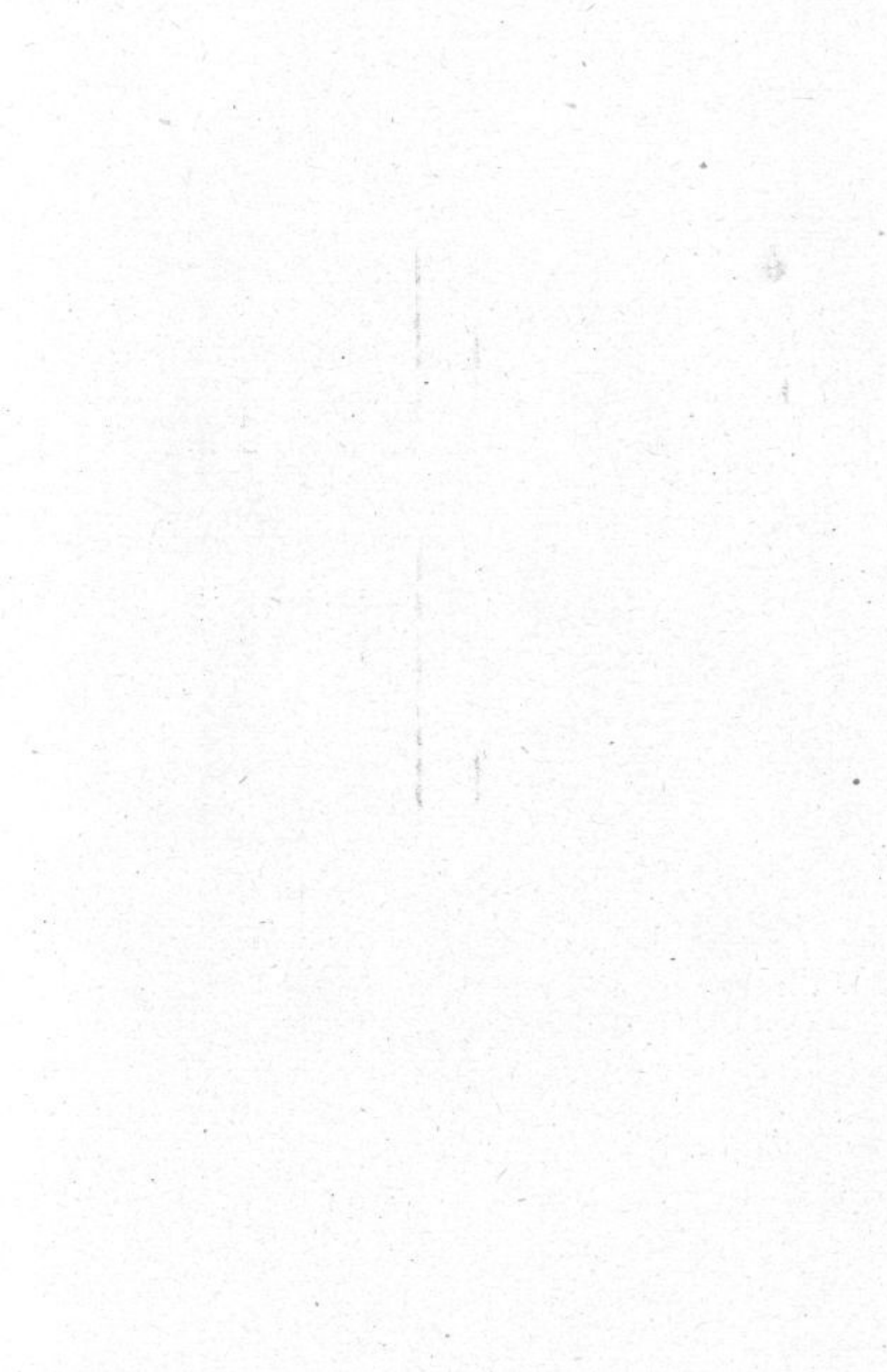
Vsi akademiki vstanejo in se molče poklonijo spominu Otona Župančiča.

Konec: 1/218h.

Že po sklepu redakcije tretje knjige Letopisa je zadel Slovensko akademijo znanosti in umetnosti hud udarec. Dne 11. aprila 1950 je po kratki bolezni umrl njen predsednik univ. prof.

DR. FRANCE KIDRIČ.

Nekrolog z opisom njegovega znanstvenega dela bo objavljen v prihodnji knjigi Letopisa. Tu se spomnimo samo njegovega slovesa od Akademije.

ŽALNA SEJA

*skupščine Slovenske akademije znanosti in umetnosti
v Ljubljani dne 12. aprila 1950*

Začetek: 12h.

Sedež predsednika je prazen, za njim visi posmrtna slika pokojnika, ki jo je naslikal akad. Božidar Jakac.

Podpredsednik akad. Božidar Lavrič z žalostjo ugotovi, da kot podpredsednik mora nastopati prvič ravno na skupščini, na katero so se zbrali vsi akademiki, da izkažejo dolžno spoštovanje in hvaležen spomin svojemu predsedniku dr. Francetu Kidriču. Nato je govoril:

Tovariši!

Prostor našega predsednika je prazen, umrl je, ne bo ga več med nas. Živo nam je še pred očmi, kako je poln načrtov na tem mestu vodil zadnjo skupščino 21. marca. Spominjamo se njegovega iskrečega se pogleda, toplega smeha in glasu ob njegovih sprejemih, ko nam je sedemdesetletnik prožil roko v pozdrav in zahvalo — sedaj je sijaj oči ugasnil, smeh zamrl, glas utihnil in roka se ne proži več v pozdrav, ostalo pa je dostojanstvo, ki ga je kazal zmeraj in povsod. Prav zaradi tega nenadnega srečanja jubileja in smrti čutimo njegovo izgubo toliko huje; saj nam je jubilej še prav posebej razodel pomembnost in veličino temeljitega znanstvenika in odkril vse odlike plemenitega človeka. Zato nam to slovo ni le uradna dolžnost in vljudnost, marveč tudi izraz resnične žalosti za našim predsednikom, tovarišem in prijateljem.

Znanstveno delo profesorja Kidriča označuje nenavadna enotnost, celovitost in zbranost: vse je posvečeno slovenski slovstveni zgodovini starejših obdobj. Ta zvestoba stroki in predmetu je omogočila, da se je pognalo njegovo delo v enega najvidnejših vrhov naše slovenske tvorne zavesti v zadnjih desetletjih. V 45 letih znanstvenega dela je dozorelo 12 knjig in nad 350 razprav, študij, člankov in ocen. Ta orjaški de-

lovni razmah pa ne preseneča samo z obsežnostjo zamisli, marveč še bolj s samostojnostjo raziskovanja, s tehtnostjo izsledkov, z novostjo in dognanostjo razlag v slovstvenem in kulturnem dogajanju od prvih začetkov naše besede do Prešernove pesmi. Kidrič se je oprčil vezi tradicije, ki je za starejša slovstva tičala še vsa v filološko zgodovinskih naštevanih dogodkov in del, brez zveze s časovnimi idejami in gibal, ki so oblikovala dobe in družbo. Ni se umikal zbiranju gradiva, ne, tudi v zbiranju biografskih in bibliografskih podatkov in v kritičnem pretresanju gradiva je presegel vse preteklo delo. Ni pa se pri tem ustavljal, marveč si postavil še le trdne temelje, na katere je treba postaviti stavbo literarne zgodovine. Zavedal se je, da mora iti z neuklonljivo doslednostjo še naprej in ugotoviti temeljne in vodilne ideje, ki duhovno življenje naroda prožijo, gibljejo, uravnavajo in oblikujejo. Zato se je v svojem osrednjem delu, v obsežni »Zgodovini slovenskega slovstva«, prvi pri nas dokopal do vprašanj, ki razkrivajo miselno, narodnostno, politično, socialno in gospodarsko razgibanost dob. Tako je mogel dognati vzroke, ki so iz stoletja v stoletje poganjali valove naše literarne dejavnosti v vrhove in upade, v viharje in zatišja. Šele na podlagi njegovih dognanj je zrasla pred nami jasna podoba slovenskega pismenstva, reformacije, protireformacije, preroda in zgodnje romantike.

Tudi Prešernova oseba in njegova doba sta zrasli iz teh virov. V nasprotju z nekritičnim prevzemanjem sporočil in sodb o našem pesniku geniju, kakor se je uveljavljalo v literarni zgodovini do njegovega nastopa, je v dobrih petindvajsetih letih docela preusmeril raziskovanje ter postavil prešernoslovje na nove, trdne temelje. V dolgi vrsti razprav je do neverjetnih potankosti kritično pregledal skoraj vse gradivo, kar se ga je dotlej nabralo, ga očistil navlake in krivih tolmačenj, precenil in mu odločil ustrezno mesto. S takim delom je snoval veliko, v širino zajeto monografijo o pevcu »Sonetnega venca«, da bi ga pokazal v njegovi nepotvorjeni človeški podobi, a ga je povezal s časom in okoljem, v katerem je rasel in ustvarjal. To je bila velika, mogočna za-

misel. Prva knjiga o Prešernu je izšla leta 1938, že ob grozečem grmenju druge svetovne vojne, ki se je oglašalo iz ozadja. Ko je neurje zajelo tudi nas, je vse delo obstalo; njega samega pa so stiske časov zagrabile še posebno v živo, saj je leta od 1942 do 1945 preživel v zaporih in pregnanstvu. To ga je utrudilo in odmaknilo delu, da celotnega načrta o Prešernu žal ni mogel več uresničiti.

Vse to pa je le del, resda najvažnejši, a vendarle del njegovega znanstvenega izročila. Kdo bi mogel v teh skopih spominskih besedah opisati in prikazati, kaj vse je pokojnik prispeval k razjasnitvi in zgodovinski opredelitvi starejših obdobij našega slovstva, kako globoko se je dokopal do temeljev slovenskega protestantizma in prerodnega gibanja, dveh najznačilnejših poglavij njegovega historičnega raziskovanja, koliko novih dognanj, skritih v neštetih člankih, je prispeval za našo splošno kulturno zgodovino, kako je z novim gradivom in z novimi vidiki obdelal v zaključenih študijah Trubarja, Dalmatina, Bohoriča, Pohlina, Linhartarja, Zoisa, Japlja, Vodnika, Kopitarja, Primca, Čopa, Korytka in še dolgo vrsto manjših in najmanjših. To je bogata žetev pokojnikovega življenja, dragocena obogatitev vse naše zgodovinske znanosti, izročilo, ki je že postalo sestavni del slovenske kulture.

Znanstveno delo profesorja Kidriča je vzklilo iz živih sokov slovenske narodne zavesti, iz njih je pognalo in se razraslo. Zato ni bil pokojnik nikoli gluha za vprašanja, ki do dna posegajo v območje narodovega življenja in njegove usode. Že leta 1906, ko je stopil v javnost s svojimi prvimi spisi, se je jasno zavedal svoje poti: postati raziskovalec slovenske literarne preteklosti in se ves posvetiti svojemu poklicu ne glede na kakršne koli ovire. In s te poti ni krenil vse svoje življenje. Prav ta priklenjenost na bistvene prvine narodne celote se svetlo odraža iz njegovega pisanja že ob njegovem nastopu kakor v vseh kasnejših razdobjih do zadnjih let, pa čeprav je bilo navidezno večkrat kar se da stvarno, nevsiljivo in nepatetično. Profesor Kidrič je bil znanstvenik, ki se je dobro zavedal, da je literatura kakor srčni utrip narodove kulture, merilo njene tvornosti in življenjske sposobnosti, pa

naj se kaže v davnini v nebogljenih, še jecljajočih poskusih ali pa v velikih umetninah zrelih osebnosti.

Ta stik z narodovo celoto pa je uravnaval tudi pokojnikove organizacijske zasnove in načrte. Od leta 1917, ko je nastopil kot soustanovitelj »Časopisa za slovenski jezik, književnost in zgodovino«, pa do smrti je skozi trideset let neposredno sodeloval pri vseh znanstvenih ustanovah, ki so dograjjale slovensko kulturo. Kakor se je v stari Jugoslaviji uprl zavratni okrnitvi slovenske univerze, tako se je takrat z vsem ognjem svojega temperamenta potegoval tudi za to, da dobimo Slovenci čimprej svoj najvišji znanstveni zavod, akademijo znanosti in umetnosti. V dobi okupacije je dokazal, da se ne boji ne trpljenja ne ječe, kadar se je treba boriti za svobodo in človeško pravico. Tako sta se v njegovi osebnosti skladno dopolnjevala literarni zgodovinar, čigar pogled je uprt v preteklost, in človek, ki stoji sredi življenja ter razume svoj čas in njegove težnje.

Vseh 30 let svojega dela v Ljubljani je profesor Kidrič stal sredi najbolj žive skupine našega naroda: sredi akademske mladine. Kakor je ona v njem častila in spoštovala velikega znanstvenika, je on ob njej čutil utrip sodobne mladine doma in v svetu, miselno in čustveno problematiko najmlajšega rodu. Zato je mladina v njem iskala trdnih osnov iz preteklosti in modrosti skušenega človeka, on pa je dobival mladostne živosti, podjetnosti, drznosti in neugnanosti, da je kljub letom ostajal mlad in sodoben. Tako sožitje učitelja in učenca je zmeraj plodno za obe strani in zato ni čuda, da so stale za njim akademske vrste tako strnjeno zlasti tedaj, ko je največ trpel. Pri vsej znanstveni višini in osebni dostojanstvenosti je bil svojim dijakom zmeraj ves postrežljiv in do požrtvovalnosti uslužen tudi v čisto človeških težavah, saj jih je sam premnogo okusil v življenju. Tudi vojne krivice, ječa in pregnanstvo mu te srčne dobrote niso razjedle. Koder koli je mogel, je bolečino lajšal in nesrečnemu pomagal. In če danes žaluje za velikim znanstvenikom dolga vrsta njegovih občudovalcev, je dolga tudi vrsta tistih, ki se jim stiska srce v žalosti za dobrim, plemenitim človekom.

Ko se poslavljamo od svojega predsednika, je nam seveda prav posebno v mislih njegovo delo in skrb za Akademijo. Od prvega začetka ji je bil član, lahko bi rekli prej, preden je bila ustanovljena, zakaj brez imen njegovega zvena, brez kulturnih postav njegove veličine bi bilo slovensko akademijo še veliko težje priklicati v življenje. Vedel pa je pokojnik, kako tudi največje in najpotrebnejše ustanove v narodu hirajo in zamirajo, če ni ljudi, ki jim poganjajo kri po žilah. Zato je kot član, zlasti še zadnjih pet let kot predsednik posvetil vse sile Akademiji. In kakšnih pet let je to bilol Treba je bilo premostiti prepad med včeraj in danes, zaceliti rane, ki jih je vsekala vojska, razširiti ta znanstveni dom na vse strani, da more zajeti ves široki razmah hotenja in dela, potreb in znanja. Tu nam je bila oseba profesorja Kidriča zares dragocena. Ožarjen z medvojnim trpljenjem je užival tako avtoriteto, da je bil kos vsem težavam in vsem zahtevam naše znanstvene ustanove. Kakor je bil vzvišen in dostojanstven, kadar je zastopal Akademijo in ji izkazoval čast povesod, tako je bil osebno preprost in vsakomur dostopen, tako da je osebno in stvarno na vse strani spodbujal k delu, družil ljudi in ustvarjal delovno skupnost. Jeseni je na široko odprl vrata novim članom in delavcem, da je zaplalo novo življenje po žilah razredov in inštitutov. Vesel je bil te pomladitve in je želel, da bi se z razširitvijo delo tudi poglobilo. Snoval je nove načrte in se ves razživel v njih prav za sedemdesetletnico, ko je čutil, kako neomejeno in splošno zaupanje uživa v vsej slovenski javnosti. Zato prav mi, njegovi najožji sodelavci, še posebej čutimo, kaj smo izgubili v predsedniku Kidriču. Akademija je izgubila skrbnega gospodarja, mi pa dobrega tovariša in prijatelja, ki smo ga spoštovali in ljubili. Njegovo ime je z neuničljivimi črkami zapisano v knjigi duhovnih vrednot, ki se imenuje slovenska kultura.

SLAVA NJEGOVEMU SPOMINU

Akademiki počasté umrlega predsednika z minuto molka.

Konec: 1h.

SLOVO AKADEMIJE OD PREDSEDNIKA

Krsta s pokojnikovim truplom je bila dne 12. aprila položena na katafalk v avli Akademije; občinstvo, korporacije, državne in množične organizacije, prijatelji in znanci so se poslavljali ta dan od nje; za poslovilne obiske je bila avla odprta do pol tretje ure popoldne naslednjega dne. Ob krsti je stalno stala častna straža: študentje slavisti, nekdanji pokojnikovi učenci, profesorji slavistike, književniki, dalje tudi uslužbenci Akademije; zadnje pol ure sta stala na straži oba najvišja funkcionarja Akademije, podpredsednik in glavni tajnik in oba najvišja uradnika Akademije. V ti zadnji uri se je pokojniku poklonil in se od nje poslovil častni član Akademije maršal Jugoslavije *Josip Broz-Tito* in častni akademik podpredsednik vlade *Edvard Kardelj* v spremstvu ministra za notranje zadeve *A. Rankovića* in ministra za znanost in kulturo *Rodoljuba Čolakovića*. Maršal Tito je položil pred krsto krasen in veličasten venec.

Vseh vencev je bilo položenih 92.

Ob pogrebu so se poslovili od pokojnika v imenu Slovenske akademije znanosti in umetnosti podpredsednik tov. *Lavrič*, v imenu državnih oblasti predsednik Prezidija Ljudske skupščine LRS akademik *Josip Vidmar*, predsednik Srpske akademije nauka prof. *Aleksandar Belić* in zastopnik Jugoslavske akademije znanosti i umjetnosti *Antun Barac*.

Iz raznih krajev naše države in iz inozemstva je prejela Akademija številne izraze sožalja.

V

POROČILA
O DELU AKADEMIJE

POROČILO

glavnega tajnika o delu Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani za l. 1948 in 1949

I. Uprava

Novi zakon Akademije in njen statut (str. 17 in 23) sta zahtevala reorganizacijo akademijskega poslovanja tako v območju posameznih razredov, ki so premenili vsebino in obseg svojih nalog, kakor tudi v članstvu samem, ki se je proti koncu te dobe podvojilo, ter v osebju, ki je bilo pritegnjeno k delu v posameznih akademijskih inštitutih. Po dovršenih obnovitvenih delih v palači na Novem trgu št. 3 in po prvi, čeprav še skromni ureditvi centralnih uradov Akademije je bilo treba skrbeti tudi za pripravo delovnih prostorov za inštitute. Osnovani Akademijski svet pri vladi FLRJ je dal Akademiji nove naloge glede koordinacije znanstvenega dela in takih državnih ustanov, pri katerih sodelujejo vse tri jugoslovanske akademije. K vsemu temu se pridružijo še običajne naloge: poglobitev in razširitev znanstvenih načrtov iz prejšnjih let, težnja po čim izdatnejši publikacijski delavnosti, ki jo zahteva že gosto razpredena mreža zamene z inozemskimi znanstvenimi ustanovami, kar donaša naši biblioteki izredno zaželeno inozemsko strokovno literaturo. Današnje prilike seveda v marsičem ovirajo gladko izvrševanje načrtov in s tem zavlačujejo tudi delo v Akademiji: delovni inštitutski prostori, ta osnovna potreba, ne more biti preko noči ustvarjena in tudi ni od Akademije same odvisna; s preobremenjenostjo naših grafičnih podjetij je združeno odlašanje akademijskih publikacij; več inštitutov ne more niti pričeti s svojim načrtnim delom, ker nima prostora ne opreme, večina si pomaga tudi le s honorarnimi močmi.

Zgradba Kemičnega inštituta je bila na jesen l. 1949 dovršena, dočim se je spodnji del iste zgradbe, ki je določen za Fizikalni inštitut, še odložil na l. 1950. Za vse druge inštitute manjkajo potrebni delovni prostori. Akademiji je zato

bilo izredno dobrodošlo darilo, ki ga ji je ob svojem razpustu naklonilo društvo »Jegličev akademski dom«. Darilo vsebuje trnadstropno hišo na Novem trgu št. 4, prav nasproti sedanji stavbi Akademije, kjer so nameščeni upravni prostori. V ti zgradbi bi našli delovne prostore, vsaj za prvo silo, vsi tisti inštituti, ki doslej nimajo strehe. Adaptacija bi se sprva omejila na splošno očiščenje, pleskarska in sobnoslikarska dela, delno popravilo stopnišča in podobno; za del te adaptacije pride v poštev gotovina razpuščenega društva, darovana prav tako Akademiji: znaša 89.857,50 din. Drugo darilo sta Akademiji poklonili tov. E. Windischer in njena hči Jelka Bassin-Windischer; darovali sta stavbno parcelo v predmestju Gradišče ob Levstikovi ulici v izmeri okrog 2.500 m²; za to parcelo pa se je bila potegovala Planska komisija pri vladi LRS, ki je nameravala tukaj zidati stanovanjsko hišo. Po dogovorih je Akademija to parcelo odstopila Planski komisiji proti kompenzaciji, in sicer v izrednem kreditu 400.000 din, ki se bo porabil za adaptacijo hiše na Novem trgu št. 4 in v prednostni dobavi gradiva in materiala za to adaptacijo. — Razpuščeno je bilo tudi »Znanstveno društvo za humanistične vede«, predhodnik in glavni pobudnik za ustanovitev Akademije; vso svojo imovino, pohištvo, knjižnico in lastno edicijsko zalogo je darovalo ob razpustu naši Akademiji. — Društvo »Leonova družba« je ob razpustu darovalo Akademiji prav tako zalogo Kosovega Gradiva za zgodovino Slovencev in Škrabčevih Izbranih spisih. — Z realizacijo pogodbe si je Akademija pridobila tudi Wiesthalerjev Latinsko-slovenski slovar, tako iztiskane pole od A do facilitas kakor tudi celotni nadaljnji rokopis.

Akademija je v l. 1948 po nenadni smrti izgubila marljivega znanstvenega sodelavca dr. Alfreda Šerka, ki je bil upravnik Zavoda za raziskovanje Krasa v Postojni; vodstvo zavoda je začasno poverila Egonu Pretnerju pri Jamski upravi. Dne 11. junija 1949 pa je umrl redni član umetniškega razreda Oton Župančič, ki je vodil Zavod za kulturo slovenskega jezika; po njegovi smrti je bil zavod kot po-

sebna sekcija vključen v sestav Inštituta za slovenski jezik. Pomnožilo se je tudi administrativno osebje; od računovodstva se je odcepil ekonomat. Za pridobitev stalnega znanstvenega osebja, zaposlenega v posameznih inštitutih, je mogla Akademija šele proti koncu l. 1949. začeti skrbeti; v Inštitutu za slovenski jezik sta bila nameščena dva znanstvena sodelavca prof. Jakob Šolar in prof. dr. Rudolf Kolarič, v Inštitutu za literature pa višja asistentka prof. dr. Milena Uršič. Le v Kemičnem inštitutu je bil višji asistent Dušan Hadži imenovan že oktobra 1948. V znanstvene svete posameznih inštitutov so bili poklicani razni znani znanstveniki; v glavnem pa se bo formacija inštitutov in pritegnitev delavcev za opravljanje njihovih znanstvenih nalog izvršila šele v prihodnjem letu.

Skupščina Akademije je v l. 1948. zasedala štirikrat (dne 10. februarja; dne 9. avgusta; dne 6. novembra; dne 16. novembra), v l. 1949. pa sedemkrat (dne 3. maja; dne 24. maja; dne 13. junija; dne 24. julija; dne 30. septembra; dne 6. decembra; dne 12. decembra). Predsedstvenih sej je bilo v l. 1948. pet (dne 8. januarja; dne 24. januarja; dne 23. marca; dne 27. oktobra; dne 24. decembra), v l. 1949. pa 9 (dne 12. marca; dne 12. maja; dne 24. maja; dne 4. junija; dne 3. septembra; dne 30. septembra; dne 18. oktobra; dne 16. novembra; dne 5. decembra). Na njih se je pretresalo vprašanje novega zakona in statuta, reševalo in sklepalo o predlogih razredov in inštitutov ter o raznih upravnih tekočih zadevah. — V dneh 11. in 12. maja l. 1948. se je na Akademiji vršil sestanek delegatov vseh treh jugoslovanskih akademij za sestavo uredbe o Akademijskem svetu pri vladi FLRJ.

Akademijo so obiskali razni domači znanstveniki, dalje pa tudi več inozemskih gostov, tako prof. Cholley s pariške Sorbone, prof. Huxley, prof. A. Vaillant, prof. Stender-Petersen, prof. A. Malý iz Prage. Prof. Is. Kolthof, znani ameriški kemik, z univerze Minnesota v Minneapolisu, je na Akademiji predaval o amperimetričnih titracijah in o emulzijski polimerizaciji. Prof. Vale Vouk iz Zagreba je ob svojem obisku predaval o sistemu proučevanja in metodi v bio-

loških vedah ter o možnosti aplikacije teh vidikov na vse ostale vede. Kot delegat Akademijskega sveta se je udeležil mednarodnega kongresa fizikov v Amsterdamu naš član prof. Anton Peterlin.

II. Tisk

V zadnjih dveh letih je mogla Akademija izdati samo majhno število publikacij, ker so razne grafične ovire in preobremenitev tiskarn občutno zadržale akademijsko dejavnost. Cela vrsta rokopisov še vedno čaka na stavek in tisk, čeprav je bilo načrtno predvideno že za ti dve leti. Izdane so bile sledeče edicije: 1. Razprave matematično-fizikalnega oddelka III. razreda, knjiga III.; 2. Razprave prirodoslovnega oddelka III. razreda, knjiga IV.; 3. Mošin-Sovrè, Dodatki h grškim listinam Hilandarja; 4. Slovenski biografski leksikon, zvezek 7; 5. Kos, Urbarji Slovenskega Primorja; 6. Korošec, Slovansko svetišče na Ptujskem gradu. Za tisk so pripravljene in izidejo v začetku l. 1950. še razprave: 7. Razprave II. razreda (filol. in literar. vede), knjiga III.; 8. Razprave I. razreda (zgodovina in družbene vede), knjiga IV.; 9. Josip Korošec, Staroslovansko grobišče na Ptujskem gradu; 10. Josip Kastelic in Božo Škerlj, Staroslovansko grobišče na Bledu; 11. Arheološka poročila o izkopavanjih v Novem mestu, na ptujski Panorami in v Ljubljani; 12. Anton Melik, Planine v Julijskih Alpah; 13. Svetozar Ilešič, Geografija zemljiške razdelitve na Slovenskem. Treba je še zabeležiti, da je kot izdaja Akademije v Državni založbi Slovenije dotiskan »Slovenski pravopis« v obsegu 59 tiskovnih pol; to kolektivno delo je izdelala posebna pravopisna komisija Inštituta za slovenski jezik.

Da bi mogle znanstvene publikacije redno izhajati, se je Akademija zavzela za načrt lastne tiskarne. Iz enakšnih razlogov, dalje še zaradi nujne potrebe priročnikov in skript, je tudi ljubljanska univerza začela akcijo za tiskarno; kot prvi obrok je nakazan v proračunu za l. 1950. znesek 30 milijonov dinarjev. Akademija in univerza hočeta družno sodelovati v namenu ustanovitve nove tiskarne.

III. Delo v inštitutih in komisijah

(Gl. še govor glavnega tajnika na str. 96.)

Celotno raziskovalno delo Akademije so ovirale težave zunanjega značaja; pomanjkanje delovnih prostorov, zelo skromna oprema, ki niti ne zadostuje za kolikor toliko možno evidenco nabranega gradiva in končno je tudi znanstvena delovna sila zvečine le honorarno nastavljena; moderna inštitutska aparatura in nabava tuje strokovne literature se doslej Akademiji tudi še ni posrečila. Kljub vsem tem težavam je vendarle vsak akademijski inštitut neumorno delal in dosegel vsaj v smereh, ki so mu bile dostopne, razveseljivo lepe uspehe.

Kemični inštitut. Glavno delo je bilo usmerjeno na problem domačega koksa. Na osnovi pozitivnih preizkusov se je pristopilo k pripravi zelo številnih vzorcev koksa iz raznih jugoslovanskih premogov ter k mehanični in kemični preiskavi teh vzorcev. Laboratorijskemu delu se je pridružilo tudi delo v industrijskih dimenzijah (v mestni plinarni v Ljubljani in v večjem obsegu v mestnih plinarnah v Mariboru in Zagrebu). Vprašanje proizvodnje plina iz domačega premoga je pozitivno rešeno in Jugoslavija ni več vezana na uvoz plinskega premoga. Posebno poglavje je bilo posvečeno sposobnosti čiščenja glavnih premogov, ki prihajajo v poštev; to se je vršilo po flotaciji, plavanju in usedanju ter po obstoječih separacijskih napravah v premogovnikih. Vsi rezultati so ugodni; zato gradi naša država že dve koksarni z letno kapaciteto 600.000 ton koksa. — Na področju kemije premoga in koksa sta bila v delu dva nova problema: zmanjšanje vsebnosti žvepla in proizvajanje koksa iz poljubnega premoga, kar vsebuje tudi teoretično razjasnitev vprašanja, kakšne konstitucijske posebnosti tvorijo pogoj za nastanek koksa. — Študirane so bile nadalje presnove pirita. — Tretja skupina poizkusov je veljala študiju o pogojih, kako dvigati nastajanje penicilina v penicilium notatum in kako čuvati te kulture pred degeneracijo. —

Končno se je pričelo z delom, ki naj omogoči pridobivanje oktanskega bencina iz lesnih odpadkov s pomočjo bakterij.

Fizikalni inštitut. V makromolekulski fiziki je bil sestavljen aparat za ultrazvočni dvojni lom in z njim izmerjen efekt na različnih raztopinah polistirola. V delu je aparatura, ki dovoljuje meritve v postopnem valovanju in aparatura za objektivno merjenje efektov. Sestavljena je bila nadalje poskusna aparatura za merjenje sipanja svetlobe na velemolekulskih raztopinah. Izmerjena je bila spektralna prepustnost uporabljenih filtrov; zaradi nezadostne subjektivne metode se aparatura zdaj preureja v objektivni fotometer. — V jedrski fiziki je bila sestavljena tabela obstoječih izotopov na osnovi originalne literature ter tabela jedrskih presekov za termične nevtrone. Proučuje ionizacijsko kamero za absolutno merjenje doze obsevanja. — Izdelan je načrt van der Graaffovega generatorja za istosmerno visoko napetost; dalje se preiskuje ionski izvor, ki izrablja ultrakratke radijske valove. — Obdeluje frakcioniranje polimerov, osmozimetrijo in viskozimetrijo dobljenih frakcij in proučuje sestavo aparature za meritve dvojnega loma in sipanja svetlobe. Za tisk se pripravljajo sledeče publikacije: Medsebojno hidrodinamično vplivanje odsekov velemolekule; Oblika velemolekule v raztopini (medsebojno vplivanje topljenca in topila); Oblika molekule triacetilne amiloze v kloroformu; Oblika nitastih velemolekul; Viscosity and sedimentation of lineares macromolecules with partial solvent immobilisation; La birefringence acoustique des liquides pures; Le biréfringence acoustique des solutions macromoléculaires.

Inštitut za geografijo. Raziskovanje planin v Julijskih Alpah je bilo zaključeno in njegovi izsledki bodo v l. 1950. objavljeni. Prav tako so bile raziskave za geografijo zemljiške razdelitve na Slovenskem dokončane in njihovi izsledki so pripravljeni za tisk v l. 1950. Opazovanja triglavskega ledenika so se nadaljevala. Planinstvo in staro planinsko preseljevanje med Nanosom in tržaško okolico ter

Istro je bilo predmet posebnega terenskega študija, enako stanje agrarnih kolonij primorskih priseljencev v Prekmurju.

Odbor za urejevanje favne, flore in gee Slovenije se je moral omejiti le na posvetovanja glede organizacije in pridobitve strokovnjakov za posamezne oddelke, ker nima delovnega prostora, opreme in drugih pripomočkov.

Komisija za slovensko narodopisje, ki je tudi brez delovnega prostora, je mogla samo materialno in z navodili podpreti narodopisne ekipe v okolici Št. Jurja pod Taborom, v Škocjanu pri Turjaku in v okolici Dekanov v severni Istri, kjer se je povsod nabralo mnogo folklornega gradiva.

Inštitut za literature je izdal 7. zvezek Slovenskega biografskega leksikona in pripravlja naslednji zvezek. Skoro dokončana je že bibliografija prešernoslovja in stalno se dopolnjuje Bibliografija za dobo od l. 1913 do 1945. V Državni založbi Slovenije izide v teku l. 1950. tudi delo »Prešernov album«, ki ga je sestavil inštitutski upravnik.

Zavod za kulturo slovenskega jezika je do smrti O. Zupančiča sodeloval pri pravopisni komisiji. Po njegovi smrti se je zavod prenesel kot posebna sekcija v okvir Inštituta za slovenski jezik.

Inštitut za slovenski jezik. Pravopisna komisija je svoje delo zaključila; novi Slovenski pravopis je dotiskan in izide v teku l. 1950. — Ekscerpiranje za slovar slovenskega knjižnega jezika je opravljalo 42 ekscerptorjev; nabranih je doslej nad 450.000 listkov, predelanih okrog 1000 del; urejena je bila tudi kartoteka nabranega gradiva. Z novimi navodili se ima nabirati predvsem frazeologija, sintaktične zveze, funkcije v stavku in podobno. Pričelo se je tudi z ekscerpiranjem historičnih virov, sprva slovarjev (Megiser, Gutschmann). — Zbirka gradiva za Etimološki slovar slovenskega jezika je dosegla višino 20.000 listkov; vsa v Ljubljani se nahajajoča revialna strokovna literatura je ekscerpirana in pričelo se je že z nabiranjem citatov iz monografij. Obenem se je vsebina razširila tudi na krajevna in ledinska imena,

dočim se priimki zbirajo v komisiji za onomastični slovar, ki ima za osnovo ljudsko štetje iz l. 1931; kompletirajo to gradivo historični zapiski iz urbarjev in matrik. Celotno gradivo obsega 87.734 listkov (devet okrajev ljudskega štetja) in okrog 10.000 listkov historičnega značaja. — Začeto nabiranje gradiva za slovenski lingvistični atlas se v l. 1949. ni nadaljevalo, ker je bil eksplorator odsoten; pričelo pa se je prenašati v posebno kartoteko; vsak eksploriirani kraj pokaže odgovore na vprašanja, ki jih označuje vprašalnica. — Inštitut je pričel s pripravami za slovar ledinskih imen in za sestavo opisne gramatike slovenskega knjižnega jezika. — Inštitutski upravnik je pričel s prirejanjem slovenskega vokalizma za 3. knjigo Historične gramatike. — Inštitut je po svojih sodelavcih dajal jezikovna pojasnila in nasvete različnim uradom in zavodom (ministrstvom, Statističnemu uradu) in sodeloval z mnogimi terminološkimi odbori in listi.

Inštitut za zgodovino. I. Sekcija za občno in narodno zgodovino. — a) V pripravi je prva knjiga historičnega topografskega leksikona, ki obsega gradivo do l. 1300.; sproti se dopolnjuje tudi gradivo za drugo knjigo, ki bo segala do l. 1500. Nadaljevalo se je zbiranje gradiva za Slovensko Primorje in Beneško Slovenijo. Ekscerpirana sta bila Schiffmannov historično-topografski leksikon za Zgornjo Avstrijsko in prva tretjina Zahrovega leksikona za Štajersko. V bibliotekah v Rimu in Benetkah je bila ekscerpirana v Jugoslaviji nedostopna italijanska, deloma tudi nemška literatura in viri. V Archivio di Stato v Benetkah je bila pregledana in izpisana zbirka originalnih listin *Miscellanea atti diplomatici e privati*, nekateri zvezki serije *Commemoriali* ter *Consultori in iure* (busta 366). V biblioteki pri sv. Marku (Marciana) so bile pregledane in izpisane Valentinellijeve zbirke originalnih listin, med katerimi so številne za Slovenijo in Istro (lat. rokopisi cl. 14, kod. 101, 102; cl. 5, kod. 58) ter register notarja Joh. de Lupico iz druge polovice 13. stol. (rokopis cl. 14, kod. 80). V Biblioteca Comunale v Vidmu je bila pregledana Bianchijeva

zbirka listin do l. 1300. Do konca l. 1949. se je gradiva nabralo 5520 listov z okoli 55.000 citati. — b) Za tisk so bili pripravljeni rihenberški fevdni zapisnik iz l. 1350, rihenberški urbar iz l. 1485, goriški urbarialni dohodki in obračuni iz l. 1398 ter računski zapisnik landarske gastaldije v Beneški Sloveniji iz l. 1380—87; dalje možaški urbar za Rezijo iz ok. 1250 in urbar rodbine Longo za Tolminsko, Goriška Brda in Beneško Slovenijo iz ok. 1300. — c) Prepisanih je bilo okoli 90 doslej neznanih aktov za kmečki upor v l. 1685 (osrednji drž. arhiv v Ljubljani) in 24 aktov iz dunajskih arhivov za kmečke upore na Goriškem v 18. stoletju. — č) Na osnovi arhivalij komerčnega konsesa za Kranjsko se je pričel študij državne gospodarske politike v dobi Marije Terezije in Jožefa II.; dalje je zbrano gradivo za zgodovino rudnika v Idriji. — d) Zbrano je bilo gradivo za I. zvezek Virov za zgodovino l. 1848. — e) Na podlagi arhivalnega gradiva in s terenskimi obhodi je bila obdelana zgodovina agrarne tehnike na nekdanjem gospostvu Slovenske Bistrice.

II. Sekcija za umetnostno zgodovino. — Odkrite so bile freske v kapeli sv. Križa v cerkvi na Ptujski gori (iz začetka 15. stol.), dalje najdene freske iz l. 1490. v Hrastovlju v koprskem zaledju in ostanki fresk iz druge polovice 13. stol. v zapadnem koru proštiske cerkve v Ptuj. — Skoro dokončana je bila kartoteka spomenikov srednjeveške plastike. — Nadaljevalo se je s pripravami za tekstno kritično komentirano izdajo Dolničarjevega latinskega rokopisa *Historia Cathedralis ecclesiae Labacensis* iz začetka 18. stoletja.

III. Sekcija za arheologijo. — Nadaljevalo se je izkopavanje na dvorišču Akademije, kjer je bilo odkrito ilirsko in staroslovansko grobišče; posebno dragoceno je grobno gradivo ilirske periode. — Topografsko se je raziskovalo južno Zasavje, kjer je bilo ugotovljenih nad 40 arheoloških točk iz raznih časovnih dob. — Dalje je bil preiskan severnovzhodni del ptujkega gradu, teren pri

Grajeni pri Ptuj, kjer je bil odkrit nov antični vodovod, in na Turnišču pri Ptuj, kjer je bila odkrita nova staroslovenska nekropola iz kesthelyske periode; tu je bil odkopan grob slovanskega bojvnika. — Na terenu na Vačah je bil ugotovljen obseg neprekopanega ilirskega grobišča ter s sondami določena ena najboljsežnejših doslej znanih ilirskih utrjenih naselbin na Kranjskem. Izvršena so bila seveda tudi vsa preparatorska in konservatorska dela na izkopanem materialu, dalje načrti, profili in risbe; nadaljevala se je kartoteka arheoloških najdišč. — Na blejski Pristavi so vse poletje nadaljevali izkopavanje staroslovenskega grobišča; odkrite pa so bile tudi številne ilirske pogrebne žare; grobno gradivo se je močno pomnožilo in je iz različnih dob; študij teh najdb bo v primerjavi z grobiščem na Žalah v Bled-Gradu in Želečah gotovo rodil zanimive rezultate.

Paleolitsko izkopavanje v Betalovem spodmolu pri Postojni se je prav tako vse poletje nadaljevalo tako pred jamo kot v jami; tudi v globini 9 metrov še ni bilo doseženo jamsko dno. Najstarejši kulturni sloj je v globini 7—9 metrov, kjer so se našle kosti jamskega medveda, ogljeni drobc, 5 sileksov predwürmske kulture (kultura A). Pomnožile so se najdbe kulture B, ki je sledila prvemu poledenitvenemu sunku (gotovo najlepši jugoslovanski artefakt, ki se more meriti s klasičnimi francoskimi paleolitskimi tipi; med živalskimi ostanki sta ugotovljena tudi jamska hijena in nosorog). V plasti poznega mousteriena so bili odkriti dokaj številni sileksi. Vsota vseh inventarnih števil se je z letošnjim izkopavanjem povzpela od prejšnjih 2140 na 2883.

Terminološka komisija je skoroda dokončala zbiranje gradiva za pravne vede. Za tehniške vede pa je v delu že slovar splošnih tehniških izrazov; koncept je do črke G že izdelan, pride pa še v strokovno oceno tehnikov in nato šele pred jezikovni odbor.

Knjižnica

Biblioteka Akademije je v zadnjem letu dobila v zameno ali pa kupila 2139 knjig in zvezkov. Od teh je zlasti pomembna zbirka knjig iz orientalistike (213 zvezkov) iz bivše knjižnice prof. Karla Glaserja. V zameno poslanih ali prodanih je bilo 8449 publikacij lastne založbe. Biblioteka zamenjava publikacije s 34 domačimi in 218 inozemskimi akademijami in znanstvenimi ustanovami. Velik del biblioteke (čez 5000 knjig) je še vedno vskladiščen in ga bo možno urediti šele potem, ko bo biblioteka dobila že naročene nove knjižne omare; po ureditvi bo dokaj knjig prišlo iz centralne biblioteke v knjižnice akademskih institutov.

Fr. Ramovš

DODATNO POROČILO

o spremembah v upravi SAZU

Na skupščini 21. marca 1950 je bil izvoljen za podpredsednika Akademije akademik BOŽIDAR LAVRIČ.

Po smrti pokojnega predsednika Slovenske akademije znanosti in umetnosti akademika FRANCETA KIDRIČA je bila dne 19. maja 1950 prva redna skupščina Akademije, ki ji je predsedoval podpredsednik akad. BOŽIDAR LAVRIČ.

Po poročilih funkcionarjev je skupščina volila novega predsednika. Izvoljen je bil akad. FRAN RAMOVŠ, dosedanji glavni tajnik Akademije. Izvolitev je Prezidij skupščine LR Slovenije potrdil z ukazom U št. 186 z dne 23. maja 1950. Na izpraznjeno mesto glavnega tajnika pa je bil izvoljen akad. MILKO KOS.

Na isti skupščini je bil namesto umrlega akad. Fr. Kidriča določen za upravnika Inštituta za literature akad. JOSIP VIDMAR.

VI

SKLEPNI RAČUNI
ZA LETI 1947 IN 1948

SKLEPNI RAČUN ZA LETO 1947

sprejet od nadzornega odbora dne 12. oktobra 1948 in odobren od
glavne skupščine dne 6. novembra 1948.

A

I. Nepotrošna imovina z dne 31. decembra 1946	din 468.658'90
zvišana za nabavno ozir. cenilno vrednost predmetov:	
1. pisarniških in hišnih naprav, orodja itd.: inv. št. I-2094—2100, 2103, 2152, 2329—2332, 2430, 2437, 2440, inv. št. III-1) 1, 9—10, 26, inv. št. III-2) 1—14, inv. št. III-4) 1, 2, inv. št. III-5) 1—18, skupaj	din 97.298'50
2. v vili Rateče: inv. št. III-1) 2—4, 5—6, inv. št. III-5) 19, skupaj	„ 6.317'50
3. nakup knjig: inv. št. I-2074—2077, 2102, 2104, 2115—2116, 2117—2123, 2153—2154, 2314, 2321, 2326—2328, 2441—2442, 2464—2466, 2468—2476, 2479—2480, inv. št. II 32—33, 35—37, 45—52, 61—219, 228—254, 251 A, 268 A, skupaj	„ 42.707'—
4. pohištvo: inv. št. I-2110—2114, 2333—2345, 2438, inv. št. III-1) 7—8, 11—25, 28—29, skupaj	„ 119.554'— „ 265.877'—
II. Neocenjena knjižna zamena, darila, biblioteka, knjižna zaloga	

din 734.535'90

B

Potrošna imovina za leto 1947:

1. znesek v ročni blagajni 1. I. 1947	din 6.897'25	din 6.897'25
2. državni kredit za osebne in materialne izdatke za l. 1947	„ 2.449.790'—	
a) zvišan za	„ 136.820'—	
b) znižan za	„ 475.030'—	
Končni letni kredit	din 2.111.580'—	„ 2.111.580'—
3. investicijski kredit za l. 1947	„ 1.500.000'—	„ 1.500.000'—
skupaj	din 3.618.477'25	<u>din 3.618.477'25</u>

Ročna blagajna

Ročna blagajna v l. 1947:

I. Dohodki:

Prenos iz l. 1946	din	1.055'50		
izkupiček za publikacije	"	62.046'50		
dvig iz čekovnega računa	"	24.000'—		
refundacija (št. 45)	"	316'—		
	din	87.418'—	din	87.418'—

II. Izdatki:

1. Pisarniške potrebščine	din	1.932'—		
2. Telefon, pošta	"	381'—		
3. Postreški	"	655'—		
4. Hišna popravila, dopnila itd.	"	2.062'50		
5. Naročnina listov	"	225'—		
6. Socialni fond Rateče	"	1.155'—		
7. Podpore	"	500'—		
8. Gosti	"	328'—		
9. Popravilo v vili Rateče	"	482'—		
10. Šofer (enomesečna nagrada pre- izkušnje)	"	3.000'—		
11. Pisalni stroj	"	25.000'—		
12. Izredna dela ob selitvi in skla- diščenju	"	26.200'—		
13. Pogrebni stroški (M. Škerlj)	"	6.128'—		
14. Diplome (za inozemske kore- spondente)	"	864'—		
15. Razno	"	2.442'50		
16. Slov. biogr. leksikon (33% od- plačilo)	din	3.926'—	din	75.281'—
Dohodki ročne blagajne	din	87.418'—		
Izdatki ročne blagajne	"	75.281'—		
ostane	din	12.137'—		
			se prenese v ročno blagajno za l. 1948	

Čekovni račun

Čekovni račun v l. 1947:

I. Dohodki:

1. izkupiček iz prodaje publikacij . . .	din 14.691'—	
2. zavarovalnica	" 17.800'—	
3. refundacija tvrdke »Stora«	" 1.301'—	
4. investicijski kredit	" 250.000'—	
5. saldo iz l. 1946	" 100.391'95	<u>din 384.183'95</u>

II. Dvigi:

1. ročna blagajna	din 24.000'—	
2. za investicije	" 344.581'41	
3. za manipulacijske stroške	" 529'45	<u>din 369.110'86</u>

* Dohodki čekovnega računa din 384.183'95

Izdatki čekovnega računa " 369.110'86

ostane din 15.073'09 kot prenos na
l. 1948

D

Zaključni račun

Part. Poz.	Besedilo	Letni proračun din	Zvišano za	Znižano za	Končni letni kredit	Stvarno izplačano	Ostalo ne- porabljeno
106	1 I. Osební izdatki	810.300'—	—	—	810.300'—	810.300'—	—
106	II. Materialni izdatki						
	2 Splošni pisarniški stroški	10.000'—	5.000'—	—	15.000'—	14.850'25	149'75
	3 Kurjava, razsvetljava in voda	50.000'—	7.820'—	—	57.820'—	57.597'65	222'35
	4 Redno vzdrževanje poslopij in inventarja	35.000'—	21.000'—	—	56.000'—	55.978'14	21'86
	5 Potni in selitveni stroški	20.000'—	—	13.990'—	6.010'—	3.360'—	2.650'—
	6 Najemnina in zavarovalnina po- slopij in inventarja	15.000'—	—	3.060'—	11.940'—	11.059'—	881'—
	7 Poštnina, brzojavne in telefon- ske pristojbine	20.000'—	—	—	20.000'—	20.000'—	—
	8 Nabava in vezava strok. knjig in časopisov	50.000'—	—	—	50.000'—	47.734'—	2.266'—
	9 Izpopolnitev in manjše nabave inventarja	50.000'—	103.000'—	—	153.000'—	149.962'55	3.037'45
	10 Razna znanstvena raziskovanja	789.490'—	—	286.840'—	502.650'—	493.238'29	9.411'71
	11 Znanstvene in umet. publikacije	600.000'—	—	171.140'—	428.860'—	428.454'—	406'—
	skupaj:	2.449.790'—	136.820'—	475.030'—	2.111.580'—	2.092.533'88	19.046'12

IZKAZ

porabe rednega kredita po partiji 106 pozicije 1 tekočega proračuna LRS
za leto 1947 — za osebne izdatke uslužbencev SAZU

1. Izplačano za uslužbence SAZU	din 666.029'—
2. Izplačano za uslužbence ostalih ustanov ministrstva za prosveto LRS	„ 144.271'—
Skupaj porabljenno	<u>din 810.300'—</u>

IZKAZ

porabe rednega kredita po partiji 106, pozicije 1 tekočega proračuna LRS
za leto 1947 — za znanstvena raziskovanja

Kemični inštitut	din 128.170'94	
Slovar slovenskega knjižnega jezika	„ 53.629'—	
Etimološki slovar	„ 6.832'—	
Lingvistični atlas	„ 14.500'—	
Arheološka komisija	„ 123.961'20	
Pravna terminologija	„ 10.100'—	
Inštitut za geografijo	„ 35.000'—	
Umetnostnozgodovinska sekcija	„ 9.000'—	
Slovenski biografski leksikon	„ 22.133'—	
Mesečna znanstvena doklada za Otona Župančiča	„ 24.000'—	
Terminološka komisija	„ 15.600'—	
Tehniški slovar	„ 27.073'—	
Razno	„ 23.239'15	<u>din 493.238'29</u>

IZKAZ

porabe rednega kredita po part. 106, poz. 11 tekočega proračuna LRS
za leto 1947

Publikacije

Slovar slov. knjiž. jezika	din 21.286'—	
Arheološka komisija	„ 500'—	
Terminološka komisija	„ 24.574'—	
Splošni tehnični slovar	„ 13.160'—	
Umetnostna zgodovina	„ 45.000'—	
Publikacije	„ 323.934'—	<u>din 428.454'—</u>

E

Zaključni račun investicijskega kredita

1. Zidarska in težaška dela z dobavo gradbenega materiala	din	582.698'74
2. Elektroinstalaterska dela	"	40.750'82
3. Kleparska in vodovodnoinstalaterska dela	"	25.491'52
4. Pečarska dela	"	30.167'50
5. Sobnoslikarska in pleskarska dela	"	80.232'29
6. Štukaterska dela	"	87.908'08
7. Mizarska popravila in dobave raznih okenskih okvirov in podbojev za vrata	"	79.258'30
8. Dobava in polaganje parketa	"	68.844'98
9. Dobava hrastovega lesa za stopnice	"	21.172'78
10. Dobava raznega pohištva in inventarja	"	54.360'—
11. Razna manjša dela in dobave	"	4.085'99
12. Honorar za gradbeno nadzorstvo	"	25.029'—
Skupni porabljeni kredit . . .		din 1,100.000'—
Vrnjeni kredit zaradi pomanjkanja delovne sile in materiala	din	400.000'—
V začetku leta odprt investicijski kredit		din 1,500.000'—

F

Rekapitulacija

1. Dohodki:	din 3,618.477'25	gl. B	
	" 86.362'50	gl. C minus I. 1.	
	" 378.342'20	gl. Č minus 5.841'75 v I. 5	
	din 4,083.181'95		din 4,083.181'95
2. Izdatki:	din 75.281'—	gl. C	
	" 369.110'86	gl. Č	
	" 2,092.533'88	gl. D	
	" 1,100.000'—	gl. E	
	din 3,636.925'74		din 3,636.925'74
	ostane	din	446.256'21
od tega vrnjeno ali zapadlo v drž. kreditu		"	419.047'—
	ostane	din	27.210'09
od tega v ročni blagajni	din	12.137'—	
na čekovnem računu	"	15.073'09	
	din	27.210'09	

G

Aktivna imovina na dan 31. decembra 1947:

A. Nepotrošna	din 734.535'90
B. Biblioteka in zaloga	"
C. Potrošna	" 27.210'09
skupaj	<u>din 761.745'99</u>

SKLEPNI RAČUN ZA LETO 1948

sprejet od nadzornega odbora dne 24. junija 1949 in odobren
od skupščine dne 30. septembra 1949

A

I. Nepotrošna imovina z dne 31. decembra
1947 din 734.535'90
zvišana za nabavno oz. cenilno vrednost naslednjih
predmetov:

1. pisarniških in hišnih na-
prav, opreme, orodja itd.,
knjiženih pod inv. šte.: III, str.
2/27, 28—29, 32—35, 37—38, 41—
—45, 4/69—70, 5/77—79, 5/89—92,
6/101, 6/103—105, 6/108—111,
6/114—124, 7/125—148, 8/156,
8/164, 8/175—179, 9/182—183,
9/188, 101/15—18, 102/19—59,
103/60—65, 151/12—19, 162/20—45,
163/46—70, 164/71—87, 5/75 . . . din 664.817'62

2. pohištva, knjiženega pod
inv. šte.: Knjiga III, str. 3/31,
3/36, 3/39, 4/64—68, 4/68a—70a,
4/71—74, 5/85—88, 5/93—96, 6/112
—113, 8/150—155, 8/157—163,
8/165—174, 6/97—100 „ 139.437'60

3. znanstvenih in umetni-
ških knjig, knjiženih pod
inv. šte. II/318—321, 323, 339—
348, 366—368, 477, 490—496, 511
—526, 530—534, 536—538, 542—
546, 548—562, 564—578, 598—600,
615, 618—623, 633, 722, 723, 834,
1451—1453, 1457, 1542—1547, 1636
—1640, 1673, 1676, 1683, 1700, 1733
—1742, 1764, 1769—1771, 1773—
1782, 1784—1806, 1808, 1810—1818,
1843, 1890—1896, 1902—1906, 1986,
1996, 2000—2024, 2026—2029, 2031,
2091, 2092, 2100—2101, 2106, 2126,
2127, 2143—2153, 2168—2171, 2182

odnos din 804.255'22 din 734.535'90

prenos din 804.255'22 din 734.535'90

—2190, 2217—2221, 2228—2229,
2237, 2243—2244, 2262, 2265, 2269—
2273, 2283, 2289, 2298, 2319, 2338,
2339—2341, 2456, 2536—2548

„ 71.664'50

4. v vili Rateče, knjiženih pod
inv. št. Knjiga III, str. 2/30, 3/46,
5/76, 5/80—82, 6/106—107, 7/149,
8/180—181, 9/184—185, 9/186—187,
155/3—53

„ 10.819'—

5. v Kemičnem inštitutu,
knjiženih pod inv. šte.: 10/112,
11/121—132, 12/133—153, 12/158—
168, 13/169—191, 14/192—203

„ 54.851'57

6. v Inštitutu za fiziko, knji-
ženih pod III, stran 182/1—14

„ 316.812'82

7. v Arheološki sekciji,
knjiženih pod inv. šte. III, stran
6/102

„ 12.000'—

„ 1.270.403'11

II. Neocenjena knjižna zamena, darila, biblioteka,
knjižna zaloga, avtomobil

din 2.004.939'01

B

Potrošna imovina za leto 1948:

1. Znesek v ročni blagajni 1. I. 1948 din 12.137'—

2. Imovina na tek. računu, v Narodni banki 1. I. 1948 „ 15.073'09

3. Državni kredit za administrativne
izdatke din 4.484.700'—

a) zvišan za „ 1.243.375'—

b) znižan za „ 1.310.760'—

Končni letni kredit din 4.417.315'— „ 4.417.315'—

4. Investicijski kredit za leto 1948 din 1.500.000'—

a) zvišan za „ 3.252.400'—

Končni letni kredit din 4.752.400'— „ 4.752.400'—

Skupaj din 9.196.925,09

C

Ročna blagajna

Ročna blagajna v l. 1948.

I. Dohodki:

Prenos iz l. 1947	din	12.137—	
Izkupiček za publikacije	"	21.089—	
Skupaj	din	33.226—	

II. Izdatki:

Nabava pohištva (št. 9/48)	din	1.000—	
Nabava in vezava knjig (št. 8, 11, 13/48)	"	1.672—	
Reprezentativni izdatki (št. 1, 12/48)	"	1.644—	
Manjši izdatki za vilo v Planici (št. 2, 5, 6/48)	"	427'50	
Izdatki za avtomobil (št. 7, 14/48)	"	2.606—	
Vrnitev posojila Znanstvenemu društvu (št. 15/48)	"	6.037'50	
Razni manjši izdatki (št. 3, 4, 10/48)	"	1.080—	din 14.467—
Dohodki ročne blagajne	din	33.226—	
Izdatki ročne blagajne	"	14.467—	
ostanek	din	18.759—	

se je v smislu dopisov Ministrstva za finance LRS št. 13126/12-1948 z dne 28. februarja 1948 in št. 13126/112-1948 z dne 11. marca 1948 predkazal 12. in 20. IV. 1948 v dobro part. 398, poz. 3 proračuna LRS za 1948.

Od 1. aprila 1948 so se vsi dohodki iz prodaje publikacij po odbitku davka na promet proizvodov vsak mesec odvajali Narodni banki v dobro proračuna LRS za 1948.

Dohodki so bili sledeči:

aprila (tu je upoštevan tudi znesek din 1.500—, ki je

bil vplačan kot refundacija str. 89, št. 12)	din	17.159'50
maja	"	20.850—
junijs	"	14.447—
julija	"	7.456'50
avgusta	"	5.542—
septembra	"	21.180—
oktobra	"	12.693—
novembra	"	11.468'50
decembra	"	16.347'50
Skupaj	din	127.144—

Na dan 31. XII. 1948 torej ni imela ročna blagajna nobene imovine.

Tekoči račun pri Narodni banki

Tekoči račun v l. 1948:

I. Dohodki:

1. saldo iz leta 1947	din 15.073'09	
2. izkupiček iz prodaje publikacij	„ 2.792,50	din 17.865'59

II. Dvigi:

Obremenitve za obrazce in manipul. pristojbine	„ 350'50	
ostane saldo	din 17.515'09	

ki ga je Akademija v smislu pod C navedenih dopisov Ministrstva za finance preodkazala dne 7. 4. 1948 Narodni banki v dobro part. 398, poz. 3 proračuna LRS za 1948 in ukinila svoj tekoči račun.

odprtih in porabljenih kreditov za administrativne izdatke

Štev. Part. Poz.	Besedilo	Letni proračun	Zvišano za	Znižano za	Odobreno za I. četrtletje
		din	din	din	din
396	<i>Osební izdatki</i>				
1	Osnovne plače . .	1.260.000'—	377.375'—	138.800'—	356.700'—
2	Rodbinski dodatki	14.700'—		3.325'—	4.200'—
3	Funkc. in posebni osebni dodatki . .	135.000'—	491.500'—	126.335'—	135.000'—
	Skupaj . .	1.409.700'—	868.875'—	268.460'—	495.500'—
397	<i>Operativni izdatki</i>				
1	Pisarn. potrebščine	20.000'—		5.000'—	4.000'—
2	Kurjava s prevo- zom in sečnjo drv	76.000'—		44.000'—	19.000'—
3	Razsvetljava . .	60.000'—		22.000'—	8.000'—
4	Nabava in tisk obrazcev	6.000'—			1.000'—
5	Uradni listi, časo- pisi in strok. knj.	3.000'—			1.000'—
6	Stroški za službena potovanja in selitve	40.000'—		32.000'—	10.000'—
7	Čiščenje poslopij in inventarja . .	40.000'—		15.000'—	10.000'—
8	Vzdržev. poslopij in inventarja . .	70.000'—	20.000'—		15.000'—
9	Poštni, telefon in brzojavni stroški .	34.000'—	5.000'—		7.000'—
10	Zavarovaln. za po- slopja in inventar	30.000'—		6.300'—	15.000'—
11	Nabava drobnega inventarja	50.000'—	20.000'—		10.000'—
12	Vzdrževanje pre- voznih sredstev . .	40.000'—		12.000'—	6.000'—
13	Najemnina za te- lefonske naprave .	6.000'—		6.000'—	6.000'—
	Skupaj . .	475.000'—	45.000'—	142.300'—	112.000'—
398	<i>Funkcijski izdatki</i>				
1	Nabava znanstv. in umetn. literature .	60.000'—			15.000'—
2	Znanstv. raziskov.	1.120.000'—	329.500'—		467.500'—
3	Stroški za izdajo znanstv. publikacij	1.380.000'—		900.000'—	200.000'—
4	Reprezent. stroški .	40.000'—			10.000'—
	Skupaj . .	2.600.000'—	329.500'—	900.000'—	692.500'—
	Skupaj partija 396—398	4.484.700'—	1.243.375'—	1.310.760'—	1.300.400'—

račun

za leto 1948

Podčrtane vsote pomenijo zmanjšanje kredita.

Odobreno za II. četrletje	Odobreno za III. četrletje	Odobreno za IV. četrletje	Končni letni kredit	Stvarno izplačano	Ostalo ne- porabljeno
din	din	din	din	din	din
220.000'— 4.200'—	240.000'— 1.500'—	681.875'— 1.475'—	1,498.575'— 11.375'—	1,498.531'— 11.375'—	44'— —
—	—	365.165'—	500.165'—	500.163'—	2'—
224.200'—	241.500'—	1,048.515'—	2,010.115'—	2,010.069'—	46'—
4.000'—	3.000'—	4.000'—	15.000'—	15.000'—	—
25.000'— 10.000'—	20.000'— 8.000'—	<u>32.000'—</u> <u>12.000'—</u>	32.000'— 38.000'—	31.926'— 37.551'84	74'— 448'16
3.000'—	1.000'—	1.000'—	6.000'—	6.000'—	—
1.000'—	500'—	500'—	3.000'—	3.000'—	—
—	3.000'—	<u>5.000'—</u>	8.000'—	7.010'—	990'—
10.000'—	5.000'—	—	25.000'—	24.995'—	5'—
20.000'—	10.000'—	45.000'—	90.000'—	87.492'03	2.507'97
10.000'—	10.000'—	12.000'—	39.000'—	36.000'—	3.000'—
8.000'—	7.000'—	<u>6.300'—</u>	23.700'—	19.828'—	3.872'—
10.000'—	10.000'—	40.000'—	70.000'—	69.992'50	7'50
8.000'—	10.000'—	4.000'—	28.000'—	27.931'—	69'—
—	—	6.000'—	—	—	—
109.000'—	87.500'—	69.200'—	377.700'—	366.726'37	10.973'63
25.000'— 200.000'—	8.000'— 300.000'—	12.000'— 482.000'—	60.000'— 1,449.500'—	59.993'— 1,449.396'95	7'— 103'05
250.000'— 10.000'—	100.000'— 10.000'—	<u>70.000'—</u> <u>10.000'—</u>	480.000'— 40.000'—	461.507'50 40.000'—	18.492'50 —
485.000'—	418.000'—	434.000'—	2,029.500'—	2,010.897'45	18.602'55
818.200'—	747.000'—	1,551.715'—	4,417.315'—	4,387.692'82	29.622'18

I Z K A Z

porabe rednega kredita po part. 396, poz. 1, 2 in 3 proračuna LRS
za l. 1948 za osebne izdatke:

1. Izplačano za člane in uslužbence SAZU	din 1,740.712'—
2. Izplačano za uslužbence ostalih ustanov ministrstva za prosveto LRS	" 269.357'—
Skupaj part. 396:	din 2,010.069'—

I Z K A Z

porabe rednega kredita po part. 398 poz. 2 proračuna LRS za l. 1948
za znanstvena raziskovanja:

1. Inštitut za slovenski jezik	din 23.188'50
2. Inštitut za literature	" 3.350'—
3. Slovar slovenskega knjižnega jezika	" 300.222'—
4. Slovenski biografski leksikon	" 24.000'—
5. Slovar slovenskih priimkov	" 6.480'—
6. Bibliografska komisija	" 14.000'—
7. Etimološki slovar	" 9.000'—
8. Lingvistični atlas slovenskega jezika	" 8.000'—
9. Filozofski slovar	" 5.000'—
10. Inštitut za zgodovino	" 5.000'—
11. Odbor za slovensko narodopisje	" 2.000'—
12. Sekcija za umetnostno zgodovino	" 16.500'—
13. Arheološka sekcija	" 302.796'—
14. Antropološka sekcija	" 4.000'—
15. Historični toponomastični leksikon	" 1.800'—
16. Inštitut za geografijo	" 49.000'—
17. Fizikalni inštitut	" 70.201'—
18. Kemični inštitut	" 125.073'55
19. Splošni tehnični slovar	" 42.478'—
20. Tekstilna terminologija	" 6.348'—
21. Rudarska terminologija	" 40.000'—
22. Grafična terminologija	" 2.400'—
23. Pravna terminologija	" 135.010'—
24. Publikacije	" 185.500'—
25. Podpora študentom arhitekture	" 10.000'—
26. Podpora naravoslovcem za botanično raziskovanje Slov. Primorja	" 10.000'—
27. Razno	" 48.049'45

Skupaj part. 398, poz. 2: din 1,449.396'95

IZKAZ

porabe rednega kredita po part. 398, poz. 3 proračuna LRS za l. 1948:

Stroški za izdajo znanstvenih in umetniških publikacij:

1. Tisk publikacij	din 437.295'50
2. Slovar slovenskega knjižnega jezika	" 17.138'—
3. Pravna terminologija	" 2.074'—
4. Kemični inštitut	" 4.502'01
5. Arheološka sekcija	" 247'99
6. Znanstvena pisarna	" 250'—
Skupaj part. 398, poz. 3: <u>din 461.507'50</u>	

Skupaj partija 396—398 4,484.700'— 1,243.375'— 1,310.760'— 1,300.400'—

E

Zaključni račun

odprtih in porabljenih kreditov za investicije in večje nabave za leto 1948

Štev. Part. Poz.	Besedilo	Letni proračun	Zvišano za	Znižano za	Končni letni kredit	Stvarno izplačano	Ostalo neporabljeno
		din	din	din	din	din	din
200	1. Gradnje . . .	1.200.000'—	2.390.400'—	—	3.590.400'—	3.590.341'70	58'30
	2. Oprema . . .	300.000'—	862.000'—	—	1.162.000'—	1.161.618'94	381'06
	Skupaj:	1.500.000'—	3.252.400'—	—	4.752.400'—	4.751.960'64	439'36

Pripombe: a) od zneska din 3.590.341'70, izplačanega po
partiji 200/1, je bilo porabljeno za:

1. zidarska in težaška dela ter dobave
gradbenega materiala din 2.094.536'32
2. elektroinstalaterska dela in dobave " 31.196'93
3. mizarska dela (dobave in popravila) " 669.809'60
4. štukaterska dela " 3.446'28
5. dobavo in polaganje parketov in ob-
novo hrastovih stopnic " 124.606'29
6. kamnoseška dela " 70.707'50
7. krovski dela " 30.755'—
8. polaganje plinovodov z dobavo cevi " 21.418'72
9. ključavničarska dela " 36.476'50

Odnos . . din 3.082.953'14

10. steklarska dela " 10.749'82
11. pečarska dela " 58.913'—
12. vodovodnoinstalaterska in kleparska
dela in dobave materiala " 26.323'63
13. sobnoslikarska in pleskarska dela " 119.436'97
14. tapetniška dela in dobave materiala " 26.594'42
15. gradbeno nadzorstvo in napravo ter
kopiranje načrtov " 51.254'50
16. inventar in drugo opremo " 3.773'50
17. razne manjše storitve " 30.342'72
18. 15% avans Splošnemu stavbenemu
podjetju " 180.000'—

Skupaj . . din 3.590.341'70

F

Rekapitulacija

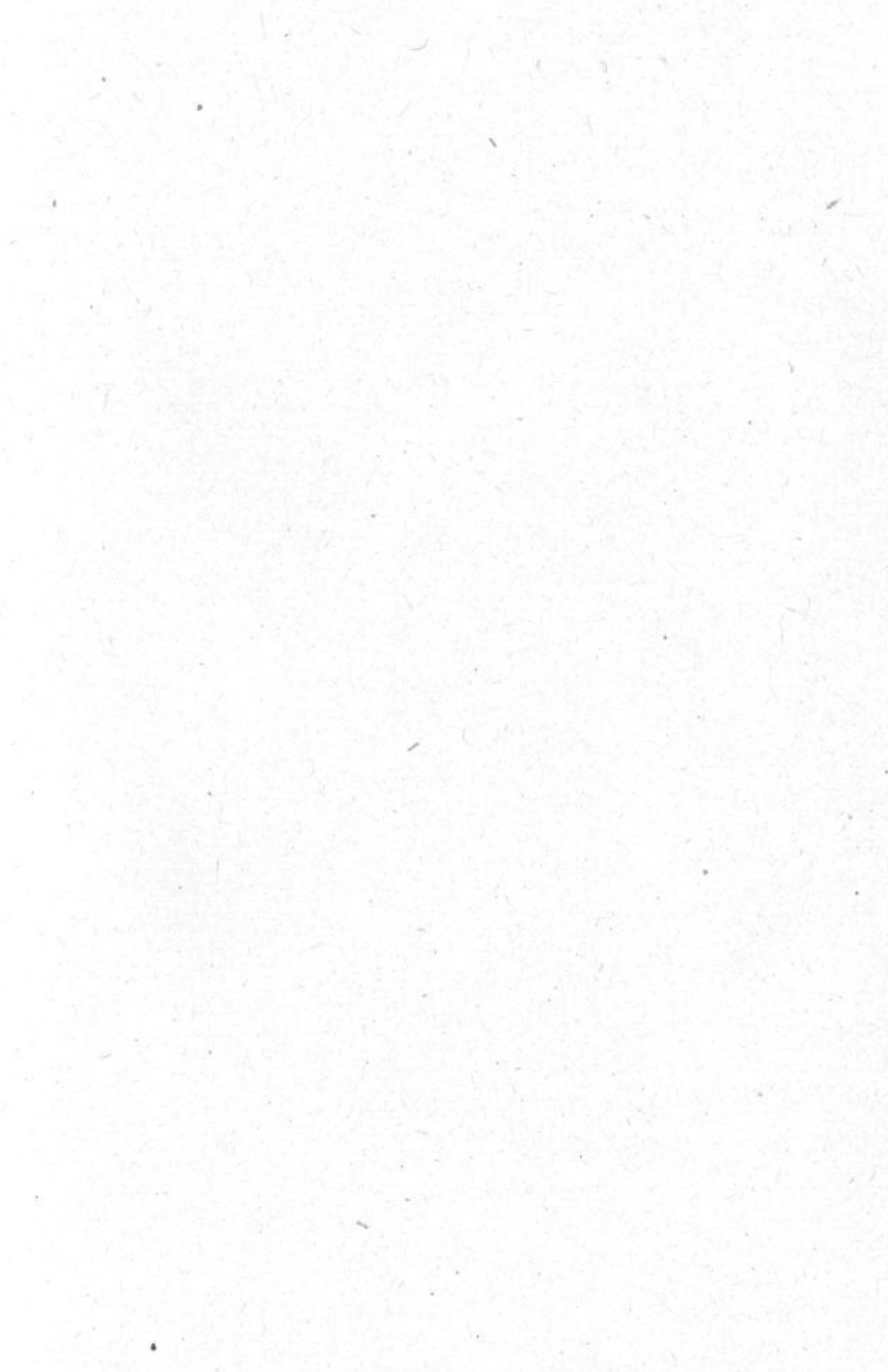
1. Dohodki:	din 9,196.925'09	gl. B	
	" 21.089'—	gl. C I, 2	
	" 2.792'50	gl. Č I, 2	
	<u>din 9,220.806'59</u>		<u>din 9,220.806'59</u>
2. Izdatki:	din 33.226'—	gl. C	
	" 17.865'59	gl. Č	
	" 4,387.692'82	gl. D	
	" 4,751.960'64	gl. E	" 9,190.745'05
		ostane . .	<u>din 30.061'54</u>

Od tega ostalo neizrabljeno v rednem

državnom kreditu din 29.622'18

v investicijskem kreditu " 439'36 din 30.061'54

0

VII

KNJIŽNICA — PUBLIKACIJE

BIBLIOTEKA

Slovenske akademije znanosti in umetnosti

je v publikacijski zameni z naslednjimi ustanovami:

- Aar hus (Dansko):
Slavisk Institut
- Al ger (Alžir):
Société d'Histoire naturelle de l'Afrique du Nord
- Am ster dam (Nizožemsko):
Koninklijke Nederlandsche Akademie van Wetenschappen
Nederlandsche Entomologische Vereeniging
- Bangalore (Indija):
The Indian Academy of Sciences
- Basel (Švica):
Historische und antiquarische Gesellschaft
Naturforschende Gesellschaft
- Batavia (Java):
Koninklijke Natuurkundige Vereeniging
- Benares (Indija):
Zoological Survey of India
- Beograd (FLRJ):
Institut za ekologiju Srpske akademije nauka
Matematički institut Srpske akademije nauka
Prirodnjački muzej srpske zemlje
Srpska akademija nauka
Srpsko hemisko društvo
Umetnički muzej
- Bergen (Norveško):
Universitetsbiblioteket
- Berkeley (Kalifornija, USA):
The University Library
- Berlin (Nemčija):
Deutsche Akademie der Wissenschaften
- Bern (Švica):
Schweizerische entomologische Gesellschaft
- Birmingham (Anglija):
Birmingham Natural History and Philosophical Society
- Blindern (Norveško):
Det Norske Meteorologiske Institutt
- Bologna (Italija):
Istituto di filologia slava

- Bonn** (Nemčija):
Naturhistorischer Verein der Rheinlande und Westfalens
- Bratislava** (ČSR):
Bratislavský lingvistický krúžok
Historický seminár Slovenskej univerzity
Ruský seminár Slovenskej univerzity
Slovanský seminár Slovenskej univerzity
Slovenská akadémia vied a umení
Ústav slovanských prav
- Brno** (ČSR):
Československá společnost biologická
Faculté des Sciences de l'Université Masaryk
Moravskoslezská akademie věd přírodních
Zemský Archiv
- Bruxelles** (Belgija):
Institut Royal des Sciences naturelles de Belgique
- Budapest** (Maďarsko):
Balkán intézet
Institut géologique Hongrois
Institut Paul Teleki d'Études Danubiennes
Magyar Természettudományi Múzeum
- Buenos Aires** (Argentina):
Sociedad Científica Argentina
Universidad de Buenos Aires
- Cambridge** (Anglija):
University Library
- Celje** (FLRJ):
Družba sv. Mohorja
- Cincinnati** (Ohio, USA):
Lloyd Library and Museum
- Coimbra** (Portugalsko):
Museu zoológico
Sociedade Broteriana
- Columbus** (Ohio, USA):
American Chemical Society
- Cremona** (Itálie):
Biblioteca Governativa
- Dakar** (Sénégal):
Institut Français d'Afrique Noire
- Den Helder** (Nizozemsko):
Nederlandsche Dierkundige Vereeniging
- Dublin** (Irsko):
Royal Dublin Society
Royal Irish Academy

- Dubrovnik (FLRJ):
Državni arhiv
- Edinburgh (Anglija):
Royal Society of Edinburgh
- Erlangen (Nemčija):
Slavisches Seminar der Universität
- Frankfurt a. M. (Nemčija):
Senckenbergische Naturforschende Gesellschaft
- Gdańsk (Poljsko):
Instytut Bałtycki
- Genève (Švica):
Société de Physique et d'Histoire naturelle
Société Entomologique de Genève
- Genova (Italija):
Museo Civico di Storia naturale »Giacomo Doria«
- Göteborg (Švedsko):
Göteborgs Stadsbibliotek
- Göttingen (Nemčija):
Akademie der Wissenschaften
- Graz (Avstrija):
Institut für allgemeine und vergleichende Sprachwissenschaft
Seminar für Geschichte des Altertums und Altertumskunde
Seminar für slavische Philologie
- Grenoble (Francija):
Société scientifique du Dauphiné
- Hamburg (Nemčija):
Geologisches Staatsinstitut
- Helsinki (Finsko):
Societas pro Fauna et Flora Fennica
Societas Scientiarum Fennica
Societas Zoologica-Botanica Fennica »Vanamo«
Suomalainen Tiedeakatemia
Suomen Hyönteistieteellinen Seura
Suomen Riistanhoito-säätiö
- Hobart (Tasmanija):
The Royal Society of Tasmania
- Indianapolis (Indiana, USA):
Indiana State Library
- Jassy (Romunija):
Institut Mathématique de l'École Polytechnique
- Kiev (SSSR):
Akademija nauk ukrainskaja
- Klagenfurt (Avstrija):
Geschichtsverein für Kärnten

- København (Dansko):
Entomologisk Forening
- Kraków (Poljsko):
Państwowa Rada Ochrony Przyrody
Polska akademia umiejętności
Polskie Towarzystwo Filozoficzne
Polskie Towarzystwo Geologiczne
Polskie Towarzystwo Historyczne
Rédaction »Życie nauki«
Studium Słowiańskie Uniwersytetu Jagiellońskiego
Towarzystwo miłośników historii i zabytków Krakowa
Towarzystwo miłośników języka polskiego
- Kyoto (Japonska):
The Phytogeographical Society
- Lausanne (Švica):
Société Vaudoise des Sciences naturelles
- Lawrence (Kansas, USA):
University of Kansas
- Le Caire (Egipt):
Institut d'Égypte
- Leiden (Nizozemsko):
Kamerlingh Onnes Laboratorium
Koninklijke Nederlandsche Botanische Vereeniging
Rijksmuseum van Natuurlijke Historie
- Leipzig (Nemčija):
Deutsches Institut für Länderkunde
- Leningrad (SSSR):
Akademija nauk SSSR
Biblioteka Gosudarstvenogo Ermitaža
Naučnaja biblioteka im. M. Gorkogo
- Liberec (ČSR):
Severočeský přírodovědecký klub
- Lisboa (Portugalsko):
Museu e Laboratório Mineralógico e Geológico
Sociedade Portuguesa de Ciências Naturais
- Ljubljana (FLRJ):
Elektrotehniški vestnik
Etnografski muzej
Geografsko društvo
Narodni muzej
Planinski vestnik
Prirodoslovni muzej
Prirodoslovno društvo
Zgodovinsko društvo

- Łódź (Poljsko):**
 Biblioteka Uniwersytecka
 Łódzkie Towarzystwo Naukowe
- London (Anglija):**
 British Museum
 School of Slavonic and East European Studies
 Science Museum
 The Institute of Physics
 The Linnean Society of London
 The Royal Institution
 The Royal Society
- Lublin (Poljsko):**
 Polskie Towarzystwo Ludoznawcze
 Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej
- Lund (Švedsko):**
 Universitetsbiblioteket
- Lyon (Francija):**
 Société Linnéenne de Lyon
- Melbourne (Avstralija):**
 Mines Department, Treasury Gardens
 Royal Society of Victoria
- Mexico (Mehika):**
 Revista da Estudios Eslavos
- Milano (Italija):**
 Università Statale, Facoltà di Filosofia e Lettere
- Modena (Italija):**
 Società dei Naturalisti e Matematici
- Morgantown (West Virginia, USA):**
 Southern Appalachian Botanical Club
- Moskva (SSSR):**
 Naučnaja biblioteka im. M. Gorkogo
- München (Nemčija):**
 Bayerische Akademie der Wissenschaften
 Slavisches Seminar der Universität
 Universitätsinstitut für Vor- und Frühgeschichte
- Nairobi (Kenija):**
 The East Africa Natural History Society
- Nantes (Francija):**
 Société des Sciences Naturelles de l'Ouest de la France
- Napoli (Italija):**
 Istituto di filologia slava
 Società Nazionale di Scienze, Lettere ed Arti
- Neuchâtel (Švica):**
 Société Neuchâteloise des Sciences naturelles

- New York (USA):**
 American Geographical Society
 The American Museum of Natural History
 The New York Academy of Sciences
- Nice (Francija):**
 Association des Naturalistes de Nice et des Alpes Maritimes
- Olomouc (ČSR):**
 Academia Velehradensis
 Universitas Palackiana
- Osijek (FLRJ):**
 Muzej Slavonije
- Ottawa (Kanada):**
 National Research Council
- Padova (Italija):**
 Istituto di filologia slava
- Paris (Francija):**
 Académie des Sciences
 Institut d'Études Slaves
 Museum National d'Histoire naturelle
 Société Française de Minéralogie et de Cristallographie
 Société Géologique de France
- Philadelphia (USA):**
 The Academy of Natural Sciences of Philadelphia
 The Franklin Institute
- Pino Torinese (Italija):**
 Osservatorio Astronomico di Torino
- Porto (Portugalsko):**
 Faculdade de Ciências
- Poznań (Poljsko):**
 Instytut Zachodni
 Instytut Zachodnio-słowiański
 Polskie Towarzystwo Antropologiczne
 Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk
 Redakcja Roczników Historycznych
 Slavia Antiqua
 Studia Philosophica
- Praha (ČSR):**
 Archiv země České
 Česká Akademie věd a umění
 Československá společnost entomologická
 Jednota Čsl. Matematiků a Fysiků
 Komitet pro Přírodovědecký Výzkum Čech
 Kr. Česká společnost nauk
 Národní Museum

Právnická fakulta
 Prehistorický ústav
 Společnost pro kulturní a hospodářské styky s Rumunskem
 Slovanský seminář University
 Slovanský Ústav
 Slovo a slovesnost
 Státní archeologický ústav
 Státní geologický ústav
 Státní historický ústav
 Státní sbírka mapová Republiky Československé
 Pretoria (Transvaal):
 Transvaal Museum
 Providence (USA):
 Linguistic Society of America
 Pula (FLRJ):
 Arheološki muzej Istre
 Rabat (Maroko):
 Société des Sciences naturelles du Maroc
 Rennes (Francija):
 Société Scientifique de Bretagne
 Rio de Janeiro (Brazilija):
 Academia Brasileira de Ciências
 Jardim Botânico
 Roma (Italija):
 Accademia Nazionale dei Lincei
 Consiglio Nazionale delle Ricerche
 Istituto di filologia slava
 Sarajevo (FLRJ):
 Biološki institut
 Institut za savremeni jezik
 Zemaljski muzej
 Schaffhausen (Švica):
 Naturforschende Gesellschaft
 Skopje (FLRJ):
 Filozofski fakultet
 Naučen institut za nacionalnata istorija na makedonskiot narod
 Séminaire de Littératures Yougoslaves de l'Université
 Sofija (Bolgarija):
 Blgarska Akademija na naukit'
 Blgarski arheologičeski institut
 Split (FLRJ):
 Arheološki muzej
 Etnografski muzej
 Gradska biblioteka

- Institut za oceanografiju i ribarstvo
 Muzej hrvatskih starina
- Stockholm (Švedsko):
 K. Vetenskaps Akademien
- Świder (Poljsko):
 Obserwatorium geofizyczne
- Tihany (Ogrsko):
 Magyar Biológiai Kutatóintézet
- Toruń (Poljsko):
 Ruch Filozoficzny
- Trieste:
 Museo Civico di Storia Naturale
 Università degli Studi
- Tromsø (Norveško):
 Tromsø Museum
- Trondheim (Norveško):
 Det Kgl. Norske Videnskabers Selskab
- Turčiansky Svätí Martin (ČSR):
 Matica Slovenská
 Muzeálna Slovenská Spoločnosť
- Uppsala (Švedsko):
 Universitetsbiblioteket
- Warszawa (Poljsko):
 Towarzystwo Naukowe Warszawskie
 Uniwersytet Warszawski, Seminarium Sławistyczne
- Washington (USA):
 Library of Congress
 United States National Museum
- Wien (Avstrija):
 Anthropologisches und Urgeschichtliches Institut
 Naturhistorisches Museum
 Österreichische Akademie der Wissenschaften
 Österreichisches Archäologisches Institut
 Österreichisches Staatsarchiv-Kriegsarchiv
 Seminar für slavische Philologie
- Wrocław (Poljsko):
 Polskie Towarzystwo Zoologiczne
 Polski Związek Entomologiczny
 Towarzystwo Archeologiczne
 Wrocławskie Towarzystwo Miłośników Historii
 Wydawnictwo Zakładu Narodowego im. Ossolińskich
- Zadar (FLRJ):
 Arheološki muzej
 Državni arhiv

Zagreb (FLRJ):

Geofizički institut

Geološko-rudarski institut N. R. Hrvatske

Hrvatsko prirodoslovno društvo

Institut za šumarska istraživanja

Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti

Povijesno društvo Hrvatske

Zürich (Švica):

Geobotanisches Forschungsinstitut Rübel

Naturforschende Gesellschaft

PUBLIKACIJE

Slovenske akademije znanosti in umetnosti

Splošne izdaje

- Letopis Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. Prva knjiga 1938—1942. Uredil Fran Ramovš. V Ljubljani 1943. 364 str. V. 8°.
- Letopis Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. Druga knjiga 1943—1947. V Ljubljani 1947. 230 str. 8°.
- Poročila 1. Francè Kidrič: Korytkova smrt in ostalina. Poročilo o gradivu za izdajo Korytkove korespondence in biografije. Ljubljana 1947. 49 + (I) str. V. 8°.
- Poročila 2. Adolf Režek: Prilog poznavanju mineralnih voda Rogaške Slatine. Radovi na izvoru u vremenu između god. 1935 i 1938, odnosno 1945. Ljubljana 1947. 128 str. V. 8°.
- Poročila 3. Josip Korošec: Poročilo o izkopavanju na Ptujemskem gradu leta 1946. Ljubljana 1947. 62 str. + XVII. tab. V. 8°.
- Jerneja Kopitarja spisov II. del. Srednja doba. Doba sodelovanja v »Jahrbücher der Literatur« 1818—1834. 1. knjiga. 1818—1824. Priredil R(ajko) Nahtigal. Ljubljana 1944. XXIX + 443 str. V. 8°.
- Jerneja Kopitarja spisov II. del. Srednja doba. Doba sodelovanja v »Jahrbücher der Literatur« 1818—1834. 2. knjiga. 1825—1834. Priredil R(ajko) Nahtigal. Ljubljana 1945. VI + 419 str. V. 8°.
- Julijjskaja Krajna. Stat'i o ee istorii i kul'ture. V Ljubljane (1946). 95 + (II) str. 4°. [cir.]
- The Julian March. Studies on its History and Civilization. Ljubljana (1946). 81 + (I) str. 4°.
- La Marche Julienne. Essais sur son histoire et sa culture. Ljubljana (1946). 83 + (II) str. 4°.
- Slovenski biografski leksikon. Urejuje France Kidrič s sodelovanjem uredniškega odbora. Sedmi zvezek. Peterlin-Pregelj C. V Ljubljani 1949. Str. 321—480. 4°.
- (Zvezki 1.—6. Slovenskega biografskega leksikona, ki jih je v letih 1925—1935 založila Zadružna gospodarska banka v Ljubljani, so na zalogi pri naši Akademiji.)

Izdaje razreda za zgodovinske in zemljepisne vede, za filozofijo in filologijo

- Razprave I. Ljubljana 1943. (IV) + 408 str. + (III) tab. + (I) str. V. 8°.
- Razprave II. Ljubljana 1944. (IV) + 439 str. + (XXIV) tab. z 41 slikami. V. 8°.
- Dela 1. Euchologium Sinaiticum. Starocerkvenoslovanski glagolski spomenik. Izdajo priredil Rajko Nahtigal. I. del. Fotografski posnetek. Ljubljana 1941. XXVI str. + (CCXVIII) tab. V. 8°.

- Dela 2. *Euchologium Sinaiticum*. Starocerkvenoslovanski glagolski spomenik. Izdajo priredil Rajko Nahtigal. II. del. Tekst s komentarjem. Ljubljana 1942. LXXII + 423 str. + (II) tab. V. 8°.
- Dela 3. *Euchologium Sinaiticum*. III. del. V pripravi.
- Dela 4. Lepa Vida. Študija o izvoru, razvoju in razkroju narodne balade o Lepi Vidi. Spisal Ivan Grafenauer. Ljubljana 1943. 399 str. V. 8°.
- Dela 5. Ljubljansko mostiščarsko jezero in dediščina po njem. Spisal Anton Melik. Ljubljana 1946. 223 str. + 6 kart v prilogi. V. 8°.
- Dela 6. Josip Korošec: Slovansko svetišče na Ptujskem gradu. Ljubljana 1948. 72 str. + 32 slik + (IV) str. + (XIII) str. z 18 skicami + (III) tab. v naravnih barvah. V. 8°.
- Dela filozofske sekcije 1. Francè Veber: Vprašanje stvarnosti. Dejstva in analize. V Ljubljani 1939. 497 str. V. 8°.
- Korespondence pomembnih Slovencev 1. Francè Kidrič: Zoisova korespondenca 1808—1809. V Ljubljani 1939. 225 + (II) str. 4°.
- Korespondence pomembnih Slovencev 2. Francè Kidrič: Zoisova korespondenca 1809—1810. V Ljubljani 1941. 197 + (I) str. 4°.
- Viri za zgodovino Slovencev. Knjiga prva. Srednjeveški urbarji za Slovenijo. Zvezek prvi. Urbarji salzburške nadškofije. Objavil Milko Kos. V Ljubljani 1939. XXIV + 163 + (III) str. + 2 karti. 4°.
- Viri za zgodovino Slovencev. Knjiga druga Srednjeveški urbarji za Slovenijo. Zvezek drugi. Urbarji Slovenskega Primorja. Objavil Milko Kos. V Ljubljani 1948. 85 str. + 2 karti. 4°.
- Prvotna Charta caritatis. Objavil Josip Turk. Ljubljana 1942. 57 str. 4°.
- Vladimir Mošin in Anton Sovre: Dodatki h grškim listinam Hilandarja. — Supplementa ad acta graeca Chilandarii. Ljubljana 1948. 91 str. + (V) tab. V. 8°.

Izdaje razreda za narodno gospodarstvo in pravne vede

- Razprave. Zvezek prvi. Ljubljana 1941. 260 str. V. 8°.
- Razprave. Zvezek drugi. Ljubljana 1943. (VII) + 291 str. V. 8°.
- Razprave. Zvezek tretji. Ljubljana 1945. (III) + 225 str. V. 8°.
- Pravni spomeniki slovenskega naroda. Knjiga prva. Metod Dolenc: »Gorske bukve« v izvirniku, prevodih in priredbah. V Ljubljani 1940. 277 str. 4°.

Izdaje razreda za matematične, prirodoslovne, medicinske in tehnične vede

- Razprave. Knjiga I. Ljubljana 1940. (III) + 148 str. V. 8°.
- Razprave. Knjiga II. Ljubljana 1942. 501 str. V. 8°.
- Razprave. Knjiga III. Matematični odsek. Ljubljana 1947. 130 str. V. 8°.

- Razprave. Knjiga IV. Prirodoslovni odsek. Ljubljana 1949. 295 str. + III tab. + (II) str. + I tab. v prilogi. 8°.
- Prirodoslovne razprave. Knjiga IV. Ljubljana 1940. 128 str. V. 8°.
- [Dela 1.] Ivan Vidav: Kleinovi teoremi v teoriji linearnih diferencialnih enačb. — Kleinsche Theoreme in der Theorie der linearen Differentialgleichungen. V Ljubljani 1941. 64 str. V. 8°.
- (Dela 2.) Milan Vidmar: Veletransformatorski problemi. V Ljubljani 1943. (IV) + VII + 212 str. V. 8°.
- Dela 3. Jovan Hadži: Turbelarijska teorija knidarijev. Filogenija knidarijev in njih položaj v živalskem sistemu. Ljubljana 1944. 237 + (II) str. V. 8°.
- (Dela 4.) Milan Vidmar: Električne veleprenosne proge v svetlobi telegrafске enačbe. V Ljubljani 1947. 77 + (I) str. V. 8°.
- (Dela 5.) Milan Vidmar: Aluminij v električnih prenosnih progah. V Ljubljani 1947. 136 + (III) str. V. 8°.
- Maks Samec: Kemične študije. V Ljubljani 1947. 85 str. V. 8°.

VSEBINA

I.

ZAKONI — UKAZI — PRAVILNIKI

	Stran
Zakon o SAZU 21. maja 1948	7
Ukaz o potrditvi članov SAZU	15
Ukaz o potrditvi prezidenta SAZU	16
Zakon o SAZU 11. maja 1949	17
Statut SAZU	23
Naloge inštitutov	38
Pravilnik za tisk publikacij SAZU	43
Začasni pravilnik o pridobitvi stopnje doktorja	45
Poslovnik o ureditvi pisarn SAZU	50

II.

ORGANIZACIJA

Uprava SAZU	55
Znanstveno in upravno osebje SAZU	56
Uprava inštitutov in komisij	57
Preglednica organizacije SAZU (diagram)	61

III.

ČLANI

Spremembe v članstvu SAZU do konca 1949	65
Častni člani	67
I. razred: za zgodovinske in družbene vede	67
II. razred: za filološke in literarne vede	69
III. razred: za matematične, fizikalne in tehnične vede	71
IV. razred: za prirodoslovne in medicinske vede	72
V. razred: za umetnost	74

	Stran
Umrli člani	75
Častni član Josip Broz-Tito	79
Zapisnik slavnostne skupščine SAZU 16. nov. 1948	89
Častni član Edvard Kardelj	119
Zapisnik slavnostne skupščine SAZU 12. dec. 1949	133
Boris Kidrič	156
Boris Zihel	165
Josip Vidmar	172
Anton Kuhelj	185
Feliks Lobè	186
Maks Samec	188
Bogdan Breclj	199
Božidar Lavrič	201
Igor Tavčar	203
Srečko Brodar	205
Božidar Jakac	207
Anton Gojmir Kos	214
Lucijan Marija Škerjanc	216

IV.

UMRLI ČLANI

Oton Župančič, Josip Vidmar	225
Bibliografija O. Župančiča, Alfonz Gspan	235
Žalna seja SAZU 68. junija 1949	255
Naznanilo smrti dr. Franceta Kidriča	257
Žalna seja SAZU 12. aprila 1950	261
Slovo SAZU od predsednika Fr. Kidriča	266

V.

POROČILO O DELU AKADEMIJE

Poročilo glavnega tajnika o delu Akademije. — Fr. Ramovš	
Uprava	269
Tisk	272
Delo v inštitutih in komisijah	273
Knjižnica	279
Dodatno poročilo o upravi SAZU	280

VI.

SKLEPNI RAČUNI

Sklepni račun za leto 1947	283
Sklepni račun za leto 1948	290

VII.

KNJIŽNICA — PUBLIKACIJE

Publikacijska zamena z drugimi ustanovami	303
Publikacije SAZU	313

